

DIAGNOZA KĘDZIERZYNA-KOŹŁA

aktualizacja grudzień 2024 r.

Spis treści

Wstęp	2
1. Sytuacja miasta w sferze społecznej	3
1.1. Uwarunkowania lokalizacyjne, przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe	3
1.2. Uwarunkowania demograficzne.....	9
1.3. Aktywność i integracja społeczna mieszkańców	20
1.4. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych	53
1.5. Dostępności mieszkań oraz warunki mieszkaniowe	76
2. Sytuacja ekonomiczna miasta i mieszkańców	87
2.1. Charakterystyka gospodarki miasta	87
2.2. Usługi rekreacyjne, noclegowe i gastronomiczne	98
2.3. Aktywność ekonomiczna oraz źródła dochodów mieszkańców.....	102
2.4. Sytuacja finansowa oraz źródła dochodów miasta	113
3. Stan środowiska, zasobów naturalnych, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego	121
4. Sytuacja miasta w sferze ładu przestrzennego	134
5. Spis rysunków i tabel	143

Wstęp

Kędzierzyn-Koźle Młode Miasto, w 2025 roku liczyć będzie sobie 50 lat. Czy eksperyment połączenia w 1975 roku kilku funkcjonujących obok siebie jednostek miejskich można zaliczyć do udanych? Czy 50 lat to wystarczająco dużo czasu, aby miasto rozkwitło w pełnej krasie, czy wręcz przeciwnie? Co zyskałimy, co straciliśmy w tym czasie? Jak miasto widzą mieszkańcy? Nadchodzące 50-lecie to dobry czas na refleksję.

Jeśli mielibyśmy zwięźle opisać Kędzierzyn-Koźle to przychodzą nam na myśl takie potencjały jak: *rozległe, zielone, wielokulturowe, przemysłowe*. Choć trzeba zaznaczyć, iż nie oddaje to w pełni charakteru miasta, porównanego w trakcie minionych konsultacji również do „*starego przyjaciela*” (8R). Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się bliskością europejskich stolic – w najbliższym sąsiedztwie mamy ich aż sześć. Miasto, z racji swojej historii i położenia, stanowi wielokulturowy tygiel.

Po II Wojnie Światowej, a także w związku z intensywnym rozwojem przemysłu chemicznego i portowego, do miasta przybyło wielu nowych mieszkańców. Kultury: śląska, kresowa, niemiecka i romska przeplatają się swoją barwnością do dziś. A skoro mowa o barwach, przychodzi nam do głowy zieleń. Blisko połowa powierzchni miasta to lasy. Patrząc z lotu ptaka widzimy 16 osiedli mieszkaniowych rozrzuconych niczym wyspy na morzu zieleni, poprządkanych niebieskimi wstążkami Odry, Kłodnicy i kilkoma kanałami, wszystko w otoczeniu terenów przemysłowych. Grupa Azoty ZAK S.A. oraz 10 innych zakładów dużego i zwiększonego ryzyka definiują równocześnie przemysłowy charakter tego rozlanego na 123 km² miasta. Miasta, powierzchniowo większego od Zurychu, Berna, Genewy czy Bazylei. Powodzie, sąsiedztwo wielkiej chemii zahartowało ludzi tu osiadłych i przybyłych z daleka. Jednak Kędzierzyn-Koźle to miejsce pozytywnych kontrastów – można tu znaleźć najbardziej zaskakujące sąsiedztwa. Ruchliwa obwodnica tuż obok urokliwej rzeczki płynącej przez leśny krajobraz. Sarny na tle wielkiej instalacji chemicznej. Rzeka przepływająca pod żeglownym kanałem. Takie widoki to u nas codzienność. Tu wszędzie historia sąsiaduje z współczesnością, nowoczesność z tradycją – i nie kłócą się ze sobą, a uzupełniają.

Kędzierzyn-Koźle – kiedyś miasto marynarzy, kolejarzy, dziś miasto chemików a nade wszystko miasto siatkarzy (Mistrzów Polski a nawet trzykrotnych Mistrzów Europy – nasza ZAKSA potęgą jest i basta!). Po prostu przyjazne miasto dobrych ludzi, gdzie biznes znajduje dogodną lokalizację, a rozwój konsekwentnie nastawiony jest na poprawę życia mieszkańców. W końcu hasło „Miasto możliwości” zobowiązuje wszystkich!

W tej kipiącej kolorami plątaninie dobrze się mieszka i żyje, choć jak to wszędzie bywa, opinie są podzielone. Im więcej mieliśmy danych i dłużej konsultowaliśmy się z mieszkańcami, tym wyraźniejszy wyłaniał się obraz miasta potrzeb, marzeń i oczekiwań (9R). Można powiedzieć, że mimo upływu 50 lat to wciąż Młode Miasto i w tym jego siła. Kędzierzyn-Koźle ma swoje marzenia i ma wciąż szanse na rozwój (w co mocno wierzymy), a postrzegamy je w naszym najmłodszym pokoleniu mieszkańców. To na nich chcielibyśmy skupić szczególną uwagę, o nich się zatroszczyć. **Pora rozpocząć w Młodym Mieście Młodych Mieszkańców regenerację społeczną, środowiskową i kulturową.** Czas zadbać o bezpieczeństwo nasze i najmłodszego pokolenia, zatroszczyć się o zdrowie fizyczne i kondycję psychiczną, zaopiekować osobami wykluczonymi i tymi odsuniętymi na margines z przyczyn zdrowotnych, ekonomicznych czy narodowościowych, zintegrować przestrzeń nowymi połączeniami komunikacyjnymi i ścieżkami rowerowymi, zintegrować społeczne poprzez programy inicjatyw oddolnych, aż wreszcie wzmocnić potencjał terenów zielonych i podnieść świadomość ekologiczną mieszkańców.

Naszą siłą jest to, że wiemy, co to solidarność, współdziałanie, wspólny cel – musimy tylko mocniej nad tym popracować, wzmocnić więzi i odnowić przyjaźnie. Rzeczowość, wspólne decyzje, sprawne działanie – to właśnie Kędzierzyn-Koźle. Kędzierzyn-Koźle Młode Miasto, które chce aktywnie działać na rzecz swoich mieszkańców.

1. Sytuacja miasta w sferze społecznej

1.1. Uwarunkowania lokalizacyjne, przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe

Kędzierzyn-Koźle położony jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, na Górnym Śląsku, na obszarze Niziny Śląskiej. Jest to drugie co do wielkości miasto na Opolszczyźnie, zlokalizowane na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych między Górnym a Dolnym Śląskiem oraz połączone drogą wodną z Górnym Śląskiem i Europą Zachodnią. Kędzierzyn-Koźle graniczy z gminami powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (Bierawa, Cisek i Reńska Wieś), strzeleckiego (Ujazd i Leśnica) oraz krapkowickiego (Zdzieszowice), a także województwem śląskim (Rudziniec).

W zapisach **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego** (Opole, 2019 rok) znajdziemy treści, które charakteryzują umiejscowienie Kędzierzyna-Koźla z punktu widzenia struktury przestrzenno-funkcjonalnej województwa.

Kędzierzyn-Koźle należy do **strefy zdominowanej procesami aglomeracyjnymi**. Są to obszary z licznymi wewnętrznymi powiązaniami funkcjonalnymi, zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, wysokim udziałem pracujących w zawodach pozarolniczych, wysokim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

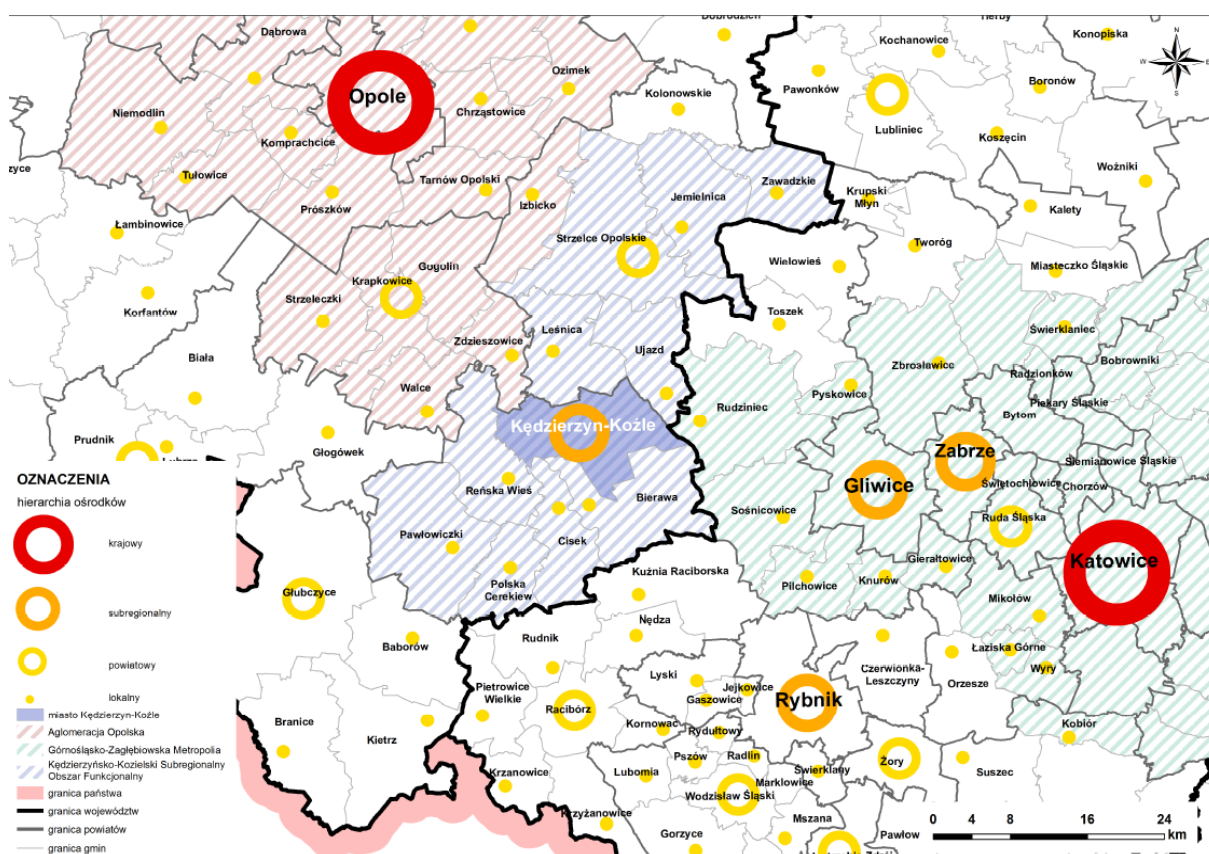
Kędzierzyn-Koźle w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej województwa zalicza się do **strefy centralnej** (jednej z trzech wyodrębnionych z punktu widzenia cech funkcjonalnych w strukturze przestrzennej województwa).

Strefa centralna obejmuje obszary wzdłuż głównej jednostki fizyczno-geograficznej regionu, tj. rozległej doliny Odry. Cechą charakterystyczną tej strefy jest koncentracja potencjału społeczno-gospodarczego (stolica województwa, dwa ośrodki subregionalne: Kędzierzyn-Koźle i Brzeg, dwa miasta o znaczeniu ponadlokalnym: Krapkowice i Strzelce Opolskie, jedenaście pozostałych miast) i infrastrukturalnego regionu (elementy strukturalne III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego: autostrada A4, droga alternatywna dla autostrady – DK 94, magistralne linie kolejowe E-30, E-59, odrzańska droga wodna; liczne linie przesyłowe energii, gazu, itp.).

Ponadto w strefie centralnej występuje istotna koncentracja wrażliwych obszarów przyrodniczych i środowiskowych. Strefa nie jest zupełnie jednorodna, choć jej wspólnym wyróżnikiem w aspekcie rozwoju przestrzennego jest potrzeba integracji zagospodarowania z nowoczesnym transportem. Środkową część strefy centralnej zajmuje Aglomeracja Opolska – główna struktura rozwojowa regionu. Głównym problemem rozwojowym aglomeracji opolskiej jest niedostatek funkcji metropolitalnych. W ramach centralnej strefy wyróżniono dwa zewnętrzne obszary - **zachodni**: brzesko-grodzowski oraz **wschodni**: kędzierzyńsko-strzelecki, jako obszary o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju i intensyfikacji zagospodarowania, **wymagające znacznego wysiłku inwestycyjnego w infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe do węzłów autostradowych) i techniczną (uzbrajanie terenów) przy jednoczesnym usuwaniu barier i godzeniu konfliktów przestrzennych.**¹

¹ Za: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego; Opole, 2019 rok.

Rysunek 1. Położenie Kędzierzyna-Koźla w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej otoczenia miasta

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

Uwarunkowania przyrodniczo-środowiskowe

Kędzierzyn-Koźle jest rozległym pod względem powierzchni miastem (16 osiedli mieszkaniowych rozłożonych na powierzchni 123 km²), położony jest na Nizinie Śląskiej, nad odrzańskim szlakiem wodnym, w otoczeniu lasów. Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje nizinna rzeźba terenu, tworzona przede wszystkim przez rozległą i płaską równinę sandrową rozciętą szeroką doliną Odry oraz węższą doliną Kłodnicy. Od strony północno-wschodniej widać próg denudacyjny o łagodnym nachyleniu, przechodzący w wysoczyznę – położoną już poza granicami gminy. Poza naturalnymi elementami rzeźby terenu istotne są przekształcenia antropogeniczne – należy wymienić liczne kanały oraz rozległe nasypy w rejonie terenów przemysłowych, w tym osadniki poprzemysłowe, hałdy i składowiska.

Sieć hydrograficzna Kędzierzyna-Koźla jest rozbudowana, a oprócz naturalnych rzek i mniejszych cieków występuje system kanałów. Natomiast, poza starorzeczami, nie występują tu naturalne zbiorniki wód powierzchniowych. Najważniejszym ciekim miasta Kędzierzyn-Koźle jest Odra przepływająca z południa na północ przez zachodnią część miasta. Od zachodu, lewobrzeżnie zasilają ją w granicach miasta tylko drobne cieki takie jak Lineta i Golka. Od wschodu, prawobrzeżnie dopływa rzeka Kłodnica oraz włączają się dwa kanały Kłodnicki (stary, obecnie ślepy odcinek) i Gliwicki. Najważniejszym w granicach miasta dopływem Kłodnicy jest rzeka Młynówka. Mniejszy dopływ stanowi Potok Lenartowicki (Potok Cisowa). Odnogą Kanału Gliwickiego jest Kanał Kędzierzyński. Fragmenty nieczynnego już zabytkowego Kanału Kłodnickiego istnieją nadal w głębi miasta, przy korycie Kłodnicy. Odra stanowi istotne zagrożenie powodziowe, która po raz kolejny przypominała o

tym we wrześniu 2024. Mieszkańcy przez kilka dni z niepokojem obserwowali poziom rzeki , w obawie czy nie powtórzy się sytuacja, którą pamiętają z 2010 i 1997 roku.

Kędzierzyn-Koźle to miasto o bardzo zróżnicowanym sposobie zagospodarowania poszczególnych części. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych, funkcjonują obszary bogate pod względem przyrodniczym – do najcenniejszych należą zachowane, półnaturalne siedliska podmokłe w dolinie Odry i zwarte kompleksy leśne. Zarówno dolina Odry jak i lasy stanowią korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Zdjęcie 1. Widok Kędzierzyna-Koźla

Źródło: <https://kedzierzynkozle.pl/>, dostęp: 9.10.2024 r.

W zagospodarowaniu terenu Kędzierzyna-Koźla wyraźnie dominują lasy, pokrywające, zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją użytkowania terenów w granicach miasta, ok. 47% jego powierzchni.

Ważna dla uzupełnienia systemu przyrodniczego jest zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, skwery, zieleń towarzysząca zabudowie i ciągom komunikacyjnym oraz obiektom sakralnym. Na terenie Kędzierzyna-Koźla zlokalizowane są liczne aleje, drzewa pomnikowe lub całe drzewostany parkowe złożone z rodzimych gatunków szlachetnych. Ponadto na terenie miasta znajdują się cztery parki, w tym dwa wpisane do rejestru zabytków: park w Sławięcicach oraz Planty Miejskie w Koźlu. Poza tym w Kędzierzynie znajdują się dwa parki wypoczynkowe: Park Orderu Uśmiechu oraz Park Pojednania².

² Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

Z tych ostatnich korzystają najczęściej rodziny z dziećmi, z uwagi na dodatkowe funkcje rekreacyjne (atrakcyjne place zabaw).

Uwarunkowania historyczno-kulturowe oraz tożsamość miasta (genius loci)

Dzisiejszy obraz miasta w największym stopniu ukształtowała funkcja przemysłowa. Była ona czynnikiem generującym rozwój poszczególnych części składowych miasta, wcześniej osobnych jednostek osadniczych, dziś tworzących jeden organizm miejski. **W 2025 roku miasto obchodzić będzie 50 lat od połączenia Koźła, Kłodnicy, Kędzierzyna, Sławięc oraz kilku okolicznych wsi w jeden organizm miejski.**

Historia powstania miasta sięga czasów dużo dawniejszych niż czasy rewolucji przemysłowej. Genius loci (łac. duch miasta) zawiera się częściowo w słynnej legendzie miejskiej, która mówi: dawno temu w zamku na terenie dzisiejszego miasta żyło trzech braci Kozłów, mimo swego rycerskiego stanu trudniących się rabunkiem. Ich działalność była szczególnie uciążliwa dla kupców przemierzających szlak handlowy wiodący z Italii na Pomorze oraz okolicznej ludności. Nawet wysiłki Mieszka I Piłtonogiego, księcia opolsko-raciborskiego i pana tych ziem, nie zdołały ukrócić uprawianego przez braci procederu. Chroniących się zawsze w swojej warowni braci pokonał w końcu miejski rzeźnik, Jakub. Znanym sobie tajemnym przejściem wprowadził do zamku żołnierzy, którzy pojmali braci Kozłów. Wymierzono im surową karę: zostali strąceni do Odry z najwyższej zamkowej wieży. Na pamiątkę tego wydarzenia, organizowane były huczne obchody dnia św. Jakuba ze zwyczajowym pochodem z kozłem. Kozły są obecne w herbie miasta (na srebrnej tarczy znajdują się trzy czarne głowy koźle ze złotymi rogami); również koziołek, Koźlik, jest maskotką miasta, pojawiającą się na imprezach organizowanych w Kędzierzynie-Koźlu. Od kilku lat rzeźby koziołków uatrakcyjniamy kolejne osiedla mieszkaniowe a co więcej lokalne firmy, podmioty gospodarcze i instytucje również zabiegają o ich ustawienie na swoim terenie.

O ile tradycja odwołująca się do legendy o braciach Kozłów jest pielęgnowana w mieście, tożsamość miasta związana jest także z innymi, historycznymi wydarzeniami, które ukształtowały dzisiejsze Kędzierzyn-Koźle. Do najważniejszych zdarzeń, które ukształtowały obraz miasta należą:

- Przecięcie szlaków handlowych z Opawy do Opola i Wrocławia oraz z Pragi do Bytomia i Krakowa,
- Rozwój funkcji obronnych, w tym decyzja o zlokalizowaniu w Koźlu twierdzy,
- Duże inwestycje infrastrukturalne: budowa Kanału Kłodnickiego wraz z portem rzeczny oraz budowa linii kolejowej,
- Rozwój przemysłu, w tym budowa fabryki nawozów sztucznych – Zakładów Przemysłu Azotowego „Kędzierzyn”, które w kolejnych dekadach podlegały ciągłej rozbudowie,
- Rozwój funkcji mieszkaniowych, mających zaspokoić potrzeby mieszkaniowe nowych pracowników zakładów przemysłowych,
- Połączenie 15 października 1975 r. 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźła, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławięc) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej) w jedno miasto – Kędzierzyn-Koźle, w jeden organizm miejski, które miało ułatwić administrowanie terenami, a co za tym idzie usprawnić rozwój miejscowego przemysłu.
- Powstanie dwurdzeniowej struktury centrum miasta w oparciu o „ośrodek staromiejski” w obrębie osiedla Stare Miasto oraz „ośrodek śródmiejski” w granicach osiedla Śródmieście.

Rozmowy prowadzone z mieszkańcami w drugim półroczu 2024 r. wskazują, że dzisiejszy obraz miasta związany jest bardzo mocno z jego funkcją przemysłową. Obraz ten jednak w przeważającym stopniu ma konotacje negatywne i kojarzy się mieszkańcom w pierwszej kolejności z zanieczyszczeniem środowiska, w szczególności złą jakością powietrza atmosferycznego. O ile zakłady przemysłowe przyczyniły się do powstania i rozwoju miasta, to dziś w opinii mieszkańców, pomimo tego, że oferują pracę i stanowią podstawę ekonomii miasta, kreują **negatywny wizerunek miasta zanieczyszczonego**, a w konsekwencji mało atrakcyjnego do zamieszkania.

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju Kędzierzyna-Koźła będzie budowanie jego tożsamości. Historia powstania miasta jako jednego organizmu nie jest odległa w czasie. Integracja przestrzenna nie oznacza bowiem jego integracji społecznej. Możliwe jest więc zarysowanie się antagonizmów i uprzedzeń osiedlowych oraz konkurencji pomiędzy dominującymi częściami miasta. Harmonijny jego rozwój dotyka kwestii zaspokajania potrzeb mieszkańców w układzie całego miasta i dotyka kwestii identyfikacji mieszkańców z miastem.

Przykładem takiego spojrzenia na miasto są opinie osób – przedstawicieli rodzin wielopokoleniowych, które brały udział w badaniu jakościowym. Były to osoby, które zamieszkują w Kędzierzynie-Koźlu od dłuższego czasu i są mocno przywiązane do miejsca zamieszkania. W wywiadach wskazywali oni, że do chwili obecnej istnieją różnego rodzaju niesnaski pomiędzy częściami miasta, które powstało w wyniku połączenia kilku miejscowości blisko 50 lat temu. Niektórzy badani wskazywali, że istnieje coś w rodzaju rywalizacji i niechęci w stosunku do innych części miasta. Zwykle ma to wymiar pewnego rodzaju zazdrości, że coś jest np. organizowane w innej części miasta, na innych osiedlu, a nie w miejscu, gdzie mieszkają respondenci. Badani wskazywali, że niektórzy mieszkańcy do dziś traktują swoje osiedla jako odrębne byty i nie chcą do końca przyjąć, że inne osiedla to także część tego samego miasta.³

Dorobek naukowy w zakresie integracji społecznej wskazuje, że człowiek i otaczające go zjawiska i przedmioty funkcjonują jak jeden organizm, który rozwija się mniej lub bardziej harmonijnie, a obiektywne czynniki wzrostu modyfikowane są przez decyzje ludzi. Nie sposób rozpatrywać przemian społecznych i rozumieć je bez poznania ich przestrzennych, intelektualnych i emocjonalnych aspektów.

Mając na względzie fakt, że mieszkańcy w największym stopniu kształtują przestrzeń życia warto spojrzeć na to kim byli mieszkańcy poszczególnych części Kędzierzyna-Koźła zanim połączyły się w jeden organizm społeczny. Mieszkańcy Kłodnicy i Sławęcic to głównie drobni rolnicy, rzemieślnicy i robotnicy. Podkreśla się ich silną identyfikację z tradycją kulturową własnej przestrzeni czyli autochtoniczną tradycją i kulturą Śląska. Mieszkańcy Koźła identyfikowali się z tradycją miejską i inteligenckim charakterem, a mieszkańcy Kędzierzyna opierali identyfikację na dynamicznie rozwijającym się przemyśle chemicznym miasta. Dodatkowym czynnikiem dezintegrującym integrację społeczną były wyjazdy mieszkańców Kłodnicy i Sławęcic do Niemiec Zachodnich w celach zarobkowych. Jednocześnie wiele aspektów związanych z rozwojem miasta przyczyniało się jednak do stopniowej integracji społecznej miasta. Dziś stan integracji społecznej jest wypadkową wielu procesów, wśród których należy ująć także dużą skalę wymiany ludności wskutek migracji.⁴ Wyzwaniem rozwoju miasta będzie więc zintegrowanie mieszkańców wokół wspólnych kwestii, wspólnej wizji rozwoju miasta, które posiada bardzo zróżnicowaną historię, tożsamość, kulturę oraz

³ Źródło: Badanie IDI z przedstawicielami rodzin wielopokoleniowych zamieszkującymi na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle, grudzień 2024 r.

⁴ Na podstawie: Janusz Woźniacki „Determinanty rozwoju aglomeracji kędzierzyńsko-kozielskiej”.

charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian struktury społecznej. Ponadto obudzenie ducha aktywności społecznej, zmianę mentalności i stworzenie „domu-miasta”, w którym dobrze się żyje. Wyzwanie to dotyczy nie tylko przestrzeni funkcjonalnych – tak istotnie się różniących także pod względem społecznym, ale również przestrzeni wewnątrz poszczególnych osiedli (ludność autochtoniczna, migranci, brak otwartości, współdziałanie, pomoc sąsiedzka). Przełamanie barier dla integracji społecznej może być kluczowe dla harmonijnego i zrównoważonego rozwoju miasta.

1.2. Uwarunkowania demograficzne

Województwo opolskie jest regionem o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych, który systematycznie traci kapitał ludnościowy. Wpływ na to mają przede wszystkim: tradycja migracji zagranicznych, w tym zarobkowych i niski przyrost naturalny. W ostatnich latach województwo opolskie było najszybciej wyludniającym się regionem w Polsce, o najniższej dzietności kobiet, masowych migracjach – zwłaszcza zagranicznych oraz niewielkim popycie na pracę zgłaszanym przez pracodawców.⁵ Od 2014 roku działał Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim, który miał na celu przeciwdziałanie i zatrzymanie niekorzystnych trendów charakterystycznych dla całego regionu. Według danych zebranych podczas spisu powszechnego, z Opolszczyzny w latach 2011-2021 ubyło około 62 tys. mieszkańców (tj. około 6,1 procent).

Wyżej opisane zjawiska demograficzne w szczególny sposób koncentrują się w przestrzeni miejskiej Kędzierzyna-Koźla. Niekorzystna jest również sytuacja demograficzna w otoczeniu funkcjonalnym miasta.

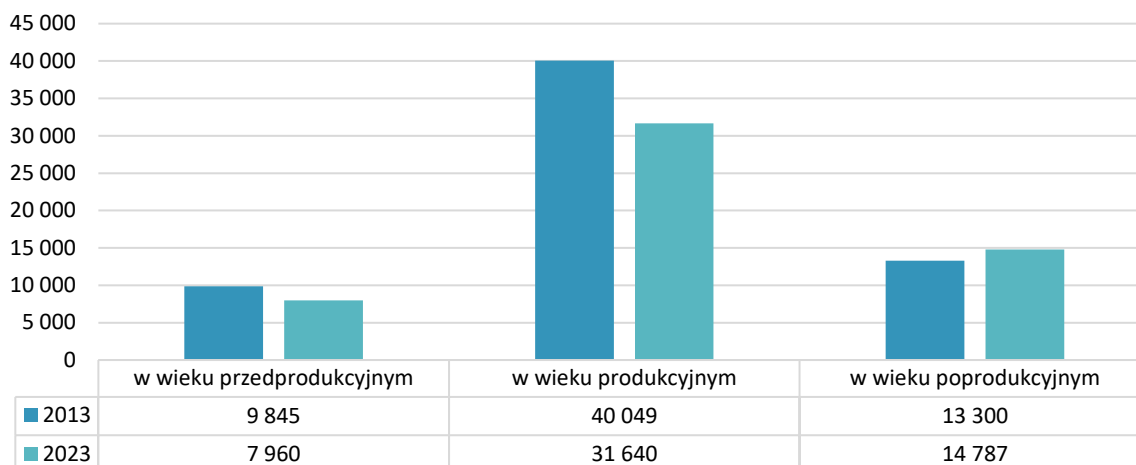
Zmiany liczby i struktura ludności

Gminę miejską Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje **istotny odpływ ludności**. Zgodnie z danymi GUS gminę miejską Kędzierzyn-Koźle według stanu w dniu 31 grudnia 2023 roku zamieszkiwały 54 387 osoby. W porównaniu z 2013 rokiem liczba ludności zmniejszyła się o 8 807 osób, tj. o 13,9%.

W analizowanym okresie doszło do **istotnych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności**. W Kędzierzynie-Koźlu w końcu grudnia 2023 roku mieszkało 7 960 osób w wieku przedprodukcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 2013 roku liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 1 885 osób, tj. o 19,1%. W Kędzierzynie-Koźlu w 2023 roku mieszkało 31 640 osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 2013 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 8 409 osób, tj. o 21%. Przewiduje się, że w 2040 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zmniejszy się o 22,8% w stosunku do stanu z 2018 roku. Z kolei odnosząc się do osób w wieku poprodukcyjnym należy stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2023 roku mieszkało 14 787 osób zaliczanych do tej kategorii. W porównaniu do końca grudnia 2013 roku liczba ludności w tej kategorii wieku zwiększyła się o 1 487 osób, tj. o 11,2%.

⁵ Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego; Opole, 2019 rok.

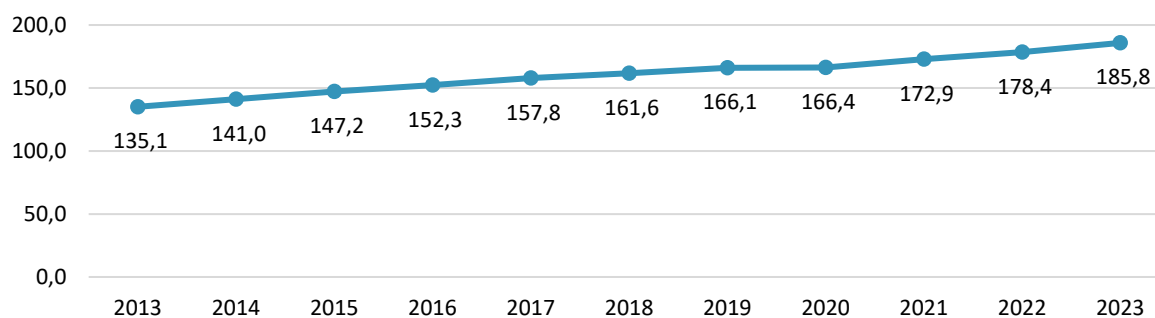
Rysunek 2. Liczba ludności Kędzierzyna-Koźła według ekonomicznych grup wieku pomiędzy 2013 a 2023 rokiem (stan koniec grudnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Negatywne zmiany w strukturze ludności zachodzące w Kędzierzynie-Koźlu obrazuje wskaźnik mówiący o **relacji liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym**. W okresie od końca grudnia 2013 do końca grudnia 2023 roku wskaźnik ten systematycznie się zwiększał w Kędzierzynie-Koźlu: z poziomu 135,1 w 2013 roku do poziomu 185,8 w 2023 roku. Oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu grudnia 2013 roku przypadało 13 510 osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w końcu grudnia 2023 roku były to już 18 580 osoby. Dla Kędzierzyna-Koźła oznacza to niekorzystną sytuację, która w perspektywie długoterminowej prawdopodobnie będzie skutkować wysoką dynamiką spadku liczby ludności wskutek ruchu naturalnego (przewaga zgonów nad urodzeniami).

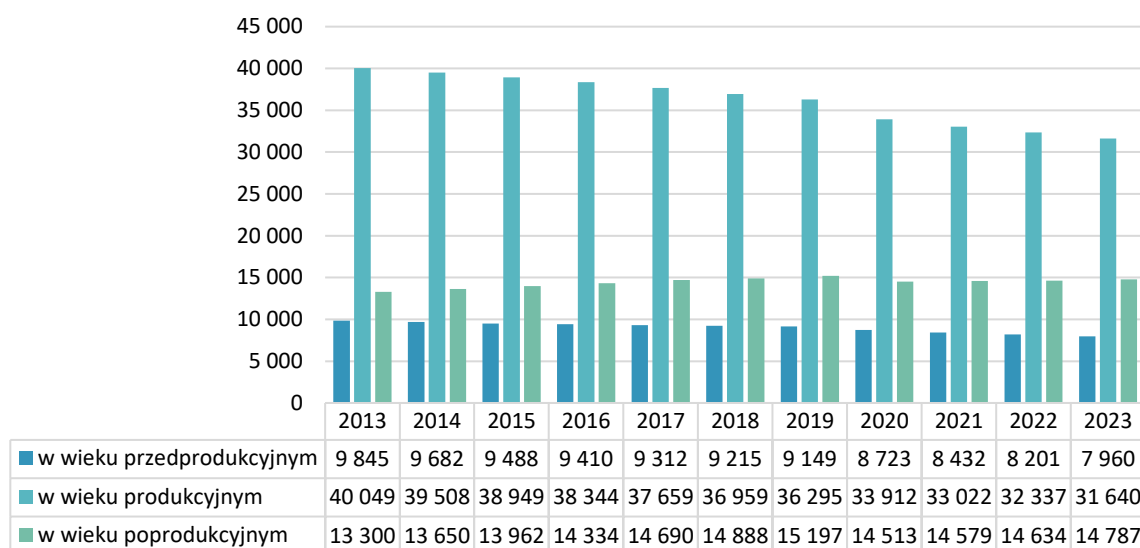
Rysunek 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

O rosnącym znaczeniu wyzwania, przed jakim już obecnie staje Kędzierzyn-Koźle, a jakim jest starzejące się społeczeństwo miasta, świadczy także **rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym**. W Kędzierzynie-Koźlu według danych GUS w końcu grudnia 2023 roku mieszkały 14 787 osoby w wieku poprodukcyjnym. W porównaniu z końcem grudnia 2013 roku liczba ludności w analizowanym wieku zwiększyła się o 21,0%. Należy także podkreślić, że ludność w wieku poprodukcyjnym w 2023 roku stanowiła 46,7% ludności w wieku produkcyjnym.

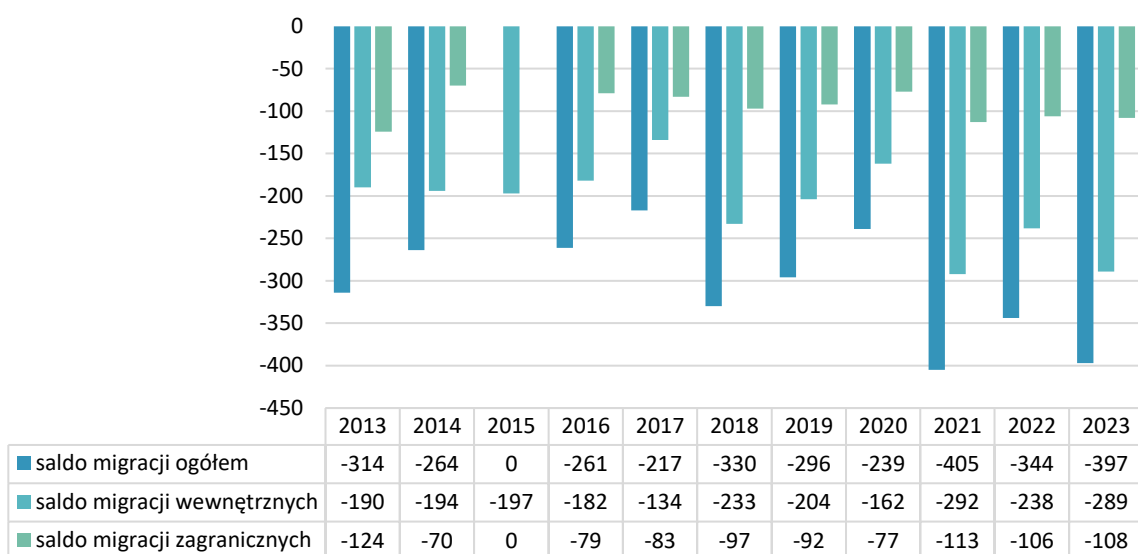
Rysunek 4. Wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną Kędzierzyna-Koźła w latach 1998-2023 (stan koniec grudnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

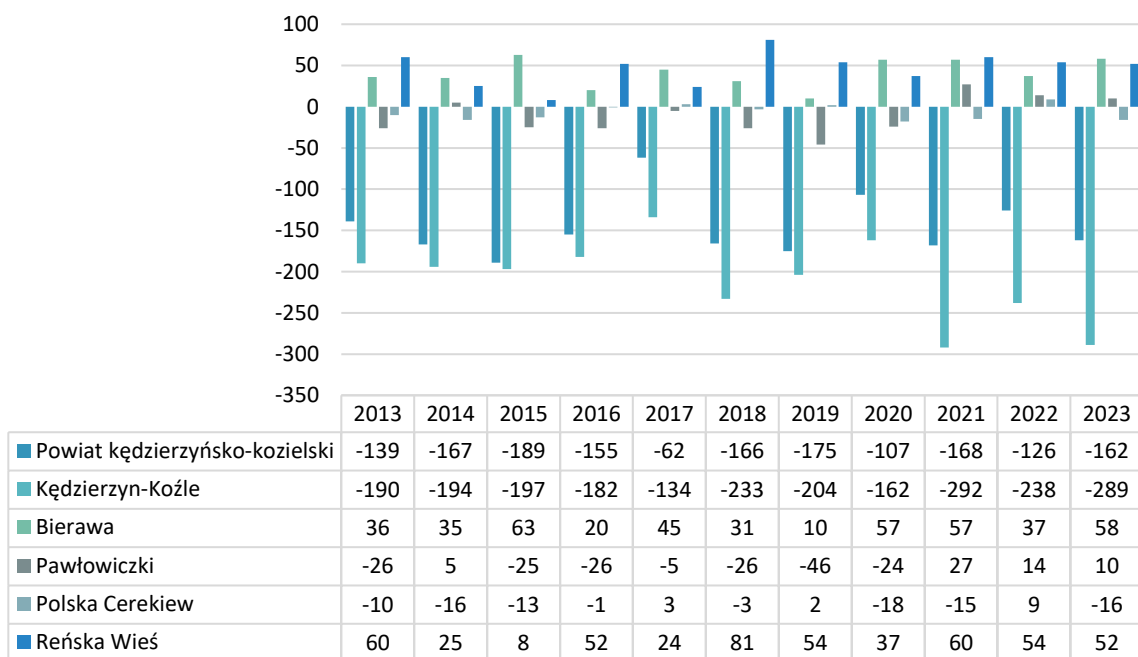
Kurczenie się miasta Kędzierzyn-Koźle w ujęciu ludnościowym jest między innymi wynikiem **niekorzystnego ogólnego salda migracji**. Według danych GUS w okresie od końca grudnia 2013 do końca grudnia 2023 roku miasto Kędzierzyn-Koźle charakteryzowało się bardzo niekorzystnym saldem migracji ogółem. Rocznie ubywało z miasta wskutek migracji od 314 (2013 rok) do 397 osób (2023 rok). Analizę salda migracji poszerzono o dane dla powiatów. Dane te pozwalają uwidocznić potencjalną skalę migracji występującą poza układem funkcjonalnym danego miasta. Powiat kędzierzyńsko-kozielski charakteryzował się wysokim ubytkiem ludności wskutek migracji w analizowanym okresie. Oznacza to, że mieszkańcy powiatu opuszczają rodzinne strony (układ funkcjonalno-przestrzenny). Głównymi kierunkami migracji podmiejskiej mieszkańców Kędzierzyna-Koźła (zjawisko suburbanizacji) są prawdopodobnie obszary gmin: Bierawa, Reńska Wieś (wg danych GUS w analizowanym okresie liczba mieszkańców tych gmin była stabilna). Warto zwrócić uwagę, że w skali miasta duży odsetek stanowiły osoby migrujące poza granice kraju. Informacje te potwierdzają w wywiadach pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważają oni, że coraz więcej osób wyjeżdża z miasta, opuszcza swoich rodziców, dziadków, który pozbawieni stałej opieki i troski stają się podopiecznymi MOPS-u.

Rysunek 5. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Rysunek 6. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023

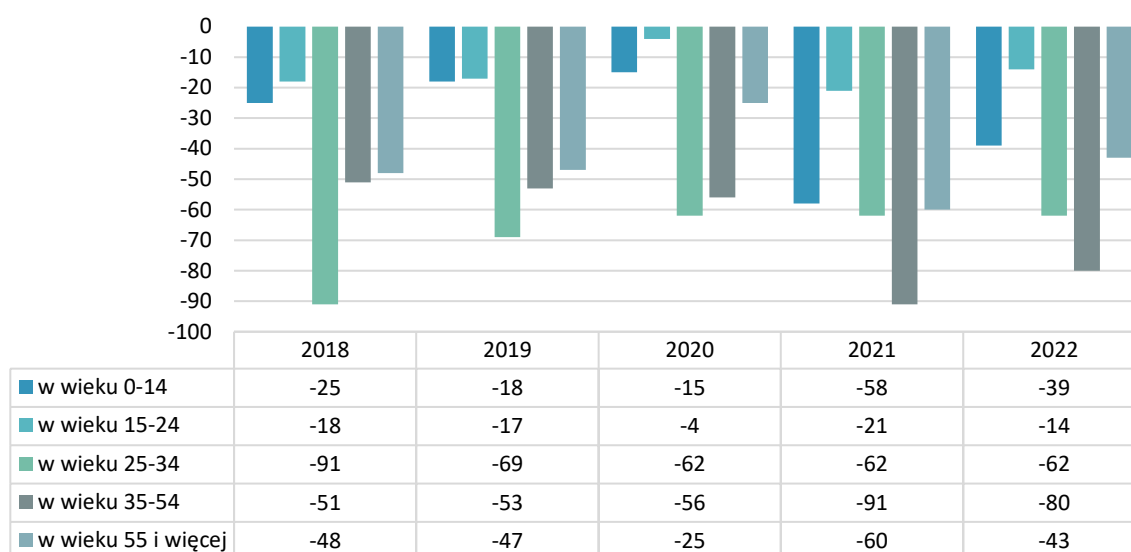

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Struktura migracji wewnętrznych według grup wieku wskazuje, że **największy odpływ migracyjny dotyczył osób w przedziale wieku od 25 do 34 oraz od 35 do 54 roku życia**. Ogółem w analizowanym okresie wskutek migracji wewnętrznych ubyło z miasta 677 osób z tych przedziałów wiekowych na 1 129 osób ogółem w latach 2018-2022.

⁶ Uwaga: za 2015 rok GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych.

Rysunek 7. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022

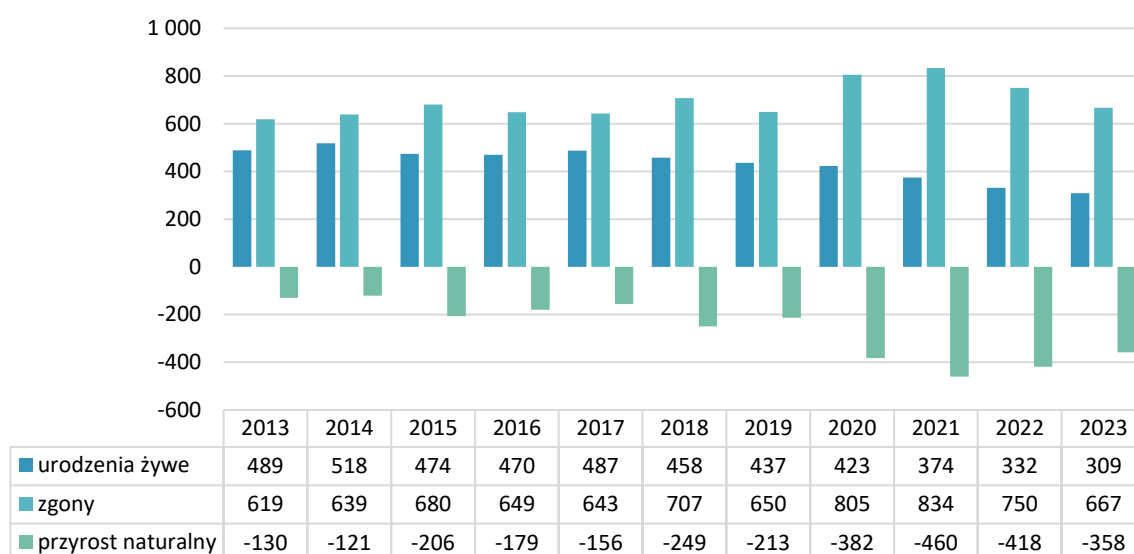
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Związku Miast Polskich: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, Raport demograficzny Kędzierzyn-Koźle, dostęp: 5.10.2024 r.

Podsumowując kwestie migracji można wyciągnąć następujące wnioski. Kędzierzyn-Koźle traci zasoby kapitału ludzkiego w największej skali wskutek wyjazdów mieszkańców do innych miast, zlokalizowanych poza województwem opolskim. Znaczna skala ubytku ludności miasta wskutek migracji dotyczy także przemieszczeń na linii miasto – teren podmiejski. Ten ubytek ludności miasta nie jest jednak tak dotkliwy jak wyjazd do innego miasta. Mieszkańcy terenów podmiejskich nadal częściowo wspierają potencjał ekonomiczny miasta. Być może nie są już podatnikami przypisanymi do gminy miejskiej, nadal jednak w większości pracują w mieście, korzystają z usług i funkcjonują w przestrzeni miejskiej. Dodatkowo warto także przytoczyć wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród młodzieży szkolnej kędzierzyńskich szkół⁷. Wskazują one na znaczący problem z odpływem osób młodych miasta. W kontekście planów na przyszłość, młodzi ludzie najczęściej wskazują chęć zamieszkania w Polsce, jednak poza województwem opolskim, co zadeklarowało 37% respondentów. Mniej liczna grupa (19%) rozważa wyjazd za granicę, natomiast jedynie 5% chciałoby pozostać w Kędzierzynie-Koźlu. Decyzje te różnią się w zależności od płci – dziewczęta częściej planują wyjazd poza region, podczas gdy chłopcy wykazują większą chęć pozostania na miejscu.

Niekorzystne zmiany demograficzne potęguje **ujemna wartość przyrostu naturalnego**. Według danych GUS w całym okresie od 2013 do 2023 roku miasto Kędzierzyn-Koźle notowało ujemną wartość przyrostu naturalnego. Widoczna była negatywna tendencja spadku wartości przyrostu naturalnego, co związane jest nie tylko z niskimi wskaźnikami urodzeń, ale również kurczeniem się potencjału reprodukcyjnego (ludności w wieku reprodukcyjnym) na terenie miasta.

⁷ Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich zostało zrealizowane w dniach 30.08. – 25.09.2024. Kwestionariusz wypełniło łącznie n=301 osób. Badanie zostało zrealizowane metodą ilościową, z zastosowaniem techniki zbierania danych CAWI. Raport „Badanie planów edukacyjnych i zawodowych młodzieży” - wrzesień 2024 r.

Rysunek 8. Urodzenia żywe, zgony oraz przyrost naturalny w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ogółem w wyniku przewagi zgonów nad urodzeniami w Kędzierzynie-Koźlu ubyło w okresie od 2013 do 2023 roku 2 872 osoby (w okresie poprzednich 10 lat 2008-2018 było to 1360 osób). Dla porównania, w wyniku ujemnego salda migracji w mieście w tym samym okresie ubyło 3 067 osób⁸.

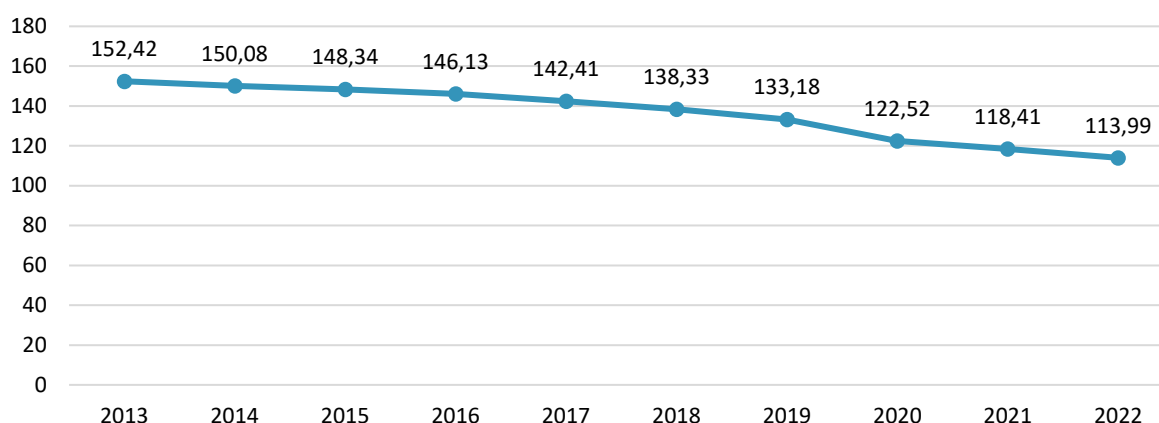
Powyższe oznacza, że liczba ludności miasta w analizowanym okresie skurczyła się o 5 939 osoby. Istotna jest również skala „wymiany” mieszkańców. Wskutek wyjazdów migracyjnych w ruchu wewnętrznym w latach 2013 - 2023 Kędzierzyn-Koźle stracił 2 315 osób.

Potencjał reprodukcyjny miasta to zasadniczo ludność w wieku pomiędzy 25-34 rokiem życia. To w tym okresie kobiety najczęściej decydują się na powiększenie rodziny. Oprócz wskaźnika dzietności, który zależy od liczby urodzeń przypadających na kobietę w wieku rozrodczym, o przyszłym potencjalnym demograficznym miasta decyduje liczba osób w wieku, w którym osoby te najczęściej decydują się na dziecko.

Wskaźnik „Floridy” informuje nas o liczbie ludności ogółem w mieście w wieku 25-34 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość **wskaźnika „Floridy” dla Kędzierzyna-Koźla kształtuje się od wieku lat niekorzystnie. Niekorzystna jest również dynamika zmian tego wskaźnika.** Wskaźnik „Floridy” w latach 2013-2022 zmniejszył się w tym mieście z poziomu 152,42 do 113,99.

⁸ Uwaga: za 2015 rok GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych.

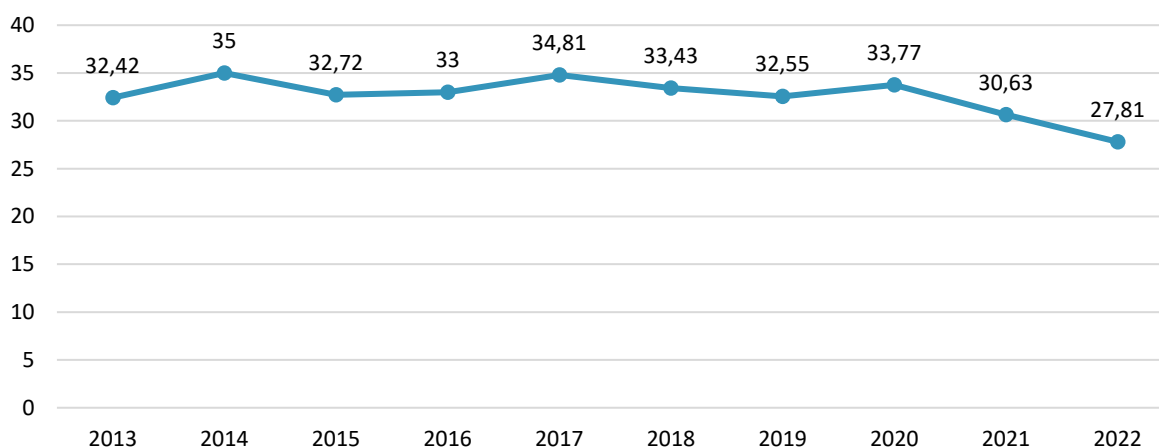
Rysunek 9. Wskaźnik Floridy w latach 2013-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego (dalej MRL) <https://monitorrozwoju.pl/>

Powyższe dane ukazują niekorzystną strukturę demograficzną Kędzierzyna-Koźła, która związana jest z **systematycznie malejącym potencjałem reprodukcyjnym miasta**. Wyrazem tego malejącego potencjału reprodukcyjnego są także **niskie wartości wskaźnika płodności – urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat**. W całym analizowanym okresie od 2013 do 2022 roku w Kędzierzynie-Koźlu wskaźniki płodności znajdowały się na poziomie od 32,42 w 2013 roku a 27,81 w 2022. Można także stwierdzić, że obserwując liczbę urodzin nie zaobserwowano tzw. efektu 500 plus po 2015 roku, tj. wskaźniki dzietności były porównywalne z wartościami z lat poprzednich. Z uwagi na zbyt krótki okres czasu, nie sposób ocenić czy wzrost świadczenia wychowawczego (800 plus) przyniósł w tym zakresie zmianę.

Rysunek 10. Współczynnik płodności – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Prognozy demograficzne

Opisując prognozę demograficzną dla Kędzierzyna-Koźła warto przeanalizować skalę zmian liczby ludności województwa opolskiego. W regionie w latach 2013-2023 jedynie w mieście Opole notowany był wzrost liczby ludności. Powiat kędzierzyńsko-kozielski oraz głubczycki odnotowały w przedziale czasu od 2013 do 2023 roku ubytek liczby ludności większy od 10%. **Warto zaznaczyć, że we**

wskazanym czasie to w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim obserwuje się najwyższy ubytek liczby ludności.

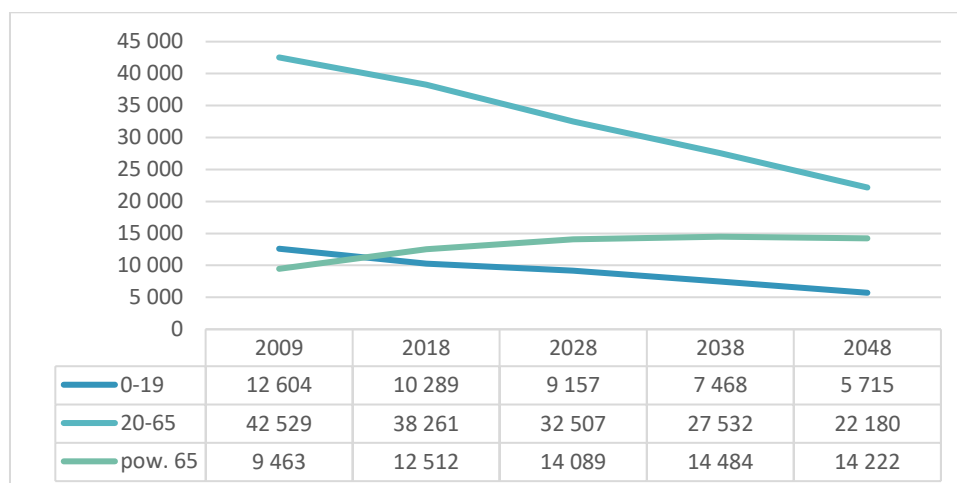
Tabela 1. Liczba ludności i zmiany liczby ludności w województwie opolskim w podziale na powiaty w okresie pomiędzy 2013, 2018 i 2023 rokiem (stan koniec grudnia)

	2013	2018	2023	zmiana 2018/2013	zmiana 2023/2018	zmiana 2023/2013
Powiat brzeski	91 981	90 275	86 149	-1,9%	-4,6%	-6,3%
Powiat głubczycki	47 453	45 883	42 608	-3,3%	-7,1%	-10,2%
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	97 181	94 487	86 161	-2,8%	-8,8%	-11,3%
Powiat kluczborski	67 256	65 837	61 236	-2,1%	-7,0%	-9,0%
Powiat krapkowicki	65 113	63 942	59 647	-1,8%	-6,7%	-8,4%
Powiat namysłowski	42 881	42 688	42 033	-0,5%	-1,5%	-2,0%
Powiat nyski	140 628	136 946	127 992	-2,6%	-6,5%	-9,0%
Powiat oleski	65 653	64 602	61 281	-1,6%	-5,1%	-6,7%
Powiat opolski	133 217	123 520	120 841	-7,3%	-2,2%	-9,3%
Powiat prudnicki	56 828	55 524	51 443	-2,3%	-7,3%	-9,5%
Powiat strzelecki	76 079	74 665	71 257	-1,9%	-4,6%	-6,3%
Powiat m. Opole	120 146	128 137	126 077	6,7%	-1,6%	4,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Skalę przyszłych zmian demograficznych zaprezentowano na poniższym wykresie. Ujęto na nim liczbę ludności w wieku 0-19, 20-65 oraz pow. 65 roku życia (wg sporządzonych prognoz), czyli grup wieku, które odpowiadają zasadniczo podziałowi na kategorie przedprodukcyjne, produkcyjne i poprodukcyjne. W Kędzierzynie-Koźlu już od dłuższego czasu odnotowuje się większą liczbę osób w wieku pow. 65 roku życia od młodych mieszkańców w wieku 0-19. Wg prognoz stosunek liczby osób w wieku pow. 65 roku życia do liczby osób w wieku 0-19 roku życia będzie się nadal zwiększał. Około 2040 roku osób w wieku pow. 65 roku życia może być dwukrotnie więcej od młodych mieszkańców miasta. Około 2050 roku stosunek ten może osiągać 3. Jednocześnie zmieniać się będą relacje pomiędzy kategorią wieku 20-65 do liczby osób w wieku pow. 65 roku życia. Udział ludności miasta w wieku pow. 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności miasta może wynieść około 33%.

Rysunek 11. Prognozowane zmiany liczby ludności wybranych grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do około 2050 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza na tle miast subregionalnych⁹ o zbliżonej strukturze ekonomicznej potwierdza istotną skalę kryzysu demograficznego, jaki dotyka Kędzierzyna-Koźle. Przede wszystkim skala ubytku ludności miasta była zdecydowanie większa, odpływ ludności dotyczył w zdecydowanie większym stopniu odpływu trwałego, poza obszar funkcjonalny i w mniejszym stopniu związany był z procesami suburbanizacyjnymi. Na tle porównywanych miast Kędzierzyna-Koźle charakteryzował się bardzo niskimi wskaźnikami urodzeń i mocno ujemnymi wskaźnikami migracji. Warto podkreślić, że te wskaźniki były niekorzystne nieprzerwanie w analizowanych ostatnich dwóch dekadach. Długotrwałe negatywne procesy demograficzne doprowadziły do sytuacji, w której potencjał reprodukcyjny Kędzierzyna-Koźla jest wyraźnie słabszy od miast z grupy porównawczej. Niekorzystne zjawiska demograficzne występowały ponadto w otoczeniu Kędzierzyna-Koźla, co oznacza, że polityka przyciągania nowych mieszkańców z okolicznych obszarów wiejskich może być mało skuteczna.

Sytuacja demograficzna miasta jest stosunkowo niekorzystna. Na taką ocenę składają się: niekorzystna struktura wieku mieszkańców, istotny odpływ ludności, w szczególności osób młodych z miasta oraz bardzo niskie wskaźniki urodzeń.

Wskaźnikami, które ukształtowały negatywny obraz Kędzierzyna-Koźla na tle grupy porównawczej, były te odnoszące się do zmian liczby mieszkańców oraz obciążenia demograficznego. Ich wartości wskazują na istotną skalę zjawisk starzejącego się społeczeństwa i malejącego potencjału grupy produkcyjnej.

Dane przedstawione w poniższej tabeli pokazują, że Kędzierzyna-Koźle w latach 2018-2022 na tle statystycznego miasta subregionalnego w kraju prezentuje się niekorzystnie praktycznie w każdym analizowanym aspekcie, tj. odpływu mieszkańców, obciążenia demograficznego, starzejącego się społeczeństwa oraz potencjału reprodukcyjnego.

⁹ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Tabela 2. Dane odnoszące się do liczby i struktury wieku mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym	-2,83	-9,65	-1,81	-6,36
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,2	70,6	67,4	76,0
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	161,6	178,4	145	164,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40,3	45,3	39,7	47,0
Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata	30,6	35	28,8	35,7
Wskaźnik starości - odsetek osób w wieku 65 lat i więcej	20,5	22,8	19,2	22,7
Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców	138,33	113,99	140,26	113,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Negatywne trendy demograficzne obserwowane w Kędzierzynie-Koźlu potęgują gorsze, w porównaniu ze statystycznym miastem subregionalnym w kraju, wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego, urodzeń żywych oraz dzietności kobiet, co obrazują dane przedstawione poniżej.

Tabela 3. Wybrane dane odnoszące się do przyrostu naturalnego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Przyrost naturalny w ostatnich 3 latach na 1000 ludności	-9,56	-22,84	-4,35	-18,63
Urodzenia żywe na 1000 ludności	7,46	5,97	8,82	6,93
Współczynnik dzietności kobiet - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat	33,43	27,81	39,14	32,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Na scharakteryzowane powyżej negatywne trendy występujące w Kędzierzynie-Koźlu, dotyczące zmian liczby i struktury ludności oraz przyrostu naturalnego, nakładają się niekorzystne zmiany obserwowane w ruchu migracyjnym. Okazuje się bowiem, że **Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022 wypadł zdecydowanie gorzej na tle statystycznego miasta subregionalnego w kraju, jeśli chodzi o saldo migracji na 1000 osób oraz saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób. Zwłaszcza ten drugi wskaźnik jest dla miasta szczególnie niekorzystny, ponieważ w istotny sposób obniża potencjał reprodukcyjny.**

Tabela 4. Wybrane dane odnoszące się do ruchów migracyjnych mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Saldo migracji na 1000 osób (średnia 3-letnia)	-4,36	-5,83	-3,44	-4,98
Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób	-8,5	-10,59	-7,27	-9,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Analizując dane dotyczące rodziny można zauważyć, że w przypadku liczby rozwodów na 100 zawartych małżeństw w Kędzierzynie-Koźle występuje niekorzystna sytuacja. Wskaźnik ten wzrósł w 2022 roku o 10,44 względem 2018 roku i jest wyższy niż w grupie miast porównywanych. W przypadku wskaźnika zawartych małżeństw w ciągu roku na 1000 ludności wskaźnik ten jest w Kędzierzynie-Koźlu na porównywalnym poziomie z grupą miast subregionalnych. Natomiast w kontekście odsetka urodzeń pozamałżeńskich to nieco mniej korzystna sytuacja obserwowana jest w Kędzierzynie-Koźlu. Na przestrzeni badanego okresu spadł odsetek urodzeń dzieci w związkach pozamałżeńskich, podczas gdy w grupie porównawczej wskaźnik ten wzrósł i jest obecnie na poziomie nieco wyższym niż w Kędzierzynie-Koźlu.

Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do małżeństw i rozwodów mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Małżeństwa zawarte w ciągu roku na 1000 ludności	4,5	3,8	4,7	3,8
Liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe)	39,86	50,3	34,03	43,22
Odsetek urodzeń pozamałżeńskich (dane powiatowe)	32,08	28,82	27,61	29,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

1.3. Aktywność i integracja społeczna mieszkańców

Informacji na temat aktywności i integracji społecznej mieszkańców Kędzierzyna-Koźła dostarcza szereg danych statystycznych. Istotne informacje uzyskano również poprzez badania (ankietowe i spotkania) z młodymi mieszkańcami miasta oraz w ramach badania ankietowego lokalnych liderów. Przeanalizowano ponadto informacje dotyczące współpracy miasta z sektorem społecznym oraz dane dotyczące budżetu obywatelskiego. Spojrzenie na sferę integracji społecznej uzupełniono o wnioski płynące z badania z migrantami ekonomicznymi (wywiady telefoniczne), którzy przybyli do miasta w ostatnich latach (podsumowanie prowadzonych konsultacji w postaci Raportów z prowadzonych konsultacji społecznych, opublikowano na: <https://www.kedzierzynkozle.pl/pl/strona/szwajcarsko-polski-program-wspolpracy>).

W obszarze działań na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, przynoszących korzyści w postaci poprawy jakości życia mieszkańców, oprócz aktywności podejmowanych przez władze lokalne, szczególna jest rola **organizacji pozarządowych**. W ogólnopolskiej bazie organizacji pozarządowych na stronie www.ngo.pl znajduje się obecnie (stan na 2024 rok) 179 działających podmiotów trzeciego sektora zarejestrowanych w mieście Kędzierzyn-Koźle, w tym 146 stowarzyszeń i 29 fundacji.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe w Kędzierzynie-Koźlu w 2024 roku

Liczba organizacji pozarządowych ogółem	179
w tym liczba stowarzyszeń	146
fundacje	29
inne podmioty non-profit	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: spis.ngo.pl

Warto nadmienić, że aktywnych jest około 1/3 spośród wszystkich zarejestrowanych organizacji, co stanowi znaczący potencjał rozwijania społeczeństwa obywatelskiego w mieście.

Wśród kędzierzyńsko-kozielskich organizacji pozarządowych dominują stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, ale obecne są także stowarzyszenia kultury fizycznej, fundacje, stowarzyszenia zwykłe, spółdzielnie socjalne, stowarzyszenia ogrodowe czy jednostki terenowe innych podmiotów. Obszar działalności ww. organizacji pozarządowych jest silnie zróżnicowany, obejmuje m.in. sport, turystykę i rekreację, kulturę i sztukę, edukację i wychowanie, ochronę zdrowia, pomoc społeczną i usługi socjalne, rozwój lokalny, ratownictwo i bezpieczeństwo, prawa człowieka i demokrację, rynek pracy i aktywizację zawodową, działalność międzynarodową, ekologię czy naukę i technikę.

Wsparcie dla organizacji pozarządowych realizowane jest m.in. poprzez użyczenie pomieszczeń w budynku przy ul. Planetorza czy organizację szkoleń. W strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta wyodrębniono stanowisko koordynatora ds. współpracy z NGO'sami, zaś **w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej działają Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu a także Gminne Centrum Seniora, które aktywnie wspierają i integruje lokalne organizacje**. Co więcej w budynku po byłej PSP nr 6 przygotowywana jest przestrzeń dla ww. podmiotów i dla lokalnych stowarzyszeń, dzięki czemu wzmocnią one swój potencjał instytucjonalny. Pomieszczenia dla stowarzyszeń udostępnia także Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski w budynku na kozielskiej wyspie.

Należy zauważyć, że część podmiotów, mimo zarejestrowania, nie prowadzi aktywnej działalności lub też jest ona realizowana w minimalnym stopniu, dla wąskiego grona odbiorców. Jest to sytuacja dość powszechna, niezależnie od rodzaju jednostki referencyjnej. Władze lokalne posiadają

instrumenty, które mogą zachęcać organizacje non-profit do podejmowania szerszej i pełniejszej działalności. Głównym narzędziem w tym obszarze jest program współpracy z organizacjami pozarządowymi, obejmujący m.in. dotacje dla organizacji pozarządowych czy równie ważną współpracę niefinansową. Wysokość środków przeznaczonych (i rozliczonych) w ramach zawartych umów dotacji na realizację Programu w 2022 roku wyniosła 1 862 920,44 zł. Należy zauważyć, że stosunek liczby organizacji przystępujących do otwartych konkursów ofert oraz składających wnioski do liczby organizacji zarejestrowanych na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle wyniósł 34%. Ponadto, organizacjom pozarządowym udostępniono w sumie 12 lokali (pozostających w zasobach Gminy Kędzierzyn-Koźle lub gminnych osób prawnych) na realizację ich celów statutowych. Kolejno, uzyskano bardzo wysoką wartość wskaźnika efektywności realizacji zadań publicznych we współpracy z organizacjami (99,21%). W 2022 roku podpisano dwie umowy partnerskie z trzecim sektorem w zakresie realizacji projektu dofinansowanego środkami zewnętrznymi¹⁰. Współpraca w tym zakresie kontynuowana była do końca 2023 roku.

Współpraca Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi obejmowała działania w następujących obszarach:

- ⇒ ochrony i promocji zdrowia;
- ⇒ pomocy społecznej;
- ⇒ nauki edukacji, oświaty i wychowania;
- ⇒ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
- ⇒ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i turystyki;
- ⇒ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego - w formie
- ⇒ powierzania zadań publicznych;
- ⇒ integracji europejskiej;
- ⇒ promocji i organizacji wolontariatu;
- ⇒ działalności na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- ⇒ działalności na rzecz upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji.

W organizowanych przez miasto konkursach uczestniczą w większości wciąż te same (aktywne) podmioty. Rokrocznie składają one wnioski o realizację zadań publicznych – zazwyczaj z sukcesem. Gmina, aby wspomóc inne stowarzyszenia organizuje szkolenia jak przygotować i poprawnie rozliczyć wnioski konkursowe. W miarę możliwości zaprasza również organizacje pozarządowe na spotkania tematyczne czy wyjazdy studyjne poszerzające wiedzę i siecujące podmioty o podobnym profilu działania. Przykładem może być wyjazd studyjny do rewitalizowanej Bydgoszczy czy warsztat jak identyfikować niematerialne dziedzictwo kulturowe i wykorzystać tę wiedzę w projektach społecznych. Oba wydarzenia przygotował Narodowy Instytut Dziedzictwa w ramach „Wzorcowej Rewitalizacja”, w którym to projekcie uczestniczyło nasze miasto. Można powiedzieć, że działania tego typu są sporadyczne, acz oczekiwane przez trzeci sektor.

Należy podkreślić, iż potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań

¹⁰ Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za rok 2022/2023.

ujętych w rocznych programach współpracy to zapewne tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych. W tym miejscu należy zauważyć, iż w prowadzone co roku konsultacje programu współpracy z organizacjami pozarządowymi także nie dają wiedzy na temat potrzeb i oczekiwań tej grupy. Konsultacje nie cieszą się zainteresowaniem. W 2024 i 2023 roku wzięła w nich udział jedna (ta sama) organizacja, zaś w 2022 roku żadna organizacja pozarządowa nie złożyła swoich uwag czy wniosków do projektu programu. Podobna sytuacja miała miejsce w latach poprzednich. Być może jedną z przyczyn należy upatrywać w zbyt sformalizowanym procesie konsultacji. Formularz wnoszenia uwag dostępny jest w formacie nieedytowalnym a po jego wypełnieniu należy go zeskanować i odesłać wraz z dokumentami potwierdzającymi prawo do reprezentowania organizacji przez osobę składającą uwagi (tj. statutem organizacji, wypisem z właściwego rejestru lub pełnomocnictwem). **Także wiedza miasta nt. liderów społecznych jest ograniczona. Z reguły aktywność społeczną, np. poprzez uczestnictwo w pracach planistycznych nad nowymi dokumentami strategicznymi wykazuje grupa tych samych osób. Niską aktywnością cechują się środowiska młodzieżowe, choć zaczyna się to powoli zmieniać (wzrasta świadomość i wiedza tej grupy mieszkańców).**

Na terenie miasta funkcjonuje od 2022 roku jednostka specjalizująca się w działalności na rzecz rozwoju organizacji trzeciego sektora, jest to Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu (COPiW), które zlokalizowane w ramach struktur Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Głównym zadaniem Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu jest animacja lokalnej społeczności poprzez wspieranie rozwoju i profesjonalizacji organizacji pozarządowych, działających na rzecz Gminy Kędzierzyn-Koźle i jej mieszkańców oraz aktywizację społeczności poprzez animowanie i promowanie w mieście wolontariatu. Idea sieciowania organizacji pozarządowych w Kędzierzynie-Koźlu realizowana jest także poprzez rozwój Centrum Zintegrowanej Aktywności Społecznej (CZAS), które zlokalizowane jest w budynku przy ul. Planetorza 2, gdzie znajdują się pomieszczenia, użyczane organizacjom pozarządowym. Według danych Urzędu Miasta w 2022 roku działalność statutową w budynku CZAS prowadziły (na podstawie umowy bezpłatnego użyczenia lokalu) 2 organizacje społeczne: Stowarzyszenie Centrum Rozwoju i Edukacji „IDEA” oraz Kozielskie Stowarzyszenie Miłośników Historii i Archeologii „Eksplorator”. Ponadto w 2022 roku Gmina udostępniła w formie użyczenia lokale i obiekty 8 organizacjom pozarządowym: Stowarzyszeniu Blechhammer-1944, Stowarzyszeniu Oświatowemu Koźle Rogi- Bildungsgesellschaft Cosel Rogau, Stowarzyszeniu Modelarzy „Koziołki”, Stowarzyszeniu Wędkarzy Akwenu w Kędzierzynie-Koźlu, Stowarzyszeniu Ochotnicza Straż Pożarna „Kłodnica” oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Cisowej a także Wielobranżowej Spółdzielni Socjalnej „Ogniwo”, Caritas Diecezji Opolskiej. W mocy pozostawała także umowa użyczenia terenu na rzecz Stowarzyszenia Koła Gospodyń miejskich celem utworzenia łąki kwiatowej. W ramach działań rewitalizacyjnych Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski wyremontował i oddał do użytkowania budynek na kozielskiej wyspie. Obiekt ten wykorzystywany jest chętnie przez organizacje pozarządowe na potrzeby prowadzonej przez nie działalności społecznej. Stanowi on obecnie miejsce spotkań i pracy podmiotów trzeciego sektora¹¹.

W Kędzierzynie-Koźlu od 2011 roku działa Młodzieżowa Rada Miasta. Młodzieżowa Rada składa się z radnych wybieranych w szkołach. Radnym może być każdy uczeń klasy 6-8 szkoły podstawowej oraz każdy uczeń szkoły ponadpodstawowej albo zespołu tych szkół określonych w zarządzeniu Prezydenta Miasta. Celem działania Młodzieżowej Rady jest: 1) upowszechnianie idei samorządowej wśród

¹¹ Gminny Program Rewitalizacji Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku.

młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w mieście; 2) reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji samorządowych, rządowych i organizacji pozarządowych; 3) zapewnienie możliwości uczestnictwa młodzieży w procesie podejmowania decyzji bezpośrednio wpływających na sposób i jakość jej życia; 4) kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych; 5) promocja kultury, w szczególności adresowanej do młodzieży; 6) wspieranie działalności charytatywnej ludzi młodych; 7) działanie na rzecz praw i godności ucznia; 8) współpraca z samorządem uczniowskim szkół; 9) podejmowanie działań na rzecz zaspokajania potrzeb i oczekiwań młodzieży miasta; 10) organizacja aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym.

W czerwcu 2024 r. odbyło się spotkanie z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle¹². Miało ono na celu przybliżenie tematu Polsko-Szwajcarskiego Programu Wsparcia Miast oraz przeanalizowania aktualności potrzeb zawartych w „Strategii Młodzieżowej Gminy Kędzierzyn-Koźle” z października 2022. Radni Młodzieżowi potwierdzili potrzebę utworzenia centrum młodzieżowego oraz zaoferowali pomoc w dodatkowych konsultacjach tego tematu, które mogłyby nastąpić w czasie organizowanej przez nich imprezy „Kolorowe przywitania lata”. Wiedzę na temat potrzeb i oczekiwań młodzieży a także ich aktywności daje przywołane już: *Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich*. W pytaniu o formy aktywności społecznej najczęściej, jako najatrakcyjniejsze dla nich wskazywali na wolontariat (44,5%), petycje i debaty na forach internetowych (32%) oraz działalność w organizacjach pozarządowych (28,6%). Jako te najmniej atrakcyjne wskazane zostały uczestnictwo w Młodzieżowej Radzie Miasta (20,6%) oraz praca w samorządzie uczniowskim (16,3%). Ocena rzeczywistości i szans rozwoju osobistego w mieście jest inaczej oceniana przez młodzież, a inaczej przez liderów opinii społecznej. Młodzi poszukując kierunków i miejsc studiów wybierają większe ośrodki, oferujące korzystne warunki zatrudnienia i rozwoju. Rynek pracy i wysokość zarobków to zaraz po jakości powietrza czynnik, który zachęca młodych do opuszczenia rodzinnego miasta. Młodzi mieszkańcy oczekują w zakresie oferty czasu wolnego więcej działań dopasowanych do ich potrzeb. Ich zdaniem, lepiej w tym zakresie wygląda np. artykułowanie potrzeb przez środowiska seniorskie. Według rozmówców, młodzież chce działać, ale nie wie z kim rozmawiać, z kim się spotkać. Czasami szybko się zniechęca, np. kiedy trzeba napisać wniosek, pójść porozmawiać. Młodzież w mieście, jak sama mówi, nie jest nauczona „przepychania się do władz”. Z ich doświadczeń wynika, że inaczej to wygląda np. w Opolu. Z drugiej strony władze miasta podkreślają swoją otwartość na pomysły i działania młodych osób.

Młode osoby doceniają walory miasta, wskazują na ładne parki, tereny zielone, jednak równocześnie podkreślają, że miasto nie wykorzystuje w pełni tego potencjału. Należy podkreślić, że kwestie ekologii oraz zdrowego trybu życia stanowią jedną z kluczowych wartości badanych. W opinii młodych osób w mieście brakuje przestrzeni do spotkań.

Dla przedstawicieli Młodzieżowej Rady Miasta ważna jest aktywność społeczna. Chcieliby bowiem, aby młodzi brali sprawy w swoje ręce (np. działali w zakresie kina, programów, oferty kulturalnej i współpracy z NGO). Organizacje pozarządowe powinny zachęcać młodzież szkolną do aktywności i wolontariatu. Organizacje mają wiedzę a młodzi mają energię i kreatywność do działania. Według nich w tym kierunku powinien iść rozwój aktywności społecznej. W mieście mogłyby powstać „Centra

¹² .Warto odnotować, iż po raz pierwszy odbyło się ono w dużo mniej sformalizowany sposób. Zgodnie z oczekiwaniami radnych młodzieżowych, zamiast w sali posiedzeń Urzędu Miasta, spotkali się oni w plenerze na kozielskiej Wyspie, gdzie omówili sprawy bieżące i przyjęli delegację Młodzieżowej Rady Miasta z Raciborza.

Młodzieżowe”. W takich miejscach pracownik – mentor wyłapuje tematy, propozycje, które są ciekawe i realne do wykonania i motywuje młodych ludzi do aktywności w tym kierunku. Zadaniem mentora byłoby wsparcie w realizacji inicjatyw.

Środowiska seniorskie należą do jednych z najaktywniejszych grup społecznych w mieście. Niejako sprzyjają temu zjawiska demograficzne. Rosnąca ilość osób w wieku senioralnym przekłada się także na potencjał aktywności społecznej, pojawianie się nowych liderów w tych środowiskach. Skala tych zjawisk zauważana jest przez władze miasta. W mieście funkcjonują zarówno formalne jak i nieformalne zrzeszenia seniorów. Seniorzy mają również dużą siłę przebicia w artykułowaniu swoich potrzeb, m. in. poprzez głosowanie w budżecie obywatelskim, aktywność w funkcjonowaniu struktur osiedlowych. Nie bez znaczenia pozostaje działalność Miejskiej Rady Seniorów, dwóch Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów. Skala zmian demograficznych wskazuje, że potrzeby tej grupy wiekowej nie są zaspokojone w pełnym zakresie. Na temat potrzeb socjalno-zdrowotnych tej grupy więcej napisano w kolejnym podrozdziale (Rozdział 1.4. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych). Na deficyt miejsc wspierających aktywność społeczną seniorów warto spojrzeć poprzez porównanie zasobów infrastruktury społecznej oraz popytu na tę infrastrukturę na przykładzie placówek domów dziennego pobytu.

Domy dziennego pobytu są środowiskowymi placówkami pomocy społecznej, które przeznaczone są głównie dla emerytów i rencistów. Najważniejszym zadaniem tych placówek jest zapewnienie obiadu oraz umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym korzystnego spędzenia wolnego czasu, stworzenie możliwości zaspokojenia różnorodnych potrzeb oraz budzenie nowych zainteresowań. Ośrodki wsparcia świadczą także pomoc niekonwencjonalną służącą utrzymaniu osoby w wieku senioralnym w jej naturalnym środowisku. Placówki czynne są od poniedziałku do piątku.

W 2023 roku z usług domów dziennego pobytu korzystało 624 podopiecznych, w tym 6 osób w funkcjonującym w Domu Dziennego Pobytu Nr 3 „Radość” Ośrodku Wsparcia Dziennego dla Osób z Zespołem Otępiennym, który pomagał zarówno podopiecznym jak i ich opiekunom. Rozmowy z rodzinami osób chorych, a także liczne telefony i zapytania osób zainteresowanych objęciem ich bliskich tego rodzaju wsparciem, potwierdzają, iż oferta Ośrodka Wsparcia Dziennego dla Osób z Zespołem Otępiennym jest niewystarczająca, nie zaspokaja narastających potrzeb.

Domy Dziennego Pobytu zapewniają 485 miejsc, korzystać z nich mogą nie tylko seniorzy, jednakże dane MOPS wskazują, że tylko około 7-8% pensjonariuszy to osoby poniżej 60 roku życia. Najwięcej osób korzystających znajduje się w wieku 71-80 lat, a następnie 81-90 lat, co świadczy o dużej potrzebie funkcjonowania opieki i wsparcia dla seniorów, szczególnie tych w starszym wieku. Zapotrzebowanie na usługi DDP jest większe niż dostępna oferta, szczególnym zainteresowaniem cieszy się możliwość korzystania z tanich i smacznych (jak mówią seniorzy) posiłków. Podkreślić należy, że wszystkie domy prowadzą bardzo szerokie działania na rzecz organizacji czasu wolnego seniorów i zapewniania różnorodnej oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej. W tym miejscu wartym przytoczenia są wyniki dwóch spotkań „Dozwolone od lat 18”, które odbyły się z seniorami w marcu 2024 roku, przy współudziale Związku Miast Polskich (ZMP) i samorządowców z całego kraju zajmujących się polityką społeczną¹³. Seniorzy pytani o ulubione rozrywki i sposoby spędzania wolnego czasu, wcale nie

¹³ Raport z konsultacji społecznych. Spotkanie z seniorami „Dozwolone od lat 18”, marzec 2024.

wymieniali dziergania na drutach czy grania w szachy, które wg nich są stereotypowym postrzeganiem starszego pokolenia. Nie chcą zostać zaszufladkowani w aktywności z minionej epoki. Oni chcą korzystać z życia i wszystkich „nowinek”. Są otwarci na loty balonem, kursy nurkowania, szkołę survivalu. Już teraz udowadniają swoją energią, że skoki ze spadochronem, loty w tubie, bieganie maratonów, długie wycieczki rowerowe czy silence disco to aktywności, które sprawiają im wiele radości. Domy Dziennego Pobytu współpracują z instytucjami publicznymi i firmami prywatnymi, zapewniając mieszkańcom możliwość udziału w działaniach i konkursach organizowanych przez inne podmioty. Realizują również projekty z zakresu międzypokoleniowej integracji współdziałając przy ich realizacji ze świetlicami, przedszkolami i szkołami z terenu Gminy¹⁴.

Tabela 7. Zasoby infrastruktury domów dziennego pobytu w Kędzierzynie-Koźlu w 2023 roku

Nazwa obiektu	Lokalizacja (osiedle, ulica)	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających
Dom Dziennego Pobytu Nr 1 „Pod Brzozą”	Śródmieście, ul. Powstańców 26	80	100
Dom Dziennego Pobytu Nr 2 Magnolia	Stare Miasta, ul. Piramowicza 27	100	137
Dom Dziennego Pobytu Nr 3 „Radość”, w tym Ośrodek Wsparcia Dziennego dla Osób z Zespołem Otępiennym	Azoty, ul. Grabskiego 6	105	1576
Dom Dziennego Pobytu Nr 4 „Wrzos”	Piastów, ul. Kazimierza Wielkiego 6	100	107
Dom Dziennego Pobytu Nr 5 „Nasz Dom”	Pogorzelec, ul. Kościuszki 43b	100	123
Suma		485	624

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w 2023 roku

W Kędzierzynie-Koźlu od wielu lat realizowanych jest szereg przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby osób starszych. Pięć domów dziennego pobytu realizuje szeroki wachlarz działań na rzecz seniorów o charakterze kulturalno-oświatowo-rekreacyjnym. Sztandarowymi działaniami w 2023 roku były:

- ⇒ „Partycypacja i edukacja obywatelska na rzecz zrównoważonego rozwoju”;
- ⇒ „Polski Hollywood”;
- ⇒ „Kobiecość w poezji”;
- ⇒ „Babciu, dziadku, naucz mnie”;
- ⇒ „Senior bliżej kultury lokalnej”;
- ⇒ „Jestem twórcza, jestem kreatywny”;
- ⇒ „Warsztaty Magiczny Sznurek”;
- ⇒ „Dzień dobry tu bajka”;
- ⇒ XIV Integracyjny Przegląd Piosenki Kędzierzyn-Koźle 2023 „Piosenka Ekologiczna”.

Uchwałą NR XXI/163/15 Rady Miasta Kędzierzyn - Koźle z dnia 26 listopada 2015 roku powołano do życia Miejską Radę Seniorów. Do Rady proponować kandydatów mogą mieszkańcy miasta, którzy ukończyli 60. rok życia i podmioty działające na rzecz osób starszych (organizacje pozarządowe, uniwersytety trzeciego wieku) z siedzibą na terenie miasta. Kandydata zgłaszanego przez mieszkańców

¹⁴ Polityka senioralna w Gminie Kędzierzyn-Koźle na lata 2024-2029.

miasta musi poprzeć co najmniej 50 osób. Rada Seniorów działa w sposób aktywny angażując się w sprawy miasta.

Cykliczne zajęcia dla seniorów (wykłady, spotkania, wycieczki integracyjne i inne formy aktywności i integracji) oferują stowarzyszenia działające na rzecz osób starszych. Do najbardziej aktywnych i zaangażowanych można zaliczyć: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku Ziemi Kozielskiej czy Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Kędzierzyn-Koźle. Wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy organizują rokrocznie Dni Seniora. Czyli kilkudniowe wydarzenie o charakterze sportowo-kulturalnym rozpoczynające się uroczystą sesją Miejskiej Rady Seniorów, podczas której władze Kędzierzyna-Koźla przekazują seniorom symboliczne klucze do bram miasta.

W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje **inicjatywa lokalna**, która skierowana jest do formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, którzy zamierzają działać na rzecz Gminy Kędzierzyn-Koźle. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy miasta bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239) mogą złożyć wniosek (wniosek w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego) o realizację zadania publicznego do Gminy Kędzierzyn-Koźle, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę. Przedsięwzięć organizowanych w formie inicjatywy lokalnej jest zazwyczaj kilka w trakcie roku. Nie jest to zbyt rozpowszechniona forma włączenia się, inicjowania przez mieszkańców działań na rzecz lokalnej społeczności. Gmina byłaby gotowa wspierać więcej tego typu działań niż jest faktycznie zgłaszanych i realizowanych.

Na poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców ma także wpływ jakość współpracy liderów instytucjonalnych i społecznych. O stanie tej współpracy w Kędzierzynie-Koźlu mówią wyniki badań online przeprowadzonych z liderami opinii społecznej¹⁵. Wg badanych kapitał społeczny Kędzierzyna-Koźla jest przez respondentów oceniany bardzo wysoko i stanowi istotny zasób miasta. Ponad trzy czwarte (76%) ankietowanych *zdecydowanie* lub *raczej dobrze* oceniło skuteczność budżetu obywatelskiego jako narzędzia włączenia mieszkańców w procesy decyzyjne; niemal równie dużo (71%) pozytywnych przypisano otwartości władz miejskich na współpracę z organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami. Należy jednak zwrócić uwagę, że o ile możliwości i otwartość władz lokalnych na współpracę z mieszkańcami oceniane są pozytywnie, o tyle zaangażowanie samych mieszkańców w inicjatywy miasta lub inicjatywy lokalnych organizacji dobrze oceniło 38% ankietowanych, zaś aż 19% badanych oceniło je *źle*. Wśród wszystkich wskazanych form włączenia się w współdecydowanie o mieście, przytoczona wyżej forma uzyskała najwyższy odsetek odpowiedzi negatywnych. Mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla mają jak zauważono skłonność do pesymizmu i skupiania się na problemach, co dodatkowo utrudnia realizację działań na rzecz miasta. Liderzy zaznaczają, że potrzebna jest lepsza komunikacja między władzami miasta a mieszkańcami, aby poprawić jakość inwestycji oraz lepiej dostosować dostępność usług publicznych do potrzeb osób aktywnych zawodowo.

¹⁵ Raport z konsultacji społecznych. Badanie opinii lokalnych liderów, lipiec-sierpień 2024 r.

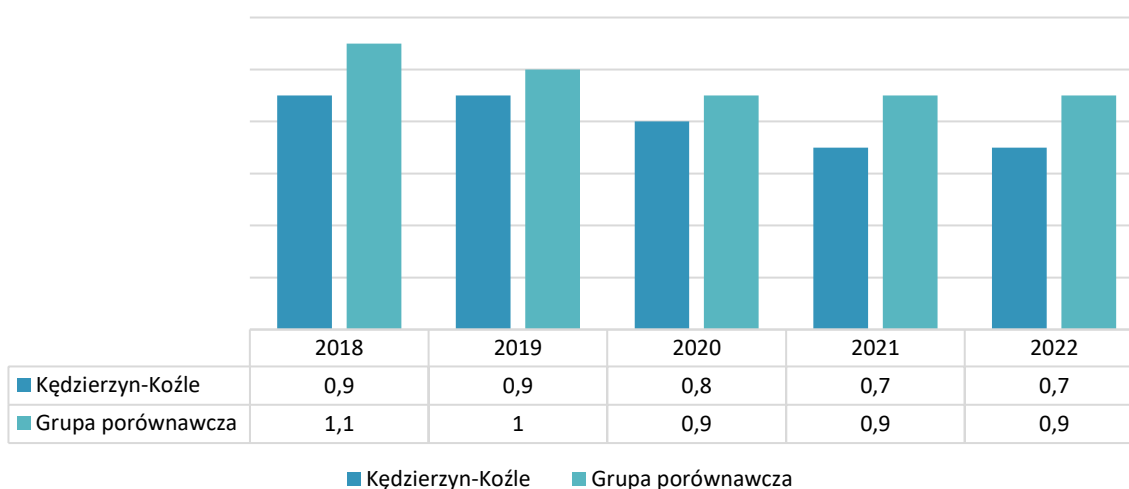
Analiza porównawcza

Analiza porównawcza Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych¹⁶ dostarcza dodatkowych informacji na temat potencjału aktywności społecznej, w tym aktywności organizacji pozarządowych.

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzuje się niższym nasyceniem organizacji pozarządowych w relacji do ludności miasta. Widoczne jest to we wskaźniku organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość tego wskaźnika w 2022 roku wyniosła dla miasta 1,3 przy średniej dla grupy porównawczej (miasta subregionalne) – 1,7. Analizowany wskaźnik utrzymywał się w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022 na poziomie 1-1,3. Zaś w grupie porównawczej odnotowano nieznaczny spadek z 1,8 w 2018 roku do wartości 1,7 w 2022 roku.¹⁷

Powyższe dane wskazują, że Kędzierzyn-Koźle w mniejszym stopniu niż przeciętne miasta subregionalne w Polsce „dzielił się” realizacją zadań w stosunku do zdolności budżetowych miasta. Ostateczna ocena wskaźnika nie jest jednak jednoznaczna. Należy bowiem podkreślić, iż w latach 2018 – 2022 nastąpił spadek wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego, bowiem zgodnie z dostępnymi danymi wskaźnik ten (udział wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących; średnia z 3 lat) spadł z 0,9 w 2018 roku do 0,7 w 2022 roku. Tendencję spadkową zaobserwowano również dla grupy porównawczej¹⁸. Powyższe może mieć związek z pandemią Covid-19, która nie tylko w Kędzierzynie-Koźlu, ale i na całym świecie zmniejszyła liczbę organizowanych, w tym przez trzeci sektor działań społeczno-kulturalno-sportowych dla mieszkańców.

Rysunek 12. Udział wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3letnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Ważną rolę w obszarze aktywizacji i integracji społeczności lokalnej odgrywa **budżet obywatelski**. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje on od 2017 roku. Jest on narzędziem wspierającym włączenie

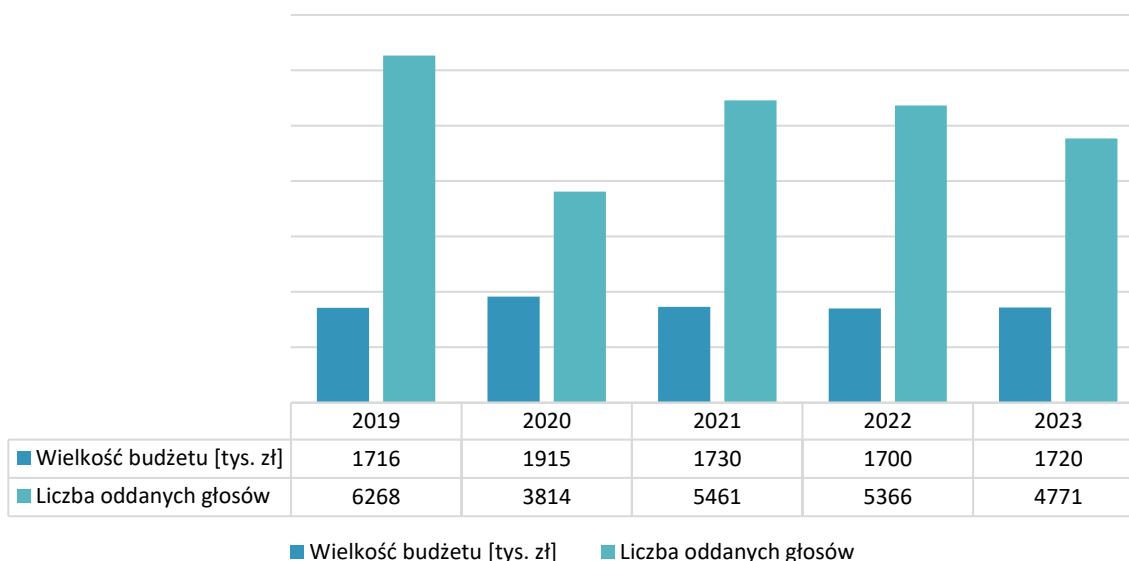
¹⁶ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Elk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

¹⁷ Monitor Rozwoju Lokalnego.

¹⁸ Monitor Rozwoju Lokalnego.

mieszkańców w kreowanie rozwoju lokalnego w odniesieniu do najbliższego otoczenia. Co roku mieszkańcy miasta mają okazję wybierać działania i przedsięwzięcia, które realizuje w przestrzeni miasta Gmina. Z roku na roku obserwuje się rosnący budżet tej inicjatywy w Kędzierzynie-Koźlu. W 2023 roku na budżet obywatelski przeznaczono około 1,7 mln zł. Rekordową liczbę ważnych oddanych głosów odnotowano w 2019 roku, bowiem oddano 6268 głosów, co stanowi około 10% populacji miasta. W roku 2023, odnotowano 4 771 głosów, zaś w 2024 r. było ich już 5 301, przy budżecie wielkości 1 635 tys. zł .

Rysunek 13. Podstawowe dane statystyczne nt. budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>, dostęp: 14.10.2024 r.

Analizując liczbę zadań poddanych pod głosowanie w latach 2019-2023 należy zauważyć, że rok 2019 był pod tym względem rokiem rekordowym – mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla mogli oddać swoje głosy na 78 projektów. Drastyczny spadek nastąpił w kolejnym roku 2020, kiedy liczba zgłoszonych zadań wyniosła tylko 47, a liczba głosów wynosiła 3814. Należy pamiętać, że rok ten był trudny w kontekście realizacji nowych zadań z uwagi na pandemię COVID-19. Spadek zainteresowania budżetem obywatelskim zaobserwowano w latach 2022 - 2023. W 2024 r. zgłoszonych zostało 63 projekty, z których 57 poddanych zostało pod głosowanie. Zdecydowana większość z nich to projekty o charakterze infrastrukturalnym. W świadomości mieszkańców, a może wśród potrzeb nie pojawiają się pomysły na zadania o charakterze nie inwestycyjnym (tzw. projekty miękkie - społeczne).

Przyglądając się aktywności poszczególnych osiedli, wyrażonej w postaci liczby zgłoszonych projektów, zauważyć można, że **trzy osiedla wyróżniają się na tle pozostałych. Są to osiedla Śródmieście, Pogorzelec oraz Stare Miasto**, które w sumie od 2020 roku zgłosiły 77 projektów (39 – Śródmieście, 19 – Pogorzelec, Stare Miasto-19), co stanowiło 39,3% wszystkich zgłoszonych projektów w analizowanym okresie. Są to też największe, najliczniej zamieszkałe osiedla.

Tabela 8. . Liczba zadań poddanych pod głosowanie w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2023

Liczba zadań poddanych pod głosowanie	Rok				łącznie	Udział w łącznej liczbie zadań poddanych pod głosowanie w latach 2020-2023
	2020	2021	2022	2023		
	47	56	47	46	196	
w tym:						
Azoty	2	2	2	2	8	4,1%
Blachownia	4	4	3	1	12	6,1%
Cisowa	5	2	1	1	9	4,6%
Kłodnica	4	2	4	3	13	6,6%
Kuźniczka	2	3	1	1	7	3,6%
Lenartowice	2	-	1	2	5	2,6%
Miejsce Kłodnickie	2	1	2	1	6	3,1%
Piastów	-	5	3	4	12	6,1%
Pogorzelec	4	5	5	5	19	9,7%
Południe	2	2	2	3	9	4,6%
Przyjaźni	2	1	3	3	9	4,6%
Rogi	-	1	2	3	6	3,1%
Sławięcice	2	5	2	2	11	5,6%
Stare Miasto	5	6	4	4	19	9,7%
Śródmieście	9	12	10	8	39	19,9%
Zachód	2	5	2	3	12	6,1%
SUMA	47	56	47	46	196	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>, dostęp: 14.10.2024 r.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektów zadań z Budżetu Obywatelskiego, objęta rezerwą celową w budżecie miasta Kędzierzyn-Koźle na 2023 roku wynosiła 1.800.000 zł. W wyniku dokonanych przez Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle – w uzgodnieniu z poszczególnymi radami osiedli – zmniejszeń kwot środków na poczet projektów zadań wybranych w ramach Budżetu Obywatelskiego w 2021 i 2022 roku, realizowanych w 2023 roku oraz zwiększeń kwot środków z tytułu oszczędności powstałych w toku realizacji zadań wybranych i zrealizowanych w ramach Budżetu Obywatelskiego w 2022 roku, łączna kwota przeznaczona na realizację projektów zadań wybieranych w ramach Budżetu Obywatelskiego w 2023 roku wynosiła 1 720 991 zł. Dalej, należy podkreślić, że w 2023 roku wybrano i skierowano do realizacji 17 projektów zadań o łącznej wartości 1 710 238 zł¹⁹.

Przyglądając się zadaniom, które zostały wybrane w ramach budżetu obywatelskiego w ostatnich latach, należy stwierdzić, że **były to projekty dotyczące:**

- ⇒ budowy parkingów, dojazdów do posesji, chodników;
- ⇒ wykonania bezpiecznych przejść dla pieszych;
- ⇒ doposażenia osiedli w celu organizowania imprez plenerowych (w tym altanki spotkań);
- ⇒ zagospodarowania terenów zielonych;

¹⁹ Raport o stanie Gminy Kędzierzyn-Koźle za rok 2023.

- ⇒ budowy infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej oraz sportowej (np. place zabaw, pumtruck, tor do gry w bule, mini golfa, mini boiska);
- ⇒ poprawy bezpieczeństwa, w tym oświetlenie ulic, montaż monitoringu oraz wyposażenie/doposażenie jednostek OSP w potrzebny sprzęt i specjalistyczną odzież (hełmy strażackie).

W 2023 roku z mieszkańcami Kędzierzyna-Koźła przeprowadzono w sumie 11 konsultacji społecznych.

Wśród tematów podejmowanych na spotkaniach wyróżnić należy:

- ⇒ optymalizacja oferty przewozowej komunikacji miejskiej;
- ⇒ opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku, w tym m.in. warsztaty rewitalizacyjne, nabór projektów rewitalizacyjnych, spacer studyjny, spotkanie z osobami z niepełnosprawnościami „Dostępny Kędzierzyn-Koźle” ;
- ⇒ plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego miasta;
- ⇒ dostępność architektoniczna oraz komunikacyjno-informacyjna, a także cyfrowa miasta;
- ⇒ polityka senioralna²⁰.

Według ostatnich dostępnych danych GUS, w 2023 roku w mieście funkcjonował Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Ziemi Kozielskiej, Muzeum Śląskiej Bitwy o paliwo a także kina, w tym sieciowe multikino.

Tabela 9. Instytucje kultury w Kędzierzynie-Koźlu

Centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	3
Muzea łącznie z oddziałami	2
Biblioteki, w tym filie	8
Kina	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Obszarem wpływającym na aktywizację i integrację społeczności lokalnej jest **działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic**. Instytucje kultury w 2023 roku zorganizowały w sumie 295 imprez, w których udział wzięło 66 453 osób. Dane z lat 2020-2021 doskonale obrazują ograniczenie działalności instytucji kultury z uwagi na pandemię COVID-19.

²⁰ <https://bip.kedzierzynkozle.pl/>, dostęp: 14.10.2024 r.

Tabela 10. Dane dotyczące działalności centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba imprez	321	109	72	230	295
Liczba uczestników imprez	78 200	10 082	9 928	53 125	66 453

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Opisując stan miasta Kędzierzyn-Koźle w obszarze spędzania czasu wolnego **warto jeszcze sięgnąć do wyników prowadzonych w okresie marzec-grudzień 2024 różnych form konsultacji społecznych** (<https://www.kedzierzynkozle.pl/pl/strona/szwajcarsko-polski-program-wspolpracy>). Wyniki

badania opinii uczniów kędzierzyńsko-kozielskich szkół²¹ wskazują, iż czynnikiem najbardziej zachęcającym do mieszkania w Kędzierzynie-Koźlu jest dostępna tu oferta sportu i rekreacji, wskazana przez ponad połowę (51%) ankietowanych. Jednocześnie na pytanie o to, w jaki sposób spędzają czas wolny od zajęć szkolnych, trzy piąte uczniów jako częste aktywności wskazało spotkania z przyjaciółmi, odpoczynek oraz aktywności online (po ok. 60%). Jako czwartą opcję, ponad połowa badanych, wskazała rozwijanie hobby (np. sportu) (52%) lub spędzania czasu z rodziną (51%). Podobne opinie wyrażali także liderzy społeczni podczas badania ankietowego²². Ogólna ich ocena oferty kulturalnej była pozytywna, natomiast oceny negatywne najczęściej dotyczyły koncertów, przedstawień teatralnych i widowisk (24% not *zdecydowanie* i *raczej* złych), jak również miejsc spędzania czasu wolnego – restauracji, kawiarni, pubów, klubów (19%). Powyższe potwierdzały również grudniowe rozmowy z mieszkańcami w trakcie „Kawiarenki obywatelskiej” zorganizowanej na kozielskim Rynku.

Na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili uwagę również osoby, które przybyły do Kędzierzyna-Koźla w ostatnich latach (badanie z migrantami), jak też osoby, którzy tu mieszkają od dłuższego czasu.

W opinii osób zamieszkujących miasto od dłuższego czasu, w Kędzierzynie-Koźlu nie ma oferty dla młodych osób, zarówno w sferze rozrywkowej, brakuje szeroko pojętej oferty i infrastruktury dla młodych osób (miejsca spotkań, lokale, nowe mieszkalnictwo), co z kolei nie zachęca do przyjeżdżania lub zostawania w mieście.²³

Podobne opinie nt. Kędzierzyna-Koźla wyrażali mieszkający tu migranci. Kędzierzyn-Koźle to miasto, które niewiele oferuje ludziom młodym, szczególnie nastolatkom i młodym dorosłym. Brak jest miejsc, w których mogliby się spotkać, brakuje zajęć, z których mogliby skorzystać.²⁴

Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców miasta zwrócili uwagę uczestnicy badania liderami opinii społecznej. W trakcie badań wskazano, że należałoby zwiększyć liczbę wydarzeń kulturalnych, szczególnie teatralnych, oraz lepiej dopasować godzin otwarcia instytucji kultury, takich jak Muzeum Ziemi Kozielskiej, aby odpowiadało to potrzebom

²¹ Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich zostało zrealizowane w dniach 30.08. – 25.09.2024. Raport „Plany zawodowe i edukacyjne młodzieży” oraz spotkanie „Open space” (9.12.2024 r.).

²² Badanie ilościowe z liderami społecznymi zostało zrealizowane w dniach 30.07. – 12.08.2024.. Kwestionariusz wypełniło łącznie n=21 osób. Badanie zostało zrealizowane metodą ilościową, z zastosowaniem techniki zbierania danych CAWI.

²³ Źródło: Badanie IDI z przedstawicielami rodzin wielopokoleniowych zamieszkującymi na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle, grudzień 2024 r.

²⁴ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu, listopad 2024 r.

mieszkańców i turystów. Mile widziane byłyby nowe formy aktywności, wprowadzenie szerszych możliwości integracji międzypokoleniowej.

Pojawiły się głosy zwracające uwagę, że galeria handlowa która funkcjonuje w mieście od ponad 10 lat, jest obecnie miejscem, które pełni rolę centrum miasta. Potwierdza to organizacja w tym miejscu takich imprez jak: występy, koncerty, loterie i inne wydarzenia tematyczne mające na celu zgromadzić jak najwięcej osób (klientów).

Fakt, że powstanie galerii handlowej jest przez część rozmówców wskazywana jako jedna z najważniejszych zmian w ostatnich latach, w połączeniu ze zmianami w przestrzeni miasta, wskazuje, że istnieją silne potrzeby w zakresie przemian związanych ze zwiększonym zapotrzebowaniem na miejsca, gdzie mieszkańcy będą mogli się spotykać i integrować. Badani wskazywali, że Kędzierzyn-Koźle zyskał na estetyce w ostatnich latach, lecz wciąż brakuje miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać i spędzać wolny czas. Wskazywanie na galerię jako na miejsce spotkań mieszkańców wyraźnie pokazuje potrzebę utworzenia takich przestrzeni. Potencjał stanowi oddany do użytku w grudniu 2019 roku wyremontowany kozielski Rynek, którego potrzeba „ożywienia” pojawiających się w licznych opiniach mieszkańców. Na jednym z profili społecznościowych KĘDZIERZYN-KOŹŁE Wszystko, na zadanie w lipcu 2024 r. pytanie: „*Jakie według was działania mogą ożywić rynek w Koźlu?*”, aż 334 osoby włączył się w dyskusję. Najczęściej wskazywano na potrzebę lokalizacji drugiej kawiarenki lub restauracji, wydłużenia czasu otwarcia okolicznych sklepików, zasadzenie nowych drzew, ustawienia roślin i kwiatów w donicach, wymyślenie mądrego sposobu na zacienienie placu, organizowania większej liczby wydarzeń kulturalno-muzycznych (np. potańcówek dla dorosłych, zajęć animacyjnych dla dzieci).

Integracja społeczna

W obszarze integracji społecznej mieszkańców dokonano identyfikacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W pierwszym kroku przeanalizowano dane odnoszące się do powodów udzielenia pomocy społecznej mieszkańcom Kędzierzyna-Koźla. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące powodów udzielania pomocy rodzinom w latach 2018-2023. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi, w latach 2018-2023 spadła liczba rodzin, którym udzielona została pomoc (spadek o 190 rodzin). Warto także nadmienić, że w ostatnich latach znacząco spadła liczba rodzin dotkniętych bezrobociem (spadek o 42%) oraz liczba rodzin dotkniętych ubóstwem (spadek o 25,6%). **Niestety w całym analizowanym okresie wzrosła liczba rodzin, w których członek bądź członkowie dotknięci są długotrwałą chorobą (wzrost o 47,1%) oraz niepełnosprawnością (wzrost o 17,6%).**

Tabela 11. Powody udzielania pomocy rodzinom w Kędzierzynie-Koźlu – liczba rodzin

Powody udzielania pomocy rodzinom	Liczba rodzin		Zmiana w latach 2018-2023	
	2018	2023	Ilościowo	W %
OGÓŁEM	3395	3205	-190	-5,5%
Ubóstwo	879	654	-225	-25,6%
Bezrobocie	729	423	-306	-42,0%
Długotrwała lub ciężka choroba	595	875	+280	47,1%
Niepełnosprawność	584	687	+103	17,6%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	155	108	-47	-30,3%
Alkoholizm	147	172	+25	17,0%

Powody udzielania pomocy rodzinom	Liczba rodzin		Zmiana w latach 2018-2023	
	2018	2023	Ilościowo	W %
Przemoc w rodzinie	129	141	+12	9,3%
Bezdomność	103	103	0	0,0%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	49	6	-43	-87,8%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	19	+6	46,2%
Narkomania	10	15	+5	50,0%
Zdarzenia losowe	2	2	0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019; Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2023, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2024.

Z kolei analizując główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych, należy stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji znajdują się rodziny jednoosobowe. Bowiem ponad połowa ze wszystkich głównych powodów udzielenia pomocy rodzinom przypadło na rodziny jednoosobowe, w tym najwięcej ze względu na ubóstwo. Często są to osoby w wieku poprodukcyjnym. **Można zatem stwierdzić, że osoby starsze, żyjące w jednoosobowych gospodarstwach domowych są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Kędzierzynie-Koźlu. Dane te warto rozpatrywać także w kontekście prognoz demograficznych oraz danych dotyczących migracji.** W Kędzierzynie-Koźlu, który dynamicznie się starzeje, obserwuje się jednocześnie zjawisko opuszczania rodzinnych stron przez młode osoby. Oznacza to, że zerwane zostają więzy rodzinne, a osoby starsze pozostają w mieście bez wsparcia młodszych pokoleń. W rozmowie z pracownikami MOPS ujawniają się coraz częstsze przypadki zstępnych, którzy nie poczuwają się do obowiązku opieki nad rodzicami lub dziadkami, którzy schorowani i samotni pozostali w mieście. Zrzucają ten obowiązek na służby publiczne, co jest przygnębiające, gdy obserwuje się zubożenie młodego pokolenia prowadzące do zrywania więzi rodzinnych.

Tabela 12. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2023 roku w Kędzierzynie-Koźlu

Powody udzielania pomocy rodzinom	Ogółem	Typ rodziny			
		1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	157	87	26	18	26
Bezrobocie	92	64	15	6	7
Niepełnosprawność	90	36	20	9	25
Długotrwała lub ciężka choroba	49	33	8	4	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	30	-	6	13	11
Ogółem	418	220	75	50	73

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2023, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2024.

Warto także odnotować, że w latach 2018-2023 spadł odsetek osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu o 13,6%. Najczęściej z tego typu usług korzystają osoby z niepełnosprawnościami, a także osoby chore krótkoterminowo albo przewlekłe, osoby starsze i osoby samotne, jeśli potrzebują na co dzień pomocy innych osób, a nie mogą jej uzyskać od osób, które

wspólnie z nimi mieszkają (np. równie chory współmałżonek) i innych członków rodziny, tzw. wstępnych i zstępnych, czyli dzieci, wnuków, siostr, braci, dalszej rodziny.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2023

Rok	Liczba osób
2018	199
2019	213
2020	189
2021	178
2022	178
2023	172
Zmiana 2018/2023 (ilościowo)	-27
Zmiana 2018/2023 (w %)	-13,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2023, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2024.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu został powołany Uchwałą Nr XI/59/90 Miejskiej Rady Narodowej w Kędzierzynie-Koźlu z dnia 28 lutego 1990 roku w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. Działania Ośrodka w 2023 roku wpisywały się w misję polityki społecznej sformułowaną w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021-2025: *Misją Gminy Kędzierzyn-Koźle, w zakresie organizowania pomocy społecznej w latach 2021-2025, jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu osób oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji, poprzez wdrażanie sprawnego systemu prewencji i wsparcia, zmierzającego do zwiększenia szans na pełnowymiarowe funkcjonowanie mieszkańców w społeczeństwie*²⁵.

Kadrę Ośrodka tworzy 169 pracowników (stan na dzień 31 grudnia 2023 roku wraz z 6 umowami na zastępstwo oraz 2 umowami zawartymi z osobami zatrudnionymi po zakończeniu wykonywania prac społecznie-użytecznych)²⁶.

Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Rodzaj i forma udzielanej pomocy uzależniona jest w szczególności od rodzaju i skali występujących w danej rodzinie problemów. Przyznawana pomoc nie może być za duża, bo wtedy osłabia, lub wręcz eliminuje, motywację do aktywnego i samodzielnego działania oraz utrwala postawy bierności i roszczeniowości. Każdy

²⁵ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu za rok 2023.

²⁶ Ibidem.

przypadek rozpatrywany jest indywidualnie a udzielanie pomocy następuje po wnikliwym zbadaniu i ocenie sytuacji przez pracownika socjalnego oraz po zebraniu niezbędnych danych i informacji²⁷.

Z roku na rok zwiększa się ilość zadań przekazywanych do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu. W 2023 roku oprócz stałych działań Ośrodek prowadził postępowania związane z nowymi zadaniami, wśród których wymienić należy weryfikację i wypłatę dodatków osłonowych, węglowych dla gospodarstw domowych, elektrycznych, refundację podatku VAT. W 2024 r. rozpatrywał także wnioski o przyznanie bonu energetycznego. Ponadto, w związku z sytuacją na Ukrainie tut. Ośrodek nadal weryfikował i wypłacał jednorazowe świadczenia pieniężne w wysokości 300,00 zł na osobę oraz świadczenia pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Rok 2023 był czasem, w którym zrealizowano w ramach projektu „Dugnad w Kędzierzynie-Koźlu”. Integracja mieszkańców oraz odbudowa relacji sąsiedzkich jako podstawa rozwoju lokalnego” szereg działań mających na celu integrację wszystkich grup wiekowych mieszkańców.²⁸

Potrzeby i kierunki działań

Wśród najważniejszych wyzwań dotyczących najbliższych lat zidentyfikowano²⁹:

1. Na najbliższe lata z prognoz wynika, że nastąpi wzrost wielkości populacji ludności w wieku poprodukcyjnym. Te prognozy przekładają się na ukierunkowanie pomocy społecznej na szeroko rozumianą pomoc osobom w podeszłym wieku, a przede wszystkim zabezpieczeniu środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej i zabezpieczeniu usług opiekuńczych oraz pobytu w dziennych domach pobytu.
2. Widoczne jest zwiększone zainteresowanie pomocą w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pomocą dla osób zależnych oraz możliwością korzystania z programów bezpłatnych. Obserwuje się mniejsze zaangażowanie rodzin w sprawowaniu opieki nad swoimi zależnymi członkami rodziny i cedowanie wszystkich problemów osoby starszej lub niepełnosprawnej na jednostki pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Kurczy się potencjał opiekuńczy rodzin. Występują trudności z zorganizowaniem pomocy osobom opuszczającym szpitale po zakończonym leczeniu z uwagi na brak narzędzi, tj. zakładu opiekuńczo-leczniczego na terenie Gminy lub utrudnionego dostępu do np. opieki długoterminowej.
3. Ograniczanie skali wykluczenia społecznego nastąpi poprzez umożliwienie korzystania z aktywizacji społeczno-zawodowej w celu zwiększenia kompetencji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.
4. Kontynuacja pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez działalność Placówki Wsparcia Dziennego.
5. Kontynuowanie działań Gminnego Centrum Seniora w ramach aktywizacji i integracji osób w wieku senioralnym.
6. Ważnym celem jest dążenie do większego zaangażowania mieszkańców Gminy we wszystkich obszarach życia społecznego oraz promowanie i stwarzanie warunków dla systematycznego i trwałego rozwoju wolontariatu.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

7. Podniesienie poziomu zrozumienia społeczności lokalnej względem osób z zaburzeniami psychicznymi.
8. Szkolenie pracowników i podnoszenie kwalifikacji zatrudnionej kadry ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń w zakresie realizacji nowych zadań i programów.
9. Systematyczne zabezpieczanie środków finansowych na wymianę sprzętu komputerowego wyeksploatowanego oraz tego, który nie jest kompatybilny z obecnie używanym oprogramowaniem i pozostałym sprzętem.
10. Podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami budynków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu zarówno poprzez niwelację barier architektonicznych jak i nowe sposoby włączenia mieszkańców wykluczonych.
11. Niezbędny jest kompleksowy remont Domu Dziennego Pobytu nr 2 jako ważnego ośrodka wsparcia seniorów znajdującego się w najstarszej części miasta.

Warto także przywołać problematykę integracji społecznej dotyczącej osób, które migrowały do Kędzierzyna-Koźla z innych części Polski, a także z zagranicy. Aspekt integracji społecznej migrantów podejmowany był podczas badań przeprowadzonych z osobami, które przyjechały do Kędzierzyna-Koźla w celach ekonomicznych lub mieszkaniowych³⁰. W oparciu o przeprowadzone wywiady indywidualne należy stwierdzić, że osoby przybywające do Kędzierzyna-Koźla w większości czują się bezpiecznie w mieście i raczej szybko radzą sobie z barierą językową (dotyczy osób narodowości ukraińskiej). Jednocześnie do problemów integracji społecznej nowych mieszkańców miasta można zaliczyć brak miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu.

Należy także wskazać na działania prowadzone na rzecz migrantów podejmowane przez jednostki działające na terenie gminy. W roku 2023 działania na rzecz migrantów (w głównej mierze przybyłych z Ukrainy) prowadziły³¹:

1. Spółka Kędzierzyński-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o., dzięki wsparciu środków zewnętrznych pozyskanych w ramach Programu Rozwój Lokalny zakończyła indywidualne szkolenie trzech migrantów pn. „Nauka języka polskiego dla obcokrajowców” (rozpoczęcie szkolenia 2022 r. – zakończenie 2023 r.).
2. Miejski Ośrodek Kultury zorganizował koncert Narodowej Kapeli Bandurzystów z Ukrainy, w którym wzięło udział 300 odbiorców, a także uruchomił sekcję cyrkową, w której dzieci ukraińskie mogły integrować się z rówieśnikami z Kędzierzyna-Koźla.
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach projektów socjalnych pn. „Bawimy się, gramy, moc radości mamy”, „Mikołajkowe spotkanie dwóch kultur” oraz „Zimowa wizyta” zorganizował działania integracyjne na rzecz 69 osób z Ukrainy. Działania prowadzone były we współpracy ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Pomocy Potrzebującym „Trampolina” oraz sponsorami z terenu Gminy Kędzierzyn-Koźle. W projektach brały udział dzieci i rodziny zarówno ukraińskie jak i polskie.

Dostępność obiektów i usług oraz miasta

³⁰ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu, listopad 2024 r.

³¹ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w roku 2023.

Dostępność rozpatrywana jest w kontekście architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. Biorąc pod uwagę powyższe, w sierpniu br. dokonano aktualizacji stanu istniejącego budynków użyteczności publicznej. Wyniki przedstawiono w poniższym zestawieniu.

Tabela 14. Dostępność jednostek organizacyjnych miasta Kędzierzyn-Koźle – materiał z inwentaryzacji przeprowadzonej w sierpniu 2024

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
Urząd Miasta	Dobra	Budynki Urzędu Miasta dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. We wszystkich trzech budynkach znajdują się windy bądź platformy dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W budynku nie występują inne dostosowania w postaci: 1) informacji głosowych; 2) pętli indukcyjnych; 3) głośników systemu naprowadzającego dźwiękowo osoby niewidome i słabo widzące; 4) oznaczeń w alfabecie braille’a (za wyłączeniem windy osobowej wyposażonej w podświetlone przyciski z napisami w alfabecie braille’a) lub oznaczeń kontrastowych; 5) dotykowego systemu naprowadzania dla osób słabowidzących lub niewidomych; 6) druku powiększonego dla osób słabowidzących.
Muzeum Ziemi Kozielskiej	Dobra	Obiekt jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostępność poprawiono w ramach realizacji projektu pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturalnego Kędzierzyna-Koźla poprzez renowację, rewaloryzację i przebudowę kompleksu zamkowego” dofinansowanego ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.
Miejski Ośrodek Kultury	Dobra	<u>Budynek D.K. "Koźle" ul. Skarbowa 10 wyposażony jest w:</u> 1) windę dla niepełnosprawnych z poziomu zero na parter w starej części budynku; 2) toalety dla niepełnosprawnych zarówno w starej części budynku /parter/ jak i w części kinowej; 3) specjalnie przygotowane miejsca na wózki inwalidzkie w pierwszym rzędzie sali kinowej; 4) schodół; 5) przyciski wzywające asystenta wraz z gongami alarmowymi (system Step Hear); 6) przenośne pętle indukcyjne. <u>Budynek D.K. "Chemik" Al. Jana Pawła II 27 wyposażony jest w:</u> 1) podjazd dla niepełnosprawnych (obecny stan techniczny wymaga remontu); 2) schodół wraz z wózkiem inwalidzkim; 3) toaletę dla niepełnosprawnych; 4) przyciski wzywające asystenta wraz z gongami alarmowymi (system Step Hear); 5) 3 plany tyflograficzne; 6) ścieżki dotykowe na terenie parteru i holu I piętra;

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		7) przenośne pętle indukcyjne; 8) ścieżki dotykowe na terenie parteru i holu I piętra; 9) oznaczenia pomieszczeń w alfabecie Braille’a; 10) pokój wyciszeń. <u>Budynek D.K. Koźle Rogi ul. Główna 54 wyposażony jest w:</u> 1) podjazd dla niepełnosprawnych; 2) toaletę dla niepełnosprawnych. <u>Budynek D.K. "Lech" ul. Wyzwolenia 7b wyposażony jest w :</u> 1) podjazd dla niepełnosprawnych; 2) przyciski wzywające asystenta wraz z gongami alarmowymi (system Step Hear).
Miejska Biblioteka Publiczna	Umiarkowana	<u>Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej (własność MBP) ul. Rynek 3, os. Stare Miasto:</u> 1. Wyposażony jest w: 1) podjazd dla niepełnosprawnych; 2) toaletę dla niepełnosprawnych na 2 piętrze (dział dziecięcy); 3) platformę dla osób niepełnosprawnych (panel windy posiada znaki wyczuwalne dotykiem); 4) parking dla osoby niepełnosprawnej posiadającej dokument uprawniający do bezpłatnego parkowania (karta parkingowa). 2. Wymagają modernizacji: 1) toaleta dostępna na parterze budynku – dostosowanie jej dla osób niepełnosprawnych, 2) poszerzenie drzwi wewnętrznych na parterze budynku; 3) przystosowanie stanowiska komputerowego dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. <u>Budynek Filii nr 1 ul. J. Słowackiego 6 os. Pogorzelec (budynek mieszkalny MZBK) jest:</u> 1) nieprzystosowany, ze względu na lokalizację (wysoki parter z balkonem) do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, istnieje możliwość zamontowania podnośnika pionowego przy balkonie (wymagana zgoda wspólnoty); 2) pozbawiony toalety dla niepełnosprawnych; 3) nieprzystosowany dla osób głuchych i niewidomych; 4) wyposażony w oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 4 ul. Wyzwolenia 7 (Dom Kultury „Lech”) os. Blachownia jest:</u> 1) na I piętrze - możliwość montażu windy schodowej na torze krzywoliniowym w budynku; 2) pozbawiony toalety dla niepełnosprawnych; 3) nieprzystosowany dla osób głuchych i niewidomych; 4) wyposażony w oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 5 ul. K. Damrota 32 os. Śródmieście (budynek mieszkalny MZBK) jest:</u> 1) na parterze - dostosowany dla osób niepełnosprawnych;

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		2) wyposażony w szerokie wejścia; 3) wyposażony w toaletę dla osób niepełnosprawnych; 4) wyposażony w oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 8 ul. S. Batorego 32 os. Sławiećice (własność MBP) wyposażony jest w :</u> 1) szerokie wejścia do toalety, wypożyczalni oraz sali wystawowej; 2) toaletę dla osób niepełnosprawnych; 3) oznaczenia ciągów komunikacyjnych różnymi kolorami kafelek na podłodze; 4) oznaczenia pomieszczeń plakietkami kontrastowymi oraz kodem Braille'a; 5) informator na temat ciągów komunikacyjnych pisany kodem Braille'a; 6) komputer wraz z wyposażeniem dostosowanym do osób ze szczególnymi potrzebami: biurko ułatwiające podjazd na wózek, duży monitor, klawiatura z kontrastowymi kolorami, myszka; 7) podjazd dla niepełnosprawnych; 8) oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 10 ul. J. Krasickiego 1 os. Kłodnica (budynek mieszkalny MZBK) jest:</u> 1) wyposażony w szerokie wejście; 2) pozbawiony toalety dla niepełnosprawnych; 4) nieprzystosowany dla osób głuchych i niewidomych; 5) pozbawiony wydzielonego miejsca dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 11 ul. Kazimierza Wielkiego os. Piastów (własność MBP) wyposażony w:</u> 1) podjazd dla niepełnosprawnych; 2) toaletę dla osób niepełnosprawnych; 3) oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych. <u>Budynek Filii nr 13 ul. W. Grabskiego 6 os. Azoty (budynek MOPS) jest:</u> 1) wyposażony w windę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych; 2) pozbawiony toalety dla niepełnosprawnych; 3) nieprzystosowany dla osób głuchych i niewidomych, 4) wyposażony w oznakowane stanowisko przeznaczone dla samochodów osób niepełnosprawnych.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Umiarkowana	Przestrzeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i przynależnych budynków wymagają stworzenia systemu informacyjnego (tablice/plany tyflograficzne) ułatwiające poruszanie się po tych obiektach użytkownikom, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. <u>Dom Dziennego Pobytu Nr 1 ul. Powstańców Śląskich 26</u> – budynek wymaga generalnego remontu w tym dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami m.in. windę, toalety, podjazdy, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń.

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		2. <u>Dom Dziennego Pobytu Nr 2 ul. G. Piramowicza 27</u> – budynek wymaga generalnego remontu w tym dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami np. windę, toalety, podjazdy, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń, itp. 3. <u>Dom Dziennego Pobytu Nr 3 ul. W. Grabskiego 6</u> - budynek posiada platformę do przewozu osób niepełnosprawnych, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych. 4. <u>Dom Dziennego Pobytu Nr 4 ul. Kazimierza Wielkiego 6</u> – pomieszczenia wynajmowane od Żłobka nr 10. Pomieszczenia bez barier architektonicznych, zlokalizowane na parterze budynku z wejściem z podjazdem z poziomu drogi. Brak toalet dostosowanych do osób niepełnosprawnych, oraz wąskie korytarze i wejścia do pomieszczeń. 5. <u>Dom Dziennego Pobytu Nr 5 ul. T. Kościuszki 43b</u> – budynek posiada platformę do przewozu osób niepełnosprawnych, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń. 6. <u>Mieszkania Chronione, ul. L. Waryńskiego 1-3</u> – budynek dostosowany do osób niepełnosprawnych bez barier architektonicznych. Posiada windę, system przyzywowy opiekunek, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń. 7. Budynek siedziby głównej, ul. M. Reja 2a - pomieszczenia wynajmowane od Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu. W budynku jest winda. Brak szerokich wejść do pomieszczeń i dostosowanych toalet.
Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o.	Umiarkowana	<u>Budynek Inkubatora Przedsiębiorczości</u> jest częściowo dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, tj. posiada windę, stosowny podjazd, wydzielone miejsca parkingowe. Inkubator Przedsiębiorczości nie posiada toalet przystosowanych dla niepełnosprawnych ruchowo. <u>Budynek biurowy przy ul. Szkolnej 15</u> - jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo, tj. posiada podjazd, windę, przystosowaną toaletę na parterze dla osób niepełnosprawnych, miejsca parkingowe. <u>Budynek biurowy przy ul. Wojska Polskiego 16F</u> - jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo, tj. posiada podjazd, windę, przystosowaną toaletę, miejsca parkingowe.
Miejski Zakład Komunikacyjny w Kędzierzynie - Koźlu sp. z o.o.	Bardzo dobra	Tabor: Spółka posiada 46 autobusów do obsługi publicznego zbiorowego transportu miejskiego. Oprócz trzech pojazdów, stanowiących dla Spółki wartość historyczną oraz jednego autobusu klasy mini (Mercedes Sprinter), wszystkie pozostałe pojazdy są niskopodłogowe, przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych, co stanowi 91,3% taboru. Autobusy niskopodłogowe posiadają obniżoną podłogę na całej długości autobusu, a część siedzeń pasażerskich dostępnych jest bezpośrednio z poziomu niskiej podłogi bez potrzeby pokonywania stopni pośrednich. Kolejnym udogodnieniem dla pasażerów jest zewnętrzny przycisk otwierania drzwi z funkcją tzw. żądania przykłąku, czyli funkcją pozwalającą na dodatkowe obniżenie podłogi autobusu przy wsiadaniu i wysiadaniu z pojazdu dla osób

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		poruszających się na wózkach inwalidzkich lub osób z wózkami dzieciennymi, bezstopniowe wejścia we wszystkich drzwiach oraz rozkładana najazdowa rampa pozwalająca na wjazd i wyjazd do i z autobusów wózków inwalidzkich i wózków dzieciennych. Autobusy posiadają wydzielone miejsce przystosowane do mocowania i przewozu wózków, mieszczące jednocześnie wózek dziecienny i wózek inwalidzki zaopatrzone w przycisk sygnalizujący kierowcy zamiar opuszczenia autobusu. Ponadto dwa autobusy międzymiastowe (Interurbino i Volvo 8900) wyposażone są w windę dla wózków inwalidzkich. W nowym taborze montowane są dwukolorowe wyświetlacze. Na wyświetlaczach tych numer linii wyświetla się w kolorze białym, a kierunek trasy w kolorze bursztynowym. Dzięki temu treść jest wyraźna i bardziej czytelna dla osób niedowidzących. We wszystkich autobusach funkcjonuje system głośnego powiadamiania zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz pojazdu (wewnątrz autobusu jest to głosowa zapowiedź, do jakiego przystanku zbliża się autobus, po zatrzymaniu autobusu pojawia się komunikat z nazwą przystanku oraz nazwą następnego przystanku, natomiast na zewnątrz słyszalne jest powiadomienie o numerze i kierunku linii autobusu zatrzymującego się na przystanku). Dodatkowo, dla osób niedowidzących i niewidomych, na przyciskach zewnętrznych i wewnętrznych zamieszczona jest grawerka „STOP” w języku Braille’a. Elektroniczne tablice informacyjne na przystankach: Tablice te są ulokowane na 10 najbardziej uczęszczanych przystankach, tzn. przy ul. Bolesława Krzywoustego 2 szt., Dworzec PKP (Centrum przesiadkowe) 2 szt., ul. Piastowska, ul. Juliana Tuwima, Galeria Odrzańskie Ogrody 2 szt., ul. Żeromskiego Urząd Miasta oraz na Placu Raciborskim. Z uwagi na duże natężenie ruchu miejskiego tzw. informacja statyczna na rozkładach jazdy nie odzwierciedla rzeczywistych czasów przyjazdu/odjazdu poszczególnych autobusów – informacja o rzeczywistym czasie przyjazdu autobusu wyświetla się na elektronicznej tablicy. Osoby niedowidzące i niewidome mają możliwość odsłuchania tej informacji w formie głosowego komunikatu po przyciśnięciu odpowiedniego przycisku znajdującego się na słupie tablicy. System informacji pasażerskiej w postaci tablic z informacją wizualną i dźwiękową wymaga rozbudowy (uzupełnienia). W obecnym stanie nie zabezpiecza on dostępności do innych równie często wykorzystywanych przystanków autobusowych w pozostałych częściach miasta.
Miejski Zarząd Budynków Komunalnych	Umiarkowana	W ramach poprawy dostępności architektonicznej i komunikacyjnej do części wspólnych budynków n/w nieruchomości będące w 100% własnością Gminy Kędzierzyn-Koźle posiadają następujące udogodnienia dla osób niepełnosprawnych; • ul. Zielna 9 - dostęp do lokali mieszkalnych położonych na konygnacji „0” z poziomu gruntu • ul. Portowa 70a – podjazd dla wózków do drzwi wejściowych do budynku oraz przychodni rehabilitacyjnej

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		• ul. Ciasna 1 - podjazd dla wózków do tylnych drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • ul. Księdza Piotra Ściegiennego 2 - podjazd dla wózków do tylnych drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • ul. Leszka Białego 5 - podjazd dla wózków do drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • Al. Jana Pawła II 27A – hala targowa - dostęp do lokali użytkowych z poziomu gruntu, wyposażona w toaletę dla osób niepełnosprawnych, przed budynkiem wyznaczone specjalne miejsca parkingowe • ul. K. Damrota – targowisko miejskie - dostęp do stanowisk handlowych z poziomu gruntu, wyposażone w toaletę dla osób niepełnosprawnych, na terenie wyznaczone specjalne miejsca parkingowe • ul. Targowa – targowisko miejskie - dostęp do stanowisk handlowych z poziomu gruntu, wyposażone w toaletę dla osób niepełnosprawnych, przy terenie targowiska wyznaczone specjalne miejsca parkingowe • ul. Grunwaldzka 6 – podjazd dla wózków do drzwi wejściowych, dzwonki przywołujące pracowników z wyższej kondygnacji • ul. J. Ligonia 5a - dostęp do pomieszczeń administracji z poziomu gruntu • ul. Skarbowa 1a - dostęp do pomieszczeń administracji z poziomu gruntu. Dla osób zainteresowanych usunięciem barier architektonicznych polegających najczęściej na dostosowaniu pomieszczenia łazienki do potrzeb osób niepełnosprawnych wydawane są zgody na wykonanie remontu. Remont zainteresowani przeprowadzają we własnym zakresie przy pomocy dofinansowania ze środków PFRON. W przypadkach kiedy lokal mieszkalny jest wskazywany osobie wymagającej udogodnień, w trakcie przeprowadzania remontu wykonywane są szersze nadproża drzwi, a w łazience montowane są kabiny prysznicowe bez brodzika z odpływem listwowym. Istnieje również możliwość wzajemnej zamiany lokali mieszkalnych na lokal na niższej kondygnacji. Na stronie BIP Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych umieszczone zostało nagranie, tłumaczone na język migowy wraz z napisami w temacie zadań realizowanych przez Miejski Zarząd Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu oraz opisem sposobu załatwiania spraw w jednostce.
Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek”	Dobra	Budynek wyposażony jest w: 1) windę z numerami poziomów w języku Braille; 2) platformę przyschodową; 3) podnośnik, balkoniki/ chodziki, wózki inwalidzkie; 4) system przyzywowy w toaletach; 5) pętlę indukcyjną.

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		Różnicę poziomów oznaczono taśmą żółto-czarną. Zatrudniony w ŚDS „Promycek” personel posiada umiejętności posługiwania się językiem migowym, potwierdzone certyfikatem. Dla wszystkich grup niepełnosprawnych niezbędne jest: 1) przygotowanie miejsca parkingowego dedykowane osobom niepełnosprawnym; 2) wyrównanie terenu wokół ośrodka ze względu na nierówności, wystające studzienki i korzenie drzew utrudniające podopiecznym ŚDS poruszanie się na wózkach inwalidzkich; 3) wyznaczenie ścieżki uwagi dla osoby niewidomej; 4) wykonanie napisów w języku Braille; 5) zamontowanie systemu przywołania pracownika.
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Dobra	<u>Budynek krytej pływalni MOSiR Al. Jana Pawła II 31</u> 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: - winda pionowa (z poziomu parkingu do poziomu wejścia do budynku), - platforma schodowa, - szatnia z węzłem sanitarnym dla osób niepełnosprawnych, - baseny przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne – podnośnik basenowy na małym i dużym basenie. 2. Wymagają modernizacji: - brak dostępu do widowni na osób z niesprawnością ruchową. <u>Budynek hali sportowej „Śródmieście” Al. Jana Pawła II 29</u> 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: - dostęp do holu i parkietu na poziomie „0”, - toaleta dla osób niepełnosprawnych. 2. Wymagają modernizacji: - brak dostępu do widowni, - szatnia z węzłem sanitarnym dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych. <u>Budynek na stadionie sportowym " Kuźniczka" ul. Grunwaldzka 71</u> Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - podjazd dla osób na wózkach inwalidzkich, - toaleta dla osób niepełnosprawnych ruchowo na parterze budynku - brak dostępu do pomieszczeń szatni i pozostałych na piętrze budynku. <u>Budynek na stadionie "Błachownia"</u> 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - wjazd na wózek inwalidzkim osobnym wejściem do budynku na poziomie "zero", - toaleta dla niepełnosprawnych ruchowo na parterze budynku. 2. Wymagają modernizacji - pozostałe budynki na stadionach : "Kozle" , "Cisowa" i "Sławięcice" nie są przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne. <u>Budynek Hali Widowiskowo-Sportowa "Azoty" Mostowa 1A</u> Dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: - parking wyposażony w kilkanaście miejsc parkingowych, - łatwy dojazd do obiektu po płaskiej nawierzchni bez progów,

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		- w obiekcie znajduje się winda z systemem głosowym, przyciski z alfabetem braill'a oraz odblaskowy panel dla słabowidzących, - toalety dla osób niepełnosprawnych. <u>Budynek krytej pływalni „Wodne okno” Mostowa 1A</u> Dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: - na parkingu wyznaczone są 4 stanowiska dla osób niepełnosprawnych, - łatwy dojazd do obiektu po płaskiej nawierzchni bez progów, - dysponowanie dwoma basenowymi wózkami dla osób niepełnosprawnych, - posiada platformy schodowe do przemieszczania z poziomu szatni na poziom niecki basenowej oraz z poziomu niecek na antresolę, gdzie ulokowany jest punkt gastronomiczny oraz przejście do strefy saun, - do strefy saun umiejscowionej na I piętrze możliwość wjechania windą osobową, znajdującą się przy wejściu głównym do obiektu, - nogomyjki w strefie zewnętrznej jak i wewnętrznej wyprofilowane są w sposób umożliwiający przejazd wózkiem, - w strefie basenów zewnętrznych znajdują się podjazdy dla osób niepełnosprawnych umożliwiające pokonywanie różnicy poziomów, - baseny wewnętrzne oraz zewnętrzne dysponują podnośnikiem służącym do opuszczania osób niepełnosprawnych do niecki basenowej. <u>Grota Solna ul. Mostowa 1a</u> Dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: - pozbawiona jest barier architektonicznych, które uniemożliwiłyby skorzystanie z atrakcji naszym gościom poruszającym się na wózkach, - w każdej strefie przewidziano toalety, natryski i przebieralnie dla osób niepełnosprawnych, - toalety posiadają system przywołania pracownika obsługi.
Zespół Obsługi Oświaty i Wychowania	Niska	1. <u>Publiczne Przedszkole Nr 2 ul. Kozielska 3 :</u> - wyposażone jest w podjazd dla osób niepełnosprawnych, - wymaga modernizacji: prysznic, toalety dla osób niepełnosprawnych, system przywoływania pracownika, zakupu schodofazu. 2. <u>Publiczne Przedszkole Nr 5 ul. 1 Maja 5</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet, brak funkcji przywołania pracownika. 3. <u>Publiczne Przedszkole Nr 6 ul. T. Kościuszki 21</u> - wejście do budynku przedszkola jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, swobodny dostęp do placówki na parterze, - modernizacji wymagają: toalety, dostępu na I piętro – brak windy i podjazdu, brak systemu przywoływania pracownika. 4. <u>Publiczne Przedszkole Nr 7 ul. Jordanowska 16</u> - budynek nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymaga modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety, brak funkcji przywołania pracownika - wąskie drzwi do sal i pomieszczeń, wysokie progi w wejściu (nie można zrobić płaskiego z powodu grubych rur ciepłych biegnących wzdłuż podłoża). 5. <u>Publiczne Przedszkole Nr 8 ul. R. Dmowskiego 5</u>

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		- posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, przy drzwiach wejściowych znajduje się dzwonek, jako system przywoływania pracownika, - wyposażony jest w podjazd, - pozbawiony dostosowanych toalet dla osób niepełnosprawnych. <u>6. Publiczne Przedszkole Nr 9 ul. Harcerska 16</u> Przedszkole posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych i poruszających się na wózkach. Budynek wymaga modernizacji w zakresie: dostosowania toalet dla osób niepełnosprawnych, wykonania systemu przywołania pracownika przez osobę niepełnosprawną. <u>7. Publiczne Przedszkole nr 10 ul. W. Broniewskiego 5</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet, brak funkcji przywołania pracownika. <u>8. Publiczne Przedszkole Nr 11 ul. M. Reja 14</u> - budynek posiada platformę w formie windy, podjazd umożliwiający wjazd wózkiem do przedszkola, toaletę z możliwością wjazdu wózkiem inwalidzkim z dzieckiem, - modernizacji wymagają: łazienki dla dzieci, system przywoływania-wideofon, dla niewidomych niezbędne byłoby zaopatrzenie powierzchni fakturami umożliwiającymi rozpoznanie laską zbliżających się przeszkód np., schodów, drzwi, oznaczenie kierunków itp., największym problemem jest brak odpowiednich pomieszczeń do terapii. Z uwagi na dużą ilość dzieci niepełnosprawnych obecne warunki lokalowe są trudne i nie spełniają standardów. Są to zaadoptowane pomieszczenia gospodarcze, które są bardzo ciasne. Istnieje możliwość nadbudowy piętra (na kondygnacji wcześniej dobudowanej) na części budynku; dałoby to możliwość utworzenia przestronnych sal do terapii a nawet sali dla grupy specjalnej (w fazie projektu). <u>9. Publiczne Przedszkole nr 12 ul. Bolesława Chrobrego 28</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - posiada poręcz dostosowaną do wysokości osoby dorosłej - przy schodach wiodących do wejścia głównego budynku, - modernizacji wymaga: wejście do przedszkola wiąże się z koniecznością pokonania stromych schodów. Pomiędzy piętrami sporo schodów - brak miejsca na windę ze względu na charakter budynku. W związku z tym piętro przedszkola jest zupełnie niedostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową lub niewidomych. Toaleta na parterze budynku jest ciasna, nie ma możliwości zapewnienia miejsca koniecznego dla osób poruszających się na wózku. <u>10. Publiczne Przedszkole Nr 13 ul. Piastowska 10</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dostosowanych dla osób niepełnosprawnych , brak funkcji przywołania pracownika. <u>11. Publiczne Przedszkole Nr 14 ul. T. Roosevelta 13</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych,

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		- wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dostosowanych dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>12. Publiczne Przedszkole Nr 15 ul. Spółdzielców 3</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dostosowanych dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>13. Publiczne Przedszkole Nr 17 ul. K. Szymanowskiego 29</u> - budynek przedszkola jest dostosowany dla osób niepełnosprawnych, posiada wejście z barierą ochronną i toaletę dostosowaną dla osób z niepełnosprawnością, posiada windę. <u>14. Publiczne Przedszkole Nr 18 ul. Sławiecka 96B</u> - budynek posiada jedną toaletę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz schodolaz (napędzany ręcznie). <u>15. Publiczne Przedszkole nr 20 ul. J. Brzechwy 82</u> budynek, który jest w pełni dostosowany do osób niepełnosprawnych. Brakuje jedynie urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących (pętle indukcyjne, systemy FM czy inne urządzenia oparte o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia) oraz tablic informacyjnych o rozkładzie pomieszczeń w druku powiększonym i kontrastowym z informacjami w alfabecie Braille’a dla osób niewidomych i słabowidzących. <u>16. Publiczne Przedszkole Nr 21 i Żłobek 1 ul. Filtrowa 13</u> W Publicznym Przedszkolu Nr 21 sale grup integracyjnych znajdują się na parterze. Część zajęć indywidualnych odbywa się na pierwszym piętrze w gabinetach specjalistów. W związku z powyższym wskazana jest winda. <u>17. Publiczne Przedszkole nr 22 ul. 9 Maja 4</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika – wideo domofon, brak platformy przy schodach, drzwi w lokalu do wymiany ze względu na progi i szerokość; <u>18. Publiczne Przedszkole nr 23 ul. Wierzbowa 4</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - modernizacji wymaga: wykonania nowych schodów wejściowych wraz z podjazdem dla osób niepełnosprawnych, dostosowania toalety na parterze dla osób niepełnosprawnych, poszerzenia drzwi wejściowych do placówki i zlikwidowania progów. <u>19. Publiczne Przedszkole Nr 24 ul. Leszka Białego 7</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>20. Publiczne Przedszkole Nr 26 ul. Bolesława Śmiałego 5</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika.

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		<u>21. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Kościelna 19</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>22. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 ul. I. Mościckiego 12</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>23. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 ul. T. Kościuszki 41</u> - budynek posiada dostosowany parter dla potrzeb osób niepełnosprawnych, (podjazd, toaleta, pomieszczenia na jednym poziomie), - dostęp do pozostałych poziomów budynku jest ograniczony (brak windy, systemu przywołania pracownika). <u>24. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 ul. 1 Maja 3</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>25. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 9 ul. J. Gagarina 3</u> - budynek posiada windę dla osób niepełnosprawnych, toaletę dla osób niepełnosprawnych (parter), system przywołania pracownika przy windzie, wideodomofon, <u>26. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 10 ul. Szkolna 3</u> - przystosowane toalety (2) dla osób niepełnosprawnych, - modernizacji wymaga podjazd dla osób niepełnosprawnych. <u>27. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 11 ul. Partyzantów 30</u> - budynek posiada schodotaz, platformę dla osób niepełnosprawnych ruchowo, oznakowanie schodów dla osób niedowidzących i niewidomych, 2 gabinety do rewalidacji, salę do integracji sensorycznej i rehabilitacji ruchowej, WC dla osób niepełnosprawnych (parter), parking przy szkole dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, - modernizacji wymaga: winda zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych, system przywoływania pracownika, pokój wyciszeń dla uczniów z zespołem Aspergera, dodatkowe gabinety wraz z wyposażeniem do terapii osób niepełnosprawnych. <u>28. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 12 ul. Piastowska 30</u> - jeden budynek placówki przy ul. Piastowskiej jest całkowicie przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, natomiast budynek przy ul. Piramowicza posiada podjazd do Sali Gimnastycznej pozostałych urządzeń brak. <u>29. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 15 ul. K. Szymanowskiego 19</u> - budynek posiada podjazd dla wózków, wejścia do klas nie mają progów, ciągi komunikacyjne są szerokie, jedną toaletę dostosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych, - brak rozwiązań dla uczniów niewidomych i niedowidzących. <u>30. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 16 ul. Sławięcicka 96</u>

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		- budynek posiada platformę dla niepełnosprawnych (możliwość wjazdu na parter szkoły), oznakowanie stopni taśmami ostrzegawczymi, sala gimnastyczna – platforma dla niepełnosprawnych (możliwość przejścia ze szkoły do hali), toaleta dla osoby niepełnosprawnej, podjazd dla wózków od strony podwórka, - modernizacji wymaga: wydzielenie toalety dla osoby niepełnosprawnej, system przywołania pracownika, winda umożliwiająca dostanie się na wyższe kondygnacje, instalacja urządzeń do obsługi osób słabosłyszących, zapewnienie informacji z alfabetem Braille'a nt. rozkładu pomieszczeń w szkole. <u>31. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 18 ul. J. Brzechwy 80</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika, brak urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących (pętle indukcyjne, systemy FM czy inne urządzenia oparte o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia), brak tablic informacyjnych o rozkładzie pomieszczeń w druku powiększonym i kontrastowym z informacjami w alfabecie Braille'a dla osób niewidomych i słabowidzących. <u>32. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 19 ul. Mieszka I 4</u> - budynki placówki połączone są na poziomie parteru. Dwa z nich (pawilon A i C) posiadają windy. W szkole jest jedna toaleta przystosowana do potrzeb niepełnosprawnych, - brak udogodnień dla osób niewidomych i głuchoniemych, brak systemu przywołania pracownika. <u>33. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 20 ul. Archimedes 25</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>34. Żłobek Nr 3 ul. P. Skargi 25</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. <u>35. Żłobek Nr 6 ul. 1 Maja 7</u> - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalet dla osób niepełnosprawnych, brak funkcji przywołania pracownika. W ramach inwestycji pn." wykonanie instalacji elektrycznej oraz sygnalizacji przeciwpożarowej w żłobku nr 6" zostały wymienione drzwi wejściowe do budynku (3szt) i poszerzone otwory w świetle ościeżnicy do 120 cm(2 szt.) i 90 cm (1 szt.). <u>36. Żłobek Nr 10 ul. Kazimierza Wielkiego 6</u> - budynek posiada podjazd dla wózków, - budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Na szczególną uwagę zasługują pomieszczenia, z których korzystają członkowie Rad Osiedli. Są to miejsca wyznaczone na poszczególnych osiedlach, gdzie spotykają się mieszkańcy z władzami miasta, gdzie mogą		

Jednostka	Dostępność	Opis wyposażenia w środki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
		oddawać głosy w ramach Budżetu Obywatelskiego czy wybierać swoich przedstawicieli do Rad Osiedla, wreszcie gdzie mają możliwość spotykania się z radnymi, by zgłaszać, omawiać problemy dotyczące ich najbliższego otoczenia. Część z tych pomieszczeń nie jest dostępna i funkcjonalna dla osób o szczególnych potrzebach (np. pomieszczenie adaptowane w piwnicy lub też na wysokim piętrze, które niedostępne jest dla osób z problemami w poruszaniu się).

Źródło: dane Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle na podstawie informacji uzyskanych z jednostek organizacyjnych

Działania inwestycyjne prowadzone są zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego. Od kilku lat Gmina stara się wyrównywać deficyty i wieloletnie zaniedbania w tej materii. Dla przykładu w 2023 r. w budynku Domu Kultury „Chemik” w Śródmieściu, po 70 latach od jego uruchomienia, oddana została do użytku toaleta dla osób niepełnosprawnych oraz pokój wyciszeń. Sztandarową inwestycją w zakresie dostępności, która obecnie jest prowadzona przez gminę to adaptacja budynku po Publicznej Szkole Podstawowej nr 6 na cele społeczne. W nieczynnej szkole powstaną pomieszczenia które użytkować będzie Gminne Centrum Seniora, Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu oraz trzydzieści mieszkań dla osób wymagających wsparcia. Adaptacja budynku pełniącego wcześniej funkcję edukacyjną do nowego celu społecznego, z uwzględnieniem potrzeb osób o szczególnych potrzebach jest dla gminy jednym z priorytetowych zadań.

Dostępność cyfrowa

Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle zapewnia dostępność swojej strony internetowej oraz Biuletynu Informacji Publicznej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (szczegóły można znaleźć pod linkami: 14 Priorytet Kierunek działania Wskaźnik produktu Źródło 202 1 202 2 KOMENTARZ / OPIS DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2022 <https://www.kedzierzynkozle.pl/pl/strona/deklaracja> - dostępności oraz [https://bip.kedzierzynkozle.pl/deklaracja -dostepnosci](https://bip.kedzierzynkozle.pl/deklaracja-dostepnosci)).

W tym miejscu wspomnieć należy, że o ile strona internetowa jest przyjazna użytkownikom komputerów, o tyle nie jest ona responsywna. Jej otwieranie na smartfonach jest utrudnione. Treści nie dostosowują się do wielkości ekranu i nie układają się w sposób pozwalający prosto i skutecznie dotrzeć do wszystkich treści. Powyższe wymaga poprawy, zwłaszcza gdy gmina chciałaby wykorzystać powszechny dostęp mieszkańców do smartfonów, w kontekście sprawnego przekazywania informacji i zbierania opinii zwrotnych.

Dostępność komunikacyjna

Biuro Komunikacji Medialnej w ramach zapewnienia dostępności komunikacyjnej i informacyjnej prowadziło następujące działania:

- Materiały informacyjne skierowane do mieszkańców napisane były językiem prostym, zrozumiałym dla jak najszerszego grona odbiorców, zwięzłym i przejrzystym. Zamiast skomplikowanych i fachowych określeń używane były synonimy i opisowe tłumaczenia,
- Przygotowywane materiały miały spójny charakter wizualny. Używany był jeden rodzaj czcionki bez szeryfowej. Stosowany był stały i znormalizowany rozmiar liter. Opracowane materiały nie zawierały nieczytelnych tabel, nie stosowano wyróżnień (kolorowa czcionka, podkreślenia, pogrubienia, przekreślenia itp.),

- c) W ramach polityki informacyjnej wykorzystywano dostępne kanały komunikacji zapewniające dostęp jak najszerszemu gronu odbiorców,
- d) Biuro Komunikacji Medialnej podjęło próbę włączenia się w prace tzw. Sieci liderów prostego języka w służbie cywilnej. Pracami tej sieci (upowszechnianiem dobrych praktyk dot. tekstów i pism urzędowych, adresowanego do masowego odbiorcy) koordynuje Departament Służby Cywilnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów³².

Kędzierzyn-Koźle zmienia się w zakresie szeroko rozumianej dostępności miasta dla osób oraz grup defaworyzowanych. Niemniej, nadal wiele obiektów i przestrzeni publicznych wymaga przeprojektowania lub modernizacji w zakresie dostępności. Zmiany winny nastąpić także w mentalności mieszkańców, urzędników, którzy powinni wykazać się większym zrozumieniem i uprzejmością. Potrzebne są szkolenia dla urzędników dot. komunikacji z osobami o różnym stopniu niepełnosprawności - co podkreślają sami zainteresowani³³ Dodają, iż wiele się mówi o konieczności niesienia pomocy, zatrudniania osób niepełnosprawnych by dać im niezależność finansową i wzrost poczucia własnej wartości, ale ogólnie to jest fikcja. Brakuje spółdzielni inwalidzkich a pracodawcy nie chcą zatrudniać takich osób, nie chcą sobie robić z tym kłopotów.

Analiza porównawcza

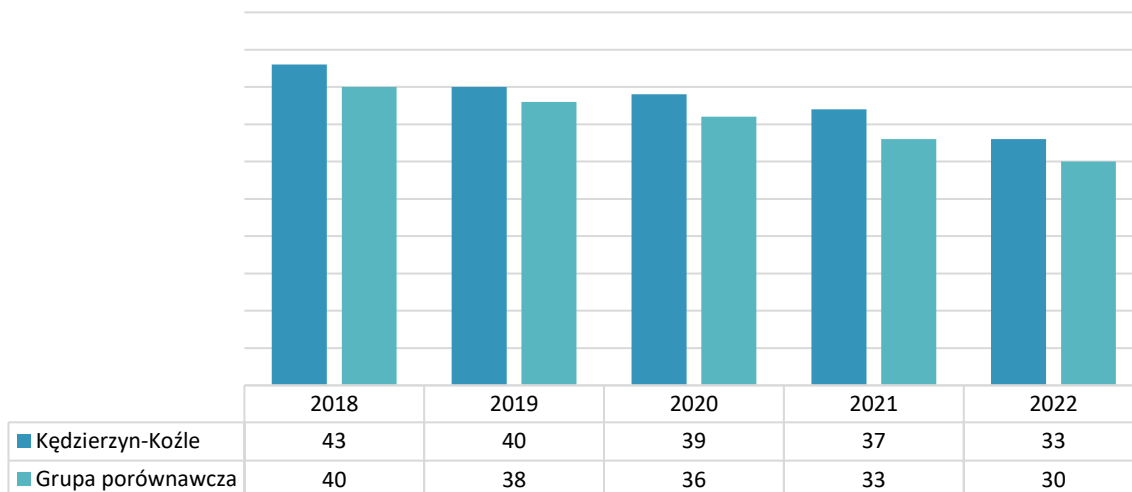
Analiza porównawcza z wybranymi miastami subregionalnymi³⁴ ujawnia, że **Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja dotycząca skali wybranych negatywnych zjawisk społecznych. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.** Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 33 przy średniej dla grupy porównawczej równej 30. Należy przy tym zaznaczyć, że analizowany wskaźnik spadł w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022 z poziomu 43 do wspomnianego poziomu 33. Podobnie w grupie porównawczej wskaźnik ten również spadł, z poziomu 40 do 30. Oznacza to, że zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak i w grupie porównawczej, w badanym okresie uległa poprawie sytuacja ekonomiczna mieszkańców, co w efekcie przyniosło poprawę przedmiotowego wskaźnika. Uwzględniając jednak wartości bezwzględne wskaźnika, można stwierdzić, że w odniesieniu do grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle znajduje się w nieco gorszej sytuacji jeśli chodzi o liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Rysunek 14. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022

³² Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w roku 2022.

³³ Raport z konsultacji społecznych „Dostępny Kędzierzyn-Koźle”, czerwiec 2023 r.

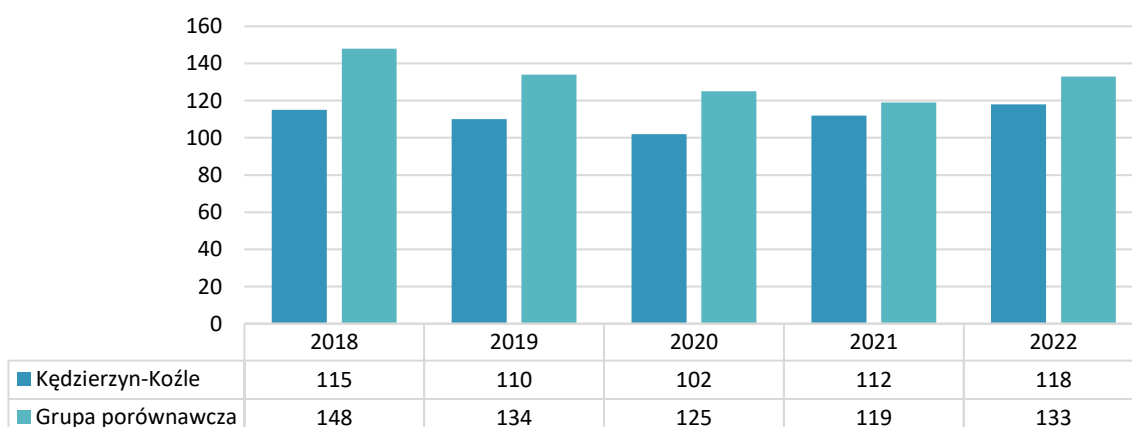
³⁴ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się korzystną sytuacją w odniesieniu do liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Mieszkańcy miasta rzadziej korzystają z tej formy pomocy w stosunku do grupy porównawczej, co wskazuje, że ich sytuacja ekonomiczna jest lepsza od średniej dla przyjętych miast. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 118 przy średniej dla grupy porównawczej równej 133. Należy nadmienić, że analizowany wskaźnik nieznacznie wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022 z poziomu 115 do wspomnianego poziomu 118, natomiast w grupie porównawczej odnotowano spadek – z poziomu 148 do poziomu 133. Analizowany wskaźnik w całym badanym okresie w grupie porównawczej kształtował się na wyższym poziomie niż w Kędzierzynie-Koźlu. Oznacza to, przyjmując założenie, że powierzchnia normatywna przypadająca na jednego członka gospodarstwa domowego pozostawała w badanym okresie stała, że w Kędzierzynie-Koźlu sytuacja ekonomiczna mieszkańców była korzystniejsza niż w grupie porównawczej.

Rysunek 15. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022

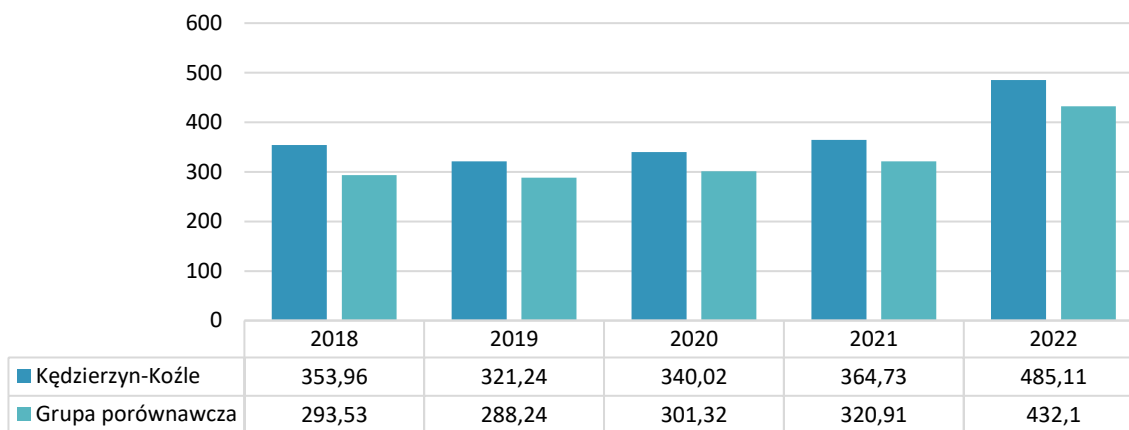

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Analizując kwotę wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadające na 1 mieszkańca należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje mniej niekorzystna sytuacja w tym obszarze na tle miast subregionalnych. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 485,11 zł przy

średniej dla grupy porównawczej równej 432,1 zł. W całym badanym okresie wartość tego wskaźnika utrzymywała się zdecydowanie powyżej średniej notowanej dla miast z grupy porównawczej. **Może to oznaczać, że w Kędzierzynie-Koźlu żyje grupa mieszkańców, którzy generują istotne zapotrzebowanie na wsparcie w obszarze pomocy społecznej.** Powyższą konstatację wspiera fakt, że maleje, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, zarówno liczba osób, jak i liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Rysunek 16. Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022; średnia z 3 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Powyższe dane wskazują, że **zmienia się zakres realizacji polityki pomocy społecznej w mieście.** Z jednej strony widoczna jest poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców, do której w głównej mierze przyczyniła się poprawa na rynku pracy. Na te dane warto również nałożyć ubytek ludności związany z migracjami oraz ruchem naturalnym. Z drugiej strony pojawiają się nowe wyzwania pomocy społecznej, które generowane są w dużym stopniu przez zmiany demograficzne oraz depopulacyjne. **Do kwestii problemowych zaliczyć należy między innym problem samotności, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, brak samodzielności, czyli zjawiska skorelowane i zależne od wieku. Wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną w ww. zakresie, co pokazują prognozy demograficzne dla miasta, utrzymywać się będzie przez najbliższe trzy dekady.**

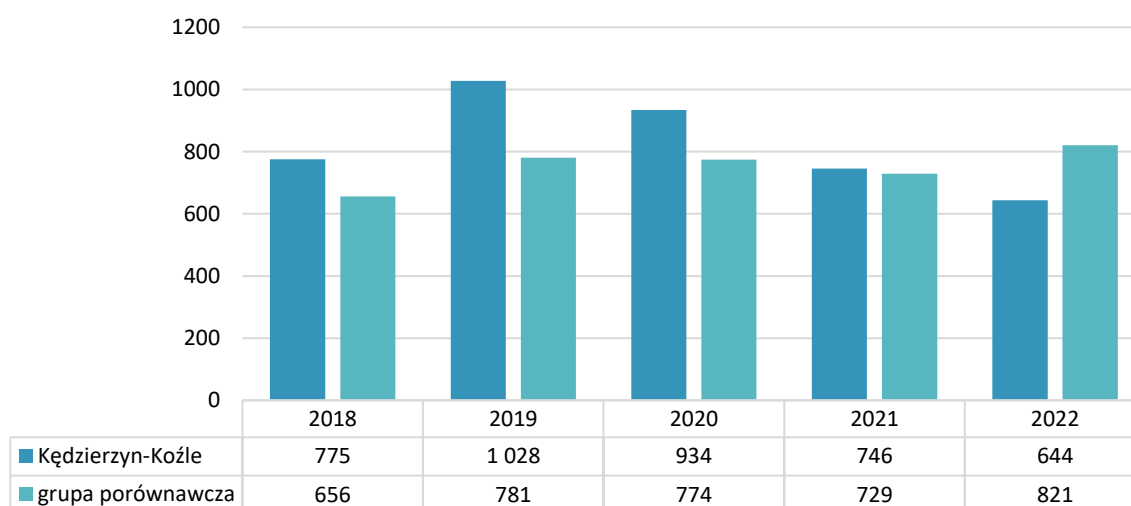
1.4. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych

Aktualna baza danych dotyczących infrastruktury miejskiej przedstawiona została w obowiązującym **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle**, opracowanym w 2019 roku. W celu oceny dostępności i jakości infrastruktury miejskiej dane przedstawione w Studium uwarunkowań skonfrontowano z danymi o charakterze statystycznym, które odnoszą się do sposobu i skali korzystania z zasobów miejskich, zarówno przez mieszkańców jak również przyjezdnych. Uzupełnieniem wiedzy nt. zasobów miasta, które stanowią podstawę szeregu usług publicznych, są opinie mieszkańców, pozyskane w trakcie szeregu badań ilościowych i jakościowych prowadzonych od w ramach zbierania opinii interesariuszy różnych grup na potrzeby przygotowania wniosku konkursowego do Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast .

Na wstępie rozdziału warto przytoczyć opinię lokalnych liderów. W opinii mieszkańców miasta do największych zmian jakie dokonały się na przestrzeni ostatnich lat w Kędzierzynie-Koźlu należy zaliczyć te odnoszącą się do przestrzeni funkcjonalnej miasta. Miasto zaczęło zmieniać się wizualnie, a co za tym idzie po prostu wyładniało. Ponad trzy czwarte respondentów z grupy liderów opinii społecznej (76%) pozytywnie ocenia atrakcyjność Kędzierzyna-Koźla, natomiast wśród młodzieży nieco ponad dwie piąte (43%) uczestników badania, pozytywnie oceniło Kędzierzyn-Koźle jako miejsce do życia.

Poprawa przestrzeni funkcjonalnej miasta w istotnej mierze zależna jest od środków przeznaczanych na inwestycje. W Kędzierzynie-Koźlu wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca (w ujęciu średniej trzyletniej) w latach 2018-2022 kształtowały się w sposób różnorodny. W 2018 roku kwota ta wynosiła 775 zł, natomiast w 2019 – 1 028 zł i do 2022 roku malała. W grupie porównawczej również od 2019 notowany był spadek wskazanej kwoty, jednak w 2022 roku nastąpił już jej wzrost. W porównaniu do miast subregionalnych, to w Kędzierzynie-Koźle kwota wydatków inwestycyjnych przypadająca na 1 mieszkańca była wyższa, wyjątek stanowi jedynie rok 2022.

Rysunek 17. Kwota wydatków inwestycyjnych przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3 letnia) (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

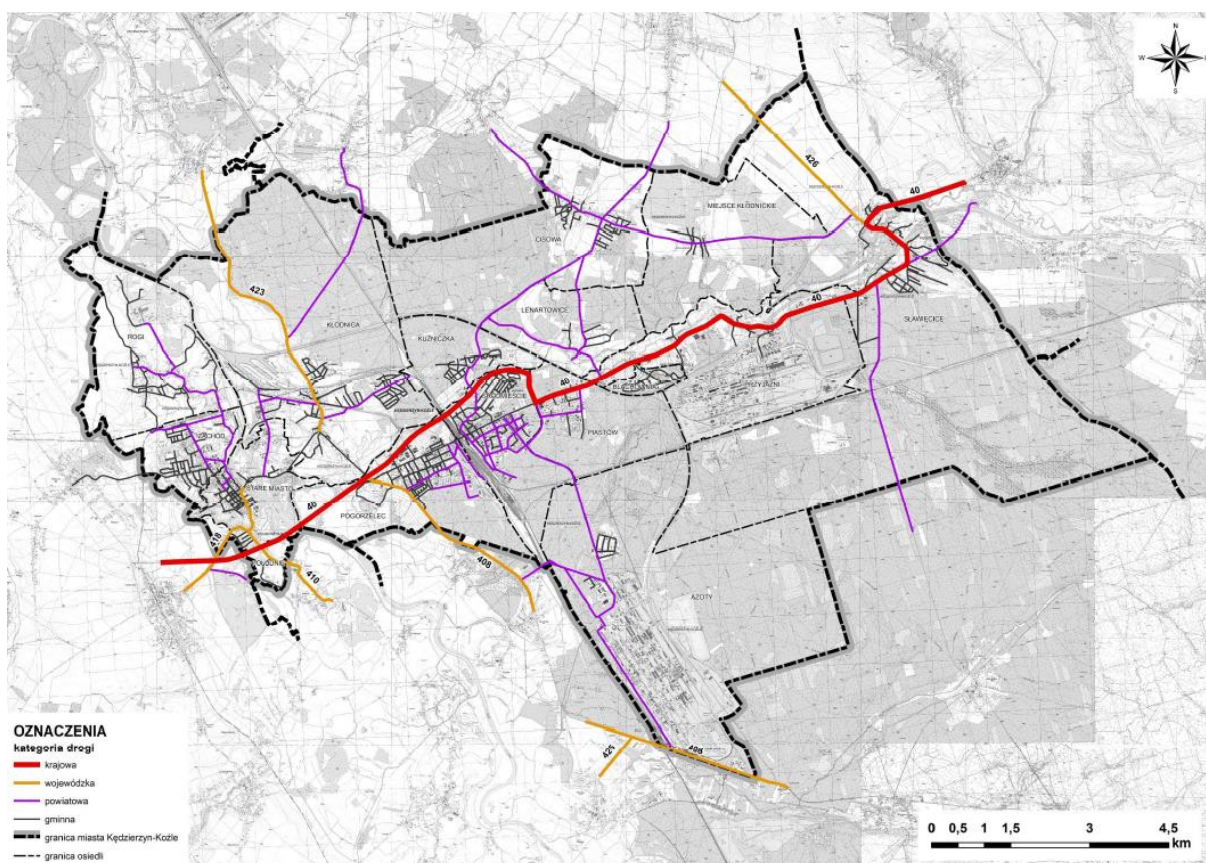
W dalszej części opracowania poszczególne aspekty funkcjonowania miasta przeanalizowano w układzie tematycznym.

Transport i komunikacja

Omawiając kwestie transportu i komunikacji, należy przypomnieć o tym, że miasto Kędzierzyn-Koźle powstało z połączenia 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźła, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławięcic) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej). Ponadto przez miasto przepływają dwie rzeki (Odra i Kłodnica), a powierzchnię gminy w 45% zajmują lasy. Powyższe czynniki powodują, że Kędzierzyn-Koźle jest miastem rozległym, położonym na powierzchni 123 km², rozciągające na się długości ok 20 km, na obszarze którego występują przeszkody naturalne (rzeki, lasy), co wpływa na kształtowanie sieci transportowej i komunikacyjnej.

Czynniki naturalne oraz lokalizacja szesnastu osiedli czynią miasto rozległym i wpływają niekorzystnie na kształtowanie się sieci komunikacyjnej i transportowej. Niewydolność komunikacji publicznej (niewystarczająca liczba połączeń) podkreślana są przy każdych kolejnych konsultacjach dot. jakości konsultacji publicznej. Przeprowadzane na przełomie lipca/sierpnia 2024 badanie na potrzeby analizy ruchu pasażerskiego, w tym zaprognozowania popytu z nim związanego, oraz preferencji komunikacyjnych mieszkańców Ujazdu oraz Kędzierzyna-Koźła wykazały, że w każdej z ww. jst, bezpośrednie połączenia komunikacyjne oraz odpowiednia częstotliwość kursowania autobusów jest warunkiem zmiany środka transportu z prywatnego na zbiorowy.³⁵

Rysunek 18. Układ drogowy Kędzierzyna-Koźła

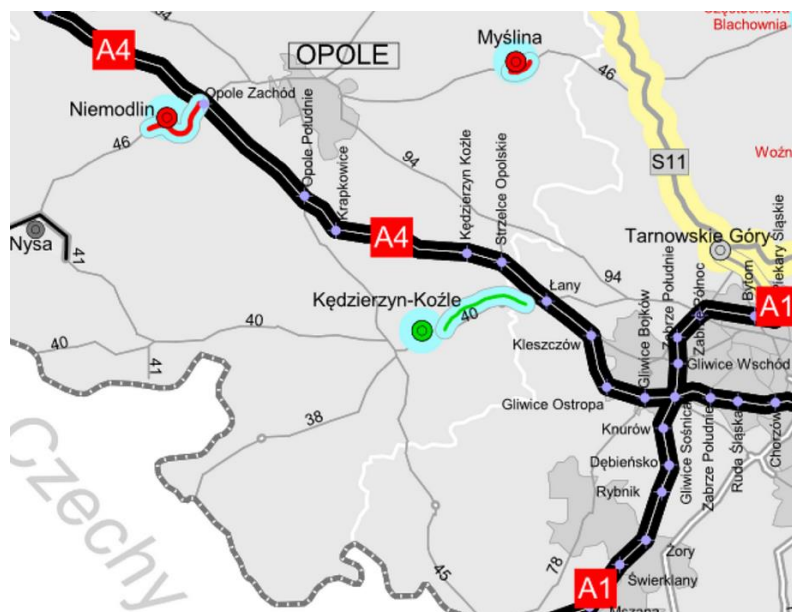

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

³⁵ Badanie preferencji i zachowań komunikacyjnych, lipiec-sierpień 2024 r.

W dniu 07.11.2022 roku odbyło się otwarcie północnej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi krajowej nr 40, której oddanie długo było oczekiwane przez mieszkańców. Dzięki niej wyprowadzony zostanie tranzyt ciężkiego transportu poza osiedla Piastów-Powstańców Śląskich, Blachownia, Przyjaźni i Sławieńce. Można będzie powiedzieć, że miasto będzie całkowicie wolne od pojazdów ciężarowych (kursujących do Zakładów Azotowych Kędzierzyn oraz firm na terenie Holdingu Blachownia) po oddaniu do użytku łącznika DK 40 z ul. Przyjaźni, co planowane jest na połowę 2025 r.

Rysunek 19. Lokalizacja północnej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi krajowej nr 40

Źródło: <https://obwodnica-kedzierzyn-kozle.pl/>, dostęp: 16.01.2023 r.

Miasto inwestuje w rozwój ekologicznych środków komunikacji. Uchwałą Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 27 sierpnia 2020 roku przyjęto „Strategię Rozwoju elektromobilności Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 r.” Strategia jest odpowiedzią na założenia ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, która nakłada na gminę obowiązek zapewnienia udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów na poziomie co najmniej 30% liczby użytkowanych pojazdów do roku 2025 oraz świadczenie usług komunikacji miejskiej pojazdami zasilanymi energią elektryczną, gazem skroplonym lub sprężonym na poziomie 30% posiadanego taboru do roku 2028. W ramach Strategii planuje się potencjalne lokalizacje stacji ładowania pojazdów oraz inne zadania, które wpływają na zmniejszenie zanieczyszczeń oraz hałasu komunikacyjnego w mieście. W lutym 2022 roku na terenie miasta rozpoczęły kursowanie dwa autobusy elektryczne zeroemisyjne marki MAN. Zakupiono je w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. W grudniu 2022 roku podpisano umowę na zakup kolejnych dwóch autobusów wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania pojazdów, celem zapewnienia obsługi obszaru śródmiejskiego w Kędzierzynie-Koźlu. Projekt finansowany jest przez narodowy fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Priorytetowego Zielony Transport Publiczny. Miasto sukcesywnie stara się o wymianę pojazdów spalinowych na te z napędem elektrycznym. Pierwsze "elektryki" we flocie Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Kędzierzynie-Koźlu pojawiły się na początku 2022 roku. W 2023 r. gmina dostała dofinansowanie na zakup dwóch kolejnych, a w 2024 r. MKZ sp. z o.o. złożyła wniosek o dofinansowanie zakupu następnych dwóch autobusów, budowy stacji pantografu i montażu tablic informacji pasażerskiej. Oczekiwane jest utrzymanie tego kierunku.

Komunikacja publiczna w Kędzierzynie-Koźlu jest istotna ze względu na strukturę przestrzenną miasta. Stanowi ważny element spójności społecznej, w tym również w odniesieniu do potrzeb różnych grup wiekowych, w szczególności młodzieży i seniorów. W Strategii Młodzieżowej Gminy Kędzierzyn-Koźle, która została opracowana w październiku 2022 r. przez młodych, komunikacja uznana została za jeden z czterech obszarów strategicznych. Wskazane przez młodych ludzi problemy komunikacyjne miasta dotyczyły:

- braku połączeń autobusowych z części miejscowości, z których młodzież dojeżdża do szkół w Kędzierzynie-Koźlu,
- niewystarczającej ilości połączeń autobusowych na wybranych trasach,
- niedostosowania tras przejazdu połączeń autobusowych, omijających część osiedli i miejscowości,
- niedostosowania godzin połączeń autobusowych, uniemożliwiające dojazd na czas do szkoły bądź udział w popołudniowych zajęciach pozalekcyjnych i aktywnościach wieczornych,
- zbyt małych autobusów jeżdżących w godzinach szczytu (szczególnie w godzinach porannych) na trasach, którymi młodzież dojeżdża do szkoły.

Temat komunikacji publicznej pojawił się w opiniach migrantów nt. miasta. Według nich miasto powinno go mocniej rozwijać, bowiem bez samochodu trudno jest do pewnych miejsc dojechać, bądź też jeżdżące na danych liniach autobusy mają zbyt rzadkie kursy, co sprawia, że dojazd do wielu miejsc nie jest łatwy i zajmuje bardzo dużo czasu.³⁶

Od 2016 roku na terenie miasta funkcjonuje **system wypożyczalni rowerów OK bike!** Operator, firma Nextbike do dyspozycji mieszkańców oddała 14 stacji rowerowych oraz 70 rowerów. Wypożyczenia rowerów w okresie od 1 maja do 31 października 2023 roku dokonywane były 11 157 razy. W 2023 roku użytkownicy OK bike! przejechali łącznie 21 514 km w ciągu 183 dni (to więcej o 810 km w odniesieniu do roku 2022)³⁷. Dane za rok 2024 nie są jeszcze policzone, zauważyć jednak można, iż liczba zarejestrowanych użytkowników systemu wzrasta rokrocznie, jak i liczba wypożyczeń rowerów. Może to być powiązane z modernizacją i oddawaniem do użytku kolejnych odcinków dróg rowerowych, co jest alternatywą, zwłaszcza w okresie letnim, dla publicznego transportu zbiorowego.

W 2022 roku długość ścieżek administrowanych przez Gminę Kędzierzyn-Koźle wyniosła 22,05 km (zaś orientacyjna długość wszystkich ścieżek na terenie miasta to 40,79 km)³⁸. Miasto ma plany rozbudowy kolejnych odcinków i połączenie ich w jedną spójną sieć łączącą wszystkie osiedla, co jest oczekiwane i aprobowane przez mieszkańców.

Na obszarze Kędzierzyna-Koźla wyznaczono cztery tematyczne trasy rowerowe. Umożliwiają one zwiedzanie lokalnych atrakcji turystycznych, a bardziej zaawansowanym rowerzystom pozwalają poznać ciekawe zakątki poza granicami miasta:

³⁶ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu ,grudzień 2024 r.

³⁷ Raport z realizacji Strategii Rozwoju Elektromobilności miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 roku za lata 2020-2023.

³⁸ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w 2023 roku.

- Trasa nr 1: Dookoła Kędzierzyna-Koźla – śladami kozielski zabytków, przez Koźle Rogi, Port, Kłodnicę i Lenartowice do Kędzierzyna.
- Trasa nr 2: Wzdłuż Odry na południe – śladami zabytków w Koźlu przez Kędzierzyn, do Dziergowic i Przewozu, najbardziej wysuniętej na południowy zachód miejscowości woj. opolskiego.
- Trasa nr 3: Na górę św. Anny – od Starego Miasta, wzdłuż kanałów; Kłodnickiego i Gliwickiego, przez Kędzierzyn i Leśnicę na Górę św. Anny. Powrót natomiast przez Mechnicę i Łęg Zdieszowicki, z przystankiem nad jeziorem w Januszkowicach.
- Trasa nr 4: Do pałaców w Ujeździe i Pławniowicach – Najdłuższa, przygotowana w dwóch wariantach niesamowita wycieczka śladami historii naszego powiatu prowadząca aż nad jezioro i do zespołu pałacowego w Pławniowicach³⁹.

W 2023 roku ponownie mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla wykazali się wysoką aktywnością w rywalizacji o tytuł Rowerowej Stolicy Polski. Do rywalizacji stanęło ponad 420 osób, które w ciągu jednego miesiąca przejechały łącznie 121 580 km. Taki wynik uplasował Kędzierzyn-Koźle na wysokiej 14 pozycji w klasyfikacji generalnej (łącznie w konkursie brały udział 62 miasta)⁴⁰. **Miasto podejmuje liczne inicjatywy w celu promowania roweru jako ekologicznego środka transportu oraz propagowania zdrowego stylu życia.** Do takich inicjatyw zrealizowanych w 2023 roku zaliczyć można m. in.: „XIX Cyclo Cross Górka” – impreza rowerowa o zasięgu krajowym, „VI Kryterium Tribike im. Warnera Lepicha – impreza rowerowa o zasięgu krajowym, 5 edycja wydarzenia pn. „Przystanek Forma” organizowanego w ramach Tygodnia Zrównoważonego Transportu⁴¹.

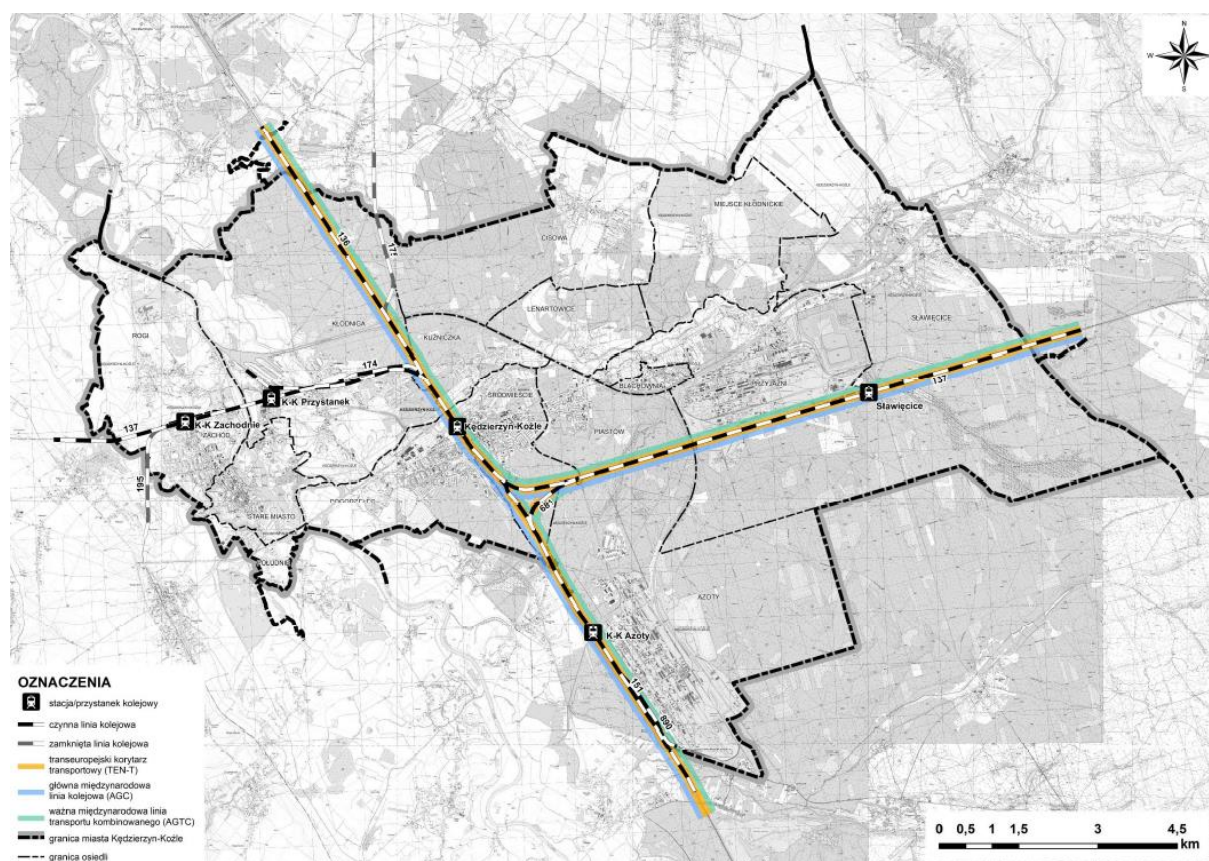
Na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle znajduje się 11 linii kolejowych obsługujących ruch pasażerski i towarowy. Najważniejszymi liniami są linie nr 136, 137 i 151, które włączone zostały do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, uznane zostały również za główne międzynarodowe linie kolejowe (AGC) oraz główne międzynarodowe linie kolejowe transportu kombinowanego (AGTC).

³⁹ <https://www.kedzierzynkozle.pl>, dostęp: 7.10.2024 r.

⁴⁰ Raport z realizacji Strategii Rozwoju Elektromobilności miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 roku za lata 2020-2023.

⁴¹ Jw.

Rysunek 20. Sieć linii kolejowych w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

We wrześniu 2018 roku rozpoczęły się prace remontowe linii kolejowej E-30. Wartość inwestycji związana z przebudową całej linii kolejowej E-30 od Opola do Kędzierzyna-Koźla realizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z Krajowego Programu Kolejowego wynosiła wówczas ponad 400 mln zł (netto), inwestycja została zakończona w 2023 roku. Czas przejazdu pociągów na trasie Kędzierzyn-Koźle-Opole skrócił się o połowę. Inwestycja miała za zadanie wzmocnić pozycję Kędzierzyna-Koźla jako ośrodka zlokalizowanego na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych. Z opinii pasażerów kolei i radnych wynika, że kędzierzyńsko-kozielski węzeł kolejowy zamiast zyskiwać, traci na atrakcyjności. Zwrócono uwagę, że wykluczenie komunikacyjne widoczne jest na przykładzie zmniejszenia liczby (już tylko do jednego w ciągu dnia) bezpośredniego połączenia ze stolicą kraju i kilku (ok. 4-5) bezpośrednich połączeń ze stolicą Aglomeracji Śląskiej – Katowicami. Mapa przyszłych połączeń kolejowych z Centralnym Portem Komunikacyjnym dowodzi, że miasto będzie wyłączone z sieci kolei dużych prędkości, które podnoszą prestiż miasta przez które przebiegają i przyspiesza ich rozwój.

Nie bez znaczenia dla rozwoju miasta i jego funkcji logistycznej jest Odrzańska Droga Wodna. Decyzje strategiczne podejmowane są na szczeblu centralnym. Pierwsze działania zostały podjęte w 2016 roku przez Radę Ministrów w formie uchwały w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”. Do roku 2030 ma nastąpić przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va, wraz z budową Kanału Koźle-Ostrawa, będącego polskim odcinkiem szlaku wodnego Dunaj-Odra-Łaba oraz budową Kanału Śląskiego.

Rozwój Odrzańskiej Drogi Wodnej mógłby przyczynić się do zwiększenia przewozów ładunków, a w konsekwencji do rozwoju zarówno portów położonych wzdłuż Odry i w jej estuarium, jak i podmiotów gospodarczych usytuowanych w korytarzu odrzańskim. Realizacja tej inwestycji połączona z rozpoczętą w kozielskim porcie budową trzech terminali przeładunkowych mogłaby dać impuls dla rozwoju lokalnej gospodarki. Nowe miejsca pracy, wzrost liczby firm kooperujących - byłby powrotem do dawnej świetności portu, który niegdyś był jednym z największych pod względem przeładunków portów rzecznych w Europie, a który nie wytrzymał zmian zachodzących w czasie transformacji systemowej lat 90-tych. W tym miejscu trzeba nadmienić, iż próba reaktywacji portu, rozpoczęła z dużym impetem kilka lat temu polegająca na budowie terminali przeładunkowych została w sposób nagły i nieprzewidziany dla inwestora wstrzymana w wyniku decyzji jednej ze spółek kolejowych, która zablokowała dostęp portu do linii kolejowej.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku (zaktualizowanym w maju 2023 r.) wyznaczono strefę aktywności gospodarczej Port (AG2). Strefa wskazana została po dwóch stronach Kanału Kłodnickiego, na osiedlu Kłodnica. Granicę na północy stanowi projektowana droga oraz strefa zabudowy przemysłowej, na wschodzie projektowana obwodnica Kędzierzyna-Koźla w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423, na południu linia kolejowa nr 137, na zachodzie nurt Odry. Głównym elementem strefy jest port rzeczny u ujścia Kanału Gliwickiego do Odry. Reaktywacja Portu jest szansą na stworzenie centrum transportu intermodalnego, który miałby wpływ na rozwój całego miasta. Zgodnie z ustaleniami uchwalonego Studium rozwój portu rzecznego w Koźlu oraz rozwój rzecznej sieci transportowej, to jedne z głównych założeń kierunków rozwoju miasta wyznaczonych w tym dokumencie.⁴²

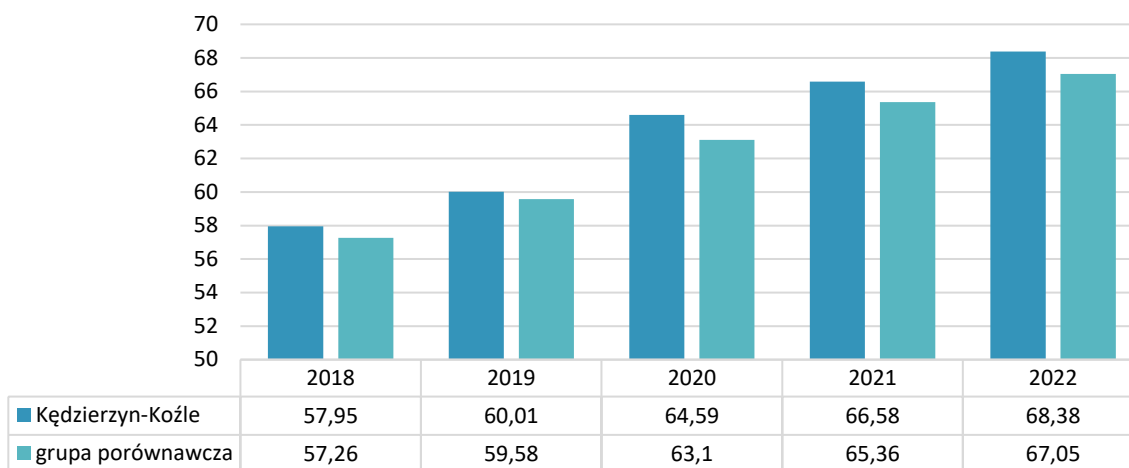
Analiza porównawcza

Analiza porównawcza⁴³ ujawnia, że powiat kędzierzyńsko-kozielski cechuje wyższe od powiatów z miastami subregionalnymi nasycenie pojazdami mechanicznymi. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby samochodów osobowych na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten w przedziale czasowym od 2018 do 2022 wzrastał i był wyższy niż dla grupy porównawczej. Oznacza to, że we wskazanym okresie rośnie natężenie ruchu w przestrzeni miasta, co obniża komfort życia mieszkańców miasta. Struktura przestrzenna miasta oraz jego znaczenie jako ośrodka usługowego dla otaczającej przestrzeni sprzyja wzrostowi ilości pojazdów, które przemieszczają się w mieście.

Rysunek 21. Liczba samochodów osobowych na 100 mieszkańców (dane powiatowe) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

⁴² Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle, 2019.

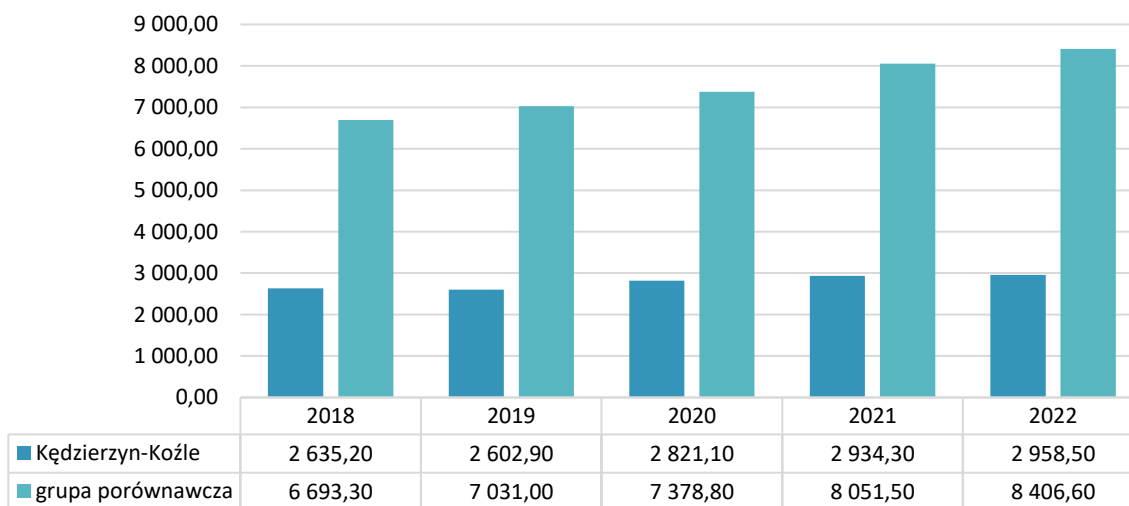
⁴³ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W 2022 roku w Kędzierzynie-Koźlu odnotowano nieco ponad 2,9 tys. km ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. km² powierzchni gminy, podczas gdy średnia dla miast subregionalnych wynosi 8,4 tys. km. Była to wartość wyraźnie niższa od porównywalnej grupy. Kędzierzyn-Koźle jest specyficzną pod względem przestrzennym gminą o dużej powierzchni, której 45% zajmują lasy. Poszczególne osiedla oddalone są od siebie i chociaż na ich obszarze występują ścieżki rowerowe, to problem dotyczy ich sieciowania. Duże odległości występujące pomiędzy poszczególnymi osiedlami powodują występowanie problemu braku ciągłości ścieżek rowerowych. Warto natomiast odnotować wzrost analizowanego wskaźnika dla miasta w latach 2018-2022.

Rysunek 22. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km² powierzchni gminy w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Oświata

Największe zagęszczenie placówek oświatowych w Kędzierzynie-Koźlu ma miejsce na osiedlach Stare Miasto, Pogorzelec i Śródmieście. Kędzierzyn-Koźle stanowi dobrze rozwinięty ponadlokalny ośrodek edukacyjny. Miasto jest obszarem funkcjonowania placówek edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej (ogólnokształcącej i zawodowej). W 2024 roku w mieście działa 13 publicznych szkół podstawowych, 20 przedszkoli oraz 4 żłobki.

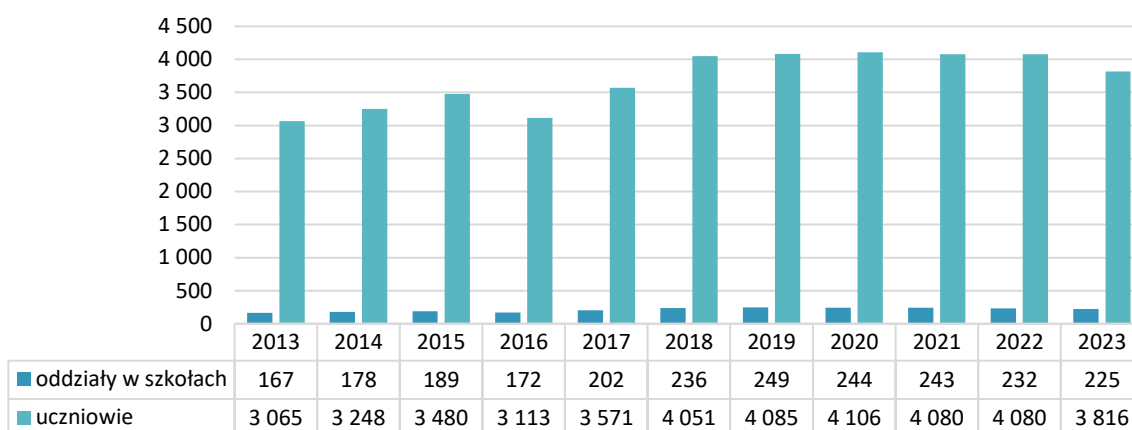
Ofertę publicznych placówek oświatowych wzbogacają podmioty prywatne. Na terenie Kędzierzyna-Koźla działają 4 żłobki niepubliczne, 6 prywatnych przedszkoli oraz 2 szkoły prowadzone przez inne (niż gmina) podmioty czyli Powiat Kędzierzyński-Kozielski oraz stowarzyszenie.

Dodatkowych informacji na temat oświaty w Kędzierzynie-Koźlu dostarczają wnioski z badania ankietowego on-line uczniów szkół ponadpodstawowych (wrzesień 2024) oraz wyniki spotkania z młodzieżą „Open space” (grudzień 2024). Potwierdzają one aktualność postulatów zebranych w toku Debat stoliczkowych o oświacie z przełomu 2019/2020. Te, mimo upływu czterech lat pozostają wciąż aktualne. Za **mocne strony i zalety oświaty w Kędzierzynie-Koźlu** uznano m.in.: gęstą i dobrze skomunikowaną sieć szkół; zaangażowaną kadrę nauczycielską zorientowaną w kompetencjach uczniów; mało liczne klasy oraz zindywidualizowane zajęcia z uczniami; współpracę szkół z zewnętrznymi instytucjami (w tym NGO); możliwość korzystania z porad i usług logopedów, pedagogów, pielęgniarek szkolnych, gabinetów dentystycznych; a także organizowanie ciekawych spotkań i dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.

Obszary oświaty, które powinny ulec zmianie (w domyśle poprawie) to uważniejsze podejście do dzieci z dysfunkcjami (m.in. więcej zajęć specjalistycznych np. z logopedą, większa dostępność psychologów); poprawić zagospodarowanie przerw międzylekcyjnych oraz rozwijać monitoring szkolny; zorganizować „strefy ciszy”; zmienić (w domyśle poprawić) sposób nauczania, przechodząc w większym zakresie na nowoczesne metody przekazywania wiedzy; dokonać zakupu szafek na podręczniki dla uczniów, co zniweluje problem „ciężkiego tornistra”; wprowadzić zakaz używania telefonów komórkowych; zmienić sposób i formę przygotowania do egzaminów; rozbudowywać infrastrukturę szkół oraz doposażać sale lekcyjne; prowadzić konsultacje społeczne dotyczące dokumentów szkół (statuty), rozmawiać, wymieniać opinie na temat prowadzenia szkoły i sposobach nauczania; uczyć języka obcego konwersacyjnego (mniej gramatyki i zasad językowych, więcej swobody w mówieniu) oraz rozwijać projekty edukacyjne wplecione w podstawę programową.

Z kolei o poziomie obłożenia lokalnych placówek oświatowych informują dane GUS. Liczba oddziałów w szkołach podstawowych wyraźnie się zwiększyła od 2013 roku. Natomiast liczba uczniów szkół podstawowych kształtowała się na przestrzeni lat od 2013 do 2023 w sposób różnorodny. Najwyższą wartość osiągnęła w 2020 roku, było to 4 106 uczniów.

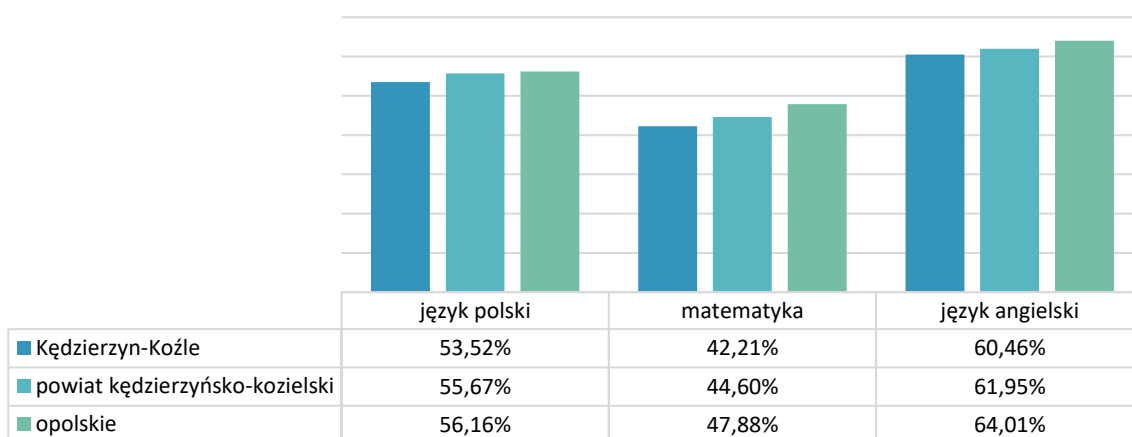
Rysunek 23. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz oddziałów w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu wskazują, że w 2024 roku w Kędzierzynie-Koźlu w porównaniu do średniej w powiecie oraz województwie, uczniowie z egzaminów ósmoklasisty osiągnęli niższe wyniki.

Rysunek 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Kędzierzynie-Koźlu, powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, województwie opolskim oraz w kraju w 2024 roku

Źródło: <https://oke.wroc.pl/>, dostęp: 10.10.2024 r.

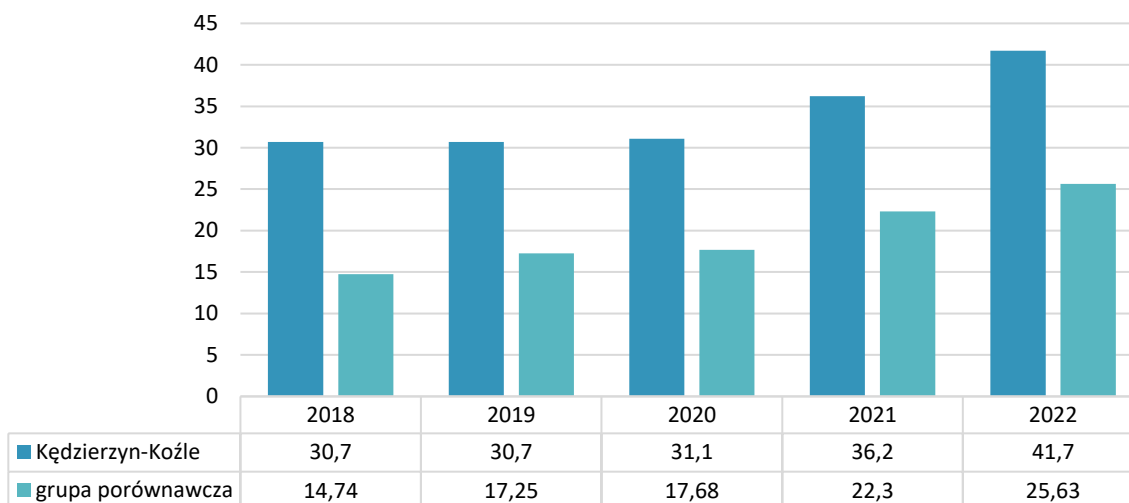
Analiza porównawcza

Na podstawie analizy porównawczej⁴⁴ można stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych wypada korzystnie pod względem dostępu do żłobków. Świadczy o tym wskaźnik dotyczący odsetka dzieci objętych opieką żłobkową do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3. Omawiany

⁴⁴ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

wskaźnik od 2019 roku ma tendencję wzrostową dla Kędzierzyna-Koźla i jest zdecydowanie wyższy od wartości notowanej dla grupy miast subregionalnych.

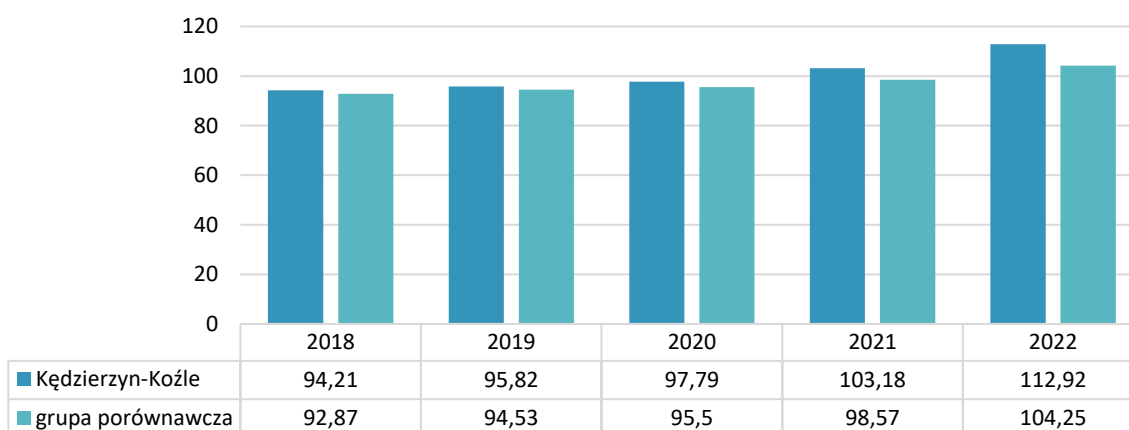
Rysunek 25. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (od 2012 również w klubach dziecięcych) do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Wskaźnik udziału liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 lat wskazuje, że zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak też w grupie porównawczej można mówić o zbilansowaniu dostępności przedszkoli. W okresie od 2018 do 2020 roku nastąpiło zwiększenie wartości wskaźnika do wartości bliskiej 100%. Natomiast dla Kędzierzyna-Koźla wskaźnik ten od 2021 roku przekroczył wartość 100%. Trudniej natomiast ocenić poziom dostępności do przedszkoli w układzie funkcjonalnym, uwzględniając zjawiska suburbanizacji, jak też specyfiki miasta, związanej z jego wielkością. Jednocześnie w kontekście przyszłości raczej nie przewiduje się deficytu miejsc w przedszkolach ze względu na mającą liczbę ludności oraz spadek dzietności wśród młodego pokolenia mieszkańców.

Rysunek 26. Udział liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kędzierzyn-Koźle jako siedziba powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego jest również lokalnym centrum oświaty na poziomie ponadpodstawowym. Do jednostek edukacyjnych zarządzanych przez powiat w 2023 roku zaliczały się:

- ⇒ I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Zespół Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Zespół Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Centrum Kształcenia Zawodowego w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Bursa Szkolna w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Publiczne Ognisko Artystyczne w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Kędzierzynie-Koźlu.

Szkoły ponadpodstawowe oferują zarówno edukację ogólnokształcącą, jak i zawodową. Oprócz placówek publicznych w mieście działają także placówki prywatne. Dużą zaletą szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu jest współpraca z lokalnymi zakładami przemysłowymi⁴⁵. Szkoły ponadpodstawowe nawiązują współpracę z lokalnymi instytucjami i przedsiębiorstwami aby wzbogacić ofertę edukacyjną.

Dla przykładu tylko w 2023 roku placówki oświatowe podpisały następujące porozumienia⁴⁶:

- ⇒ Zespół Szkół nr 1 w Kędzierzynie-Koźlu podpisał umowę z Firmą Godyla z siedzibą w Kujakowicach Górnych na współpracę w zakresie kształcenia techników żywienia i usług gastronomicznych, tj. praktyki i staże oraz współpraca przy organizacji egzaminu zawodowego, organizacji szkoleń branżowych dla nauczycieli, doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego.
- ⇒ Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu podpisał umowy partnerskie z DB Cargo Polska oraz DB Cargo Spedkol, które będą wspierać kształcenie uczniów na kierunku technik transportu kolejowego.
- ⇒ Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu podpisał umowę z Firmą Jokey Poland na program stypendialny dla uczniów. Mechatronicy otrzymają też fachowe wsparcie na miejscu, a potem otwartą ścieżkę pracy w firmie z Kędzierzyna-Koźla.

Poniżej przedstawiono pełną sytuację w zakresie patronatów w poszczególnych szkołach:

Zespół Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Kędzierzynie-Koźlu - Technikum nr 1:

- ⇒ technik budownictwa (patronat Akademia Techniczna PPG DECO Polska Sp. z o.o.; Multiserwis Sp. z o.o.);
- ⇒ technik ekonomista (patronat ADARA Sp. z o.o.);

⁴⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

⁴⁶ Raport o stanie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, 2023 rok.

- ⇒ technik rachunkowości (patronat ADARA Sp. z o.o.);
- ⇒ technik technologii żywności (specjalizacja cukiernik) (patronat PPHU GODYLA sp. j. Kujakowice Górne).

Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte w Kędzierzynie-Koźlu - Technikum nr 2:

- ⇒ technik informatyk (patronat Tomasza Opasińskiego);
- ⇒ technik mechanik (patronat Famet S.A.);
- ⇒ technik spawalnictwa (patronat Famet S.A.);
- ⇒ technik żeglugi śródlądowej (patronat Grupa Azoty ZAK S.A.);
- ⇒ technik pojazdów samochodowych (patronat SOLIDARIS Sp.z o.o.).

Zespół Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja w Kędzierzynie-Koźlu Technikum nr 3:

- ⇒ technik technologii chemicznej (patronat Grupa Azoty ZAK S.A.);
- ⇒ technik hotelarstwa (patronat Hotel Hugo).

Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu - Technikum nr 4 (patronat Politechniki Opolskiej, Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Informatyki):

- ⇒ technik automatyk (patronat Belmar Sp.z o.o.);
- ⇒ technik elektryk (patronat ETP S.A. Katowice — Zakład w Bierawie, Tauron Dystrybucja Oddział Opole, Schrack Technik Polska Sp.z o.o. Oddział we Wrocławiu, DIGICOS S.A.);
- ⇒ technik informatyk klasa Esport/tworzenie gier (patronat DIGICOS S.A.);
- ⇒ technik mechatronik (patronat Jokey Plastik Blachownia Sp.z o.o.);
- ⇒ technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej (patronat Galmet Sp. z o.o. - Głubczyce);
- ⇒ technik transportu kolejowego (patronat PKP PLK S.A. od 2022 r.).

Szkoła Branżowa I Stopnia nr 3:

- ⇒ operator obrabiarek skrawających (patronat A. Berger Polska Sp. z o.o., CERATIZIT K-Koźle Sp. z o.o., KOFAMA Koźle S.A.).⁴⁷

Cztery szkoły średnie prowadzone przez powiat Kędzierzyńsko-Kozielski otrzymały tarcze jakości w rankingu pn. „Perspektywy 2023”: Srebrne tarcze jakości otrzymały: Technikum nr 1 w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Kędzierzynie-Koźlu oraz Technikum nr 3 w Zespole Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja w Kędzierzynie-Koźlu, Brązowe tarcze jakości otrzymały II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kędzierzynie-Koźlu oraz I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu.⁴⁸

W mieście od 1974 roku działa Zespół Szkół Medycznych w Kędzierzynie-Koźlu. Placówka o bogatej tradycji kształci w zawodach: technik farmaceutyczny, technik masażysta, terapeuta zajęciowy, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, asystent osoby niepełnosprawnej. Szkoła posiada 5 pracowni przedmiotowych, 5 sal wykładowych, salę gimnastyczną, boisko sportowe. Sale wykładowe

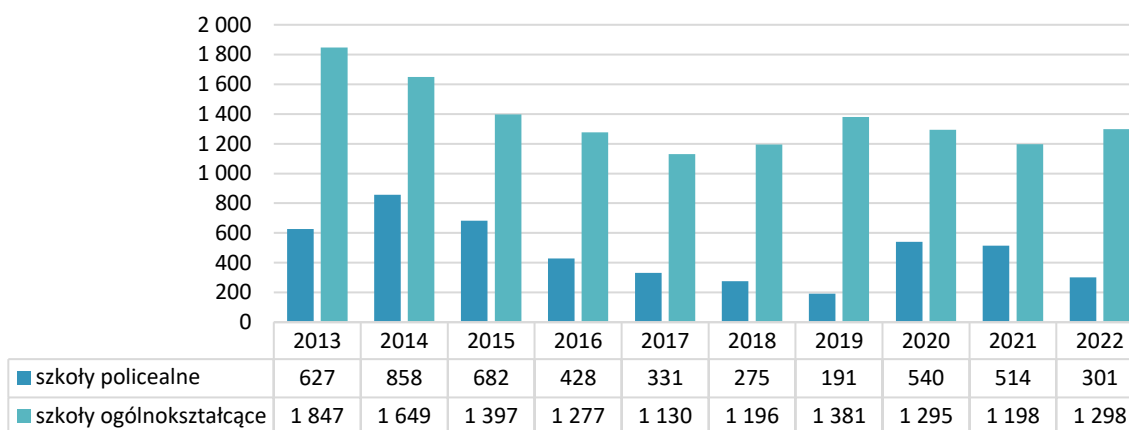
⁴⁷ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w 2023 roku.

⁴⁸ Raport o stanie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, 2023 rok.

i pracownie wyposażone są w nowoczesny sprzęt audio-wizualny i specjalistyczny sprzęt medyczny. Zespół jest jednostką podległą pod Samorząd Województwa Opolskiego.

Dane liczbowe z lat 2013-2022 wskazują na malejącą liczbę uczniów zarówno wśród szkół policealnych, jak i szkół ogólnokształcących.

Rysunek 27. Liczba uczniów szkół policealnych oraz szkół ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu

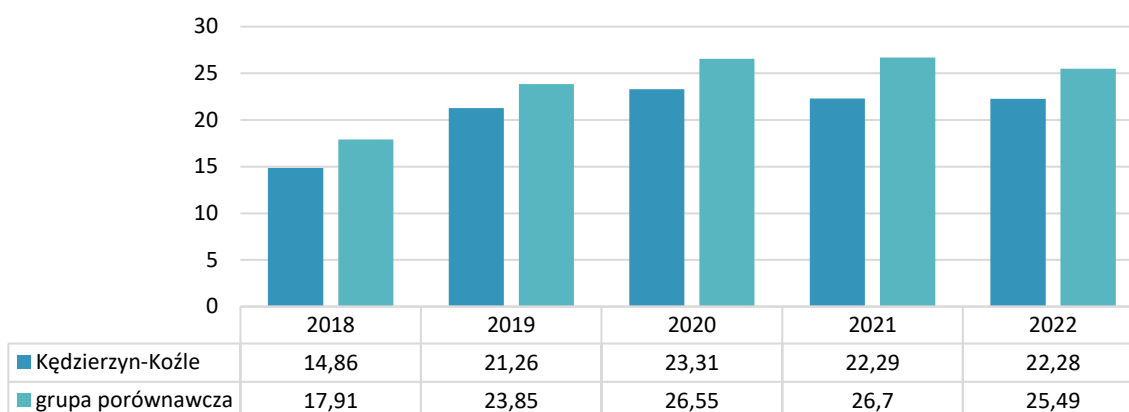
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁴⁹ **Kędzierzyn-Koźle wypada niekorzystnie pod względem potencjału demograficznego uczniów szkół średnich i zawodowych**. Świadczą o tym dwa wskaźniki. Po pierwsze, biorąc pod uwagę **liczbę uczniów w średnich szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej**, należy stwierdzić, że wartości wskaźników w latach 2018-2022, w Kędzierzynie-Koźlu są niższe od średniej dla grupy porównawczej. W 2022 roku w Kędzierzynie-Koźlu wartość omawianego wskaźnika wyniosła 22,28 i była niższa o 3,21 w odniesieniu do średniej dla miast grupy porównawczej. Po drugie, biorąc pod uwagę wskaźnik mówiący o **liczbie uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców**, należy stwierdzić miasto cechowało się bardzo niekorzystną sytuacją w tym obszarze. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 37,32, przy średniej dla grupy porównawczej – 39,26.

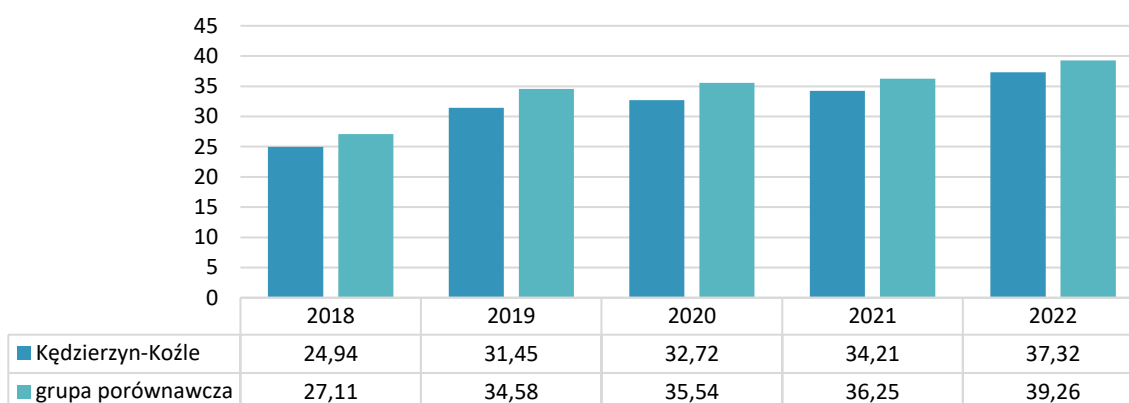
⁴⁹ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

Rysunek 28. Liczba uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej (w %) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Rysunek 29. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Powyższe dane korespondują z danymi demograficznymi. Bowiern malejąca liczba ludności, w tym osób w wieku przedprodukcyjnym, zarówno w skali miasta jak też powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, wpływa na spadek liczby osób kształcących się w szkołach średnich w Kędzierzynie-Koźlu. Negatywne zjawiska demograficzne wpływają na sytuację w sferze funkcjonowania szkolnictwa poziomu średniego, a tym samym docelowo lokalnego rynku pracy. O ile w ciągu najbliższych kilku lat sytuacja demograficzna odnosząca się do kształcenia poziomu średniego i zawodowego będzie w miarę stabilna, o tyle kryzys tych instytucji w Kędzierzynie-Koźlu może wystąpić już perspektywie średniookresowej, tj. 5-10 lat i pogłębiać się w ciągu kolejnych dekad.

Sport i rekreacja

Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się wysokim stopniem zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie obiektów sportowych. Na terenie miasta zlokalizowane są zróżnicowane obiekty sportowe umożliwiające uprawianie wielu dyscyplin. Obiekty te rozmieszczone są równomiernie w różnych częściach miasta, co znacznie polepsza ich dostępność. Do najważniejszych obiektów sportowych w mieście należy zaliczyć m.in.: dwie dobrze utrzymane hale sportowe, wyremontowaną krytą pływalnię oraz nowo oddany kompleks basenowo-rekreacyjny z basenami zewnętrznymi, sześć

stadionów sportowych, trzy funkcjonalne boiska typu „Orlik”, trzy przystanie kajakowe, korty tenisowe na osiedlach Azoty i Stare Miasto. Ofertę uzupełniają obiekty prywatne, takie jak kryta hala tenisowa, stadnina koni, siłownie, sale treningowo-sportowe.

Zdjęcie 2. Strefa basenów wewnętrznych Wodne Okko

Źródło: <https://www.mosirkk.pl/wodne-okko>, dostęp: 14.10.2024 r.

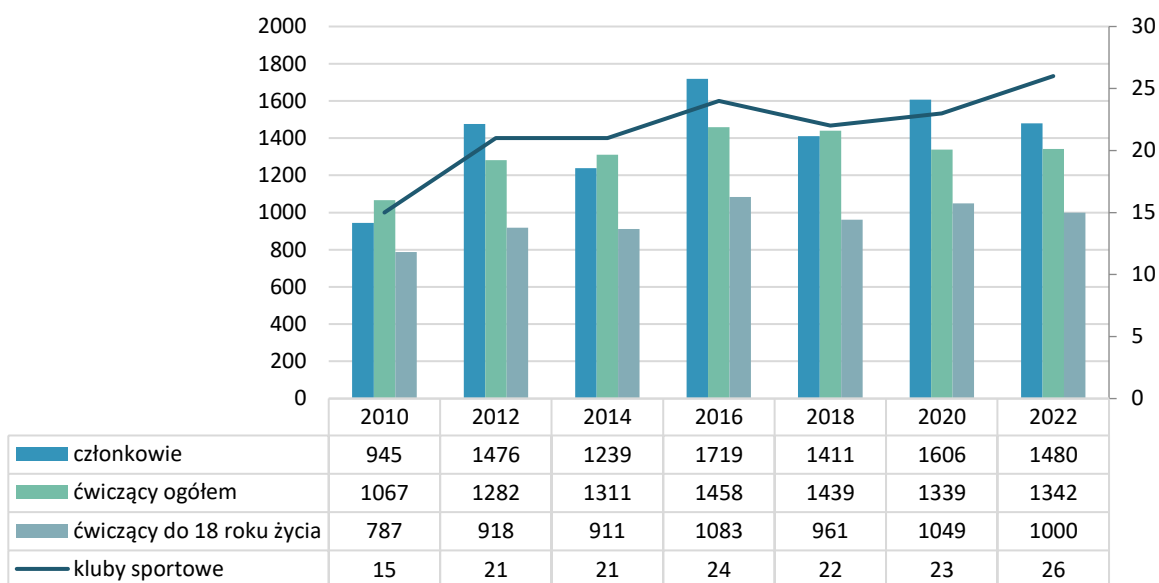
Miejskimi obiektami sportowo-rekreacyjnymi zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który odpowiada również za wybrane boiska osiedlowe (m.in. na ul. Zwycięstwa, ul. Lompy, ul. Starej, ul. Jasnej, ul. Kanonierów, ul. Nałkowskiej). W mieście funkcjonuje także otwarta strefa rekreacyjno-sportowa przy al. Jana Pawła II 29A, w skład której wchodzi: siłownia, ogród zapachów, plac do gry w szachy, boisko do koszykówki i skate-park. Duże zainteresowanie tego typu infrastrukturą przyczyniło się do prac nad utworzeniem kolejnego skateparku na os. Stare Miasto. Do prac projektowych zaproszono młodzież i mieszkańców osiedla. Podobny przebieg miało oddanie do użytku w 2024 r. toru do ewolucji i wyczynowej jazdy na rowerze na os. Blachownia (w ramach I etapu - pumptruck, dirtpark). Ich utworzenie konsultowane było z amatorami tego sportu, przyszłymi użytkownikami. Miejska infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest uzupełniana przez wiele mniejszych obiektów tj. placów zabaw i osiedlowych siłowni na otwartym powietrzu. Na terenie miasta są

zlokalizowane liczne place zabaw zarządzane przez spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i firmy.⁵⁰

W mieście w 2022 roku funkcjonowało 26 klubów sportowych skupiających 1480 członków działających w ramach sekcji wielu dyscyplin sportowych. W sumie odnotowano 1342 ćwiczących, w tym 1000 do 18 roku życia. Widzimy, że w ostatnich 12 latach zdecydowanie wzrosła liczba klubów, ich członków, a w tym ćwiczących, z czego większość ćwiczących stanowią dzieci i młodzież.

Należy podkreślić kluczową rolę miasta we wspieraniu różnego typu aktywności sportowych, bowiem gmina dofinansowuje zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży do 21 roku życia w takich dyscyplinach jak: badminton, boks, karate, lekkoatletyka, modelarstwo, koszykówka, piłka nożna, siatkówka, pływanie, ratownictwo wodne, softball, baseball, strzelectwo sportowe, szachy, tenis stołowy, tenis ziemny, kajakarstwo, żeglarsstwo regatowe; przeznaczając na ten cel ok. 900 tys. zł rocznie.

Rysunek 30. Kluby sportowe w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Najbardziej znanym i utytułowanym klubem sportowym działającym na terenie miasta jest **ZAKSA Kędzierzyn-Koźle**, który uczestniczy w rozgrywkach Plus Ligi – najwyższej w hierarchii klasie męskich ligowych rozgrywek siatkarskich w Polsce. ZAKSA jest 9-krotnym mistrzem Polski, 10-krotnym zdobywcą Pucharu Polski w siatkówce mężczyzn oraz 3-krotny zwycięzca Ligi Mistrzów. Mecze ZAKSY są rozgrywane w Hali Widowiskowo-Sportowej „Azoty”⁵¹. ZAKSA KĘDZIERZYN-KOŹLE, to największa chluba miasta. We wszystkich badaniach, każdorazowo wskazywana jest jako największy wyróżnik miasta, jako „coś co budzi pozytywne skojarzenia z Kędzierzynom-Koźlem”.

⁵⁰ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

⁵¹ Ibidem.

Klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA jest wg opinii młodych mieszkańców miasta⁵², kończących szkołę ponadpodstawową kluczowym elementem pozytywnego wizerunku miasta. Uważa tak spory odsetek badanych młodych osób, bo aż 36% (to wzrost prawie o 8% w stosunku do podobnego badania prowadzonego w lutym 2020 roku). Nie bez znaczenia dla budowania pozytywnego wizerunku miasta i kształtowania poczucia lokalnej tożsamości i dumy jest współpraca miasta z tym klubem sportowym.

Według informacji Biura Informacji i Promocji Miasta siatkarze angażowali się w ostatnich latach w szereg działań promujących miasta, m. in. brali udział w filmach i spotach promocyjnych o mieście, udostępniali swój wizerunek na potrzeby folderu i baneru dotyczącego możliwości inwestycyjnych w Kędzierzynie-Koźlu, uczestniczyli w organizowanych imprezach jak Dzień Kobiet, zajęcia z dziećmi i młodzieżą podczas Dnia Europy organizowanego wraz z Europe Direct z Opola, rozświecili choinkę na kozielskim Rynku, zachęcali do czytelnictwa i udziału w Targach Książki nad Odrą. W trudnych czasach pandemii Covid-19 zawodnicy zaangażowali się w akcję #zostanwdomu i przesyłali filmiki zachęcającego do aktywności domowej (fizycznej, intelektualnej, kulinarnej, rozrywkowej). Klub rozdawał także szkołom i przedszkolom darmowe wejściówki na mecze w ramach akcji „Dzieciaki na halę”. Wspólnie z MWiK sp. z o.o. zawodnicy zachęcali do picia wody wprost z kranu, która jest czysta i bezpieczna a wraz ze Związkiem Międzygminnym „Czysty Region” prowadził kampanię „Segreguj z nami w kolorach recyklingu”. To tylko nieliczne przykłady angażowania się zawodników klubu w działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne prowadzone przez gminę. Zawodnicy bardzo chętnie biorą udział we wszystkich działaniach związanych w promocją sportu, zdrowego trybu życia ale również wydarzeniami kulturalnymi.

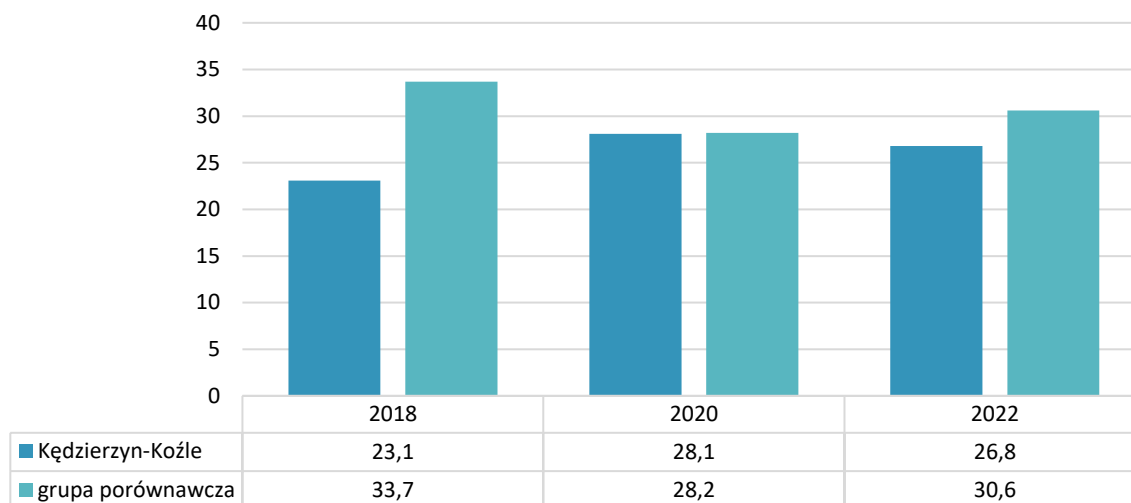
Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁵³ **Kędzierzyn-Koźle cechuje niekorzystna sytuacja jeśli chodzi o liczbę członków klubów sportowych**. Świadczy o tym niski, w porównaniu do średniej dla miast subregionalnych, poziom wskaźnika liczby członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców. W Kędzierzynie-Koźlu wartość tego wskaźnika w 2022 roku wyniosła 26,8 przy średniej dla grupy porównawczej równej 30,6.

⁵² Źródło: Raport „Plany edukacyjne i zawodowe młodzieży”. Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich zostało zrealizowane w dniach 30.08. – 25.09.2024.

⁵³ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Ełk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

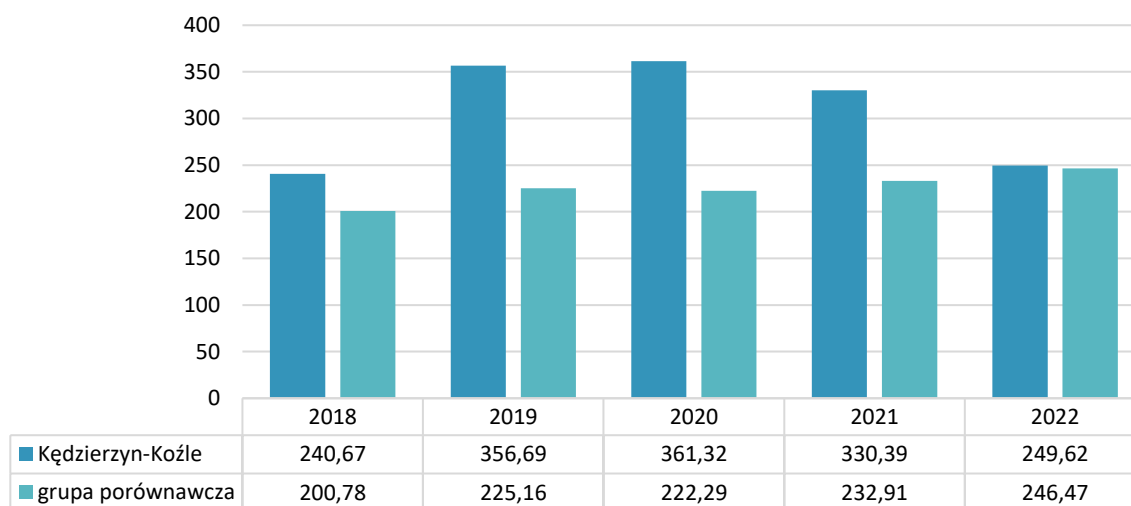
Rysunek 31. Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (dane publikowane co 2 lata) (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Rozpatrując wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardziej korzystna sytuacja w tym obszarze na tle grupy porównawczej. W latach 2018-2022 wskaźnik ten dla Kędzierzyna był zawsze wyższy niż dla grupy porównawczej.

Rysunek 32. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kultura

Usługi kultury realizowane są przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Kultury (MOK), który jest jednostką zarządzającą czterema domami kultury: „Chemik”, „Koźle”, „Lech” oraz „Koźle Rogi”. Przy dwóch z nich działają kina: Kino „Chemik” przy Domu Kultury „Chemik” i Kino „Twierdza” przy Domu Kultury „Koźle”. MOK prowadzi liczne sekcje zainteresowań (m.in. muzyczną, taneczną, teatralną,

ceramiczną dla dorosłych, modelarską) które cieszą się dużym zainteresowaniem. Prowadzi letnie i zimowe półkolonie artystyczne dla dzieci. Sztandarowymi wydarzeniami organizowanymi przez Miejski Ośrodek Kultury, cieszącymi się od lat niesłabnącym powodzeniem, są m.in.: Ogólnopolski Przegląd Piosenki Żeglarskiej i Poezji Morskiej „Szantki” (w 2024 r. – 35 edycja), Ogólnopolski Przegląd Piosenki Turystycznej, Poezji Śpiewanej i Sztuk Różnych „Wrzosowisko” (w 2024 r. – 37 edycja), czy Międzynarodowy Festiwal Filmów Niezależnych im. Ireneusza Radzia „PUBLICYSTYKA” (w 2024 r. – 31 edycja).

Zdjęcie 3. Kino „Twierdza”

Źródło: <http://kino.mok.com.pl/nasze-kina/>, dostęp: 14.10.2024 r.

W galerii handlowej „Odrzańskie Ogrody” działa kino prywatne należące do sieci Helios, które posiada 4 sale kinowe o łącznej liczbie miejsc na widowni równej 849⁵⁴.

W Kędzierzynie-Koźlu działa Miejska Biblioteka Publiczna (os. Stare Miasto), która posiada 7 filii położonych w różnych częściach miasta: filia nr 1 (os. Pogorzelec), filia nr 4 (os. Blachownia), filia nr 5 (os. Śródmieście), filia nr 8 (os. Sławęcice), filia nr 10 (os. Kłodnica), filia nr 11 (os. Piastów), filia nr 13 (os. Azoty).⁵⁵

W ramach Miejskiej Biblioteki Publicznej, poza promowaniem czytelnictwa poprzez takie wydarzenia jak m.in. „Targi Książki nad Odrą”, Spotkania autorskie i Klub Podróżnika czy Narodowe Czytanie, prowadzona jest edukacja ekologiczna. Ma ona na celu podnieść świadomość ekologiczną i poprawić

⁵⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

⁵⁵ jw.

wiedzę mieszkańców na temat ochrony środowiska (Zielona Biblioteka, Z nurtem Odry). Przy MBP działa również Punkt Informacji Turystycznej, umożliwiający wypożyczenie audioprzewodników kierujących na trzy trasy spacerowe po Koźlu, Kędzierzynie i Sławięcicach. Historia o mieście przedstawiona jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i czeskim, i wraz z kilkudziesięcioma tablicami informacyjnymi stanowi spójny produkt turystyczny – City Walk Miejskie Trasy Turystyczne.

Ofertę kulturalną miasta dopełnia Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu. Muzeum udostępnia zwiedzającym ekspozycję wystawy stałej pt. "Ziemia Kozielska i Jej Mieszkańcy, wykorzystując zaadaptowane na ten cel zabytkowe piwnice kompleksu zamkowego. Zainteresowani mają możliwość podziwiać tam m.in. relikw średniowiecznej wieży mieszkalno-obronnej z XIII wieku, która jest zabytkiem unikatowej skali. Innym obiektem prezentującym historię miasta z okresu II Wojny Światowej jest Muzeum Śląskiej Bitwy o Paliwo, prowadzone przez Stowarzyszenie Blechhammer – 1944. Muzeum to mieści się w Domu Kultury „Lech” oraz wyremontowanym przez gminę, schronie przeciwlotniczym typu Saltzgitter na os. Blachownia.

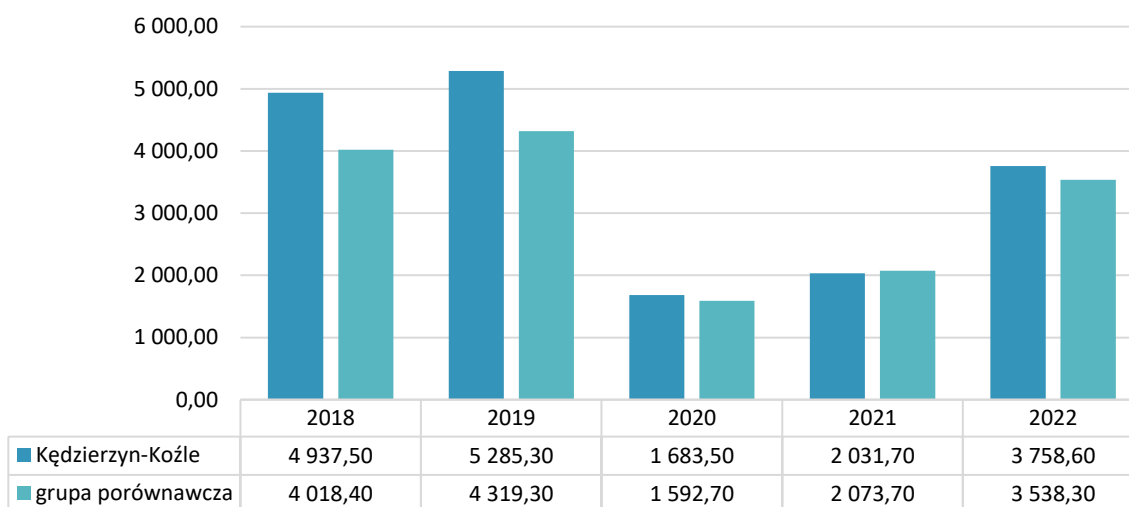
Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁵⁶ Kędzierzyn-Koźle wypadał korzystnie pod względem uczestnictwa mieszkańców w ofercie kulturalnej.

Biorąc pod uwagę taki **wskaźnik liczby odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców**, należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje korzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Omawiany wskaźnik w latach 2018-2022 kształtował się różnorodnie, na co wpływ miały obowiązujące w kraju obostrzenia związane z pandemią Covid-19. W 2020 roku widoczny jest znaczący spadek wartości wskaźnika względem roku poprzedzającego. Natomiast od 2021 następuje jego powolny wzrost. Warto nadmienić, że sytuacja w Kędzierzynie-Koźlu jest korzystniejsza, w niemal każdym roku (wyjątek stanowi jedynie 2021) wartość wskaźnika liczby odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnia dla grupy porównawczej.

⁵⁶ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Elk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

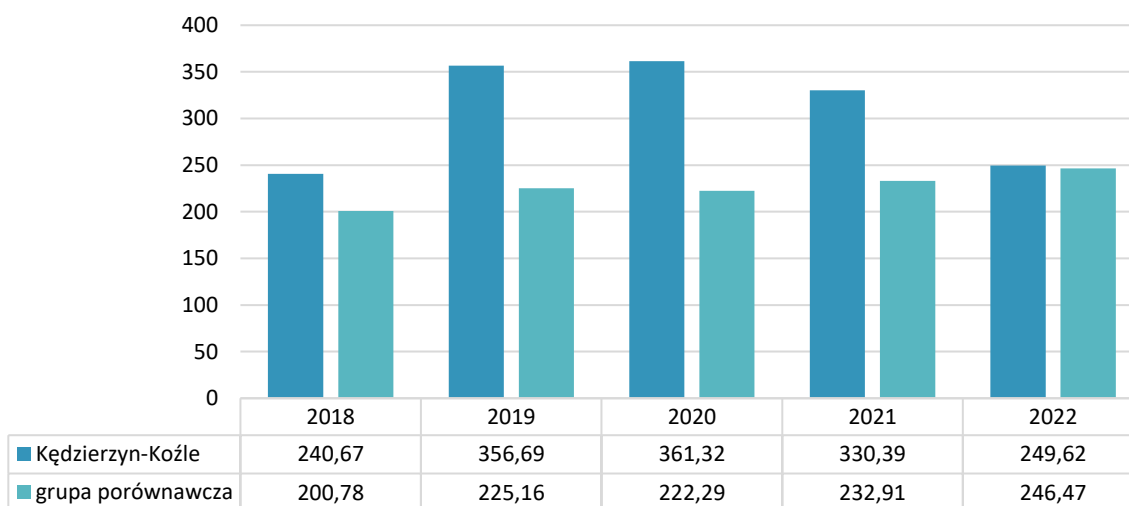
Rysunek 33. Liczba odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Warto także zauważyć, że pod względem **wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadających na 1 mieszkańca** Kędzierzyn-Koźle cechuje korzystniejsza sytuacja na tle miast subregionalnych. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 249,62 zł przy średniej dla grupy porównawczej równej 246,47 zł. W latach 2018-2022 omawiany wskaźnik był wyższy dla Kędzierzyna-Koźla w porównaniu do średniej miast subregionalnych.

Rysunek 34. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Powyższe dane wskazują na rosnącą aktywność miasta w kreowaniu oferty czasu wolnego dla mieszkańców. Rosnące wydatki na sport, kulturę skorelowane są z rosnącym poziomem dochodów miasta oraz rosnącymi poziomami wynagrodzeń. Badania ilościowe i jakościowe przeprowadzone z mieszkańcami miasta, w tym osobami młodymi, wskazują na potrzebę dalszego kreowania i rozwoju oferty miasta ukierunkowanej na spędzanie wolnego czasu. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy są rosnące wskaźniki uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Jednocześnie zagrożeniem dla podmiotów

działających w sferze przemysłów czasu wolnego w Kędzierzynie-Koźlu będą niewątpliwie zjawiska demograficzne. Zmniejszenie się liczby młodych mieszkańców miasta widoczne jest już prawdopodobnie w liczbie osób ćwiczących w klubach sportowych. Kształcenie dzieci i młodzieży to jedna z głównych misji działalności klubów sportowych. Z reguły odsetek ćwiczących młodych mieszkańców miasta w wieku do 18 roku życia stanowi zdecydowaną większość ogółu osób ćwiczących. Zmniejszenie się liczby osób w tym wieku wpłynie na spadek konsumpcji oferty lokalnych organizacji sportowych.

Kolejnym ważnym zagadnieniem wydaje się być dostosowanie oferty przemysłu czasu wolnego do potrzeb wybranych grup wiekowych. Młodzi mieszkańcy miasta zasadniczo krytycznie odnoszą się do możliwości spędzania wolnego czasu w mieście. Rosnąć będą również potrzeby osób w wieku senioralnym oraz osób w wieku produkcyjnym. W mieście będzie bowiem coraz więcej aktywnych osób w wieku senioralnym, a wzrost dochodów sprzyjać będzie popytowi na usługi.

1.5. Dostępności mieszkań oraz warunki mieszkaniowe

Obecny stan sfery mieszkaniowej w Kędzierzynie-Koźlu wynika z uwarunkowań ukształtowanych przez najnowszą historię miasta:⁵⁷

- ⇒ Rozwój funkcji przemysłowej przyciągał nowych mieszkańców. W tym czasie zrealizowano szereg inwestycji mieszkaniowych. Od początku lat 90-tych obserwowany jest ubytek ludności miasta, w szczególności młodych osób. Nowe inwestycje mieszkaniowe związane są głównie z zabudową jednorodzinną (w obrębie miasta i jego otoczenia funkcjonalnego). W ciągu ostatnich 10 lat praktycznie nie powstały nowe komunalne inwestycje wielorodzinne.
- ⇒ Istniejąca zabudowa wielorodzinna, która powstawała z różną dynamiką w minionych dziesięcioleciach (okres przedwojenny, lata 70-te, etc.), charakteryzuje się dość zróżnicowaną jakością. Wynika to ze standardów budownictwa dla poszczególnych okresów oraz stopnia zużycia infrastruktury.

W 2023 roku w Kędzierzynie-Koźlu zlokalizowanych było 6 006 budynków mieszkalnych. Od 2018 roku przybyło 316 budynków mieszkalnych, z których zdecydowana większość była budynkami jednorodzinnymi. W otoczeniu funkcjonalnym Kędzierzyna-Koźla najwyższy przyrost liczby budynków mieszkalnych odnotowano w gminie Bierawa oraz Reńska Wieś, co oznacza, że właśnie tereny tych gmin, poza przestrzenią miasta, był miejscem docelowym migracji lokalnych.

Tabela 15. Budynki mieszkalne w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2018 i 2023 roku

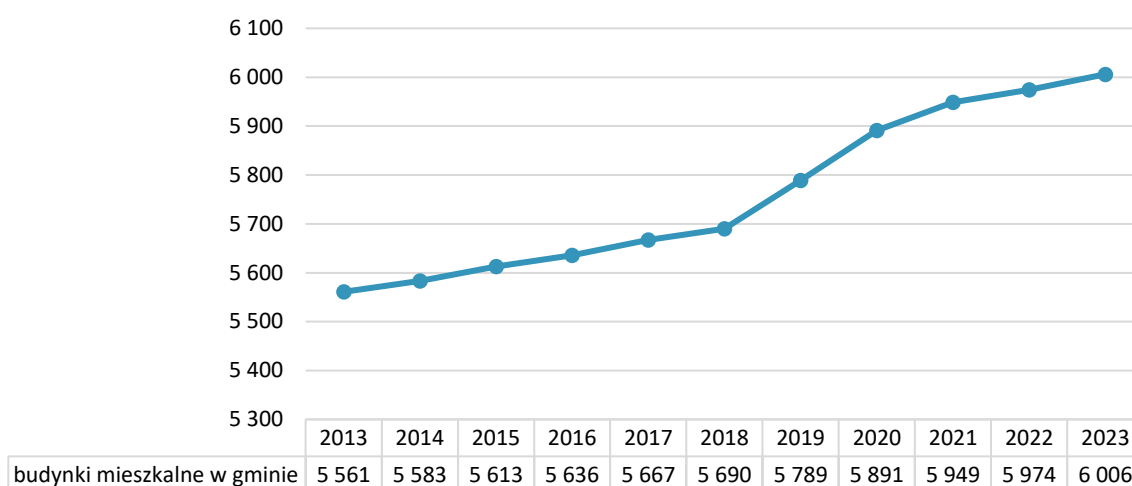
Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Zmiana %
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	15 439	15 648	209	1,4%
Kędzierzyn-Koźle	5 690	6 006	316	5,6%
Bierawa	2 208	2 283	75	3,4%
Cisek	1 829	1 790	-39	-2,1%
Pawłowiczki	2 011	1 878	-133	-6,6%
Polska Cerekiew	1 187	1 122	-65	-5,5%
Reńska Wieś	2 514	2 569	55	2,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Od 2013 roku widoczny był w Kędzierzynie-Koźlu wzrost liczby budynków mieszkalnych. W 2023 roku w gminie liczba budynków mieszkalnych wynosiła 6 006, co stanowi wzrost względem roku 2013 o 8,0%.

⁵⁷ Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku.

Rysunek 35. Budynki mieszkalne w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W okresie kilku ostatnich lat dostrzegane są liczne inwestycje mieszkaniowe prowadzone przez prywatnych inwestorów. Przykładem może być adaptacja budynków po byłych koszarach wojskowych w Koźlu do funkcji mieszkaniowej. Finalnie planuje się zaadoptować siedem budynków, gdzie powstanie ponad 400 mieszkań. Prace w zakresie mieszkalnictwa jedno i wielorodzinnego prowadzone są niemal we wszystkich częściach miasta. Dla przykładu „Sady” na os. Kuźniczka, segmenty mieszkaniowe na os. Cisowa, remont zabytkowej kamienicy przy Odrze na Starym Mieście czy budynki wielorodzinne przy Kanale Gliwickim na os. Piastów-Powstańców Śląskich, to tylko część inwestycji, które są już w toku realizacji. Wiele planów przebudowy i adaptacji pustych budynków jest jeszcze w fazie projektowania i planowania.

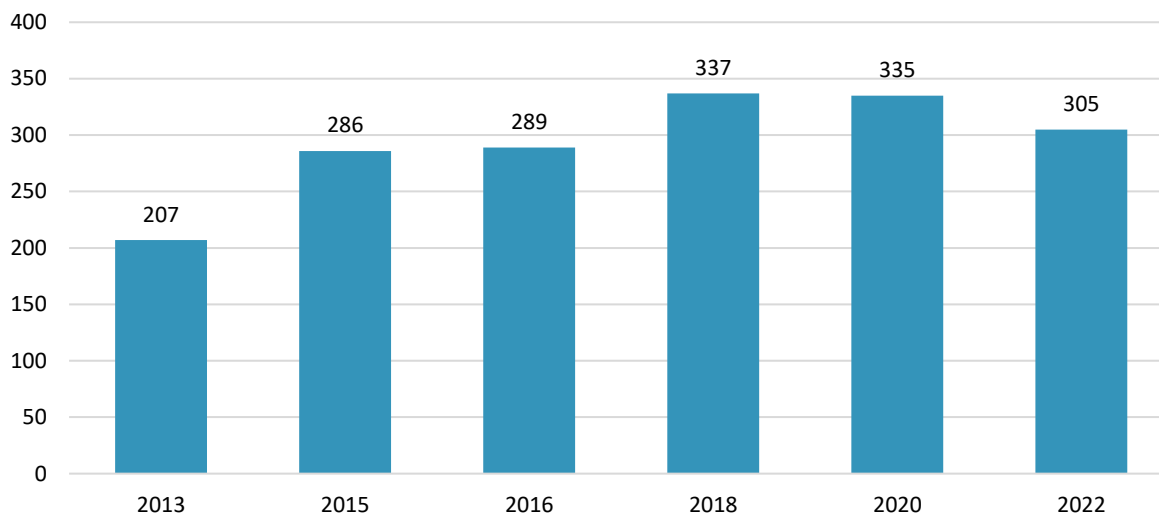
Wśród zamierzeń inwestycyjnych, w które włączona jest Gmina Kędzierzyn-Koźle, jest realizowana przez Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową Opolskie Południe sp. z o.o. budowa sześciu budynków wielorodzinnych (228 lokali mieszkalnych) przy ul. Jasnej i Karpackiej. SIM Opolskie Południe została powołana w 2021 r. z udziałem 10 gmin z rejonu południowej Opolszczyzny oraz Krajowego Zasobu Nieruchomości. Celem powołanej spółki jest budowa i zarządzanie budynkami wielorodzinnymi w gminach będących udziałowcami SIM POŁUDNIE. Zauważyć również należy, że Gmina prowadzi prace dot. adaptacji dawnej szkoły podstawowej przy ul. P. Stalmacha na Centrum Współpracy Dugnad, gdzie m.in. powstanie 30 mieszkań ze wspomaganiem.

Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową w zestawieniu z łączną chłonnością obszarów wskazuje, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę jest niższe niż chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy. Zatem w kierunkach zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyn-Koźle nie ma możliwości lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.⁵⁸

⁵⁸ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023)

W Kędzierzynie-Koźlu w zasobach komunalnych miasta w 2022 roku znajdowało się 305 mieszkań niezamieszkałych (pustostanów). Ich liczba systematycznie zwiększała się od 2013 roku, kiedy odnotowano 207 pustostanów.

Rysunek 36. Liczba mieszkań niezamieszkałych (pustostanów) w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Miasto systematycznie, w miarę możliwości finansowych, stara się poprawiać stan techniczny mieszkań będących w zasobach komunalnych, w tym pustostanów. Rokrocznie Miejski Zarząd Budynków Komunalnych remontuje pewną ich część, ze środków własnych lub dzięki dofinansowaniu ze środków zewnętrznych w ramach rządowego programu pn. „Bezzwrotne wsparcie budownictwa z Funduszu Dopłat”. W 2021 i 2022 roku miasto zawarło w tym celu łącznie 5 umów z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.⁵⁹

W 2022 roku Miejski Zarząd Budynków Komunalnych wyremontował ogółem 67 lokali mieszkalnych - pustostanów, w tym: 23 wolnych lokali - przeznaczonych do najmu socjalnego, 38 lokali mieszkalnych przeznaczonych do najmu na czas nieoznaczony, 6 wolnych lokali mieszkalnych przeznaczonych do najmu na czas trwania stosunku pracy.

W roku 2023 Miejski Zarząd Budynków Komunalnych wyremontował 50 lokali mieszkalnych: 23 wolnych lokali przeznaczonych do najmu socjalnego oraz 27 wolnych lokali mieszkalnych wynajmowanych na czas nieokreślony.

⁵⁹ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w 2023 roku.

Zdjęcie 4. Pustostany przed remontem

Źródło: <https://www.facebook.com/miastomozliwosci/>, dostęp: 17.01.2023 r.

Zdjęcie 5. Pustostany po remoncie

Źródło: <https://www.facebook.com/miastomozliwosci/>, dostęp: 17.01.2023 r.

Ponad to Gmina Kędzierzyn-Koźle regularnie od 6 lat prowadzi Program „Mieszkanie za remont” (wynajem przez przyszłego najemcę mieszkania wymagającego poważnego, zazwyczaj generalnego remontu, możliwością wykupu po kilku latach lokalu na własność). Średnio co kwartał na liście proponowanych mieszkań znajduje się kilkanaście nowych adresów. W 2023 roku zawarto 36 umów z czego jeden przyszły najemca zrezygnował z remontu. Rok 2024 nie został jeszcze podsumowany.

Od 2018 roku transakcje rynkowe mieszkań w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim dotyczyły przede wszystkim rynku wtórnego. Rokrocznie dokonywano pomiędzy 288 do 372 transakcji, z czego tylko niewielka część dotyczyła rynku pierwotnego. Średnia cena m² mieszkania na rynku wtórnym była zdecydowanie niższa od ceny mieszkania na rynku pierwotnym.

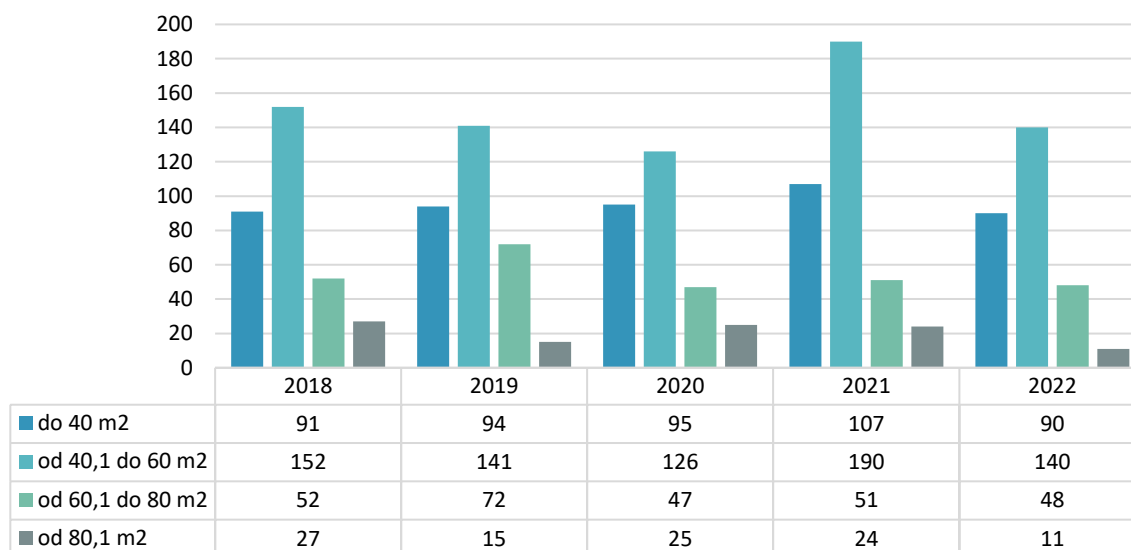
W 2022 roku największą liczbą transakcji rynkowych odnotowano w przypadku mieszkań o powierzchni od 40,1 do 60,1 m² oraz mieszkań o powierzchni do 40 m².

Tabela 16. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych

	2018	2019	2020	2021	2022
rynek pierwotny	8	3	5	10	bd
rynek wtórny	314	319	288	362	288
cena za m ² rynek pierwotny	3 610	4 312	3 786	3 442	bd
cena za m ² rynek wtórny	2 147	2 427	2 531	2 998	3 697

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Rysunek 37. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wg powierzchni w latach 2018-2022

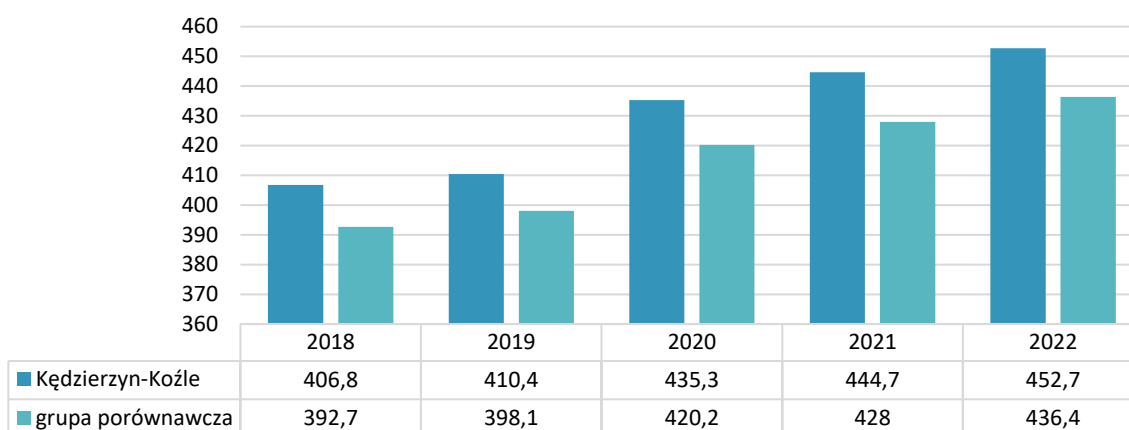

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁶⁰ **Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystniej pod względem liczby mieszkań przypadających na mieszkańców.** Analizując wskaźnik mówiący o liczbie mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców należy stwierdzić, że wartość tego wskaźnika w 2022 roku wyniosła 452,7 przy średniej dla grupy porównawczej równej 436,4. W latach 2018-2022 wzrastała wartość tego wskaźnika. Należy jednak zauważyć, że wpływ na to miała m.in. zmniejszająca się liczba mieszkańców miasta, w dużo mniejszym stopniu zaś budowa nowych mieszkań. Nowe mieszkania w większości związane były z zabudową jednorodzinną, natomiast aktywność deweloperska w zakresie budownictwa wielorodzinnego była niska. Na taki stan rzeczy w dużej mierze wpływ miała sytuacja demograficzna, która kreowała prawa popytu i podaży na rynku nieruchomości. Istotny wpływ również mogła mieć zasadniczo dobra dostępność do mieszkań na rynku wtórnym.

Rysunek 38. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

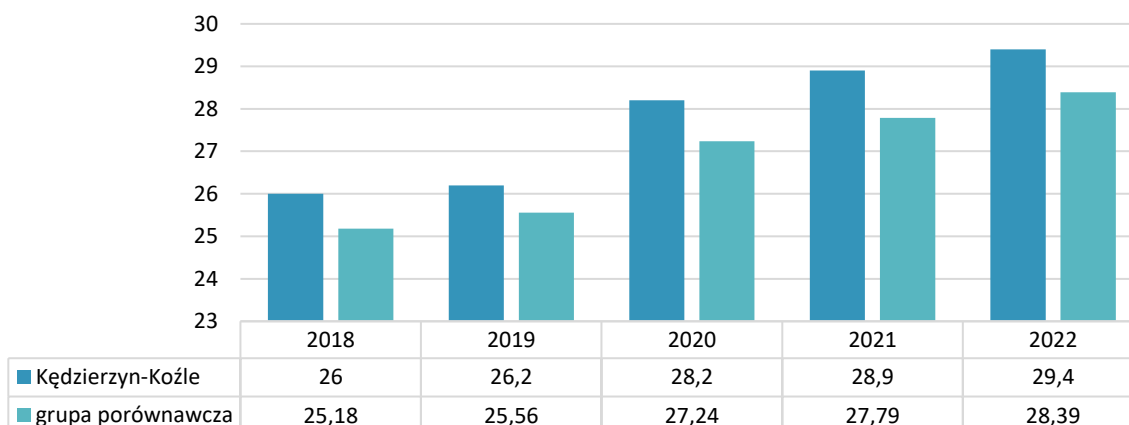

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kędzierzyn-Koźle cechowała korzystniejsza sytuacja gdy rozpatrujemy przeciętną powierzchnię mieszkania na 1 osobę. W Kędzierzynie-Koźlu wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 29,4 m² przy średniej dla grupy porównawczej równej 28,39 m². Warto jednak zauważyć, że przy analizie przedmiotowego wskaźnika należy uwzględnić ubytek mieszkańców Kędzierzyna-Koźla. Oznacza to, że wzrost wskaźnika powierzchni mieszkań po części związany jest ze spadkiem liczby mieszkańców miasta. Niezależnie jednak od tego można stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu poprawia się dostępność do mieszkań (za wyjątkiem zasobów gminy). Na podstawie tego wskaźnika nie można jednak ocenić jakości dostępnych zasobów mieszkaniowych.

⁶⁰ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Elk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

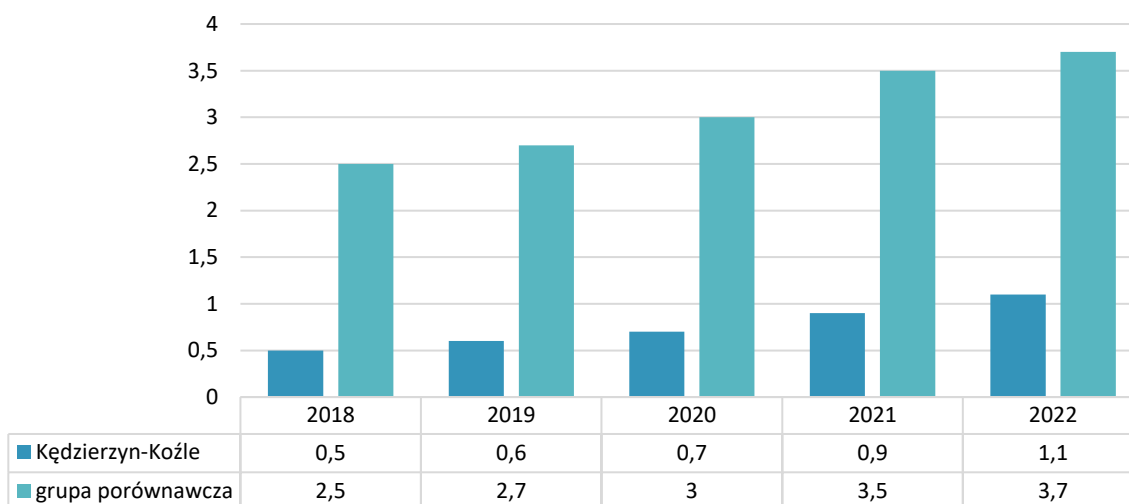
Rysunek 39. Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w m² w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Spoglądając na **średnią trzyletnią liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności** można, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardzo niekorzystną sytuacją w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Ten wskaźnik niejako potwierdza wcześniejsze dane dotyczące niskiej aktywności związanej z budową nowych mieszkań w mieście. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 1,1, przy średniej dla grupy porównawczej równej 3,7.

Rysunek 40. Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

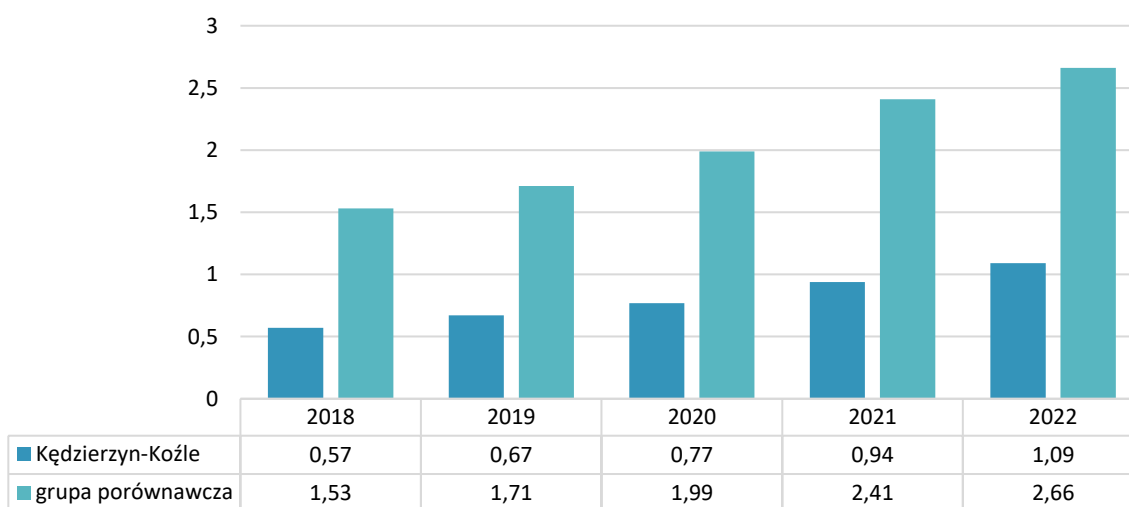

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Mimo że w Kędzierzynie-Koźlu dostępnych jest więcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, niż średnio w grupie miast subregionalnych, to mieszkania te w zdecydowanej większości ulokowane są w starym budownictwie, o czym świadczy bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w okresie 2018-2022.

O sytuacji Kędzierzyna-Koźła w obszarze nowego budownictwa świadczy wskaźnik mówiący o powierzchni nowobudowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lata. Wartość tego wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźła w 2022 roku ukształtowała się na poziomie 1,09; przy średniej dla grupy porównawczej równej 2,66. W latach 2018-2022 wskaźnik ten dla Kędzierzyna-Koźła wzrastał, jednak był zdecydowanie niższy niż w przypadku grupy miast subregionalnych. W Kędzierzynie-Koźlu brakuje nowoczesnych mieszkań, przeważa oferta rynku wtórnego związana ze starszym budownictwem wielorodzinnym. Opcją jest również budowa domu jednorodzinnego. Jest to jednak rozwiązanie dla osób, które dysponują większym budżetem i jednocześnie takich, które cenią sobie takie rozwiązania.

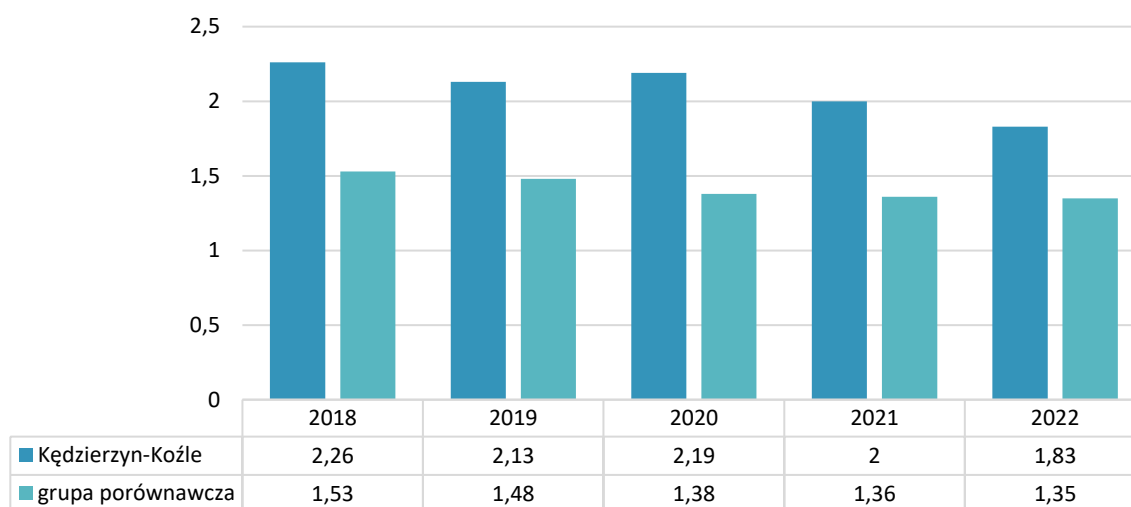
Rysunek 41. Powierzchnia nowobudowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 23-34 lata (średnia trzyletnia) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

O możliwości zakupu mieszkania na danym obszarze świadczy nie tylko dostępność lokali mieszkalnych, ale także ich cena. Analizując **powierzchnię mieszkania, jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto**, należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje zasadniczo korzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 1,83 m² przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,35 m². Należy jednak nadmienić, że w latach 2018-2022 widoczny jest spadek wartości analizowanego wskaźnika w Kędzierzynie-Koźlu (z poziomu 2,26 m² w 2018 roku do poziomu 1,83 m² w 2022 roku). Świadczyć to może przede wszystkim o tym, że **w Kędzierzynie-Koźlu zdecydowanie przeważają transakcje na rynku wtórnym, na którym z kolei dominują oferty mieszkań w starszym budownictwie, których ceny są niższe od cen mieszkań w nowym budownictwie.**

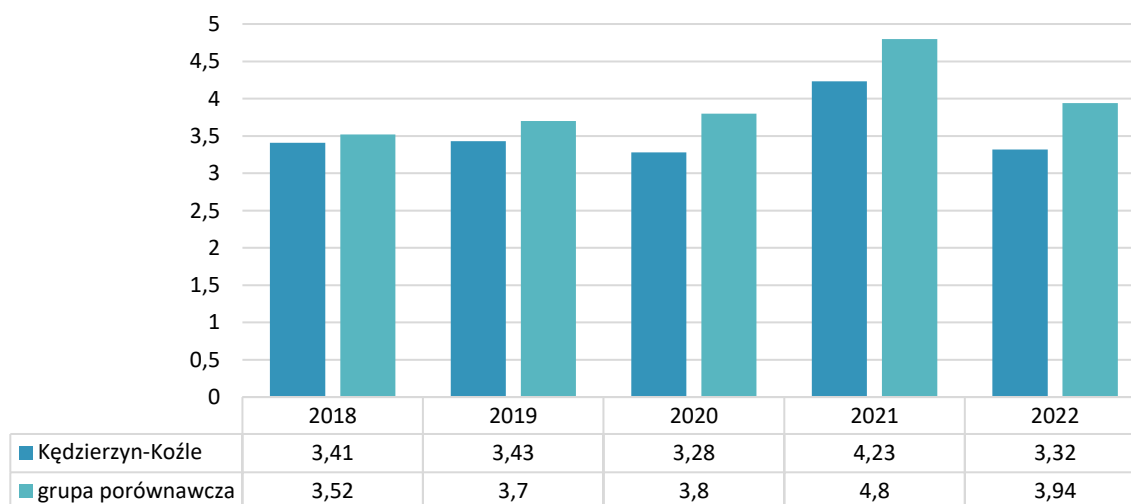
Rysunek 42. Powierzchnia mieszkania jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL) w m²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Natomiast analizując wskaźnik mówiący o liczbie lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, stwierdzić można, że Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Wartość wskaźnika w 2022 roku wyniosła 3,32 przy średniej dla grupy porównawczej równej 3,94.

Rysunek 43. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W tym miejscu warto podkreślić, iż w mieście następuje znaczna „wymiana mieszkańców” wskutek migracji oraz ruchu naturalnego. **Z powyższych wskaźników rysuje się obraz miasta, które w małym stopniu rozwija się pod względem nowej oferty mieszkaniowej dostępnej dla młodych mieszkańców, którzy rozpoczynają dorosłe życie**. Popyt na mieszkania nie odbiega natomiast od średniej dla grupy porównawczej, o czym świadczą wskaźniki transakcji na rynku mieszkaniowym. Popyt na mieszkania dotyczy w przeważającym stopniu rynku wtórnego. Taki obraz może wskazywać na umiarkowany lub słaby i malejący potencjał ilościowy i ekonomiczny młodych mieszkańców miasta (mniej więcej 20-40

latków). Taka ocena zjawiska jest zbieżna z danymi odnoszącymi się do potencjału demograficznego młodych mieszkańców miasta oraz oceny miasta jako potencjalnego przeszłego miejsca zamieszkania (przyp. „Kędzierzyn-Koźle to nie jest dobre miejsce dla młodych osób”)⁶¹. W przyszłości takie zjawisko prowadzić może do dalszego drenażu zasobów ludzkich, w szczególności wpływać będzie na liczebność klasy średniej.

Na warunki mieszkaniowe składa się nie tylko dostępność mieszkań, ale przede wszystkim dostępność mediów w zasobach mieszkaniowych. W tym obszarze Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje zdecydowanie lepszą sytuacją w porównaniu do miast subregionalnych. Zasoby mieszkaniowe w mieście wyposażone są w instalacje wodociągowe, łazienkę, ustęp spłukiwany oraz podłączenie do sieci gazowej. Pod tym względem Kędzierzyn-Koźle wypada lepiej niż miasta z grupy porównawczej. Jedynym mankamentem jest wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie. Ten wskaźnik jest wyraźnie niższy niż w grupie porównawczej. Może to wynikać się z „rozlania miasta” i problemu dotyczącego dostarczania ciepła z miejskiej sieci ciepłowniczej. Przesył odbywa się za pośrednictwem siedmiu sieci ciepłowniczych, które dostarczają ciepło do kilku z 16 osiedli miasta. Ciepło miejskie dociera na Azoty, Pogorzelec, Śródmieście, Blachownię, Piastów-Powstańców Śląskich oraz część osiedli zlokalizowanych w Koźlu. Sieć ciepłownicza jest na bieżąco rozbudowywana m.in. dzięki środkom zewnętrznym z POLiŚ, RPO WO oraz programu KAWKA.

Taki stan rzeczy związany jest m. in. z rozwojem miasta który następował wraz z rozwojem funkcji przemysłowej w latach 70-tych XX wieku. W tym okresie faktycznie zaprojektowano i rozwinięto infrastrukturę techniczną miasta. W owym okresie Kędzierzyn-Koźle był miastem nowoczesnym jak na warunki polskie. Dane te mogą stanowić jedną z odpowiedzi na pytanie, dlaczego w Kędzierzynie-Koźlu jest tak niska podaż nowo budowanych mieszkań. Otóż miasto charakteryzuje się względnie dobrymi lub umiarkowanymi standardami mieszkań, budowanych od lat 70-tych po lata 90-te XX wieku. **Wraz z rozwojem przemysłu chemicznego do miasta przybywało coraz więcej osób, najczęściej ze wschodnich terenów Polski i budowano kolejne osiedla i budynki wielorodzinne. Przewidywano, że miasto w szczytowym momencie zamieszkiwać będzie 100 tys. mieszkańców.**

Tabela 17. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalację wodociągową	99,6	98,6	99,1	98,6
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	98,6	98,1	97,8	97,6
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w łazienkę	97,4	97,6	96,1	96,7
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy	82,7	84,8	77,8	76,9
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	88,9	91,1	90,3	90,9

⁶¹ Źródło: Raport „Plany edukacyjne i zawodowe młodzieży”. Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich zostało zrealizowane w dniach 30.08. – 25.09.2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Istotnym zagadnieniem w obszarze dostępności mieszkań i warunków mieszkaniowych jest sfera lokali komunalnych i socjalnych. Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych cechuje bardzo korzystna sytuacja jeżeli chodzi o liczbę zamieszkałych lokali komunalnych, przeciętną powierzchnię użytkową lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy oraz przeciętną powierzchnię użytkową lokali socjalnych będących w dyspozycji gminy.

Dane te potwierdzają dość korzystną sytuację mieszkaniową mieszkańców zasobów komunalnych. Miasto charakteryzuje się natomiast w tej sferze podobnymi problemami jak przeciętne miasto w kraju. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim wysoki odsetek zadłużonych lokali.

Tabela 18. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018/2019	2022	2018/2019	2022
Liczba zamieszkałych lokali komunalnych na 1000 mieszkańców	41,0	42,0	29,8	29,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy	46,6	46,4	43,4	42,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa lokali socjalnych będących w dyspozycji gminy	37,9	37,6	33,7	34,7
Odsetek zadłużonych lokali komunalnych będących w dyspozycji gminy	48,1	40,4	48,1	49,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W odniesieniu do przyszłości Kędzierzyna-Koźla w sferze mieszkaniowej prognozuje się, że⁶²:

- ⇒ Pogłębiać się będzie kryzys sfery mieszkaniowej. Nawet przy założeniu, że realizowane będą nowe inwestycje (np. w ramach rządowych programów), problemem będzie utrzymanie zasobów istniejących, w przypadku skurczenia się ludności miasta o 50%. Problem dotyczyć będzie zarówno zasobów komunalnych miasta, jak również obiektów prywatnych.
- ⇒ Potrzeby starzejącego się społeczeństwa wymagać będą podejmowania szeregu działań, także inwestycyjnych, związanych z wymiarem dostępności, również w sferze mieszkaniowej. Większość zasobów mieszkaniowych, które powstały w bliższej lub dalszej przeszłości nie jest dostosowana do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych (np. brak wind, niefunkcjonalne łazienki, deficyt odpowiedniej jakości przestrzeni wspólnych, miejsc spotkań).
- ⇒ Utrzymanie zasobów komunalnych oraz infrastruktury sieciowej i społecznej w warunkach kurczącej się populacji miasta i starzejącego się społeczeństwa stanowić będzie coraz większe obciążenie dla budżetu miasta. Wzrost wydatków na utrzymanie zasobów infrastruktury mieszkaniowej może wystąpić wraz z ograniczeniem dochodów własnych miasta (kryzys ekonomiczny).

⁶² Strategia Rozwoju miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku.

2. Sytuacja ekonomiczna miasta i mieszkańców

2.1. Charakterystyka gospodarki miasta

Miejscowości, które weszły w skład Kędzierzyna-Koźła posiadają wieloletnią tradycję związaną z funkcjonowaniem na ich terenie zakładów przemysłowych. Wynika to ze strategicznego położenia nad brzegiem Odry oraz na przecięciu szlaków handlowych. Korzystna lokalizacja oraz bliskość terenów zasobnych w surowce pozytywnie wpłynęły na rozwój w kierunku produkcyjnym.

Również obecnie przemysł jest jednym z głównych czynników wpływających na rozwój miasta. Od czasów II wojny światowej w Kędzierzynie-Koźlu branżą dominującą jest przemysł chemiczny. Inne wyróżniające się branże to przemysł elektrometalowy i stoczniowy.⁶³

Największym zakładem przemysłowym w mieście jest Grupa Azoty ZAK S.A., która jest jednym z największych producentów nawozów sztucznych, alkoholi OXO i plastifikatorów. Zakłady Grupy Azoty znajdują się na terenie osiedla Azoty, a w ich skład wchodzi m.in. elektrociepłownia, oczyszczalnia ścieków oraz port ładunkowy wraz z bocznicą kolejową. Spółka od wielu lat jest największym pracodawcą w mieście.

Przemysłowe tradycje, sąsiedztwo innych firm przemysłowych oraz dogodne warunki do inwestowania spowodowały, że na terenie Kędzierzyna-Koźła zainwestowało wiele firm z kapitałem krajowym i zagranicznym. Do największych należą m.in:

- ⇒ BELMAR Sp. z o. o. (przemysł maszynowy i precyzyjny),
- ⇒ CTL Chemkol Sp. z o.o. (logistyk i przemysł chemiczny),
- ⇒ CEWE Sp. z o. o. (laboratorium fotograficzne),
- ⇒ Damen Shipyards Koźle Sp. z o. o. (przemysł stoczniowy),
- ⇒ CERATIZIT K-K Sp. z o.o (przemysł narzędziowy),
- ⇒ Brenntag Polska Sp. z o.o. (przedsiębiorstwo chemiczne - dystrybucja surowców),
- ⇒ EKO-OKNA S.A.(producent stolarki okiennej i drzwiowej).

Długa historia i aktualna aktywność przemysłu w mieście przekłada się na występowanie na obszarze miasta rozległych terenów przemysłowych i poprzemysłowych. Tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe stanowią ok. 6% całej powierzchni Kędzierzyna-Koźła. Tereny te są zgrupowane w 3 głównych obszarach:

- ⇒ Osiedle Azoty skupiające podmioty powiązane z Grupa Azoty ZAK S.A.
- ⇒ Osiedle Przyjaźni i Sławiećice skupiające podmioty powiązane z JPM Holding S. A.
- ⇒ Osiedla Kłodnica, Zachód i Stare Miasto w rejonie Portu Koźle.

Inne obiekty przemysłowe występują punktowo w różnych częściach miasta np. osiedlu Pogorzelec i Śródmieście (w pobliżu węzła kolejowego). Ponadto kilkanaście lat temu w mieście powstała spółka z większościowym udziałem gminy, tj. Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy sp. z o.o. (KKPP), której zadaniem było m.in. poszukiwanie inwestora, zainteresowanego rozpoczęciem działalności gospodarczej na obszarze tzw. Pola Południowego znajdującego się, pomiędzy ul. Naftową, a terenami

⁶³ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

kolejowymi Blachowni, i objętego działaniem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.⁶⁴ W lipcu 2019 r. na tym terenie rozpoczęła inwestycję koreańska firma Foosung Poland sp. z o.o., która od 2026 r. wytwarzać będzie komponenty do baterii akumulatorowych, w 2023 r. uruchomiono tam zakład utylizacji odpadów medycznych EMKA S.A., a w 2024 r. ruszyła fabryka EKO-OKNA S.A. KKPP sp. z o.o. prowadzi również sprzedaż nieruchomości przygotowanych pod zabudowę. W jego strukturach działa Inkubator Przedsiębiorczości oraz funkcjonuje Centrum Obsługi Inwestora.

Cele Kędzierzyńsko-Kozielskiego Inkubatora Przedsiębiorczości to: 1) edukacja w zakresie podejmowania działalności gospodarczej i pozyskiwania źródeł finansowania, 2) udostępnianie mieszkańcom miasta i powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego dodatkowej infrastruktury świadczącej usługi doradczo-konsultacyjne, udzielającej wiarygodnej i rzetelnej informacji gospodarczej, wspierającej nowo powstałe i istniejące przedsiębiorstwa, 3) aktywizacja zawodowa kobiet, osób niepełnosprawnych oraz młodych, przedsiębiorczych mieszkańców miasta i powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, 4) stymulacja rozwoju regionalnego i lokalnego oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej regionu Kędzierzyna-Koźła, 5) wzrost potencjału społeczno-gospodarczego gminy, 6) promowanie idei przedsiębiorczości, 7) wzrost konkurencyjności regionu.⁶⁵

Z kolei Centrum Obsługi Inwestora (COI) jest miejscem, w którym udzielane są niezbędne informacje dot. prowadzenia działalności gospodarczej, tworzone bazy danych, oferty doradcze, szkoleniowe, wsparcie w procesie realizacji procedur i budowania kadry. Jest to miejsce spotkań biznesu, centrum konferencyjne i ośrodek doradczy. Potencjalny inwestor ma możliwości dowiedzieć się o warunkach inwestowania, uzyskać informacje o możliwych ulgach, będzie mógł skorzystać z doradztwa w zakresie pozyskiwania zgód środowiskowych, pozwoleń budowlanych, korzystania ze środków pomocowych. Obok Biura COI działa Biuro Nieruchomości (oferujące wynajem powierzchni biurowych, hal i magazynów), Biuro Klastra Chemii Specjalistycznej Chem-Ster (będące platformą współpracy i dialogu gospodarczego tworzone przez 22 podmioty) oraz Biuro Inkubatora Przedsiębiorczości (wspierające rozpoczynające działalność startupy).

Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy zajmuje się także promowaniem potencjału inwestycyjnego Kędzierzyna. Spółka współpracuje w tym zakresie z czterema z instytucjami: Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną (KSSE), Polską Agencją Inwestycji Handlu (PAIH), Opolskim Centrum Rozwoju Gospodarki (OCRG) oraz z Polsko-Niemiecką Izbą Przemysłowo-Handlową (AHK POLSKA). Współpraca dotycząca promowania terenów inwestycyjnych Gminy Kędzierzyn-Koźle będzie kontynuowana w następnych latach. Spółka Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy prowadzi także obsługę terenów inwestycyjnych Pola Południowego. W roku 2022 doprowadziła do sprzedaży 2 działek o pow. 34,5 ha rzecz firmy EKO-OKNA oraz GAZ-PETROL, zaś w 2023 r. sprzedała kolejne 3 nieruchomości o pow. 3,64 ha. Na terenie Pola Południowego (na koniec 31.12.2023 r.) pozostały do sprzedaży 3 działki o łącznej powierzchni ok. 4,50 ha⁶⁶.

Struktura podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miasta, rozpatrywana z punktu widzenia wielkości zatrudnienia, jest podobna do struktury występującej w całym kraju, tj. **dominują**

⁶⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

⁶⁵ <http://kkip.com.pl>, dostęp: 10.01.2023 r.

⁶⁶ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku”. Monitoring działań podejmowanych w 2023 roku.

w niej podmioty mikro i małe. Warto zauważyć, że liczba podmiotów gospodarczych ogółem nieznacznie wzrosła na przestrzeni lat od 2013 do 2023 roku, wzrost ten wyniósł 1,3%.

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023 (stan koniec roku) wg wielkości zatrudnienia

Wielkość zatrudnienia	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w okresie od 2013 do 2023 roku											Zmiana 2013/2023
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
0-9	6 662	6 707	6 690	6 639	6 551	6 465	6 523	6 623	6 684	6 724	6 805	2,1%
10-49	213	212	213	214	211	201	193	186	181	182	176	-17,4%
50-249	65	62	61	61	57	54	55	55	55	54	54	-16,9%
250-999	6	6	6	6	6	5	4	4	4	4	4	-33,3%
1000 i więcej	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,0%
Ogółem	6 947	6 988	6 971	6 921	6 826	6 726	6 776	6 869	6 925	6 965	7 040	1,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2013-2023 obserwowano dość stabilną sytuację w Kędzierzynie-Koźlu jeżeli chodzi o liczbę mikro przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON (odnotowano niewielki wzrost, na poziomie 2,1%). **Biorąc pod uwagę spadającą w analizowanym okresie liczbę mieszkańców miasta można stwierdzić, że odsetek osób prowadzących mikro przedsiębiorstwa, nie podlegał znacznym fluktuacjom.** Należy zaznaczyć, że przedsiębiorstwa mikro stanowiły istotny element lokalnego rynku pracy, generując dużą liczbę miejsc pracy.

Inaczej sytuacja wyglądała w przypadku firm małych, średnich i dużych, które generują miejsca pracy na lokalnym rynku. W analizowanym okresie w ujęciu procentowym największy spadek odnotowano w grupie przedsiębiorstw dużych (-33,3%), następnie małych (-17,4%) i średnich (-16,9%).

Wg danych GUS pracodawcy na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zatrudniali łącznie w 2022 roku 31 092, w tym 16 789 mężczyzn i 14 303 kobiet. Głównym pracodawcą regionu były podmioty ujęte w sekcjach PKD B, C, D, E, F, wśród których znajduje się m. in. przetwórstwo przemysłowe⁶⁷.

⁶⁷ Oparto się na badaniach eksperckich: Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania i głównego miejsca pracy na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS 5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4].

Tabela 20. Pracujący wg grup sekcji PKD – dane dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

Sekcja PKD	Wyjaśnienie	Liczba osób zatrudnionych (2022 rok)
A	Pod pojęcie sekcji "A" rozumie się sekcje rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.	2 416
B, C, D, E, F	Pod pojęciem sekcji "B, C, D, E, F" rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja; oraz Budownictwo	11 699
G, H, I, J	Pod pojęciem sekcji "G, H, I, J" rozumie się następujące sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja.	7 418
K, L	Pod pojęciem sekcji "K, L" rozumie się działalność finansową i ubezpieczeniową oraz obsługę rynku nieruchomości.	62
M, N, O, P, Q, R, S	Pod pojęciem sekcji "M, N, O, P, Q, R, S" rozumie się pozostałe usługi: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa.	8 939

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując **strukturę podmiotów gospodarczych** funkcjonujących w Kędzierzynie-Koźlu z punktu **widzenia rodzaju prowadzonej działalności** gospodarczej stwierdzić należy, że 2019 roku **najliczniejszą grupą** podmiotów zarejestrowanych w REGON były prowadzące działalność w:

- ⇒ Sekcji G (Handel; naprawa pojazdów samochodowych, 1 564 podmiotów),
- ⇒ Sekcja L (Obsługa rynku nieruchomości, 834 podmiotów),
- ⇒ Sekcji F – Budownictwo (807 podmiotów),
- ⇒ Sekcji M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, 696 podmiotów),
- ⇒ Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe, 589 podmiotów).

Należy podkreślić, że **w okresie od 2018 do 2023 roku zachodziły zmiany w strukturze działalności gospodarczej** Kędzierzyna-Koźla oraz jego najbliższego otoczenia funkcjonalnego (powiatu kędzierzyńskiego).

W Kędzierzynie-Koźlu **zmniejszyła się liczba podmiotów** ujętych w:

- ⇒ Sekcji D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę) – spadek o 34,6%,
- ⇒ Sekcji J (Informacja i komunikacja) - o 14,1% oraz
- ⇒ Sekcji B (Górnictwo i wydobywanie) - o 25,0%.

Z kolei odnosząc się do sekcji, w których odnotowano **szczególny wzrost liczby prowadzonych działalności**, to mowa tu o:

- ⇒ Sekcji O (Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) – wzrost o 10,5%,
- ⇒ Sekcji G (handel; naprawa pojazdów samochodowych) – o 6,7%,

⇒ Sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) – o 5,4%.

W tabeli poniżej przedstawiono zmiany w liczebności podmiotów według sekcji PKD względem 2018 r. **W Kędzierzynie-Koźlu** w analizowanym okresie w największym stopniu (w ujęciu ilościowym) **przybyło podmiotów z następujących sekcji:**

- ⇒ Sekcja G (handel; naprawa pojazdów samochodowych) – wzrost o 105 podmiotów,
- ⇒ Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa) – wzrost o 18 podmiotów,
- ⇒ Sekcja I (Zakwaterowanie i gastronomia) – wzrost o 7 podmiotów,

Z kolei **największe spadki** (w ujęciu ilościowym) odnotowano w następujących sekcjach:

- ⇒ Sekcja F (Budownictwo) – spadek o 92 podmioty,
- ⇒ Sekcja S (Pozostała działalność usługowa) i Sekcja T – (Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby) – spadek o 77 podmiotów,
- ⇒ Sekcja J (Informacja i komunikacja) – spadek o 51 podmiotów,
- ⇒ Sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – spadek o 40 podmiotów.

Powyższe dane, które zasadniczo skorelowane są z dynamiką spadku liczby ludności miasta, wskazują na malejący potencjał aktywności gospodarczej na terenie miasta. O ile w analizowanym okresie spadki liczby podmiotów gospodarczych nie przełożyły się na spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach, należy podkreślić, iż stan ten był rekompensowany przez bardzo korzystną sytuację ekonomiczną kraju. Wzrost gospodarczy, w tym przede wszystkim bardzo duży wzrost wynagrodzeń oraz nieznaczny, ale jednak wzrost zatrudnienia, napływ migrantów ekonomicznych – miały korzystny wpływ na wzrost dochodów budżetu miasta, przede wszystkim z tytułu udziału w podatkach z PIT (więcej nt. aspektów finansowych budżetu miasta w osobnym rozdziale).

Niemniej malejący potencjał gospodarczy oraz prognozowany deficyt kadr na rynku pracy, malejąca populacja miasta, w szczególności w wieku produkcyjnym, może w istotny sposób hamować wzrost dochodów budżetu miasta. Sytuacja demograficzna wpływać będzie nie tylko na dostępność kadr na rynku pracy, a więc hamować będzie rozwój firmy działających na terenie miasta, ale również negatywnie wpływać będzie na wewnętrzny potencjał popytu na produkty i usługi wytworzone w mieście.

Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w Kędzierzynie-Koźlu oraz powiecie kędzierzyńskim w 2018 i 2023 roku

Sekcja PKD	Kędzierzyn-Koźle			Powiat kędzierzyński		
	2018	2023	Zm. %	2018	2023	Zm. %
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	40	-18,4%	156	153	-1,9%
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	4	3	-25,0%	6	6	0,0%
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	589	559	-5,1%	773	846	9,4%
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	26	17	-34,6%	18	28	55,6%
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	28	27	-3,6%	35	37	5,7%
Sekcja F – Budownictwo	807	715	-11,4%	1 056	1 272	20,5%
Sekcja G – Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1 564	1 669	6,7%	2 185	2 099	-3,9%
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	336	354	5,4%	502	506	0,8%

Seksja PKD	Kędzierzyn-Koźle			Powiat kędzierzyński		
	2018	2023	Zm. %	2018	2023	Zm. %
Seksja I – Zakwaterowanie i gastronomia	218	225	3,2%	300	301	0,3%
Seksja J – Informacja i komunikacja	196	145	-26,0%	167	230	37,7%
Seksja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	204	194	-4,9%	236	254	7,6%
Seksja L – Obsługa rynku nieruchomości	834	804	-3,6%	868	903	4,0%
Seksja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	696	656	-5,7%	787	865	9,9%
Seksja N – Administrowanie i działalność wspierająca	193	170	-11,9%	235	260	10,6%
Seksja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	19	21	10,5%	73	69	-5,5%
Seksja P – Edukacja	225	210	-6,7%	287	311	8,4%
Seksja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	434	397	-8,5%	488	550	12,7%
Seksja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	119	117	-1,7%	180	191	6,1%
Seksja S – Pozostała działalność usługowa i Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby ⁶⁸	453	376	-17,0%	548	656	19,7%
Seksja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0,0	0	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na problemy i potencjały miasta warto spojrzeć również z perspektywy przedsiębiorców.⁶⁹

Zważywszy, iż dla celów projektowych, nie zachodzą przesłanki obligujące do pozyskania aktualnych opinii przedsiębiorców w zakresie warunków inwestowania w Kędzierzynie-Koźlu, zatem aktualizacja diagnozy miasta w tym obszarze tematycznym zostanie pominięta. Przywołane zostaną zatem badania prowadzone w lutym 2020 r. Mając na względzie, iż w międzyczasie przedsiębiorcy zmagali się ze skutkami: pandemii Covid-19 (ograniczenie działalności), wojny w Ukrainie (odpływ pracowników, zerwane łańcuchy dostaw), skokiem inflacji (wzrost cen energii, wzrost kosztów pracy), zmianami podatkowymi wprowadzonymi w ramach Polskiego Ładu, można przyjąć, że ich sytuacja nie uległa znacznej poprawie w tym okresie, a większość z zebranych i przytoczonych niżej opinii jest wciąż aktualna.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych badań z 2020 r. stworzono profil przedsiębiorcy, który charakteryzuje się następującymi cechami oraz wyraża następujące opinie:

- W latach 2018-2020 badane przedsiębiorstwa osiągnęły stabilizację zatrudnienia, liczby kooperantów / dostawców, kondycji finansowej, wartości kapitału własnego, nakładów inwestycyjnych oraz pozycji konkurencyjnej. Ponadto zwiększyło liczbę klientów oraz wartość aktywów obrotowych.
- Badani przedsiębiorcy uczestniczyli w lokalnych inicjatywach społecznych oraz wspierali je (finansowo, organizacyjnie, lokalowo, sprzętowo). Raczej stronili od aktywnego udziału

⁶⁸ Uwaga: GUS podaje łącznie dane dla sekcji S i T.

⁶⁹ Badania ankietowe przedsiębiorców, luty 2020 r. Temat badania: Ocena stanu i warunków rozwoju przedsiębiorczości w Kędzierzynie-Koźlu. Próba badawcza - N=23. 15 ankietowanych udzieliło odpowiedzi na wszystkie pytania.

w lokalnych organizacjach społecznych oraz organizacjach skupiających lokalnych przedsiębiorców, a także w organizowanych z udziałem tych podmiotów lokalnych inicjatywach społecznych.

- Za największe zagrożenie dla funkcjonowania firmy przedsiębiorcy uznawali wzrost kosztów działalności gospodarczej (energia, praca, czynsz).
- Przedsiębiorcy byli skłonni stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle to dobre miejsce do prowadzenia firmy, chociaż uważają, że w mieście występują problemy z dostępnością wykwalifikowanych pracowników. Cenią natomiast miasto za dostępność komunikacyjną i transportową, gotowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjazność inwestorom oraz łatwość w załatwianiu spraw w urzędzie miasta.
- Za najmniej istotne z punktu widzenia znaczenia dla rozwoju firmy i osiągnięcia przez nią sukcesów, przedsiębiorcy uznali funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych, napływ kapitału zagranicznego i wzrost znaczenia korporacji międzynarodowych oraz dostępność lokalnych ośrodków edukacyjnych i szkoleniowych. Z kolei za najbardziej istotne czynniki służące rozwojowi firmy uważali sprawnie funkcjonujące organy administracji publicznej i samorządowej, odpowiedni poziom świadczonych usług telekomunikacyjnych (m.in. w zakresie telefonii stacjonarnej, komórkowej, dostępu do Internetu poprzez łącza szerokopasmowe) oraz atrakcyjne ceny wynajmu nieruchomości i ich dostępność na tle innych terenów.
- Stosunek władz lokalnych do przedsiębiorców i inwestorów lokalnych określali jako życzliwy lub bardzo życzliwy.
- Spośród lokalnych uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości najwyżej oceniali sprawność (skuteczność i szybkość) działania administracji lokalnej przy załatwianiu spraw firmy oraz dostęp do informacji o zamówieniach publicznych (przetargach). Najgorzej natomiast oceniali poziom integracji/współpracy lokalnego środowiska przedsiębiorców oraz dostęp do informacji o możliwym do uzyskania wsparciu ze strony władz publicznych i instytucji otoczenia biznesu (środki pomocowe, doradztwo).
- Z punktu widzenia rozwoju swojej firmy uznali za najistotniejsze następujące możliwości wsparcia działalności, oferowane ze strony samorządu lub otoczenia biznesu: możliwość korzystania z ulg i zwolnień w podatkach lokalnych, możliwość otrzymania pomocy od jednostek samorządu terytorialnego w staraniu się o środki finansowe z funduszy unijnych (np. dzięki bieżącemu upowszechnianiu informacji na temat dotacji i programów unijnych, organizacji szkoleń itp.), możliwość otrzymania pomocy od jednostek samorządu terytorialnego w zakresie doradztwa prawno-ekonomicznego (np. dzięki organizacji bezpłatnego poradnictwa prawnego, branżowego itp.) oraz możliwość otrzymania pomocy w ramach działalności na rzecz wspierania przedsiębiorczości, tzw. instytucji otoczenia biznesu (np. ośrodków przedsiębiorczości, centrów innowacji i transferu technologii, instytucji finansowych). Natomiast za najmniej istotne dla rozwoju swojej firmy uważali inicjowanie współpracy między przedsiębiorcami a uczelniami, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.
- Przedsiębiorcy byli zainteresowani współpracą (w obszarze dostępu do informacji) w takich kwestiach jak: wykorzystanie środków Funduszu Pracy (podnoszenie kwalifikacji pracowników, staże, tworzenie nowych miejsc pracy, doposażanie nowych stanowisk pracy), przygotowanie wspólnie z innymi partnerami programu wsparcia i rozwoju firm w mieście, pozyskanie wykwalifikowanych pracowników poprzez współdziałanie ze szkołami średnimi i instytucjami

kształcenia ustawicznego (przygotowanie dedykowanych programów kształcenia zawodowego, praktyki zawodowe, staże, lekcje przedsiębiorczości) czy współdziałanie w sferze ochrony środowiska i gospodarki odpadami i wdrażanie rozwiązań energoefektywnych.

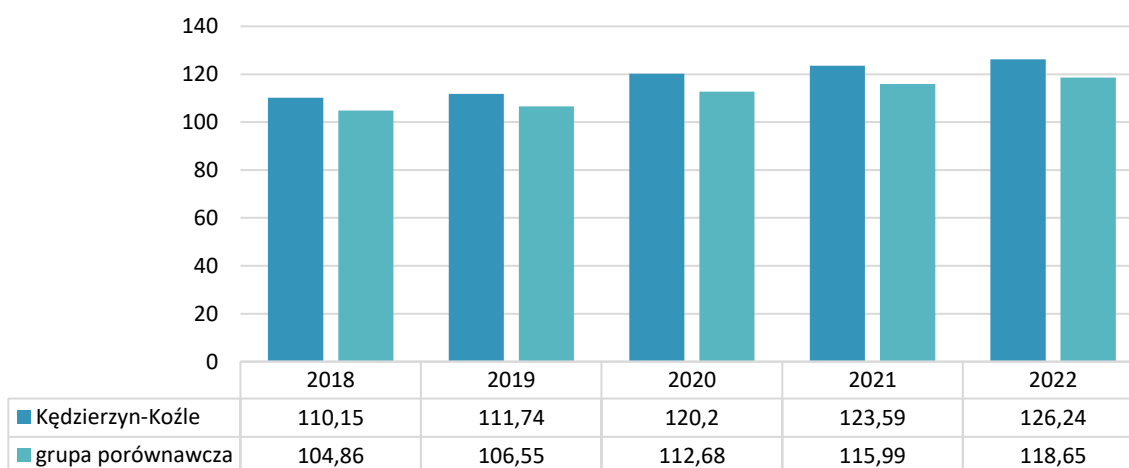
- Byli także zainteresowani współpracą (w obszarze dostępu do informacji, doradztwa oraz aktywnego udziału) w kwestii ułatwienia i poprawienia dostępu do usług wspierających rozwój lokalnych firm (np. Fundusz Pożyczkowy, doradztwo itp.).
- Nie wyrażali zainteresowania współpracą w takich obszarach jak: pomoc przy wejściu na zewnętrzne rynki (krajowe i zagraniczne), organizacja misji gospodarczych w miastach partnerskich, wspólny udział w targach i innych działaniach promocyjnych; wspólne prowadzenie badań oraz wdrażanie nowych technologii; tworzenie wspólnych platform zakupowych i sprzedażowych oraz rozwijanie więzi kooperacyjnych (rozwijanie klastrów) z innymi lokalnymi firmami, wdrożenie w firmie rozwiązań e-business (zarządzanie, sprzedaż, kooperacja), cyberbezpieczeństwa własności intelektualnej czy współpraca firm przy realizacji zamówień publicznych miejscowych instytucji publicznych.

Analiza porównawcza

Na tle grupy porównawczej, którą stanowią miasta subregionalne⁷⁰ w kraju, Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystnie pod względem nasycenia miasta podmiotami gospodarczymi. **Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych ujętych w REGON na 1000 mieszkańców był wyższy od średniej dla tej grupy porównawczej.** Warto jednocześnie dodać, że ilościowy potencjał gospodarczy miasta ulegał kurczeniu, ze względu na malejącą liczbę ludności, czego nie widać na przykładzie tego wskaźnika.

⁷⁰ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Ciechanów, Elk, Głogów, Gniezno, Inowrocław, Lubin, Mielec, Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrów Wielkopolski, Piła, Racibórz, Sandomierz, Sieradz, Stalowa Wola, Starachowice, Stargard, Świdnica, Tczew, Tomaszów Mazowiecki, Wodzisław Śląski, Zawiercie.

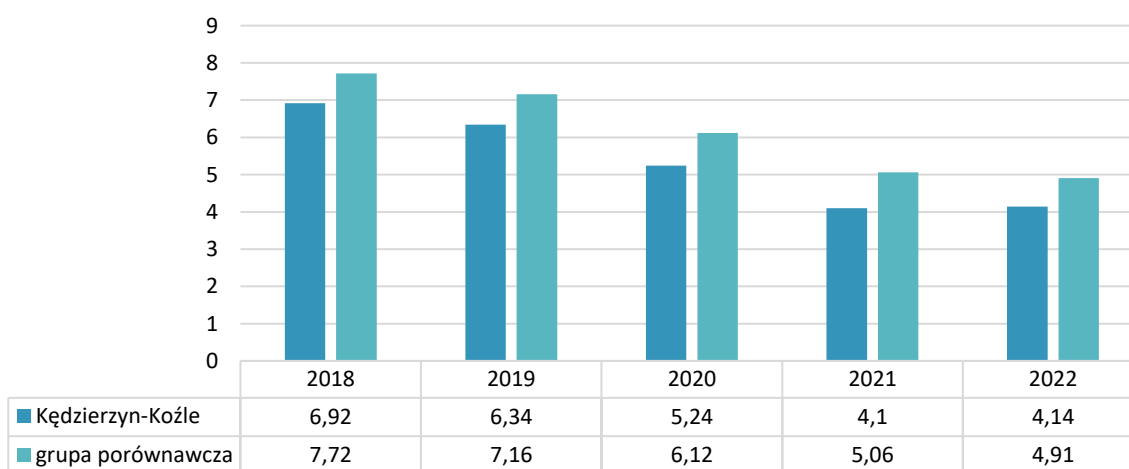
Rysunek 44. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Podmioty gospodarcze funkcjonujące w Kędzierzynie-Koźlu zasadniczo były trwalsze niż średnio w miastach z grupy porównawczej. Odzwierciedla to wartość wskaźnika liczby podmiotów wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców. W 2021 i 2022 r. działania związane z wyrejestrowaniem firm wyhamowały.

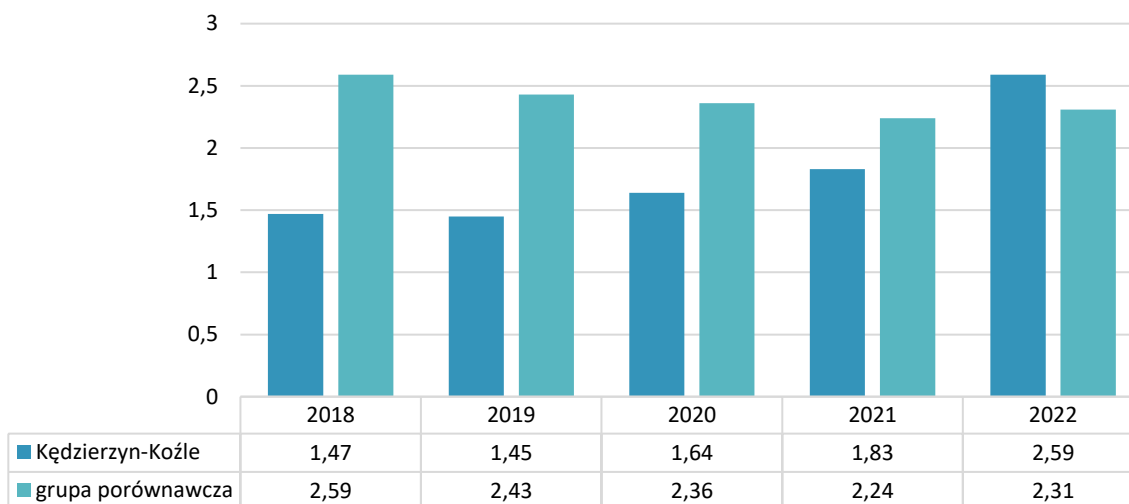
Rysunek 45. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Na tle ostatnich lat Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się niską aktywnością związaną z tworzeniem nowej powierzchni komercyjnej w relacji do liczby podmiotów gospodarczych, wyjątek stanowi jedynie 2022 rok, kiedy to wartość tego wskaźnika była wyższa niż dla grupy porównawczej.

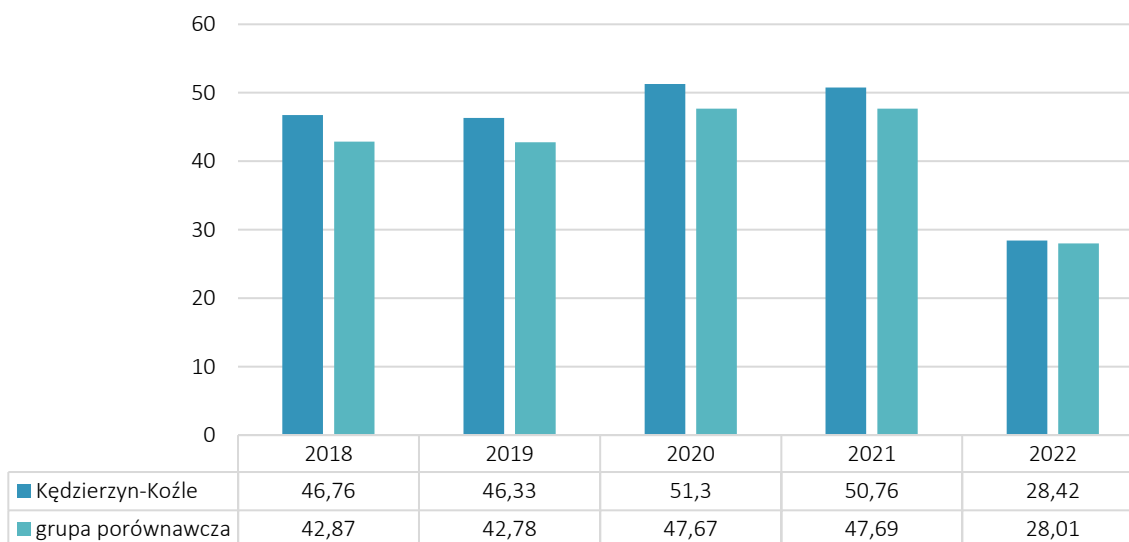
Rysunek 46. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzował się wyższym udziałem pracujących zatrudnionych w usługach w analizowanym okresie. Wskaźnik ten w latach 2018-2021 wzrósł z wartości 46,76% do 50,76%. Zaś w roku 2022 udział zatrudnionych w usługach wyniósł 28,42 dla Kędzierzyna-Koźla oraz 28,01 dla miast subregionalnych (dane powiatowe). Jego dynamika skorelowana jest z obserwowanymi spadkami liczby podmiotów w REGON wg sekcji. Z danych tych wynika, że w Kędzierzynie-Koźlu zmniejsza się potencjał przedsiębiorczości związany z usługami. Dane te korelują również z malejącą populacją miasta.

Rysunek 47. Procent zatrudnionych w usługach

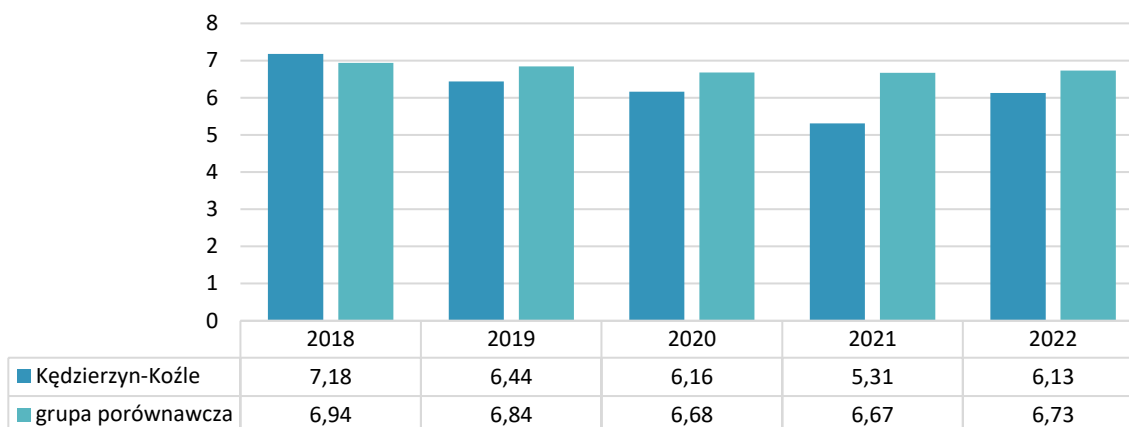

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W okresie od 2018 do 2022 roku w Kędzierzynie-Koźlu, jak też w miastach subregionalnych, odsetek rejestracji nowych firm sektora kreatywnego (prowadzących działalność związaną z kulturą i technologią, łączące działalność artystyczną z przedsiębiorczością) kształtował się w sposób

różnorodny. Dane te pokazują na zmiany następujące w sferze gospodarczej nie tylko w mieście, ale również w kraju.

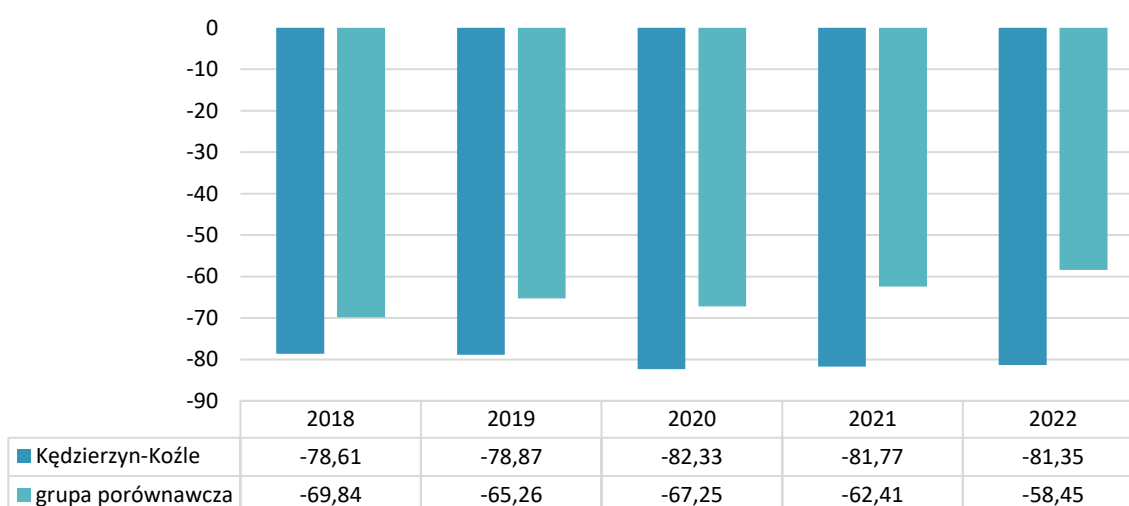
Rysunek 48. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Jak już wcześniej podkreślono sytuacja demograficzna miasta jest niekorzystna. W kontekście zasobów kadr na rynku pracy te zjawiska widoczne są na przykładzie różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy. Malejąca wartość tego wskaźnika i jego ujemna wartość świadczą o malejącym zasobie kapitału ludzkiego na terenie Kędzierzyna-Koźla. Wartość wskaźnika oznacza bowiem, że odchodząca z rynku pracy ludność w wieku 50-64 w najbliższej przyszłości nie będzie zastępowana przez wchodzącą na rynek pracy ludności obecnie w wieku 10-24. Co więcej bilans tych zasobów może być jeszcze bardziej niekorzystny, jeśli uwzględni się ubytek ludności wskutek migracji. W dalszej części opracowania przedstawiono sytuację na rynku pracy także w kontekście dochodów mieszkańców miasta oraz dochodów budżetu miasta (rozdz. 2.3).

Rysunek 49. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

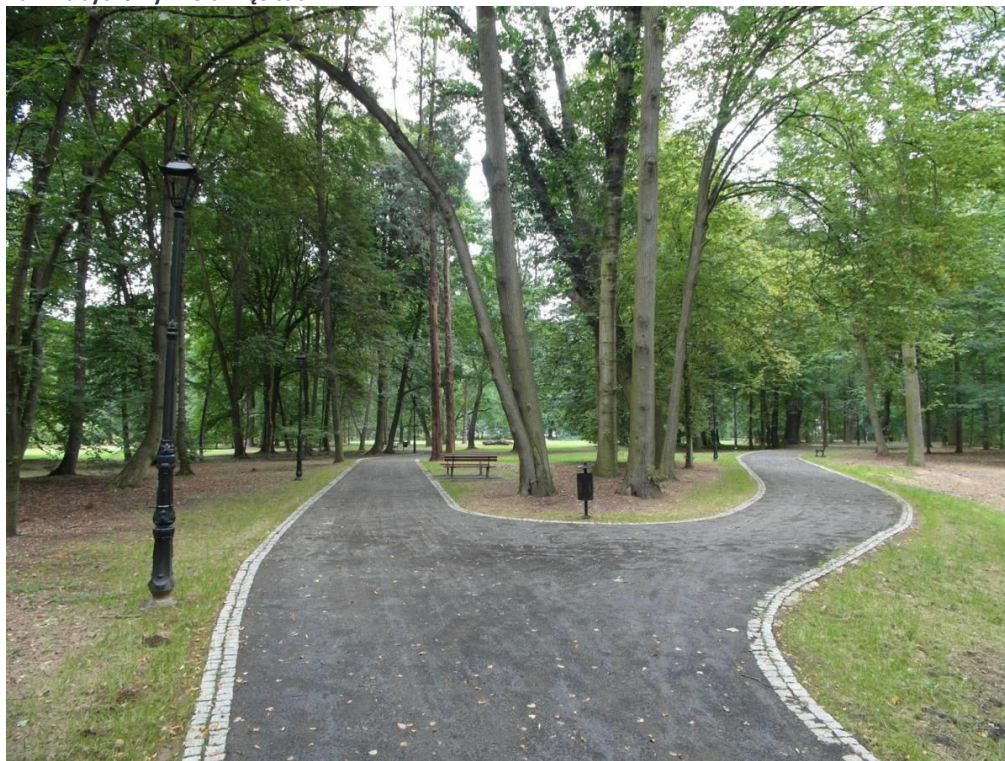
2.2. Usługi rekreacyjne, noclegowe i gastronomiczne

Kędzierzyn-Koźle, jak też przestrzeń powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego nie jest zasadniczo przestrzenią popularną i znaną pod względem turystycznym. Największą atrakcją turystyczną tej części Opolszczyzny jest Góra Św. Anny, zlokalizowana około 20 km na północ od centrum miasta. Samo miasto może zaoferować rozrywkę i atrakcje turystyczne w różnym zakresie, niemniej jednak nie jest to oferta skłaniająca do pozostania w mieście dłużej niż przez weekend. Miasto nie posiada bowiem dominującej, wyróżniającej atrakcji turystycznej, zdolnej do przyciągania rzeszy turystów, jak np. Góra Św. Anny, Jura Park w Krasiejowie, czy też Zamek Moszna. Otoczenie miasta również nie jest przestrzenią *stricte* turystyczną.

Podstawowym atutem turystycznym Kędzierzyna-Koźła jest położenie w Kotlinie Raciborskiej nad brzegiem rzeki Odry. Miasto jest otoczone dużą ilością lasów. Kędzierzyn-Koźle posiada dobre warunki do uprawiania turystyki wodnej. Przecinające miasto Odra, Kłodnica i Kanał Gliwicki dają możliwość uprawiania kajakarstwa lub korzystania z usług statków oferujących rejsy wzdłuż Odry i Kanału Gliwickiego. Przy Odrze, na kozielskiej wyspie, działa również stadnina koni. Mieści się ona w budynkach pofortecznych co dodatkowo podnosi atrakcyjność tego miejsca.

Miasto wyróżnia się walorami przyrodniczymi. Otaczające Kędzierzyn-Koźle lasy, które są poprzecinane siecią duktów, stanowią doskonałe miejsce do uprawiania turystyki rowerowej. Ponadto na terenie miasta znajdują się dwa zabytkowe parki: na Plantach Kozielskich oraz na os. Sławięcice, w których znajdują się pomniki przyrody. W parku na os. Sławięcice została stworzona interaktywna ścieżka przyrodniczo-edukacyjna, która ma na celu ułatwienie świadomego zwiedzania parku. Podobna ścieżka powstała na kozielskich Plantach.

Zdjęcie 6. Park zabytkowy w Sławięcicach

Źródło: <https://odtur.pl/atrakcje/kedzierzyn-kozle-park-zabytkowy-w-slawiecicach-23578.html>, dostęp: 9.10.2024 r.

Miasto jest ośrodkiem turystyki militarnostycznej. W Kędzierzynie-Koźlu można zobaczyć m.in. pozostałości Twierdzy Koźle, która została utworzona w 1793 r. przez Austriaków i która dwa lata

później została przejęta i rozbudowana przez wojska pruskie. Strategiczne położenie twierdzy powodowało, iż była ona celem i miejscem starć prusko-austriackich, a następnie oblężona przez Wielką Armię Napoleona Bonaparte. W mieście zachowało się wiele elementów dawnych fortyfikacji np. wieża obronna z przełomu XVIII/XIX wieku, będąca unikalnym przykładem architektury obronnej - Basztą Montalemberta. Z racji bogatej historii okolice Kędzierzyna-Koźła są miejscem lokalizacji wielu pomników pamięci poświęconych wydarzeniom historycznym związanym z losami miasta na przestrzeni wieków. Przez teren Kędzierzyna-Koźła przebiegają liczne piesze szlaki turystyczne (trzy miejskie trasy turystyczne City Walk, Szlak Twierdzy Koźle oraz sześć tematycznych tras Footsteps).

Kędzierzyn-Koźle przyciąga miłośników turystyki jednodniowej. W dużej części są to wizyty związane z wydarzeniami kulturalnymi lub sportowymi. W mieście siedzibę ma jeden z najlepszych polskich klubów siatkówki mężczyzn – Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. Mecze rozgrywane w Hali Widowiskowo-sportowej „Azoty” przyciągają tysiące kibiców z całego kraju. Turyści przybywają do miasta również w celu wzięcia udziału w tematycznych wydarzeniach kulturalnych jak np. Festiwalu Mikołaja z Koźła, Dniach Twierdzy Koźle czy koncertach znanych gwiazd muzyki organizowanych w ramach czerwcowych Dni Miasta czy październikowych Urodzinach Miasta.

Miasto Kędzierzyn-Koźle dysponuje bazą obiektów noclegowych, znajdują się tu m.in. hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe oraz kwatery prywatne. Największym obiektem wypoczynkowym jest Hotel Hugo Business&Spa, oferujący szereg usług, w tym obiekty gastronomiczne, spa&wellness, sale konferencyjne, park grill oraz atrakcje turystyczne⁷¹.

Dane porównawcze uzupełniają obraz miasta jako potencjalnego miejsca obsługi ruchu turystycznego.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się niższą wartością nasycenia miejscami noclegowymi w hotelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 ludności, jak również wyraźnie niższą liczbą udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do średniej dla grupy porównawczej. Z posiadanych informacji Urzędu Miasta wynika, że z miejsc noclegowych najczęściej korzystają pracownicy delegowani przyjeżdżający do pracy lub też inne osoby związane z załatwianiem spraw biznesowych. Wśród gości są też sportowcy, rodziny odwiedzające bliskich lub przyjaciół a także turyści.

Tabela 22. Wybrane dane odnoszące się do potencjału turystycznego Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju (dane powiatowe)

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2023	2018	2023
Miejsca noclegowe w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 ludności	4,4	5,44	5,12	5,23
Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców	439,75	617,39	976,85	1006,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

⁷¹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok(ze zmianą 25.05.2023 r.).

W tym miejscu warto również przywołać dane dotyczące zmian w zakresie liczby podmiotów prowadzących określony typ działalności gospodarczej. W 2023 roku w stosunku do 2018 liczba podmiotów z Sekcji I (Zakwaterowanie i gastronomia) utrzymała się na tym samym poziomie i wynosiła 301 podmiotów (wzrost o 1 podmiot).

Opisując stan miasta w obszarze usług rekreacyjnych, noclegowych i gastronomicznych warto wrócić do przytoczonych już wcześniej wyników badań z uczniami szkół ponadpodstawowych. Oceniając Kędzierzyn-Koźle jako miejsca do życia niemal 40 % badanych młodych osób stwierdziło, że Kędzierzyn-Koźle nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju, a 19% badanych nie potrafiło jednoznacznie tego ocenić. Warto przy tym podkreślić, że noty *zdecydowanie złe miejsce do życia* pojawiały się niemal trzykrotnie częściej niż *zdecydowanie dobre miejsce do życia* (12% vs 4%). Na taki obraz miasta w oczach młodych ludzi składają się między innymi ich opinie, mówiące o tym, że miasto stwarza ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młode osoby. Młodzi ludzie najczęściej wskazywali na potrzebę zwiększenia atrakcyjności oferty kulturalnej, rekreacyjnej i rozrywkowej (55%), a także stworzenia atrakcyjnych przestrzeni miejskich (53%). Są to najczęściej pojawiające się odpowiedzi w pytaniu o działania, których przeprowadzenie mogłyby zachęcić młodzież do pozostania w mieście. W ramach projektu „Strategia: młodzieżowa Opolszczyzna!” Młodzi mieszkańcy miasta samodzielnie opracowali i skonsultowali założenia do Strategii Młodzieżowej Gminy Kędzierzyn-Koźle⁷². W badanym obszarze tematycznym oczekują oni m.in. większej liczby atrakcji i imprez dla młodzieży oraz miejsc, przestrzeni pozaszkolnych spotkań, gdzie mogliby realizować własne pomysły i inicjatywy, gdzie młodzież mogłaby spędzać wolny czas, spotykać się ze znajomymi. Ponadto młodzi oczekują poprawy funkcjonalności i stanu technicznego infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. boisk, pływalni, kręgielni) oraz programu edukacyjnego jak pisać i realizować swoje projekty. Na to wszystko, co istotne dla młodych, nakładają się problemy z komunikacją. Aby móc skorzystać z przygotowanych dla nich miejsc i wydarzeń, należy w ich ocenie, usprawnić sieć i częstotliwość połączeń autobusowych.

Na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili uwagę także migranci, którzy przybyli do miasta.⁷³ Opisują miasto jako spokojne miejsce, w którym dobrze im się mieszka. Kędzierzyn-Koźle to miasto, w którym wszystko jest na miejscu, wszędzie zasadniczo jest blisko, można relatywnie łatwo znaleźć dobrą pracę. Jednocześnie badani zwracali uwagę na fakt, że Kędzierzyn-Koźle to miasto, które niewiele oferuje ludziom młodym, szczególnie nastolatkom i młodym dorosłym. Brak jest miejsc, w których mogliby się spotkać, brakuje zajęć, z których mogliby skorzystać. O ile dla dzieci takich miejsc i zajęć jest sporo, to potem pojawia się pewna pustka.

Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili także uwagę liderzy opinii społecznej. W trakcie badań wskazano między innymi, że oferta kulturalna i społeczna jest niewystarczająca, zwłaszcza w zakresie dostępności do koncertów, przedstawień teatralnych i widowisk (24% not *zdecydowanie* i *raczej* złych), jak również miejsc spędzania czasu wolnego – restauracji, kawiarni, pubów, klubów (19%). Zauważono także brak miejsc dla organizacji pozarządowych oraz centrów rekreacyjnych i kulturalnych. Generalnie w mieście brakuje przestrzeni do wspólnych spotkań, co negatywnie wpływa na integrację społeczną. Pojawiały się głosy opinii, iż konieczna jest rozbudowa ścieżek rowerowych, „odbetonowanie” rynku i wprowadzenie nowych form

⁷² Strategia Młodzieżowa Gminy Kędzierzyn-Koźle, październik 2022 r.

⁷³ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu, listopad 2024 r.

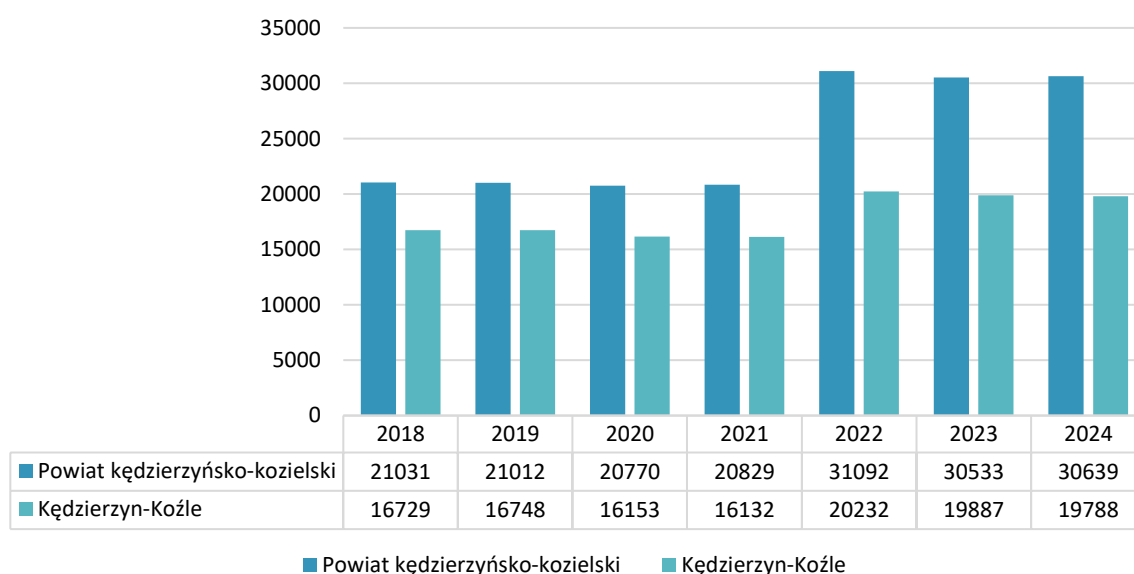
rekreacji miejskiej które mogłyby uczynić Kędzierzyn-Koźle bardziej przyjaznym dla młodych ludzi i turystów.

Przedstawiony powyżej obraz miasta wskazuje, że nie jest ono miejscem atrakcyjnym turystycznie, ale jednocześnie posiada walory i zasoby, które mogą pozwolić kreować „przemysły czasu wolnego”. Co więcej mieszkańcy oczekują dalszych inwestycji w sferę spędzania czasu wolnego w mieście. Oferta spędzania wolnego czasu może być docelowo istotnym impulsem rozwoju gospodarczego miasta, w tym kreowania lokalnego popytu i podaży usług.

2.3. Aktywność ekonomiczna oraz źródła dochodów mieszkańców

O sytuacji ekonomicznej miasta i jego mieszkańców w istotny sposób decyduje liczba osób pracujących. Zgodnie z ostatnimi dostępnymi danymi, **w styczniu 2024 roku liczba pracujących w Kędzierzynie-Koźlu wyniosła 19 788 osób. Zaś w całym powiecie odnotowano 30 639 osób. W odniesieniu do 2018 r. zaobserwowano wzrost liczby pracujących w mieście o 3 059 osób (wzrost o 18,2%), a w całym powiecie liczba osób pracujących wzrosła o 9 608 osób (wzrost o 45,6%).** Należy zauważyć, że do 2022 roku liczba osób pracujących w mieście oraz w powiecie nie ulegała znaczącym zmianom. Wyraźny wzrost liczby osób pracujących, zarówno w powiecie (o 49,2%), jak w samym Kędzierzynie-Koźlu nastąpił (o 25,4%) w 2022 roku i utrzymywał się w kolejnych latach.

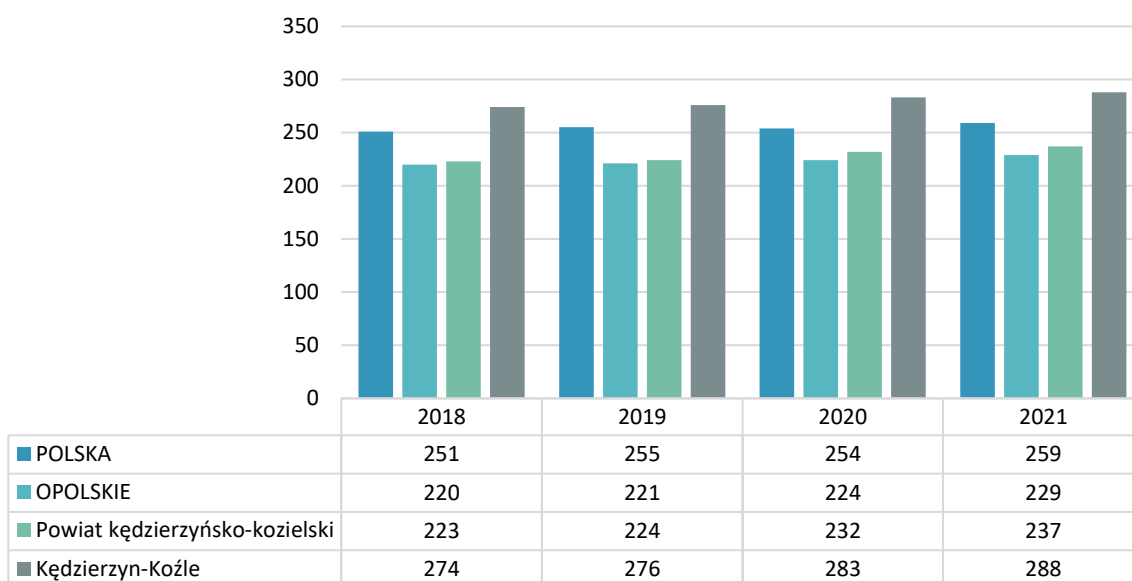
Rysunek 50. Pracujący w Kędzierzynie-Koźlu oraz w powiecie w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2018-2021 obserwowano umiarkowany wzrost pracujących na 1000 ludności dla kraju, województwa, powiatu oraz miasta Kędzierzyn-Koźle. Warto nadmienić, że miasto charakteryzowało się najwyższą wartością na tle wyższych jednostek terytorialnych.

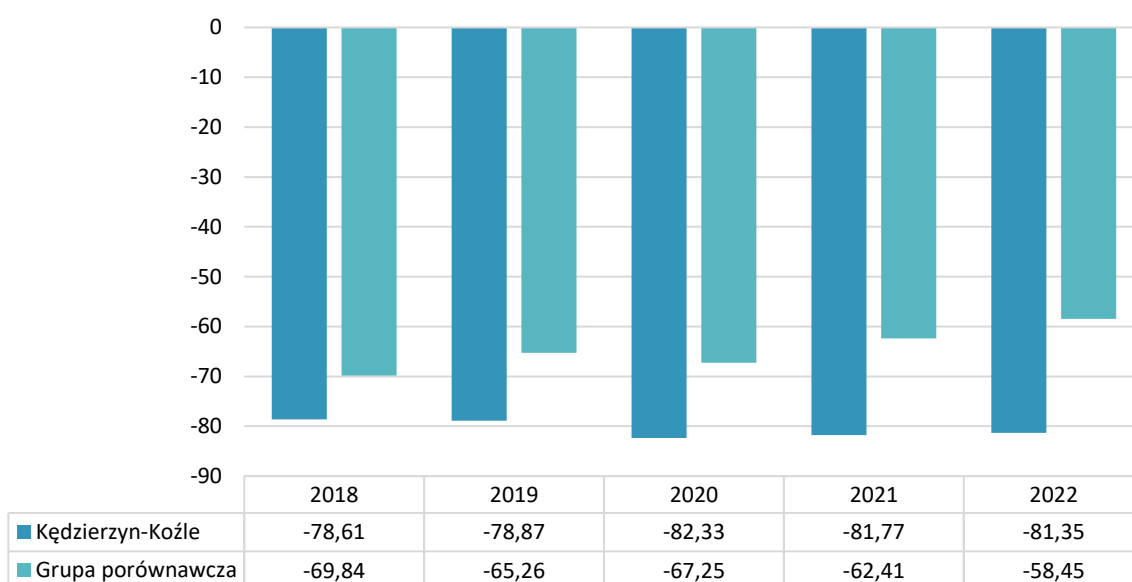
Rysunek 51. Pracujący na 1000 ludności w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Warto przyrzeć się także wskaźnikom dotyczącym dostępności wykwalifikowanej siły roboczej w Kędzierzynie Koźlu na tle grupy subregionalnej w latach 2018-2022. Pierwszy z nich dotyczy różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi, w Kędzierzynie-Koźlu w ostatnich latach liczba osób w wieku 10-24 spadła w stosunku do liczby osób w wieku 50-64 lat. Zaś w grupie porównawczej odnotowano wzrost wskaźnika, co oznacza, że w latach 2018-2022 zwiększyła się liczba osób w wieku 10-24 w stosunku do osób w wieku 50-64 lat.

Rysunek 52. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy w latach 2018-2022

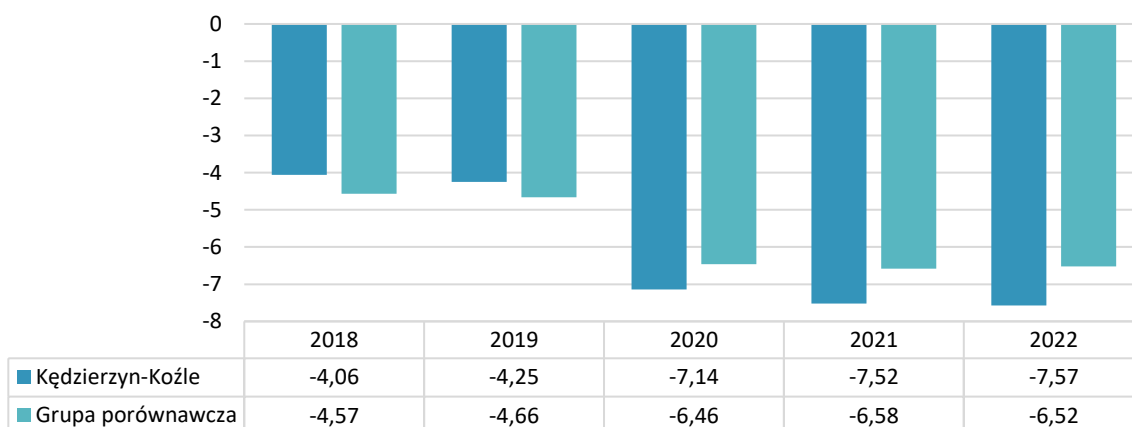

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Kolejnym wskaźnikiem opisującym dostępność wykwalifikowanej siły roboczej jest zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w ostatnich pięciu latach. Według ostatnich dostępnych danych,

w latach 2018-2022 obserwowano spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (z poziomu -4,06 do -7,57). Spadek ten odnotowano zarówno dla miasta Kędzierzyn-Koźle, jak dla przyjętych miast subregionalnych. A zatem widzimy, że w latach 2018-2022 spadła liczba osób zdolnych do pracy w porównaniu do całej populacji gminy. Zmniejszenie liczby osób zdolnych do pracy może prowadzić do niedoborów na rynku pracy, wpływając na ogólną dynamikę gospodarki.

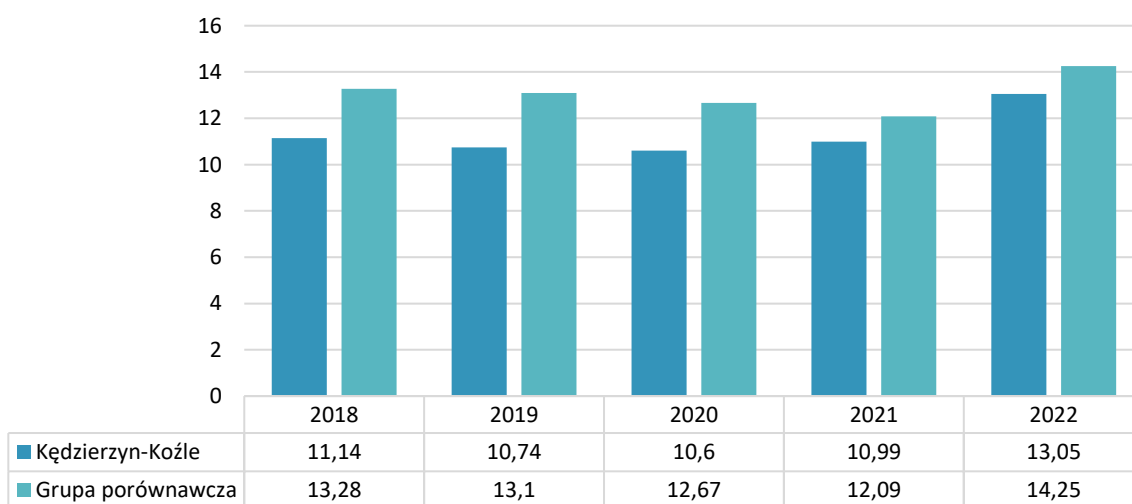
Rysunek 53. Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w ostatnich pięciu latach (jako % ogólnej liczby mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Dalej, należy przyrzeć się liczbie absolwentów szkół zawodowych i branżowych I stopnia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Według danych Monitora Rozwoju Lokalnego, w latach 2018-2022 liczba ta nieznacznie wzrosła (z poziomu 11,14 do 13,05 dla Kędzierzyna-Koźla oraz z 13,28 do 14,25 dla miast subregionalnych).

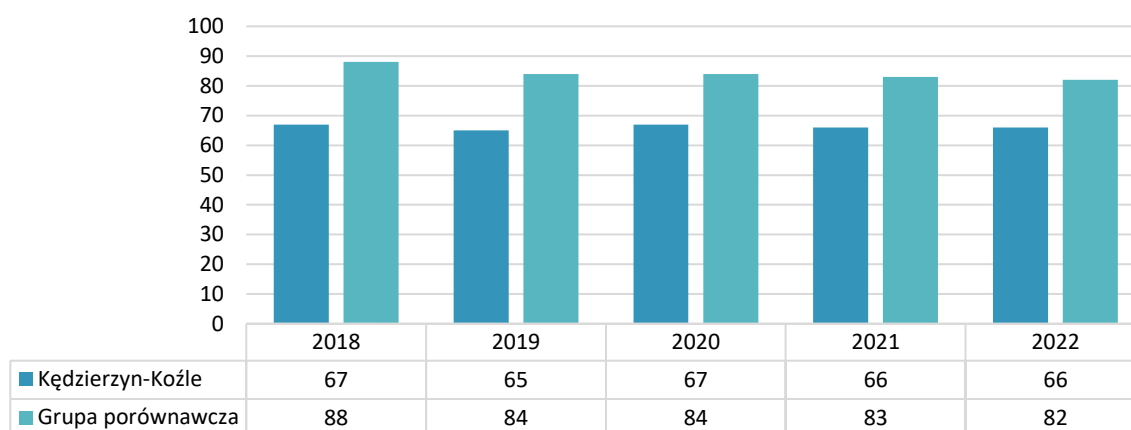
Rysunek 54. Liczba absolwentów szkół zawodowych i branżowych I stopnia w ostatnich pięciu latach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Natomiast w szkołach średnich, liczba absolwentów nie zmieniła się znacząco w ostatnich latach. Bowiem, zgodnie z pozyskanymi danymi, w Kędzierzynie-Koźlu w 2022 roku wyniosła 66 (spadek o 1 w stosunku do 2018), a w miastach subregionalnych wyniosła 82 (spadek o 2 w stosunku do 2018 roku).

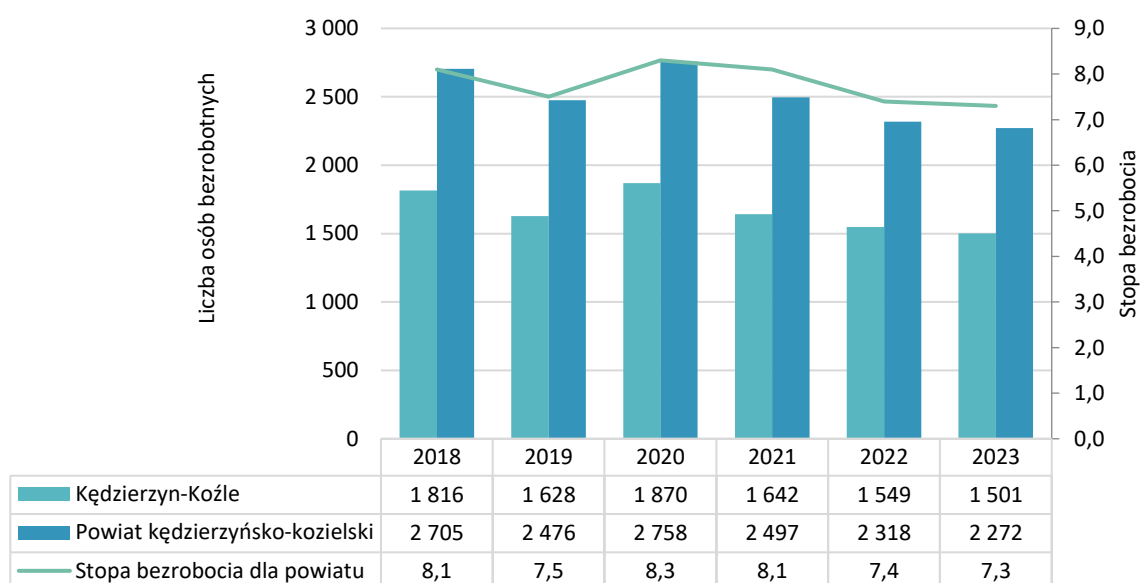
Rysunek 55. Liczba absolwentów szkół średnich w ostatnich pięciu latach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Według ostatnich dostępnych danych, w 2023 roku liczba osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wyniosła 2 272 osób, a bezrobotnych w Kędzierzynie-Koźlu było 1 501. Dalej, w latach 2018-2023 obserwowano spadek stopy bezrobocia w powiecie (z poziomu 8,1% w 2018 roku do poziomu 7,3% w 2023 roku). W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych, zarówno dla powiatu, jak i dla samego miasta. W stosunku do 2018 roku, liczba osób bezrobotnych w powiecie spadła o 433 osoby (spadek o 16%), a w Kędzierzynie-Koźlu o 315 osób (spadek o 20%).

Rysunek 56. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Dane na temat liczby bezrobotnych warto uzupełnić o dane dotyczące wybranych kategorii osób bezrobotnych. **Najliczniejszą kategorią osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim stanowiły osoby długotrwale bezrobotne.** Było tak zarówno w 2018 oraz 2023 roku. W tej kategorii

spadek bezrobocia (o 212 osób) był największy. Z kolei niewielki wzrost osób bezrobotnych obserwowano wśród osób z niepełnosprawnościami (wzrost o 14 osób w stosunku do 2018 roku).

Tabela 23. Wybrane dane nt. zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2018-2023

Kategorie osób bezrobotnych wg PUP Kędzierzyn-Koźle	2018		2023 (styczeń)		Zmiana	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Ogółem bezrobotnych	2 705	1 681	2 272	1 350	-433	-331
Do 24 roku życia	343	255	262	172	-81	-83
Długotrwale bezrobotni	1 172	-	960	-	-212	-
Powyżej 55 roku życia	564	181	469	140	-95	-41
Osoby z niepełnosprawnościami	239	124	253	115	+14	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W okresie styczeń – wrzesień 2024 Powiatowy Urząd Pracy dysponował ofertami pracy na łącznie 2 500 stanowisk pracy, w tym 463 to stanowiska subsydiowane i 1 792 stanowiska niesubsydiowane. Najczęściej oferty pracy zgłaszane były w zawodach:

- ⇒ nauczyciel różnych przedmiotów,
- ⇒ nauczyciel wychowania przedszkolnego,
- ⇒ psycholog,
- ⇒ pracownik produkcji,
- ⇒ maszynista pojazdów trakcyjnych,
- ⇒ specjalista ds. eksportu ze znajomością j. obcych,
- ⇒ pracownik ogólnobudowlany (cieśle, murarze, zbrojarze),
- ⇒ fizjoterapeuta,
- ⇒ mechanik,
- ⇒ elektromechanik,
- ⇒ ślusarz/spawacz,
- ⇒ policjant.

Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu, dysponował również w ramach pośrednictwa pracy EURES – ofertami pracy za granicą (Belgia, Chorwacja, Czechy, Finlandia, Holandia, Niemcy, Norwegia, Szwecja). Ogółem w ww. okresie dysponowaliśmy ofertami EURES na 302 stanowiska pracy.

Do 30 września 2024 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie - Koźlu wpłynęło 313 oświadczeń, a wpisano do ewidencji 308 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Pozostałe 5 oświadczeń posiadało inny status. Wniosków o zezwolenie na pracę sezonową wpłynęło 44 i wydano 30 zezwoleń. Z uwagi na objęcie pomocą uchodźców z Ukrainy, zniesiono w ich przypadku obowiązek składania oświadczeń; obecnie procedura ogranicza się do obowiązku zgłoszenia przez portal gov.pl faktu zatrudnienia obywatela Ukrainy w ciągu 7 dni od daty rozpoczęcia zatrudnienia. Od 01.01.2024 roku do 30.09.2024 roku takich zgłoszeń wpłynęło 802⁷⁴.

⁷⁴ INFORMACJA O KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKIM RYNKU PRACY NA KONIEC WRZEŚNIA 2024 ROK.

Zawody deficytowe

Według ostatniego, udostępnionego przez Powiatowy Urząd Pracy, barometru zawodów w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim⁷⁵ do grupy zawodów o dużym deficycie zaliczono kierowców autobusów oraz kucharzy.

Zaś do pozostałych zawodów deficytowych zaliczono przedstawicieli m.in. następujących zawodów: betoniarze i zbrojarze, blacharze i lakiernicy samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, elektrycy, elektrotechnicy i elektromonterzy, farmaceuci, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, graficy komputerowi, inspektorzy nadzoru budowlanego, inżynierowie budownictwa, chemicy, kamieniarze, kelnerzy, krawcy, lekarze, magazynierzy, nauczyciele przedszkoli, piekarze, pielęgniarzy i położne, pomoce kuchenne, ratownicy spawacze, technicy informatycy i in.⁷⁶

Zawody zrównoważone

Zawody zrównoważone to takie, na które zapotrzebowanie jest zbliżone do liczby bezrobotnych. Warto przywołać zawody tj. administratorzy stron internetowych, agenci ubezpieczeniowi, analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych, architekci i urbaniści, architekci, dentyści, diagności laboratoryjni, cukiernicy, floryści, ekonomiści, fotografowie, geodeci i kartografowie, instruktorzy nauki jazdy, monterzy okien i szklarze, obuwnicy, optycy i pracownicy wytwarzający protezy, pedagodzy, pracownicy administracyjni i biurowi, pracownicy służb mundurowych, prawnicy, socjologowie i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych, specjaliści ds. administracji, sprzedawcy i kasjerzy, weterynarze, windykatrzy i in.⁷⁷

Biorąc pod uwagę malejącą liczbę mieszkańców nie tylko Kędzierzyna-Koźla, ale również całego województwa opolskiego, należy zaznaczyć, że wyzwaniem rozwojowym miasta w aspekcie gospodarczym będą kurczące się zasoby siły roboczej. Jednym z działań mogących złagodzić skutki tego procesu, jest przyciąganie migrantów. Z dostępnych danych⁷⁸ wynika, że w 2023 roku na obszarze województwa opolskiego przebywało 10 255 imigrantów (było to o 1 673 osób więcej niż w 2022 roku), z czego większość stanowili mężczyźni. Zdecydowana większość tych osób była narodowości ukraińskiej (8 040 osoby), następnie były to osoby z Białorusi (315 osób), Niemiec (234) oraz Gruzji (218). Pozostałe 1 448 osoby pochodziły z innych państw. Skalę zmian w odniesieniu do migracji jako zaszła w województwie opolskim obrazuje liczba ważnych dokumentów, uprawniających do pobytu w Polsce, które wydał Wojewoda Opolski w latach 2018-2023.

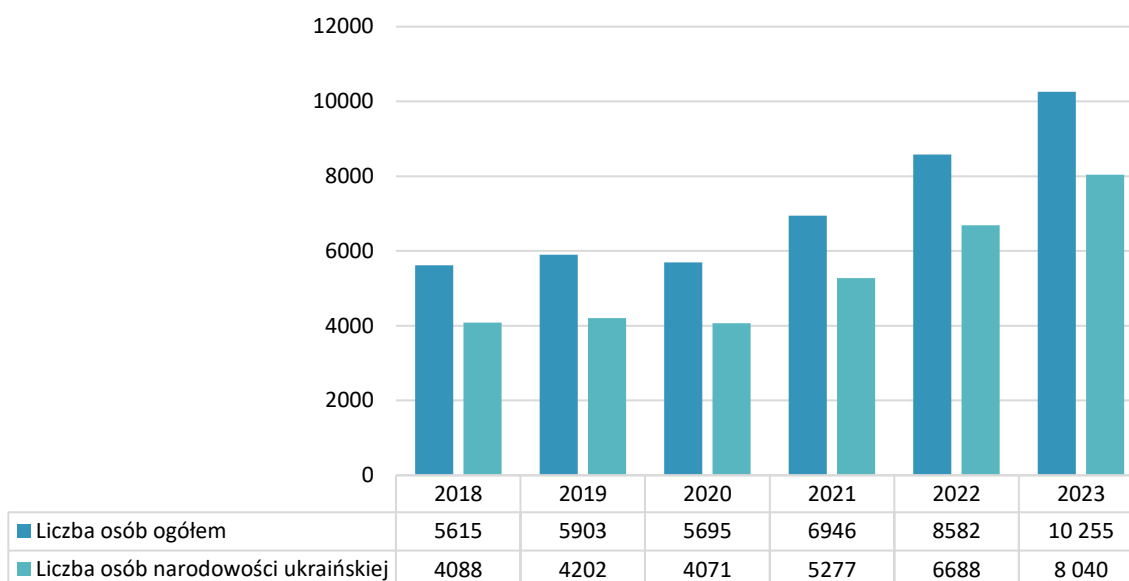
⁷⁵ Barometr Zawodów - prognozy na 2024 r. <https://kedzierzyn-kozle.praca.gov.pl/-/22638218-barometr-zawodow-prognozy-na-2024-r>

⁷⁶ Zob. pełna lista zawodów deficytowych: <https://kedzierzyn-kozle.praca.gov.pl/-/22638218-barometr-zawodow-prognozy-na-2024-r>

⁷⁷ Zob. pełna lista zawodów zrównoważonych: <https://kedzierzyn-kozle.praca.gov.pl/-/22638218-barometr-zawodow-prognozy-na-2024-r>

⁷⁸ <https://migracje.gov.pl/>, dostęp 10.10.2024 r.

Rysunek 57. Liczba cudzoziemców posiadających ważne dokumenty uprawniające do pobytu w Polsce, wydane przez Wojewodę Opolskiego w latach 2018-2023

Źródło: <https://migracje.gov.pl/>, dostęp 10.10.2024 r.

W grupie migrantów przybyłych do województwa opolskiego w 2023 roku dominowały osoby w wieku produkcyjnym:

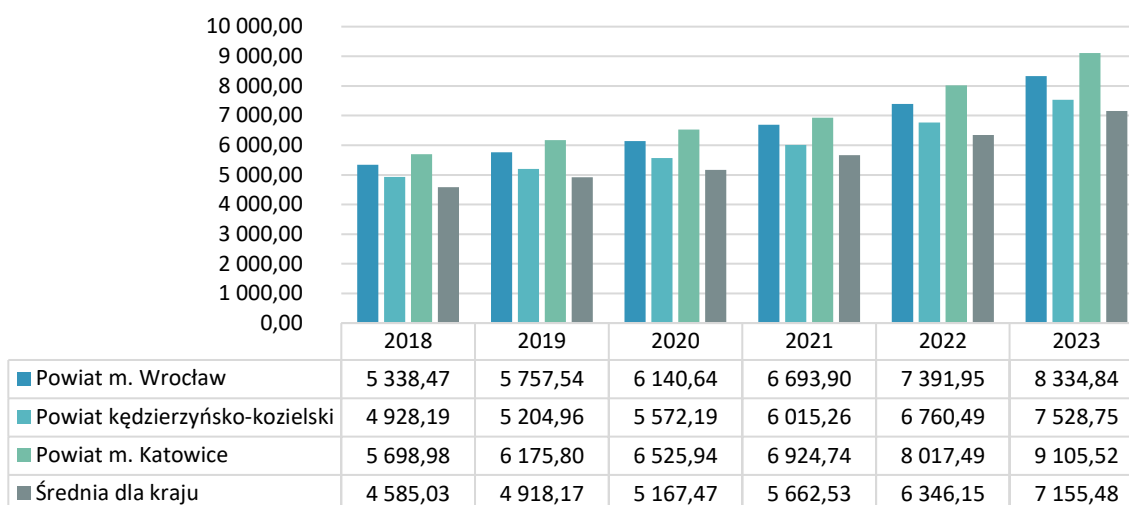
- ⇒ poniżej 20 lat – 1 258 osób,
- ⇒ 20-39 lat – 5 083 osób,
- ⇒ 40-59 lat – 3 426 osób,
- ⇒ 60-79 lat – 444 osób,
- ⇒ 80 lat i więcej – 44 osoby⁷⁹.

Istotną determinantą wpływającą na poziom dochodów ludności miasta (co ma swoje przełożenie na dochody podatkowe miasta) miał rosnący poziom wynagrodzeń oraz częściowo wzrost aktywności ekonomicznej ludności.

Powyższy wniosek potwierdzają dane dot. średnich wynagrodzeń notowanych w przestrzeni powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło z poziomu 4 928,19 zł w 2018 roku do 7 528,75 zł w 2023 roku (wzrost o 52,7%). Jednocześnie wynagrodzenia notowane na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego były wyższe od średniej krajowej. Należy zauważyć, że w porównaniu do większych ośrodków miejskich, tj. Wrocław czy Katowice, w latach 2018-2021 nie odnotowano znacznych różnic. Natomiast w kolejnych dwóch latach (2022-2023) różnice te ulegały zwiększeniu.

⁷⁹ <https://migracje.gov.pl/>, dostęp: 14.10.2024 r.

Rysunek 58. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie kędzierzyńskim na tle wynagrodzeń w Katowicach oraz Wrocławiu w latach 2018-2023 (zł)

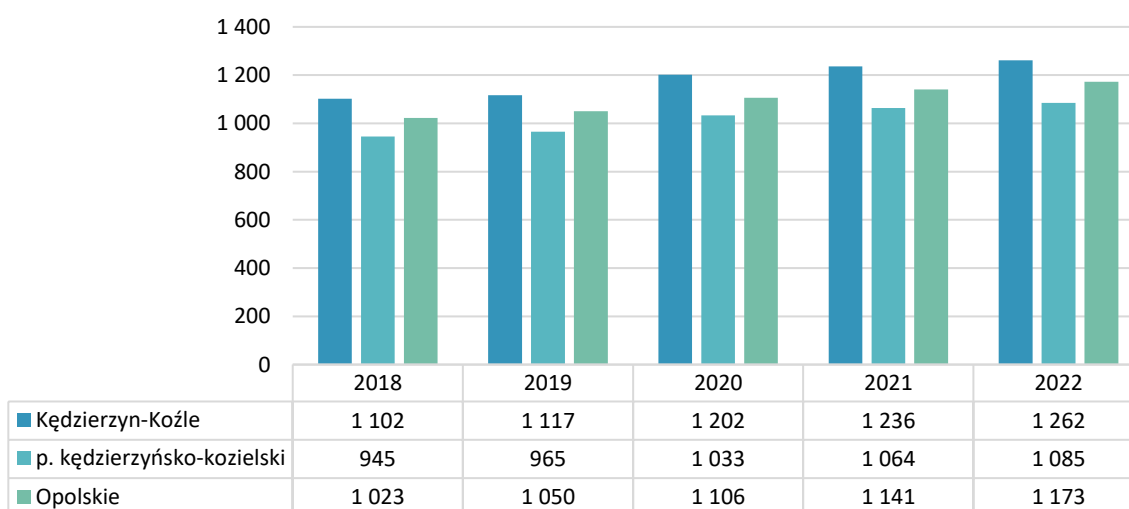

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy zgodnie z danymi statystycznymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie-Koźlu według stanu na 31 grudnia 2023 roku swoje siedziby zlokalizowało 7040 przedsiębiorców, w tym 4640 prowadzących działalność gospodarczą osób fizycznych. Zaś w roku 2022 przedsiębiorców było mniej, bowiem 6 950, w tym 4 586 osób prowadzących działalność gospodarczą osób fizycznych. W 2023 roku wystąpił zatem wzrost liczby przedsiębiorców (wzrost o 13% w stosunku do 2022 roku).

Następnie, należy przyjrzeć się wskaźnikom dotyczącym podmiotów gospodarki narodowej. We wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych zaobserwowano wzrost liczby pomiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. W Kędzierzynie-Koźlu liczba podmiotów wpisanych do rejestru na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 160.

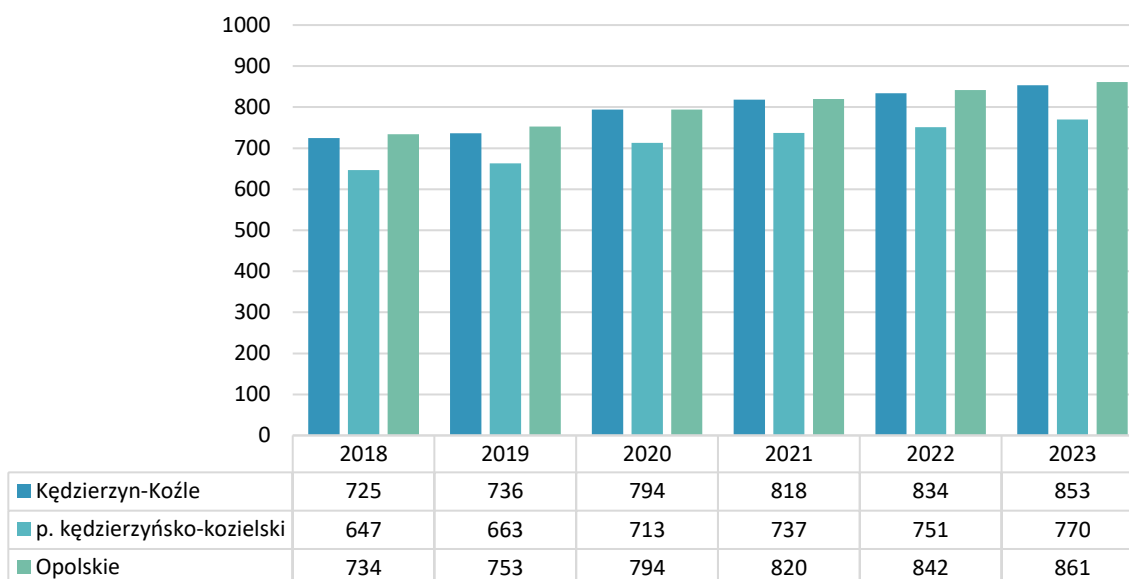
Rysunek 59. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ponadto, w latach 2018-2022 wzrosła także liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Kędzierzynie-Koźlu (wzrost o 128 osób) na 10 tys. mieszkańców.

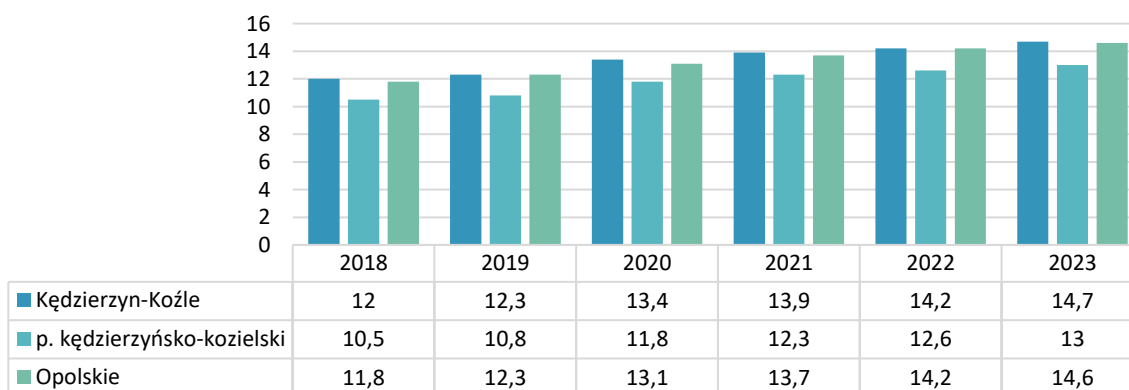
Rysunek 60. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W analizowanym okresie, odnotowano wzrost udziału osób prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. W 2023 roku, w mieście było to 14,7, a zatem udział ten był nieco większy niż w powiecie oraz województwie.

Rysunek 61. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza pozwala ocenić atrakcyjność Kędzierzyna-Koźla jako potencjalnego miejsca pracy na tle miast podobnej wielkości w kraju.

Warto przywołać w tym miejscu wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w Kędzierzynie-Koźlu w okresie lipiec-sierpień 2024 roku, w którym opinii badanych liderów opinii społecznej poddano między innymi warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Najwyżej ocenianym przez badanych

elementem związanym z warunkami prowadzenia działalności gospodarczej w Kędzierzynie-Koźlu są działające w mieście instytucje otoczenia biznesu – jako bardzo lub raczej dobre oceniło je 57% badanych, a średnia nota to $m = 0,89$ w skali od -2 (zdecydowanie źle) do +2 (zdecydowanie dobrze). Relatywnie wysoko badani ocenili także przedsiębiorczość i aktywność gospodarczą mieszkańców ($m = 0,78$). Elementem ocenionym najniżej jest natomiast wpływ przedsiębiorców na proces planowania i rozwoju gospodarczego miasta (niespełna 29% not pozytywnych, $m = -0,06$).⁸⁰

Dwa elementy związane z rynkiem pracy zostały ocenione wyraźnie lepiej niż pozostałe: to dostępność staży i praktyk w firmach oraz oferta i jakość kształcenia zawodowego (po 57% not pozytywnych, $m = 0,53$). Jedynym aspektem związanym z rynkiem pracy, który badani ocenili raczej negatywnie ($m = -0,05$ i niespełna 24% not zdecydowanie i raczej dobrych) to łatwość znalezienia wykwalifikowanych pracowników. Stosunkowo wysoki odsetek respondentów (24%) negatywnie ocenia także możliwość znalezienia w Kędzierzynie-Koźlu dobrze płatnej pracy.⁸¹

Jednym z najbardziej palących problemów Kędzierzyna-Koźla wydaje się być brak atrakcyjnych ofert pracy, szczególnie dla osób dopiero wchodzących na rynek pracy oraz poszukujących zatrudnienia na część etatu. Miasto zmagą się z odpływem młodych ludzi, którzy wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych i wyższych zarobków. Brak dostatecznej liczby miejsc pracy o wysokim wynagrodzeniu, w połączeniu z trudnościami w znalezieniu wykwalifikowanych pracowników, negatywnie wpływa na lokalny rynek pracy i gospodarkę. Respondenci wskazali na konieczność pozyskiwania nowych inwestorów, którzy mogliby przyczynić się do tworzenia bardziej atrakcyjnych miejsc pracy oraz wzmocnienia lokalnej gospodarki.⁸²

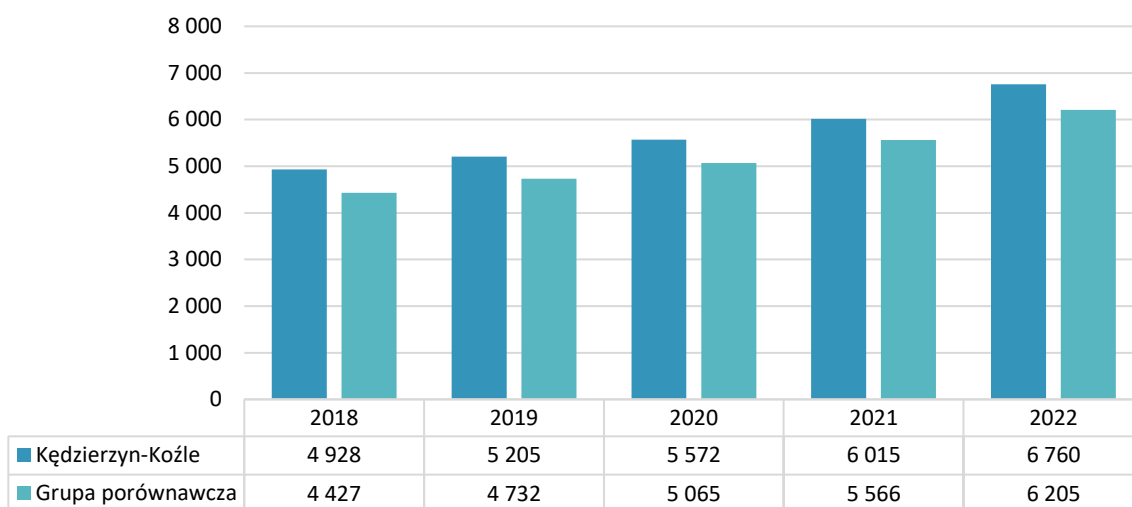
Jak ważne dla miasta jest zbudowanie wizerunku miejsca przyjaznego dla rozwoju zawodowego młodych osób pokazują następujące wskaźniki analizy porównawczej – tym razem na tle grupy miast subregionalnych. Owo porównanie potwierdza korzystny poziom wynagrodzeń na terenie miasta, co może być jednym z elementów konkurencyjności miasta. Niestety w Kędzierzynie-Koźlu i jego otoczeniu funkcjonalnym kurczą się zasoby przyszłego kapitału ludzkiego, który zasili rynek pracy. Maleje między innymi liczba absolwentów szkół średnich, a jeśli na te dane nałożyć się „przyszły odpływ migracyjny” – to może oznaczać, że na rynku pracy pojawi się duży deficyt kadr.

⁸⁰ Badanie ankietowe z lokalnymi liderami opinii zostało zrealizowane w dniach 30.07. – 12.08.2024. Kwestionariusz wypełniło łącznie $n = 21$ osób. Badanie zostało zrealizowane metodą ilościową, z zastosowaniem techniki zbierania danych CAWI.

⁸¹ Ibidem.

⁸² Ibidem.

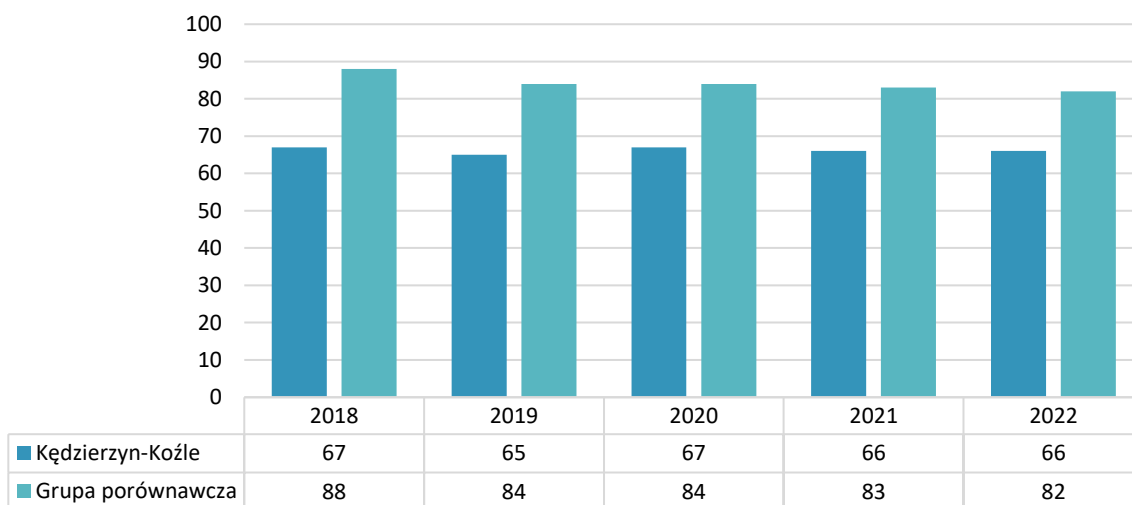
Rysunek 62. Średnie miesięczne wynagrodzenia brutto w Kędzierzynie-Koźlu i miastach subregionalnych (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W latach 2018-2022 liczba absolwentów szkół średnich na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie Koźlu oraz w grupie porównawczej nie zmieniały się znacząco. W 2022 roku, dla miasta było to 66 osób, a w grupie porównawczej 82.

Rysunek 63. Liczba absolwentów szkół średnich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

2.4. Sytuacja finansowa oraz źródła dochodów miasta

W kontekście oceny sytuacji finansowej Kędzierzyna-Koźła w latach 2018-2022 należy zwrócić uwagę w szczególności na podstawowe wielkości budżetowe, które warunkują stabilność finansową i stanowią główne determinanty dla posiadanych możliwości finansowych w zakresie planowanych działań rozwojowych. Według zaprezentowanych poniżej danych, w 2022 roku Kędzierzyn-Koźle osiągnął ponad 355 mln zł dochodów ogółem (wzrost o 4,9% w porównaniu do roku 2021). Zaś wydatki w 2022 roku wyniosły 353 mln zł (wzrost o 13,2% w porównaniu do 2021 roku). Należy zauważyć, że wyniki finansowe budżetu w latach 2018-2022 były zróżnicowane. Bowiem, w latach 2018-2022 wyniki te wynosiły kolejno 14,1 mln, 24,7 mln, 19,1 mln, 35,3 mln, 21,4 mln. Dalej, w latach 2018-2021 odnotowano nadwyżkę operacyjną budżetu (odpowiednio 18 mln, 10 mln, 1 mln oraz 27 mln)⁸³, zaś w 2022 deficyt operacyjny (-6 mln)⁸⁴. A zatem, w latach 2018-2021 gmina była w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi, co wskazuje, że gmina w tym czasie miała możliwości finansowe do prowadzenia nowych inwestycji lub spłaty zadłużenia. Zaś w 2022 roku wydatki bieżące były wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny), co oznacza iż wydatki te realizowane były na poziomie przekraczającym możliwości finansowe Kędzierzyna-Koźła.

Tabela 24. Wybrane dane odnoszące się do sytuacji finansowej Kędzierzyna-Koźła w latach 2018-2022

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022
Wynik operacyjny netto budżetu	18 020 070,51	10 794 210,34	1 794 922,69	27 752 271,65	-6 235 828,16
Spłata długu (rozchody)	8 497 900,00	9 247 900,00	11 714 900,00	10 678 260,00	16 235 660,00
Wynik operacyjny brutto budżetu	26 517 970,51	20 042 110,34	13 509 822,69	38 430 531,65	9 999 831,84
Kwota długu na koniec roku	115 821 429,00	135 359 628,62	130 649 564,26	119 960 549,00	103 724 889,00
Wynik finansowy budżetu	14 125 653,58	24 791 706,76	19 175 185,66	35 359 609,39	21 467 105,76
Rozchody ogółem	8 497 900,00	9 247 900,00	11 714 900,00	10 678 260,00	16 235 660,00
Przychody ogółem	43 835 444,99	42 880 723,93	31 806 886,76	19 175 185,65	35 359 653,66
Wynik budżetu	-21 211 891,41	-8 841 117,17	-916 801,10	26 862 683,74	2 343 112,10
Wydatki majątkowe	66 615 032,71	73 810 471,94	28 231 264,84	29 441 009,53	50 392 051,96
Wydatki bieżące	238 843 854,05	262 506 866,04	274 522 820,70	282 816 014,68	303 125 939,42
Wydatki ogółem	305 458 886,76	336 317 337,98	302 754 085,54	312 257 024,21	353 517 991,38
Dochody majątkowe	18 885 170,79	44 927 244,43	13 804 641,05	17 873 161,62	42 735 332,22
Dochody bieżące	265 361 824,56	282 548 976,38	288 032 643,39	321 246 546,33	313 125 771,26

⁸³ Dodatnia różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi.

⁸⁴ Wynik ujemny między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi.

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022
Dochody ogółem	284 246 995,35	327 476 220,81	301 837 284,44	339 119 707,95	355 861 103,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźła”; dostęp online <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

Analizując zmianę poziomu dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ostatnich 10 latach (2013-2022) należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle wypada lepiej od średniej uzyskiwanej w powiecie. W badanym okresie poziom dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu o ponad 97,2%.

Średnie dla województwa oraz kraju uzyskały większy wzrost wskaźnika (odpowiednio o 114,7% oraz 98,9%). **Jednak należy stwierdzić, że wzrost poziomu dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowany w Kędzierzynie-Koźlu w analizowanym okresie nie odbiegał znacząco od średniej dla kraju (różnica wynosi niecałe 2 p.p.) oraz województwa (różnica o 17,5 p.p.).**

Tabela 25. Dochody JST ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2022 (wg faktycznego miejsca zamieszkania) [zł]

Nazwa jednostki	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana (w %) 2022/2013
Kędzierzyn-Koźle	3 243,00	3 336,62	3 555,02	3 942,87	4 238,72	4 632,67	5 381,52	5 248,43	5 977,05	6 397,73	97,2%
Średnia w powiecie	3 221,40	3 323,53	3 405,88	3 771,94	4 042,26	4 378,84	5 037,49	5 194,51	5 822,27	6 302,46	95,6%
Średnia w województwie	3 118,49	3 272,91	3 378,31	3 826,44	4 156,13	4 663,29	5 260,84	5 886,48	6 282,54	6 695,75	114,7%
Średnia w Polsce	3 746,78	3 970,71	4 114,66	4 585,73	4 937,72	5 387,05	5 969,49	6 532,73	7 226,45	7 455,18	98,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego, GUS

Warto zaznaczyć, że na tle gmin w województwie opolskim czy gmin w Polsce, Kędzierzyn-Koźle wypada dobrze (patrz tabela poniżej). Według danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego **w 2022 roku budżet Kędzierzyna-Koźła w niemal 2/3 opierał się na dochodach własnych**. Ponadto rosło obciążenie miasta w związku z realizacją zadań zleczanych z poziomu centralnego (np. Program „Rodzina 500+”), co miało wpływ na kształtowanie dochodów miasta.

Tabela 26. Udział dochodów własnych JST w dochodach ogółem w latach 2018-2022 (%)

Nazwa jednostki	2018 (%)	2022 (%)	Różnica w p. proc.
Kędzierzyn-Koźle	63,89	63,92	-0,03
Średnia w województwie	59,7	62,1	2,4
Średnia w Polsce	59,9	62,1	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego, GUS

Analiza rocznych budżetów Miasta Kędzierzyn-Koźle, przeprowadzona na podstawie danych analitycznych przygotowanych przez Związek Miast Polskich pozwala bardziej szczegółowo spojrzeć na strukturę dochodów i wydatków miasta. W roku 2022 odnotowano wzrost rocznych dochodów bieżących rzędu 47 mln zł w stosunku do 2018 roku. W tym miejscu warto bliżej przyjrzeć się

dochodom bieżącym miasta, na które składają się w największym zakresie dochody generowane przez aktywność gospodarczą i ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych (podatek od nieruchomości), jak też z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące.

Z 47 mln zł przyrostu dochodów bieżących miasta w analizowanym okresie (vide Tab. 27):

- ⇒ 12 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące,
- ⇒ 5,7 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT i CIT,
- ⇒ 13 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z podatku od nieruchomości,
- ⇒ 7,4 mln zł pochodziło ze wzrostu subwencji ogólnej,
- ⇒ 9,5 mln zł pochodziło z pozostałych dochodów bieżących.

Analizując dochody majątkowe miasta zwraca uwagę wzrost dochodów w 2022 roku (wzrost o 139% w stosunku do 2021 roku). Ten wzrost związany był zarówno ze wzrostem dochodów ze sprzedaży majątku, jak też relatywnie wysokimi dochodami z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje w 2021 roku. Według danych GUS, w 2023 roku powiat Kędzierzyn-Koźle jest piątym w kolejności na Opolszczyźnie powiatem o największej wartości podpisanych umów o dofinansowanie (podpisano 290 umów o dofinansowanie). Najwięcej umów podpisano w powiecie opolskim – 417. W sumie w województwie opolskim podpisani 2 433 umowy.

Tabela 27. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana % 2018/2022
Dochody ogółem	284 246 995,35	327 476 220,81	301 837 284,44	339 119 707,95	355 861 103,48	25,1%
Dochody bieżące, z tego:	265 361 824,56	282 548 976,38	288 032 643,39	321 246 546,33	313 125 771,26	17,9%
- dochody z tytułu udziałów w PIT i CIT	67 403 728,45	69 856 882,13	67 499 967,05	76 849 723,11	73 111 024,33	8,4%
- z subwencji ogólnej	37 487 856,00	40 336 987,00	40 246 213,00	51 525 678,00	44 898 111,00	19,7%
- z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	55 493 519,81	66 921 199,08	78 876 470,24	79 723 080,18	67 579 705,63	21,7%
- pozostałe dochody bieżące, w tym:	104 976 666,30	105 403 908,17	101 409 993,10	113 148 065,04	127 536 930,30	21,4%
- z podatku od nieruchomości	74 202 724,27	75 819 174,01	75 619 568,94	80 742 381,34	87 205 421,82	17,5%
Dochody majątkowe	18 885 170,79	44 927 244,43	13 804 641,05	17 873 161,62	42 735 332,22	126,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźla”, dostęp online: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

W latach 2018-2022 nastąpił wzrost wydatków w gminie o 15,7%. Największy wzrost wydatków zaobserwowano w wydatkach związanych z obsługą długu i udzielonymi poręczeniami (wzrost o 163,1% w 2022 roku w stosunku do 2018 roku). Kolejno, należy zwrócić uwagę na obciążenie wydatków bieżących wydatkami sztywnymi (np. z tytułu wynagrodzeń i składek od nich). Udział tych wydatków w strukturze wydatków bieżących był znaczący, bowiem wynosił ok 43%.

Tabela 28. Roczne wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022

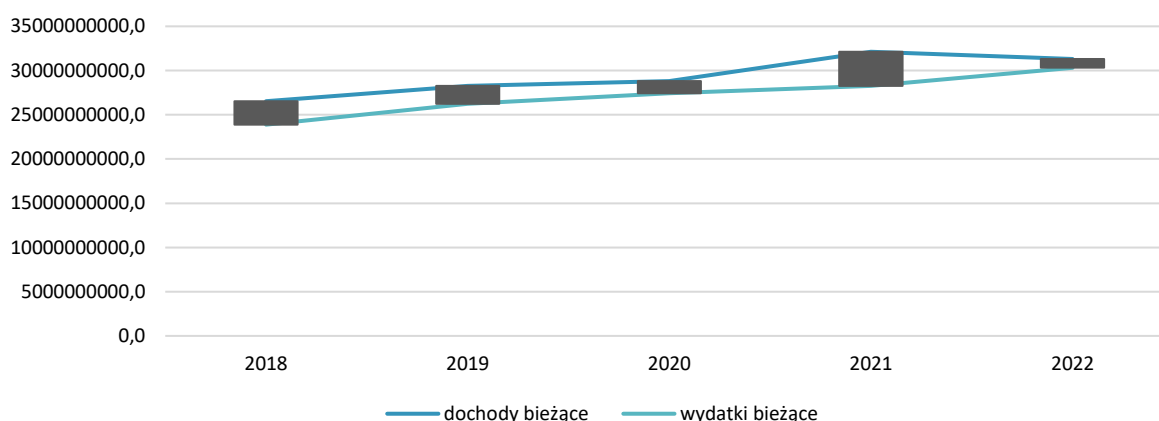
	2018	2019	2020	2021	2022	Zmiana % 2018/2022
Wydatki ogółem	305 458 886, 76	336 317 337,98	302 754 085, 54	312 257 024, 21	353 517 991, 38	15,7%
Wydatki bieżące, w tym:	238 843 854, 05	262 506 866, 04	274 522 820, 70	282 816 014, 68	303 125 939, 42	26,9%
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	104 922 324,78	113 643 027,13	116 356 210,71	124 002 227,35	133 758 936,94	27,4%
- wydatki związane z obsługą długu i udzielonymi poręczeniami	2 531 299,36	3 059 984, 03	2 059 419, 77	1 544 479, 66	6 661 609, 20	163,1%
- wydatki związane z realizacją zadań statutowych	65 543 692,54	67 950 951, 31	66 761 450, 88	69 632 910, 51	79 268 166,73	20,9%
- pozostałe wydatki bieżące	61 648 035, 80	75 162 252, 00	86 679 984, 50	86 679 984, 50	76 696 507, 80	24,4%
Wydatki majątkowe	66 615 032, 71	73 810 471, 94	28 231 264, 84	29 441 009, 53	50 392 051, 96	-24,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźla”, dostęp online: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

Analizując poziom dochodów bieżących i wydatków bieżących Kędzierzyna-Koźla należy podkreślić, iż w okresie pomiędzy 2018-2021 rokiem korzystna sytuacja związana z dochodami budżetu miasta pozwoliła na osiągnięcie stabilności budżetowej i podjęcie istotnego wysiłku inwestycyjnego. Wzrastający poziom dochodów, w tym również dostępność zewnętrznych środków dotacyjnych umożliwił realizację szeregu inwestycji w przestrzeni miasta. Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Miasta zbudowana została w sposób zbilansowany i bezpieczny, bazując na stabilnych źródłach dochodów, generowanych przez aktywność ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych, uwzględniając konieczność spłaty zobowiązań kredytowych, umożliwiających realizację inwestycji.

W odniesieniu do przyszłych dochodów bieżących zakłada się utrzymanie poziomu dochodów na stałym poziomie, rzędu 355 mln zł. Jest to podejście bezpieczne. Jak pokazują prognozy demograficzne w Kędzierzynie-Koźlu dojdzie do dalszych dynamicznych zmian związanych z liczebnością mieszkańców miasta, a także liczebnością poszczególnych grup ekonomicznych wieku. **Prognoza wskazuje, że wzrost dochodów budżetu miasta w największym stopniu uzależniony będzie od wzrostu dochodów ludności miasta.** Szybkość wzrostu dochodów miasta hamowana będzie poprzez zmiany demograficzne. Łącznie prognozuje się, przy założeniu utrzymania obecnego tempa wzrostu wynagrodzeń oraz rent i emerytur w kraju, że łączne dochody uzyskiwane przez osoby fizyczne w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do 2030 roku zwiększą się o około 30%. Jednocześnie prognoza ta obarczona jest szeregiem ryzyk, do których w pierwszej kolejności zaliczyć należy tempo wzrostu wynagrodzeń, rent i emerytur, tempo wzrostu gospodarczego, dynamikę migracji (np. odwrócenie lub zrównoważenie ubytku ludności), inflację a także trudne w perspektywie długofalowej do oszacowania skutki pandemii Covid-19 oraz wojny w Ukrainie.

Rysunek 64. Dochody bieżące i wydatki bieżące budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźla”, dostęp online: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

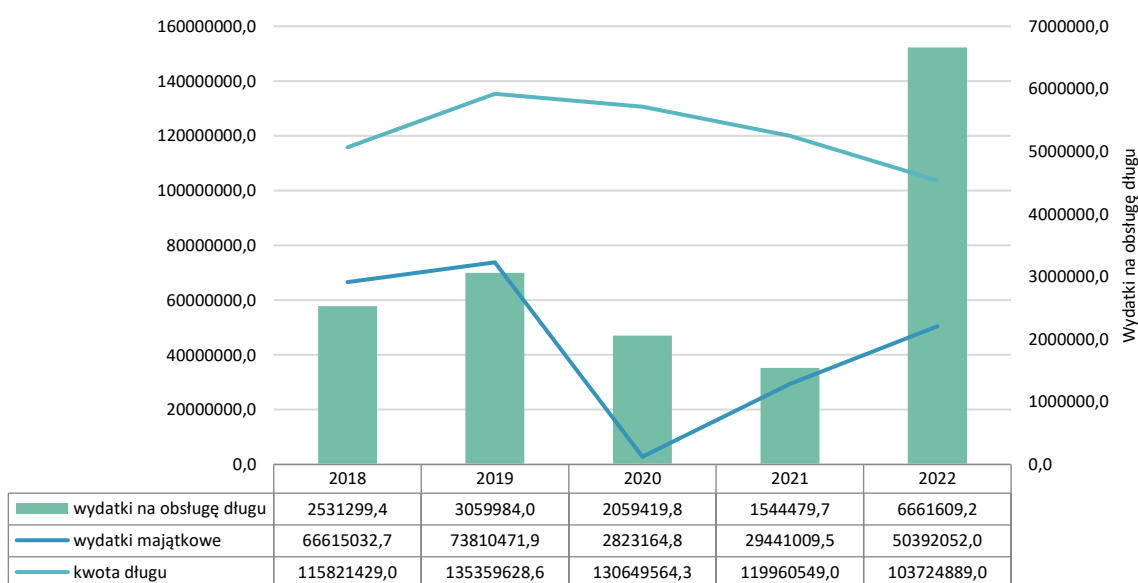
W odniesieniu do okresu 2018-2022 widoczny jest w prognozach wzrastający poziom rocznych rat kapitałowych, co związane było m. in. z wysiłkiem inwestycyjnych w latach 2018-2019 i skutkowało zaciąganiem kredytów (Rys.65). Jednocześnie w prognozach zakłada się utrzymanie przewagi nadwyżki operacyjnej nad kwotą rat kapitałowych. Jest to istotne z punktu widzenia „przyszłej aktywności inwestycyjnej miasta”, opartej m. in. na środkach zewnętrznych (poduszka dla finansowania inwestycji), a także możliwych ryzyk, takich jak niższy niż zakładano poziom dochodów miasta.

Tabela 29. Rozchody na spłaty długu a nadwyżka operacyjna w gminie Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
nadwyżka operacyjna	26 517 970,00	20 042 110,34	13 509 822,69	38 430 531, 65	9 999 831,84
rozchody na spłaty długu	8 497 900,00	9 247 900,00	11 714 900,00	10 678 260,00	16 235 660,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźla”, dostęp online: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

Rysunek 65. Wydatki majątkowe budżetu Kędzierzyna-Koźle w relacji do kwoty długu oraz wydatków na obsługę długu

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu finansowego Kędzierzyna-Koźla”, dostęp online: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/kedzierzyn-kozle/>, data dostępu: 14.10.2024 r.

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza Kędzierzyna-Koźla z miastami subregionalnymi potwierdza korzystniejszą sytuację budżetową miasta.

Na tle grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się wyższymi od średniej dochodami ogółem na mieszkańca, wyższym udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem, wyższymi dochodami własnymi w przeliczeniu na mieszkańca. Oznacza to, że miasto w większym stopniu niż przeciętne miasto subregionalne w kraju generuje dochody miasta przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym. Jak już wcześniej opisano, pozwoliło to miastu na podjęcie wyzwania inwestycyjnego, które widoczne było w kwotach wydatków majątkowych w okresie 2018-2021 roku, wyższych od średniej dla grupy porównawczej. Jednocześnie poziom dochodów miasta pozwalał na zrównoważoną spłatę zobowiązań kredytowych. W 2022 roku zaobserwowano różnice we wskaźniku okresu spłaty długu za pomocą średniej kwoty pełnej nadwyżki operacyjnej z ostatnich trzech lat. Bowiem dla grupy porównawczej wskaźnik ten, w 2022 roku wyniósł 74. Kwoty zobowiązań kredytowych do spłaty w przeliczeniu na mieszkańca były wyższe w Kędzierzynie-Koźlu od średniej dla grupy porównawczej.

Tabela 30. Wybrane dane odnoszące się do finansów Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju w latach 2018-2022

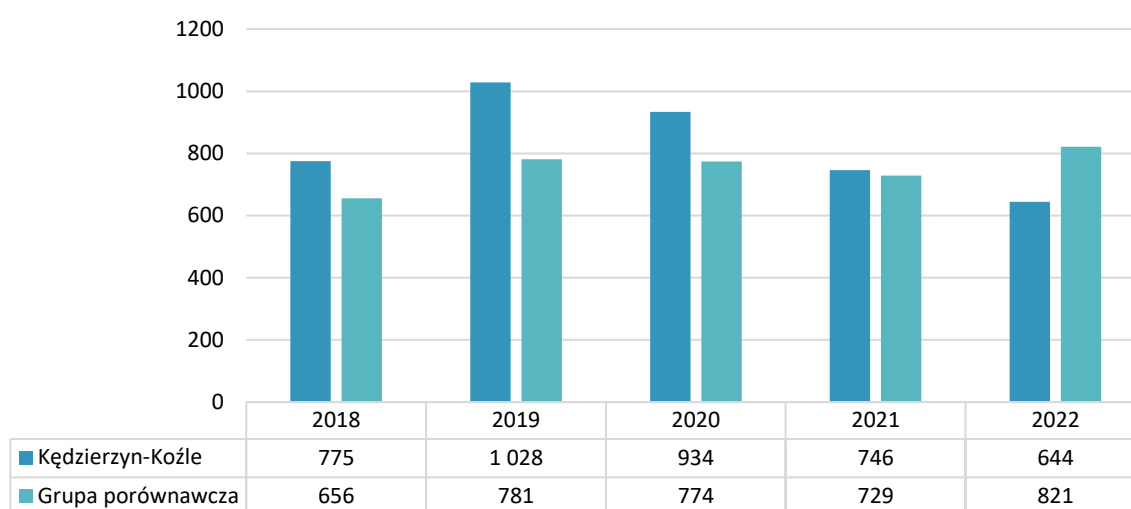
Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Dochody ogółem na mieszkańca – średnia trzyletnia	4288	5928	4110	5890
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem – średnia trzyletnia	63,89	63,92	55,82	56,81
Dochody własne na mieszkańca – średnia trzyletnia	2736	3813	2295	3361

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Okres spłaty długu za pomocą średniej kwoty pełnej nadwyżki operacyjnej z ostatnich 3 lat	4	5	5	74
Suma zobowiązań do spłaty przypadająca na 1 mieszkańca	1897	1880	1328	1562

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL

Kwota wydatków majątkowych w Kędzierzynie-Koźlu w omawianym okresie była wyższa na tle grupy porównawczej. W mieście najwięcej wyniosła w 2019 roku - 1 028, a najmniej w 2022 roku – 644 (spadek o 37,3%). Zaś w grupie porównawczej najwyższą wartość, tj. 821 osiągnęła w 2022 roku.

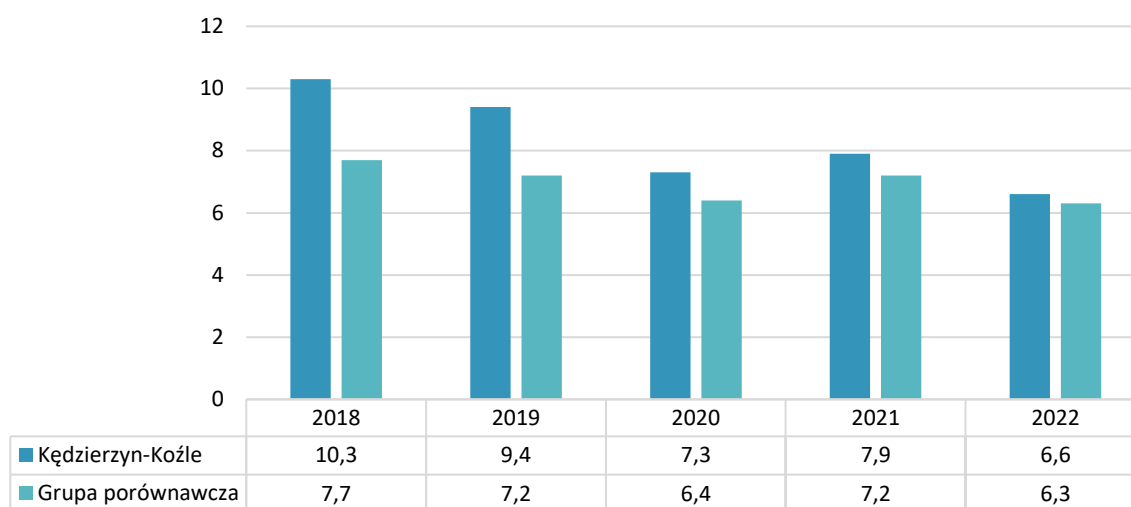
Rysunek 66. Kwota wydatków majątkowych przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Poniżej zaprezentowane wartości wskaźnika finansowego dla Kędzierzyna-Koźla, mierzącego zdolność jednostki do generowania nadwyżki operacyjnej w stosunku do jej bieżących dochodów. W analizowanym okresie, zdolność ta była wyższa w stosunku do grupy porównawczej. Pomimo tego, wartość wskaźnika spadła, z poziomu 10,3 w 2018 roku do 6,6 w 2022 roku. Podobna sytuacja miała miejsce w grupie porównawczej (spadek z 7,7 w 2018 roku do 6,3 w 2022 roku).

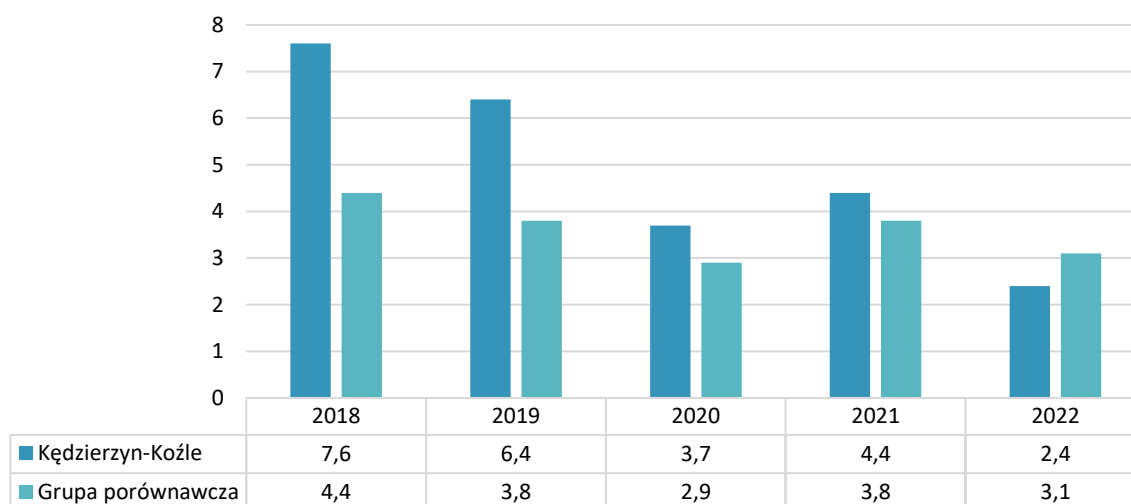
Rysunek 67. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących w latach 2018-2022 – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W przypadku wskaźnika dotyczącego relacji kwoty nadwyżki operacyjnej pomniejszonej o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących obserwowano spadek w latach 2018-2020 w Kędzierzynie-Koźlu (z poziomu 7,5 do 3,7) oraz w grupie porównawczej (z poziomu 4,4 do 2,9). W 2021 roku nastąpił nieznaczny wzrost wskaźnika (dla miasta o 0,7 p.p., a dla miast porównawczych o 0,9 p.p.), a w 2022 roku ponownie spadek (dla miasta do poziomu 2,4, a dla grupy porównawczej do poziomu 3,1).

Rysunek 68. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej pomniejszonej o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Powyższe analizy dowodzą, że Kędzierzyn-Koźle znajduje się w kondycji finansowej, pozwalającej na zaangażowanie się w realizację kilkuletniego Programu Rozwoju Miast, finansowanego przez Swiss Agency for Development and Cooperation oraz State Secretariat for Economic Affairs.

3. Stan środowiska, zasobów naturalnych, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego dokonano charakterystyki obszaru funkcjonalnego Kędzierzyna-Koźla, stwierdzając, że **miasto należy do obszarów o najpoważniejszych nagromadzeniach konfliktów i kolizji przestrzennych w województwie**. Wynikają one z faktu, że jest to obszar w którym występuje silna presja funkcjonującego przemysłu na obszary mieszkaniowe (obniżone standardy jakości środowiska w zakresie ochrony powietrza), silne przekształcenia powierzchni ziemi (eksploatacja piasku na terenie gminy Bierawa – sąsiadującej z Kędzierzynom-Koźlem), degradacja lasów oraz presja urbanizacyjna na tereny zagrożenia powodziowego.

Stan środowiska i zasobów naturalnych

Stan sanitarny powietrza kształtowany jest przez źródła przemysłowe, transport i niską emisję z lokalnych źródeł grzewczych. Wyniki wieloletnich badań wskazują na zmniejszenie się w ostatnich latach zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu i pyłu zawieszonego. Pomimo wyraźnego spadku emisji z zakładów przemysłowych, nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. emisji „niskiej” oraz poziom emisji benzenu. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc najczęściej o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych.⁸⁵

W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje punkt do pomiaru zanieczyszczeń powietrza przy ul. Bolesława Śmiałego 2⁸⁶.

Stan powietrza w wymienionych miejscach można sprawdzać pod adresem: <https://airly.org/map/pl/>. Prezentowane na ww. stronie wyniki mają charakter wyłącznie poglądowy i nie stanowią elementu Państwowego Monitoringu Środowiska. Dane z Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez GIOŚ-RWMŚ dostępne są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Na terenie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu prowadzi bezpośredni monitoring powietrza poprzez stacje pomiarowe, rejestrujące wyznaczone stężenia w wyznaczonych punktach. Przeprowadzone w 2020 i 2021 roku pomiary na stacjach pomiarowych w Kędzierzynie-Koźlu wykazywały brak przekroczeń wartości normatywnych benzenu oraz dwutlenku siarki i dwutlenku azotu. Przeprowadzone w 2020 i 2021 roku pomiary na stacji pomiarowej w Kędzierzynie-Koźlu ul. Bolesława Śmiałego wykazywały brak przekroczeń wartości normatywnych pyłu zawieszonego PM₁₀ w zakresie ilości dni z przekroczeniami wartości średniodobowej oraz wartości średniorocznej. Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} również nie notowano przekroczeń wartości dopuszczalnej.⁸⁷

⁸⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

⁸⁶ <https://airly.org/map/pl/>

⁸⁷ Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2017-2020 wraz z perspektywą na lata 2021-2024” oraz „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego na lata 2021-2024 wraz z perspektywą na lata 2025-2028, za rok 2020 i 2021.

Dodatkowo Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle prowadzi stały monitoring jakości powietrza. System, uruchomiony został na podstawie umowy z 2021 r. Obejmuje 27 czujników pyłu do pomiaru pyłów PM10 i PM2,5 zlokalizowanych na terenie całego miasta. System jest regularnie serwisowany w celu płynnego prowadzenia stałych pomiarów. Umowa obowiązywała do końca 2023 roku i została przedłużona na kolejny rok. Mieszkańcy mają nieograniczony całodobowy wgląd w wyniki, które są publikowane na stronie internetowej miasta w zakładce „Sprawdź jakość powietrza w mieście” (<https://webwidget.meteoalert.pl/52>).

Szczególnie nagłośnionym problem w Kędzierzynie-Koźlu jest kwestia jakości powietrza atmosferycznego. **Jak pokazują badania zrealizowane z mieszkańcami miasta (młodzież, liderzy lokalni, migranci, inne grupy) opinie o jakości powietrza kształtują negatywny wizerunek miasta⁸⁸.** Problem ten wpływa negatywnie na zdrowie mieszkańców i wymaga pilnych działań. W połączeniu z zatorem komunikacyjnym i brakiem odpowiednich inwestycji w infrastrukturę drogową, jakość życia w mieście może być obniżona. Warto także odnotować, że aż 67% uczniów szkół średnich wskazało, że jakość powietrza stanowi istotny problem w mieście.

W podobnym tonie o środowisku miejskim wypowiadali się migranci, którzy przebyli do Kędzierzyna-Koźla. W ich opinii Kędzierzyn-Koźle to miasto pod względem środowiska i przyrody miejsce dość rozdarłe. Z jednej strony oczywiście miasto jest postrzegane jako miasto typowo przemysłowe, z mocno rozwiniętym przemysłem, szczególnie przemysłem chemicznym, który mocno oddziałuje na nie. Z drugiej strony to także miasto, które w opiniach badanych jest dość zielone, z dużą ilością terenów leśnych. Jednakże to przemysłowe widmo jest dość mocno widoczne, a przede wszystkim odczuwalne. Badani podkreślali, że w mieście bardzo mocno czuć przemysł, który w nim funkcjonuje. Szczególnie mocno odczuwalne jest to w nocy. Sporym problemem związanym z ochroną środowiska jest także ruch samochodowy i korki, które tworzą się na mieście.⁸⁹

W opinii osób, które od lat mieszkają w Kędzierzynie-Koźlu Kędzierzyn-Koźle to miasto pod względem środowiska i przyrody postrzegane dwojako. Osoby te podkreślają, że mają świadomość, że Kędzierzyn-Koźle jest jednym z bardziej zanieczyszczonych miast w Polsce, a nawet w Europie, szczególnie jeśli chodzi o zanieczyszczenia powietrza. Niemniej jest to miasto dość zielone jak na miasto typowo przemysłowe. Ochrona środowiska powinna być dla miasta priorytetem. Miasto nie będzie się rozwijać, jeśli będzie zanieczyszczone. Nikt nie będzie chciał zamieszkać w mieście, które nie gwarantuje, że można w nim zdrowo i spokojnie żyć.⁹⁰

Kwestią budzącą niepokój mieszkańców, liderów społecznych, władz miasta jest przede wszystkim zanieczyszczenie benzenem. Problem stężeń benzenu w opinii Urzędu Miasta związany jest jednak z charakterystyką emisji zanieczyszczeń w czasie. O ile nieprzekraczane są średnioroczne stężenia tego gazu, to problem stanowią krótkotrwałe bardzo wysokie stężenia, notowane w mieście co pewien okres czasu. W ujęciu rocznym nie stanowią one podstawy do zdefiniowania problemu przez

⁸⁸ Badanie ilościowe z uczniami szkół średnich zostało zrealizowane w dniach 30.08. – 25.09.2024. Kwestionariusz wypełniło łącznie n=301 osób. Badanie zostało zrealizowane metodą ilościową, z zastosowaniem techniki zbierania danych CAWI oraz Badanie ankietowe z lokalnymi liderami opinii zostało zrealizowane w dniach 30.07. – 12.08.2024. Kwestionariusz wypełniło łącznie n=21 osób. Badanie zostało zrealizowane metodą ilościową, z zastosowaniem techniki zbierania danych CAWI.

⁸⁹ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu ,grudzień 2024 r.

⁹⁰ Źródło: Badanie IDI z przedstawicielami rodzin wielodzietnych zamieszkującymi na terenie miasta Kędzierzyn-Koźle, grudzień 2024 r.

państwowe służby ochrony środowiska ze względu na brak przekroczeń ustalonych wartości stężeń. Jednak w opinii Urzędu Miasta problem nie został należycie zbadany i określony, np. w jakim zakresie bardzo duże dobowe stężenia benzenu mogą wpływać na stan i bezpieczeństwo mieszkańców. Problem w dużym stopniu związany jest bowiem z odbiorem społecznym kwestii zanieczyszczeń powietrza benzenem. Brak wiedzy oraz brak rozwiązania problemu skutkuje obawami mieszkańców o swoje zdrowie⁹¹.

Problem występowania w powietrzu wysokich stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu jest problemem wieloletnim. Bowiem budzi szczególny niepokój mieszkańców miasta od kilku lat. Miasto oraz społeczność lokalna próbuje (niestety bezskutecznie) wskazać podmiot odpowiedzialny za emisję wysokich stężeń benzenu.

Główne przyczyny niezadowolającego stanu powietrza atmosferycznego to⁹²:

- Zjawisko niskiej emisji (związane głównie z uwalnianiem pyłów zawieszonych PM10 oraz PM 2,5) generowane aż w 50% przez paleniska domowe, w których pali się paliwami gorszej jakości lub śmieciami. W dużym stopniu jest to uwarunkowane kwestiami ekonomicznymi (tzw. ubóstwo energetyczne, tj. spalaniem paliw najtańszych), jak też niską świadomością ekologiczną mieszkańców. Ponadto na zły stan powietrza ma wpływ transport (12%); przemysł (12%); rolnictwo (10-11%).
- Rozwinięta funkcja przemysłowa, związana z funkcjonowaniem na terenie miasta i poza jego granicami dużych zakładów przemysłowych, które wywierają niekorzystny wpływ na środowisko (w tym m. in. podmioty emitujące benzen) oraz stanowią potencjalne źródło katastrofy chemicznej (wrzesień 2023 r. awaria instalacji amoniaku w Grupie Azoty, grudzień 2020 r. wybuch w zakładzie przetwarzającym magnez MagTec, tu wg świadków „*wstrząs był odczuwalny w całym mieście a nawet okolicznych miejscowościach*”).
- Zmiany klimatyczne, których skutkiem są głównie susze i powodzie (miasto jest szczególnie na nie narażone), w tym również deficyt zasobów wodnych. Miasto nie wykorzystuje wystarczająco wód opadowych. Brakuje systemów małej retencji, które mogłyby zaspokoić bieżącą potrzebę pielęgnacji i ochrony zieleni miejskiej.

Zły stan środowiska wpływa na jakość życia i postrzeganie miasta przez mieszkańców:⁹³

- Zła jakość środowiska bardzo negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Miasto w pierwszej kolejności kojarzone jest przez mieszkańców przez pryzmat zanieczyszczonego powietrza, niezależnie od obiektywnych ocen jego stanu, co wynika, m. in. z niskiego poziomu zaufania społecznego. Negatywny wizerunek kształtowany przez zły stan środowiska może mieć wpływ na decyzje migracyjne. Choć pewnie nie jest to czynnik determinujący nie należy go lekceważyć.
- Zła jakość powietrza atmosferycznego ma bezpośredni wpływ na jakość życia, w tym wpływa na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców (np. choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia). Realny problem dotyczy w szczególności pyłów zawieszonych pochodzących z niskiej

⁹¹ Za: Stanowiska Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu, pismo z dnia 04.11.2019 r. skierowane do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

⁹² Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do roku 2030.

⁹³ Ibidem.

emisji, głównie z emisji generowanej przez paleniska domowe (jakość zasobów mieszkaniowych).

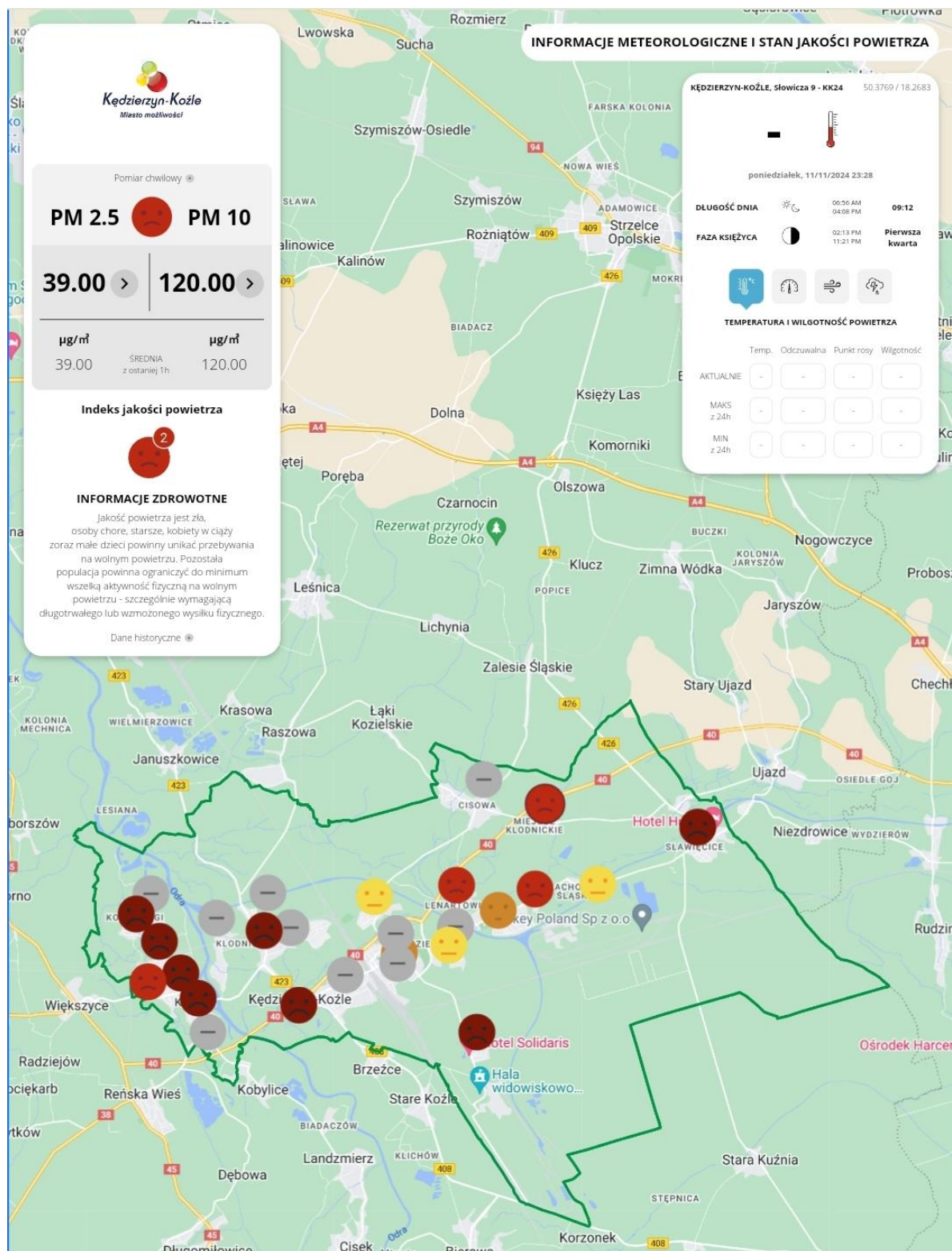
- Deficyt zasobów wodnych może ograniczać konkurencyjność miasta w sferze gospodarczej (np. niski poziom wody w Odrze ogranicza działalność transportu rzeczno). Długotrwałe susze mogą pogłębiać problem jakości powietrza (pożary, pylenie).

Aktualne wyniki pomiarów jakości powietrza w Kędzierzynie-Koźlu można obserwować na bieżąco:

- na stronie internetowej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle **www.kedzierzynkozle.pl** (w zakładce „System Monitoringu Jakości Powietrza” kierującej na <https://webwidget.meteoalert.pl/52>, gdzie graficznie prezentowane są wyniki pomiarów pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 w 27 punktach miasta;
- bezpośrednio na stronie WIOŚ **www.opole.pios.gov.pl** (w zakładce „Jakość powietrza atmosferycznego” – „Bieżące wyniki pomiarów”).;

Dostępność do informacji na temat jakości powietrza wpisuje się w politykę transparentności i bezpieczeństwa publicznego miasta, a z drugiej strony przyczynia się do kształtowania wizerunku miasta zanieczyszczonego. Informacje o złym stanie docierają do mieszkańców szybciej i są częściej komentowane w społeczności miejskiej.

Rysunek 69. Wizualizacja informacji nt. stanu powietrza atmosferycznego w ramach Miejskiego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza (info z dn. 11.11.2024 r.)

Źródło: <http://powietrze.kedzierzynkoze.pl/>, dostęp 11.11.2024 r.

Praktycznym narzędziem do obserwacji wyników pomiarów jakości powietrza na telefonie komórkowym jest Aplikacja BLISKO. Aplikacja pokazuje na bieżąco stan powietrza na stacji pomiarowej przy ul. Bolesława Śmiałego 2 (określając go jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, dostateczny, zły,

bardzo zły wraz z oznaczeniem kolorystycznym). Oprócz pomiarów benzenu (C₆H₆) oraz pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} prezentowane są wyniki pomiarów dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i ozonu.

Warto nadmienić, że w ramach prowadzenia dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska w 2023 roku przeprowadzono 10 kampanii informacyjnych na temat środowiska. Do podmiotów, które włączały się w działania na rzecz podniesienia wiedzy mieszkańców w zakresie ekologii i ochrony środowiska należy zaliczyć: Miejską Bibliotekę Publiczną w Kędzierzynie-Koźlu (3 kampanie), Związek Międzygminny „Czysty Region” (6 kampanii), Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa (1 kampania), Biuro Informacji i Promocji Miasta (2 kampanie) oraz Biuro Komunikacji Medialnej (1 kampania).

Najważniejszym ciekim wodnym miasta Kędzierzyna-Koźle jest rzeka Odra, przepływająca z południa na północ przez zachodnią część miasta na odcinku o długości ponad 8 km. Cały obszar gminy znajduje się w zlewni Odry. Natomiast sieć hydrograficzną w gminie uzupełniają dopływy Odry:

- ⇒ lewobrzeżne: drobne cieki wodne, jak Lineta, Golka czy Większycka Woda,
- ⇒ prawobrzeżne: rzeka Kłodnica (z dopływami Młynówka, Potok Lenartowski, Dopływ spod Kopaniny), która wpada do Odry w Kędzierzynie-Koźlu.

Ponadto, teren miasta przecinają trzy kanały: Kanał Kłodnicki (obecnie nieczynny, łączący Kłodnicę z Odrą), Kanał Gliwicki (łączący Gliwice z Odrą) oraz Kanał Kędzierzyński (łączący Zakłady Azotowe Kędzierzyna z Kanałem Gliwickim). Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2017 roku wykazała, że wody powierzchniowe występujące na terenie Kędzierzyna-Koźla charakteryzowały się złym stanem⁹⁴.

W roku 2024 (jaki i minionych latach: 2023, i wcześniej) zmagano się ze skutkami katastrofy ekologicznej, która dotknęła Odrę, Kanał Gliwicki i Kłodnicę. Kolejny raz doszło do skażenia wody, masowe wymieranie ryb i zniszczenia siedlisk. Powyższe powiązane było z ekspansywną działalnością przemysłu i rolnictwa, kiedy szkodliwe substancje chemiczne metale ciężkie, sole oraz spływy z pól rolniczych niosące nawozy sztuczne i pestycydy przyczyniły się do eutrofizacji rzeki i wzrostu zakwitów glonów. Po raz kolejny korzystanie z rzeki w okresie letnim dla celów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych zostało zabronione.

W danych statystycznych odnoszących się do Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych uwidacznia się przemysłowy charakter miasta. Obraz miasta przemysłowego widoczny jest m. in. w wyższych wskaźnikach emisji zanieczyszczeń pyłowych na 1 km² powierzchni powiatu, większym zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, większej ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, a także niższym udziale odsetka ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Zakłady przemysłowe przyczyniają się do większej emisji i zużycia wody, a co za tym idzie produkują większe ilości ścieków.

Ciekawie kształtują się wskaźniki ilości wytwarzanych odpadów komunalnych w relacji do liczby mieszkańców. Na jednego mieszkańca Kędzierzyna-Koźla przypadało wyraźnie mniej odpadów niż średnia w grupie porównawczej.

⁹⁴ Za: WIOŚ

Tabela 31. Wybrane dane odnoszące się do ochrony środowiska Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na 1 km ² powierzchni JST w ciągu roku (dane powiatowe)	0,32	0,31	0,22	0,17
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do reedukacji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (dane powiatowe)	99,7	99,9	93,2	93,6
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca	194,5	187,8	137,7	115,8
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzane do wód lub do ziemi w ciągu roku na 1 mieszkańca	128,8	169,6	53,5	58,3
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	57,6	47,5	90,95	92,28
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca (kg/ os.)	232,4	183,3	288,4	247,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Porządek publiczny i bezpieczeństwo

Za zapewnienie bezpieczeństwa obywateli Kędzierzyna-Koźla **w zakresie ochrony przeciwpożarowej odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej** (ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 12), w ramach której w mieście funkcjonują dwie jednostki ratunkowo gaśnicze:

- ⇒ Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 1, ul. Mostowa 33,
- ⇒ Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 2, ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 12.

Mając na uwadze specyfikę miasta przemysłowego władze miasta ściśle współpracują z Komendą Powiatową Straży Pożarnej. Katastrofy chemiczne, o których była mowa wcześniej, czy pożar nielegalnego składowiska odpadów w listopadzie 2023 r. kiedy zapłonęło 400 pojemników, w których magazynowane były bliżej niekreślone substancje chemiczne, powodują, że mieszkańcy żyją w obawie o swoje bezpieczeństwo. Odpowiedzią na stan zagrożenia mogą być zgłaszane corocznie do Budżetu obywatelskiego działania związane z doposażeniem w specjalistyczny sprzęt i środki jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Zadania te są na tyle istotne, że uzyskują poparcie lokalnej społeczności dla ich realizacji i każdego roku któraś ze strażnic zostaje doposażona w sprzęt ratowniczo-gaśniczy.

Na terenie miasta działa aż pięć jednostek ochotniczej straży pożarnej włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (jedną z tych jednostek stanowi Oddział Ratownictwa Wodnego):

- ⇒ OSP KSRG Cisowa, ul. Brzechwy 44,
- ⇒ OSP KSRG Miejsce Kłodnickie, ul. Szpaków 11,
- ⇒ OSP KSRG Sławięcice, ul. Sławięcicka 18,
- ⇒ OSP KSRG Kłodnica, ul. Kłodnicka 23,
- ⇒ OSP KSRG ORW Kędzierzyn-Koźle, ul. Wyspa 22c.

Za zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego w mieście odpowiada Komenda Powiatowa Policji (ul. Wojska Polskiego 18) wraz z Komisariatem Policji (ul. Raclawicka 3)⁹⁵. KPP od lat wspiera działania Gminy w zakresie poprawy bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa ruchu drogowego pieszych i rowerzystów. W związku z nasilającymi się tzw. cyberatakami, uwrażliwia seniorów na próby wyłudzenia danych osobowych. Współpracuje w tym zakresie m.in. z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz placówkami oświatowymi, gdzie prowadzi zajęcia o tematyce współczesnych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy w strukturze Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle funkcjonuje **Wydział Straży Miejskiej i Zarządzania Kryzysowego**, który nie tylko prowadzi wspólne z policją patrole mające poprawić bezpieczeństwo mieszkańców, ale również realizuje inne zadania np. z zakresu zabezpieczania i zwalczania skutków klęsk żywiołowych, katastrof, awarii, skażeń oraz opracowuje plan operacyjny ochrony gminy przez powodzią. O skuteczności prac tej jednostki dane nam było poznać się nie dalej jak we wrześniu 2024 r. kiedy przez województwo opolskie i dolnośląskie przeszła fala powodziowa. Kędzierzyn-Koźle miasto dużego przemysłu położone nad Odrą i Kłodnicą w otoczeniu lasów narażone jest na niemal na każdy rodzaj niebezpieczeństwa (wybuch, pożar, powódź) zatem współpraca i wzmocnienie podmiotów strzegących na co dzień bezpieczeństwa miasta i jego mieszkańców jest jednym z priorytetów.

Zgodnie z Wykazem zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, podanym do publicznej wiadomości przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, na terenie województwa opolskiego występuje **10 zakładów dużego ryzyka** (stan na dzień 31 grudnia 2023), w tym aż 6 na terenie miasta :

- ⇒ Brenntag Polska Sp. z o.o., Wydział Magazynowy, Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ PCC Synteza Spółka Akcyjna, Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ ICSO Chemical Production Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ Warter Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ Silekol Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ Dragongaz Sp. z o.o., Chróścina Nyska,
- ⇒ Unimot S.A, Zawadzkie,
- ⇒ Arcelormital Poland S.A., Zdzeszowice,
- ⇒ Umicore, Radzikowice.

oraz 13 zakładów zwiększonego ryzyka, w tym 5 na terenie miasta:

- ⇒ Air Products Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ STP & DIN CHEMICALS Sp. z o. o. Zakład w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ FLUKAR Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Kędzierzynie-Koźlu,
- ⇒ FLC Industries Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- ⇒ Petrochemia Blachownia Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle
- ⇒ Elkom-Gaz Sp. z o.o. Sp. k., Przedmość,
- ⇒ Bioagra S.A. Zakład Produkcji Etanolu „Goświnowice”, Głębinów,

⁹⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

- ⇒ PGE GÓRNICTWO I ENERGETYKA KONWENCJONALNA S.A. Oddział Elektrownia Opole,
- ⇒ NASYCALNIA PODKŁADÓW Sp. z o.o., Pludry,
- ⇒ BUNGE POLSKA Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Brzegu,
- ⇒ SEPPELER OCYNKOWNIA ŚLĄSK Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Kluczborku,
- ⇒ Cerpol-Kozłowice Sp. z o.o., Kozłowice
- ⇒ Linde Gaz Polska Sp. z o.o. Stacja Zgazowania Tlenu Radzikowice, Radzikowice ⁹⁶.

Sytuacja hydrograficzna miasta Kędzierzyn-Koźle sprawia, że jest to obszar narażony na występowanie podtopień i powodzi. Największe zagrożenie stwarza rzeka Odra, ale znaczenie mają również Kłodnica z Kanałem Kłodnickim i układ mniejszych cieków (Linety, która zalała Koźle w 2010 roku, Golki, Większyckiej Wody). Z tego powodu do strefy o bezpośrednim zagrożeniu powodziowym zalicza się osiedla położone w dolinie rzeki Odry (osiedla Koźle, Kłodnicę, Rogi i Pogorzelec – oczyszczalnia i tereny rolne)⁹⁷. Wydarzenia z września 2024 r. dają nadzieję, że dzięki zbiornikowi Racibórz Dolny, miasto nie zostanie dotknięte skutkami wielkiej wody. Nie wolno jednak zapominać o stanie wałów i umocnień przeciwpowodziowych mających za zadanie utrzymać wezbrany nurt rzeki w korycie. Zmiany klimatu wywołujące okresy długotrwałej suchy lub przeciwnie intensywne opady deszczu zapewne nie raz będą jeszcze realnym zagrożeniem dla miasta.

Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się zasadniczo korzystnymi wskaźnikami opisującymi poziom bezpieczeństwa publicznego. W omawianym mieście notuje się mniej przestępstw w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego, bezpieczniej się pracuje oraz porusza po mieście.

Na kwestie bezpieczeństwa zwracali uwagę także migranci, którzy przebywają w Kędzierzynie-Koźlu. Kędzierzyn-Koźle jest postrzegany jako miasto bezpieczne, w którym można wyjść wieczorem bez strachu i obaw, że coś złego się wydarzy. Migranci uczestniczący w badaniu jakościowym wskazywali, że nie odczuwają lęku, że ktoś może ich zaatakować, nie obawiają się także tego, że jakkolwiek atak może mieć podłoże narodowościowe. Postrzegają miasto jako bardzo bezpieczne, w którym czują się jego częścią, nikt ich nie zaczepia i nikt nie robi im problemów.⁹⁸

W Kędzierzynie-Koźlu w 2022 roku doszło do 627 kolizji i wypadków. Oznacza to, że na 1000 mieszkańców miasta przypadło 11,4 zdarzenia drogowego. Dwie ich najczęstsze przyczyny to nieprawidłowo wykonany manewr cofania i nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu. Eksperti rankomat.pl przygotowali listę 84 największych miast w Polsce i porównali, ile kolizji oraz wypadków przypadło w nich na 1000 mieszkańców. Kędzierzyn-Koźle zajął 48. miejsce. W badanym okresie wynik ten był najlepszy spośród wszystkich uwzględnionych w zestawieniu miast województwa opolskiego. Do przygotowania listy wykorzystano dane z systemu ewidencji wypadków i kolizji.⁹⁹

⁹⁶ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>, dostęp: 14.10.2024 r.

⁹⁷ Źródło: Za: Gmina Kędzierzyn-Koźle. Operat ochrony przed powodzią gminy Kędzierzyn-Koźle. Operat ochrony przed powodzią. Część ogólna.

⁹⁸ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu ,grudzień 2024 r.

⁹⁹ Źródło: <https://www.lokalna24.pl/arttykul/16669,kedzierzyn-kozle-na-liscie-najbardziej-kolizyjnych-i-wypadkowych-miast>, dostęp: 14.10.2024 r.

Tabela 32. Wybrane dane odnoszące się do porządku i bezpieczeństwa publicznego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10. tys. mieszkańców	3,89	3,14	4,85	3,72
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10 tys. mieszkańców	82,8	77,4	82,0	97,5
Przestępstwa drogowe stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10. tys. mieszkańców	14,3	17,0	18,8	18,5
Liczba wypadków przy pracy na 1000 zatrudnionych	-	5,66	-	4,72
Ofiary śmiertelne wypadków drogowych na 100 tys. ludności (dane powiatowe, średnia 3-letnia)	6,3	5,66	8,1	4,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W 2021 roku za najniebezpieczniejsze przejście drogowe uznano to znajdujące się na ul. Raclawickiej w pobliżu stacji benzynowej, wiodące na plany Kozielskie i promenadę Ks. Rutyny. To tu (biorąc pod uwagę obszar całego miasta) najczęściej dochodziło do potrażeń pieszych. Konieczność stworzenia ścieżki pieszo-rowerowej na głównym skrzyżowaniu w Koźlu i dwóch mostach wskazywania w badaniu Liderów opinii społecznej a także w czasie spotkania z mieszkańcami w Kawiarence Obywatelskiej i Mobilnym Punkcie Konsultacyjnym (6.12.2024r.) .

Opieka zdrowotna

Na terenie miasta funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. Obiektem o największym znaczeniu jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu, w skład którego wchodzi kompleks szpitalny zlokalizowany pomiędzy ul. 24 Kwietnia oraz ul. Franklina Delano Roosevelta (z takim oddziałami jak: chorób wewnętrznych, chirurgii, anestezjologii i intensywnej terapii, laryngologicznym, neonatologii, neurologicznym, położniczo-ginekologicznym, dziecięcym, geriatricznym, okulistyki czy urazowo-ortopedycznym). W szpitalu przy ul. Judyma mieszczą się oddziały: geriatriczny, pulmonologiczny i dermatologiczny. Podmioty lecznicze są rozmieszczone równomiernie w różnych częściach Kędzierzyna-Koźla, co zapewnia mieszkańcom wygodny dostęp do usług opieki zdrowia. Obywatele mają także zapewniony dostęp do opieki pielęgnacyjnej oraz paliatywnej, która realizowana jest przez Stację Opieki Caritas (ul. Krzywoustego 2)¹⁰⁰. W 2019 roku zakończono budowę hospicjum. Obiekt dysponuje czterema pokojami dwuosobowymi oraz trzema jednoosobowymi, częścią dzienną oraz salą rehabilitacyjną. Na terenie hospicjum działa poradnia opieki paliatywnej. Obiektem zarządza obecnie Caritas Diecezji Opolskiej.

¹⁰⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

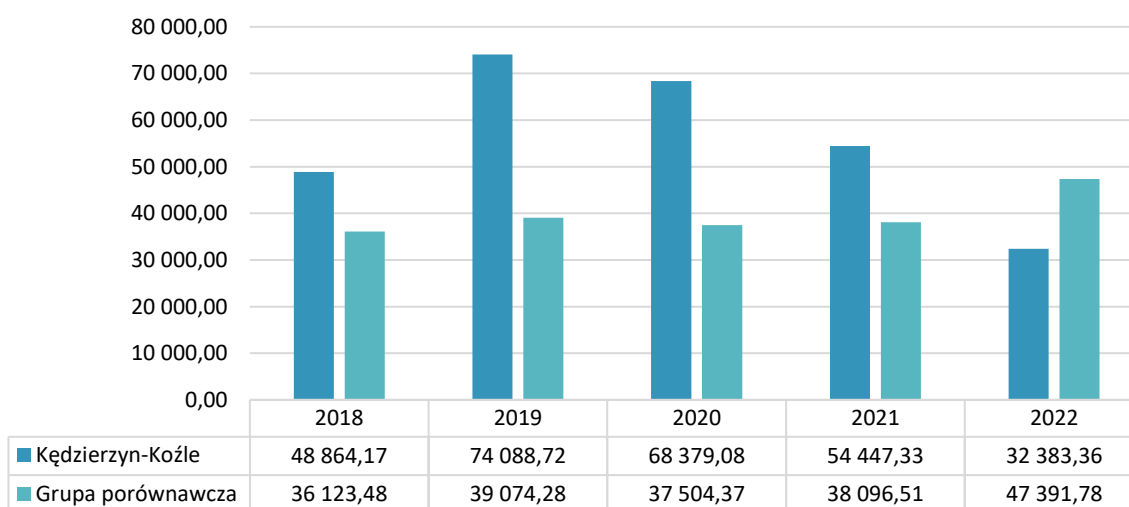
W związku pandemią COVID – 19 Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu przekształcony został na szpital jednoimienny, a hospicjum wyznaczono jako czasowe izolatorium. Po odwołaniu stanu pandemii obie jednostki wróciły do swoich zadań.

W mieście funkcjonuje także Polsko-Amerykańska Klinika Serca. Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca (PAKS) – to sieć ponad 20 oddziałów kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii i chirurgii naczyniowej na terenie Polski¹⁰¹. Warto w tym miejscu wspomnieć o działalności Kliniki Nova, tzw. klinika „jednego dnia”. To wielospecjalistyczny ośrodek medycyny, który w sposób kompleksowy świadczy opiekę medyczną poprzez poradnie specjalistyczne, sieć lekarzy rodzinnych a przede wszystkim zabiegi urologiczne, okulistyczne, laryngologiczne, chirurgiczne czy ginekologiczne.

Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się względnie korzystnymi wskaźnikami opisującymi dostępność do opieki zdrowotnej oraz stan zdrowia mieszkańców.

Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2021 charakteryzował się wyższą wartością wskaźnika wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców niż średnia notowana dla grupy porównawczej. Wydatki na opiekę zdrowotną w relacji do liczby mieszkańców rosły. Tym samym widoczna jest kolejna korelacja z danymi demograficznymi. Rosnące wydatki w relacji do liczby mieszkańców świadczyć mogą o wzroście kosztów jednostkowych utrzymania opieki zdrowotnej.

Rysunek 70. Wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców (średnia 3letnia)

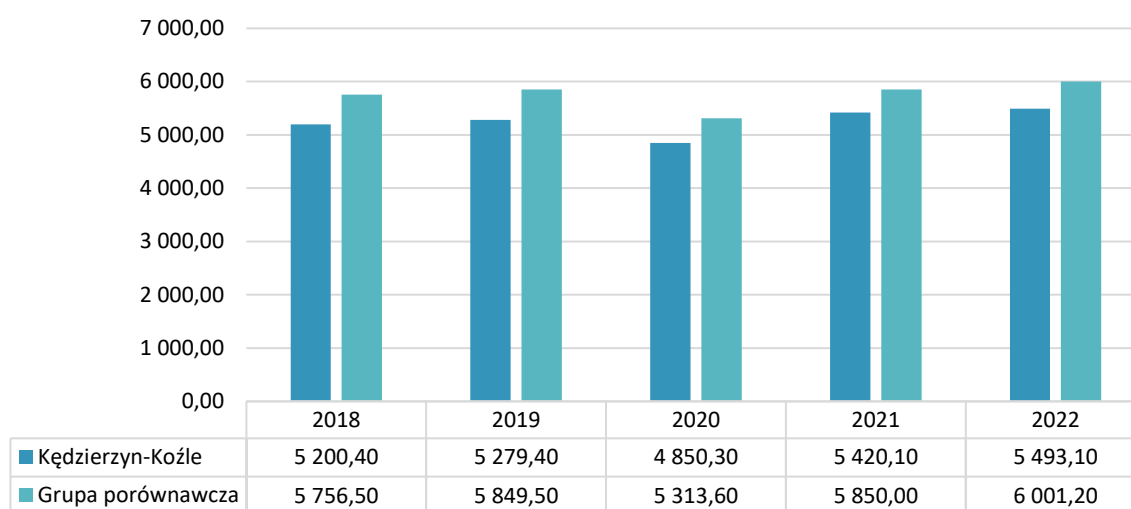

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

W Kędzierzynie-Koźlu odnotowano mniejszą liczbę porad lekarskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego. Tym samym można wnioskować, że system opieki zdrowotnej jest relatywnie mniej obciążony niż ma to miejsce w statystycznym mieście podobnej wielkości co Kędzierzyn-Koźle. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że wskaźnik ten wzrósł w 2022 roku zarówno w Kędzierzynie-Koźlu jak też w innych miastach subregionalnych. Świadczy to, o rosnącym popycie na porady lekarskie wśród mieszkańców. Rosnące wartości wskaźników skorelowane są z dynamiką przyrostu liczby osób w wieku senioralnym.

¹⁰¹ Źródło: <https://klinikiserca.pl/>, dostęp: 14.10.2024 r.

Rysunek 71. Liczba porad lekarskich na 1000 mieszkańców - średnia dla 3 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Liczba lekarzy i lekarzy dentystów wzrosła w analizowanym okresie zarówno w przypadku Kędzierzyna Koźla, jak i w kontekście innych miast. Obserwujemy wzrost liczby łóżek w szpitalach na 1000 mieszkańców dla Kędzierzyna-Koźla, a spadek w odniesieniu do innych miast.

Dalej, należy zauważyć, spadek odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia w latach 2018-2022.

Tabela 33. Wybrane dane odnoszące się do opieki zdrowotnej Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Liczba lekarzy i lekarzy dentystów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców	1,9	3,0	2,0	3,0
Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców	4,1	4,4	4,1	3,8
Odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia (dane powiatowe)	16,2	13,4	15,9	13,6
Zgony z powodu zachorowania na nowotwory i choroby układu krążenia na 1000 mieszkańców	8,4	8,3	7,4	7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Mówiąc o opiece zdrowotnej **nie sposób nie wspomnieć o zauważalnej od pewnego czasu pogarszającej się kondycji psychicznej najmłodszego pokolenia mieszkańców**. Dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji pokazują narastającą liczbę osób w wieku do 18 roku życia, która w ostatnich latach podjęła próby samobójcze. Nasilenie problemu zauważalne jest po okresie izolacji związanej z pandemią Covid- 19.

Tabela 34. Dane dotyczące prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży do 18 roku życia

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba zgłoszeń	4	3	9	10	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP, stan na dzień 31.12.2024 r.

Policjanci z Zespołu Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii zapewniają, iż współpracują z placówkami oświatowymi, prowadząc tak systematycznie spotkania dotyczące cyberprzemocy i przemocy rówieśniczej.

Przyczyny tych zdarzeń nie zostały jednoznacznie określone. Z rozmów z psychologami szkolnymi wynika, iż powodem rosnącej liczby prób samobójczych jest zagubienie, niezrozumienie ale także odtrącenie lub przeciwnie agresywna napastliwość (hejt, cyberprzemoc) ze strony rówieśników.

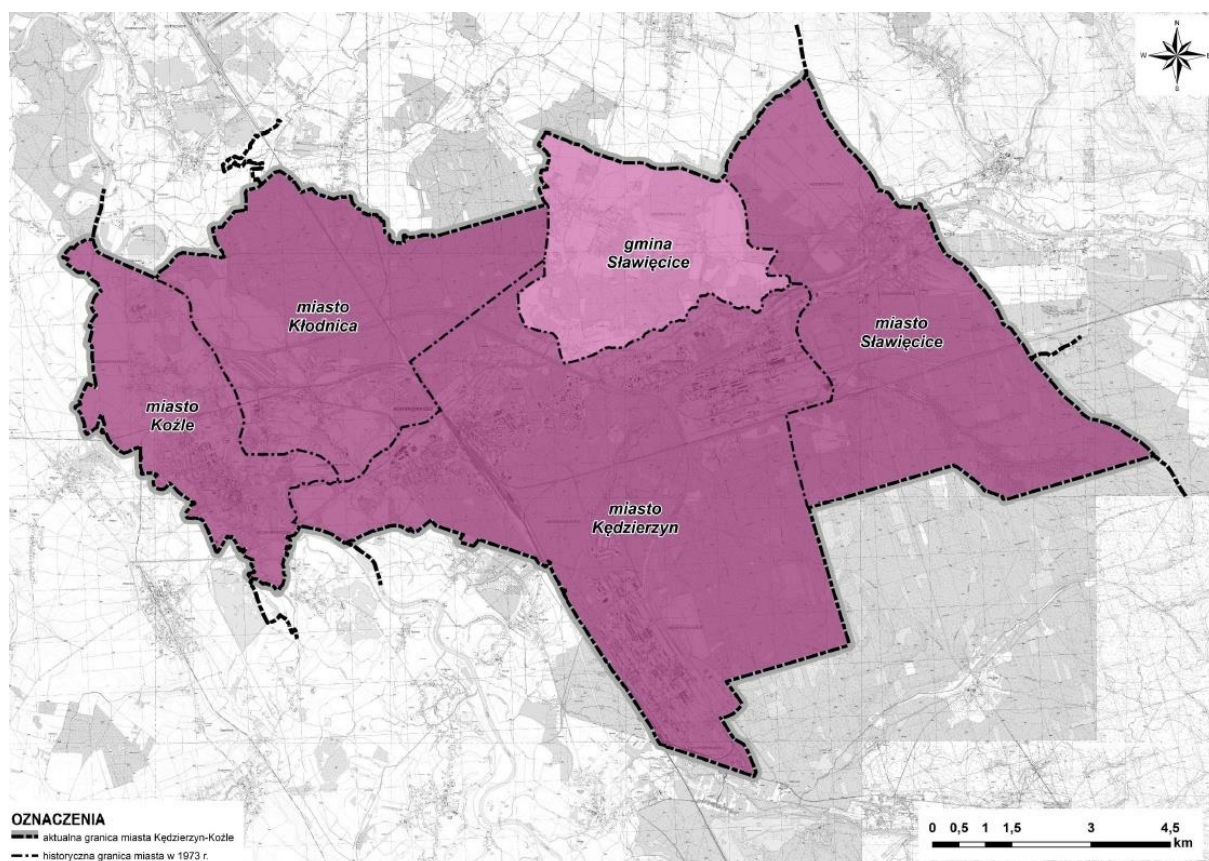
W ankiecie prowadzonej u schyłku pandemii Covid-19 wśród uczniów, rodziców i nauczycieli kędzierzyńsko-kozielskich szkół podstawowych, aż 20% dzieci wypełniających ankietę zauważało u siebie poczucie samotności.¹⁰²

¹⁰² Dane Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta za podstawie badania skutków pandemii Covid-19 wśród uczniów, rodziców i nauczycieli kędzierzyńsko-kozielskich szkół podstawowych, 2022 r.

4. Sytuacja miasta w sferze ładu przestrzennego

Opisując sferę ładu przestrzennego w odniesieniu do Kędzierzyna-Koźla należy podkreślić kilka istotnych faktów. Miasto powstało w 1975 roku z połączenia czterech osobnych organizmów administracyjnych: Kędzierzyna, Koźla, Sławęcic i Kłodnicy. Miasto położone jest nad Odrą, w Koźlu znajdował się jeden z największych portów rzecznych w Polsce. W Kędzierzynie-Koźlu znajdują się jedne z największych w Polsce zakładów chemicznych – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn, a także na ponad 400-stu hektarowym obszarze po byłym Holdingu „Blachownia” działa blisko 60 firm (głównie zakłady produkcji petrochemicznej, produkcji paliw, przetwórstwa tworzyw sztucznych, produkcji koncentratów, maszyn i urządzeń). Kędzierzyn-Koźle jest drugim co do wielkości miastem województwa opolskiego pod względem liczby ludności i obszaru. O ile pod względem ludności ustępuje znaczenie stolicy województwa (jest ponad dwukrotnie mniejszym miastem), o tyle powierzchniowo jest miastem porównywalnym do Opola (149 km² wobec 123,4 km²). Prawie połowę powierzchni miasta pokrywają lasy, a poszczególne osiedla oddalone są istotnie od siebie.

Rysunek 72. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

Pisząc o historii Kędzierzyna-Koźla i ukształtowaniu struktur przestrzennych miasta, należy zasadniczo przedstawić historię praktycznie każdego z osiedli tworzących miasto. Odrębność struktur osadniczych miasta jest dziś również widoczna. Miasto jest specyficznym zlepkiem mniejszych zwartych struktur osadniczych, które położone są w sporej odległości od siebie. Przestrzenie pomiędzy strukturami osadniczymi wypełnia przyroda, w tym lasy, rzeki i kanały.

Pierwsze osadnictwo na terenie dzisiejszego **Kędzierzyna-Koźla** miało miejsce w VIII i IX wieku, kiedy tereny górnej Odry zostały skolonizowane przez słowiańskie plemiona Opolan i Gołyszyc. Najstarszą częścią Kędzierzyna-Koźla jest **Koźle**, które jako gród obronny pierwszy raz zostało wspomniane w Kronice Galla Anonima z 1104 roku. Gród obronny przekształcił się w 1155 roku w gród kasztelański, który w 1281 roku otrzymał prawa miejskie na prawie niemieckim. Lokalizacja grodu nie była przypadkowa – w tym miejscu przecinały się szlaki handlowe z Opawy do Opola i Wrocławia oraz z Pragi do Bytomia i Krakowa. Ponadto położenie na wzniesieniu nad brzegiem Odry w otoczeniu podmokłych i bagnistych terenów zapewniało bezpieczeństwo i ułatwiało ewentualną obronę grodu, a później miasta. Dodatkowo w pobliżu miasta istniała możliwość dogodnego przeprawienia się przez rzekę.

Koźle korzystając ze swojego strategicznego położenia rozwijało się jako **lokalny ośrodek handlu i rzemiosła**. Do początków wieku XVI w Koźlu powstał murowany ratusz oraz odbudowano zamek z wieżą i basztą obronną, zaś samo miasto liczyło 1 800 mieszkańców i 235 domów. Rozwój miasta został przerwany przez wojnę trzydziestoletnią, kiedy miasto zostało kilkakrotnie spalone, zaś dotychczasowi mieszkańcy zostali zmuszeni do ucieczki.

Z racji strategicznego położenia Koźla w 1738 roku Austriacy założyli tutaj twierdzę obronną – miasto zostało otoczone umocnieniami ziemnymi. W 1741 roku w trakcie wojny o sukcesję austriacką miasto zostało zdobyte przez Prusaków, a dwa lata później z rozkazu króla pruskiego Fryderyka II rozpoczęto wznoszenie nowej twierdzy kozielskiej. Wyburzono stare umocnienia i zaczęto budowę nowych fortyfikacji na kształcie gwiazdy pięcioramiennej.

Koźle było miejscem walk pomiędzy Prusami i Austrią podczas II wojny śląskiej i wojny siedmioletniej. **Decyzja o zlokalizowaniu w Koźlu twierdzy na ponad sto lat przesądziła o losach miasta.** Twierdza nadała miastu wojskowy charakter i praktycznie zatrzymała jego rozwój. Bombardowanie twierdzy podczas wielokrotnych oblężeń powodowało znaczne zniszczenia tkanki miejskiej, której odbudowa i rozbudowa były ograniczane przez mury otaczające miasto.

Kolejną inwestycją, która znacząco wpłynęła na charakter miasta była rozpoczęta w 1792 roku budowa Kanału Kłodnickiego, który miał służyć transportowi węgla z kopalni w Zabrze i Chorzowie. Kanał został ukończony w 1822 roku. W 1873 roku podjęto decyzję o likwidacji twierdzy kozielskiej, co w końcu umożliwiło rozwój gospodarczy miasta, który jeszcze przyspieszył po otwarciu portu rzecznego na Odrze w 1908 roku. Po I wojnie światowej na Górnym Śląsku odbył się plebiscyt, który miał rozstrzygnąć o przynależności tych terenów do Niemiec bądź Polski. Zgodnie z jego wynikiem, pomimo walk podczas III powstania śląskiego, powiat kozielski wcielono do Republiki Weimarskiej. Pod rządami niemieckimi w mieście trwał rozwój gospodarczy, który przekładał się na wzrost liczby ludności – w 1929 roku Koźle miało 8 169 mieszkańców, zaś w 1939 roku mieszkało tutaj 13 321 osób. W latach 1934-1938 w miejscu starego Kanału Kłodnickiego wybudowano nowy Kanał Gliwicki. Dziś w obrębie Koźla funkcjonują 4 osiedla mieszkaniowe. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z bogatej infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej (kino, dom kultury, siedziba biblioteki miejskiej, kozielski rynek, stadion sportowy, zabytkowy park miejski). Organizowane są tu wydarzenia kulturalne o skali ogólnopolskiej jak: Przegląd Piosenki Żeglarskiej i Poezji Morskiej „Szantki”, Festiwal Mikołaja z Koźla czy Międzynarodowy Festiwal Filmów Nieprofesjonalnych „Publicystyka” im. Ireneusza Radzja. W oparciu o potencjał rzeki Odry organizowany jest od kilkadziesiąt lat spływ na byle czym czyli tzw. „Pływadła”, zaś rady osiedli przy wsparciu Miejskiego Ośrodka Kultury organizują „Noc Kupały – Noc Świętojańską”. Do innych dużych imprez zaliczyć można również takie imprezy jak: „Targi książki nad Odrą”, festyn osiedlowy „Wakacje dzieciom” czy „Bieg Koziółków”. W Koźlu mieszczą się siedziby:

Urzędu Miasta, Komendy Powiatowej Straży Pożarnej, Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej. W Koźlu przez lata funkcjonował duży dworzec autobusowy świadczący usługi transportowe dla mieszkańców całego powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, dziś jego rola został mocno ograniczona.

Pierwsze źródła pisane wspominają o **Kędzierzynie** w 1283 roku, kiedy wydano zezwolenie na lokację wsi na prawie niemieckim. Przełom XVIII i XIX w. to okres, w którym dzięki dużym inwestycjom infrastrukturalnym rozpoczął się szybki rozwój gospodarczy i ludnościowy Kędzierzyna. **Największy wpływ na sytuację miasta miała budowa Kanału Kłodnickiego i uruchomienie w 1845 roku linii kolejowej Opole – Gliwice**, w kolejnych latach uruchomiono połączenia kolejowe do Raciborza i Nysy. Co było możliwe tylko w Kędzierzynie, z uwagi na statut Koźla – będącego Twierdzą, co dyskwalifikowało je w zakresie budowy połączenia kolejowego. W Kędzierzynie została ulokowana stacja kolejowa (Koźle-Kędzierzyn) obsługująca powyższe połączenia. Działalność stacji kolejowej wpłynęła korzystnie na rozwój wsi Kędzierzyn, której mieszkańcy zaczęli trudnić się obsługą transportu kolejowego i wodnego. Ciągły rozwój Kędzierzyna jako węzła transportowego pociągnął za sobą wzrost liczby ludności: w 1902 roku Kędzierzyn wchłonął sąsiednią wieś Pogorzelec, a w 1910 roku osiągał populację około 3 500 osób. Czas rozwoju gospodarczego Kędzierzyna był również czasem zmiany charakteru miejscowości z wiejskiego na bardziej miejski: powstawały kamienice, nowe budynki administracyjne. W 1903 roku powstał szpital, w 1914 roku wzniesiono nowy dworzec kolejowy, zaś w 1927 roku ratusz. W 1939 roku osiągnął liczbę ludności na poziomie 6 308, zaś w 1944 roku został miastem. W trakcie II wojny światowej w okolicach Kędzierzyna, rozpoczęto budowę zakładu wytwarzającego syntetyczne paliwa płynne (benzynę dla samolotów i olej napędowy) co dało początek przemysłowi chemicznemu w tej części miasta. Co nie zostało zbombardowane przez amerykańskie lotnictwo, zostało rozgrabione przez Armię Czerwoną. Przegrana przez Niemcy wojna i ucieczka dotychczasowych mieszkańców na zachód spowodowała znaczne zmniejszenie liczby ludności Kędzierzyna, która w 1946 roku wynosiła 4 866 osób – o ponad 25% mniej niż przed wojną. Przemysł chemiczny, dzięki powojennym decyzjom władz, został odbudowany na tym terenie stając się motorem napędowym rozwoju Kędzierzyna. Dziś myśląc o Kędzierzynie mamy na myśli tereny położone po obu stronach linii kolejowej, z jednej strony ograniczone osiedlem Kłodnica z drugiej zaś Kanałem Gliwickim. Najliczniejsza część miasta, o gęstej zabudowie wielorodzinnej. Dominują cechą są osiedla mieszkaniowe, w większości tzw. domy z wielkiej płyty. W Kędzierzynie mieści się siedziba Starostwa Powiatowego, Komendy Powiatowej Policji, Oddział Szpitalny, zajezdnia autobusów miejskich a przede wszystkim Dworzec Kolejowy PKP. Ta część miasta ma aż dwa parki, dom kultury, dwa kina, pełnowymiarowy stadion sportowy z zapleczem, halę sportową a także krytą pływalnię. W granicach Kędzierzyna znajduje się odległe nieco osiedle Azoty, którego infrastruktura wzbogaca miasto o kompleks basenowo-rekreacyjny oraz halę widowiskowo-sportową gdzie trenują i rozgrywają mecze zawodnicy pierwszoligowego siatkarskiego Klubu Sportowego ZAKSA. Tu funkcjonuje największy zakład pracy na terenie obecnego miasta – Grupa Azoty ZAK SA. To w Kędzierzynie odbywają się czerwcowe „Dni Miasta” oraz październikowe obchody „Urodzin Miasta”. Stosunkowo nowym punktem na mapie Kędzierzyna jest galeria handlowa, otwarta w 2012 r., która przyciąga mieszkańców nie tylko ofertą handlową, usługową ale także poprzez aktywną organizację konkursów, minikoncertów, wystaw, czy pokazów.

Kłodnica po raz pierwszy jest wzmiankowana w zapiskach z 1260 roku, kiedy została nadana biskupowi wrocławskiemu. Znaczącym aspektem wpływającym na rozwój miejscowości było bliskie sąsiedztwo

Twierdzy Koźle. Z tego względu Kłodnica często stanowiła miejsce stacjonowania wojsk prowadzących oblężenie twierdzy. **Czynnikiem, który spowodował nagły rozwój miejscowości były duże inwestycje infrastrukturalne: budowa Kanału Kłodnickiego wraz z portem rzeczny oraz budowa boczny kolejowej z Kędzierzyna.** Budowa portu spowodowała powstanie w jego pobliżu fabryk przemysłowych wytwarzających m.in. celulozę i spirytus. Na początku XX w. Kłodnica stała się miejscem zamieszkania dla robotników pracujących w fabrykach i porcie. Powstawały nowe osiedla, a w 1918 roku w Kłodnicy powstała parafia niezależna od parafii w Koźlu. Dziś osiedle jest łącznikiem pomiędzy Kędzierzyna a Koźlem. Wraz z upadkiem portu i fabryk osiedle straciło na znaczeniu. Zdekapitalizowała się zabudowa mieszkaniowa zwłaszcza w starej części Kłodnicy a także stadion sportowy. Nieczynny jest basen, który kiedyś przyciągał mieszkańców z całego Koźla. Nadziej na ożywienie osiedla może być rozpoczęta kilka lat temu inwestycja ponownego uruchomienia portu, prowadzona przez inwestora prywatnego.

Sławęce wywodzą się z dawnego grodziska obronnego, które datuje się nawet na IX w. Sławęce posiadały prawa miejskie nadane przez księcia opolskiego Mieszka II. W 1260 roku prawa miejskie zostały odebrane ze względu na zbyt dużą konkurencję dla sąsiedniego Ujazdu. Pomimo to w kolejnych latach tyczo ulice, parcele oraz wyznaczono miejsce pod rynek. W średniowieczu w miejscowości był także zlokalizowany zamek. **Rozwój gospodarki przełożył się na wzrost liczby ludności**, która przybyła do Sławęce pracować w fabrykach. Na terenie Sławęce do II wojny światowej istniał pałac z parkiem w stylu angielskim. Dziś po pałacu pozostało jedynie boczne wejście. Świadectwem świetności tej części miasta jest kościół pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, szpital pulmonologiczny (dziś funkcjonujący jako hotel z restauracją), gdzie pod koniec XIX w. pracował dr Robert Koch, odkrywca prątku gruźlicy i laureat Nagrody Nobla w 1905 r. Sławęce to też smutna historia związana z utworzeniem filii obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, gdzie przetrzymywani byli więźniowie z całej Europy. Mieszkańcy osiedla są mocno zintegrowani m.in. dzięki działalności Towarzystwa Przyjaciół Sławęce.

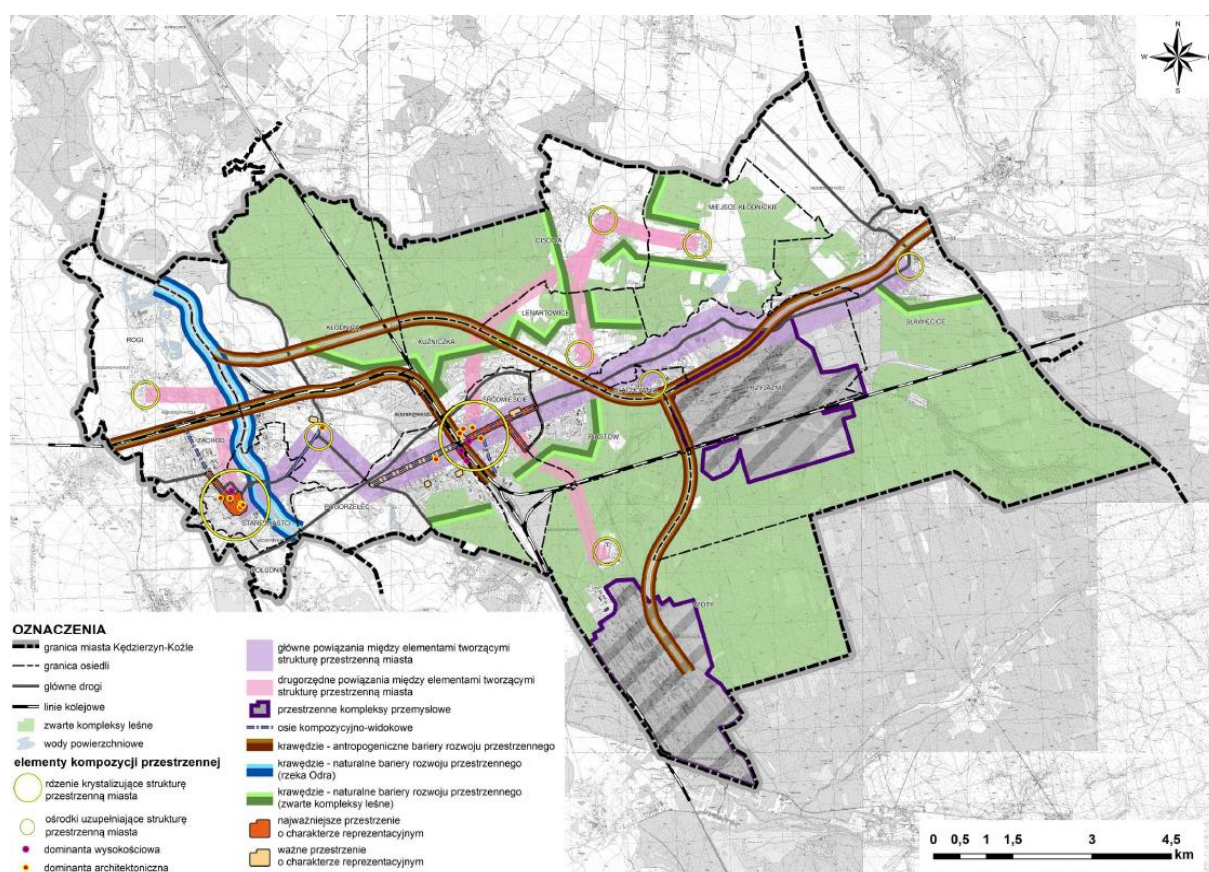
Okres Polski Ludowej to czas gwałtownego rozwoju miejscowości mających wejść w przyszłości w skład Kędzierzyna-Koźla. Już w 1946 roku na nowo uruchomiono transport wodny Odrą i Kanałem Gliwickim. Dwa lata później zapadła decyzja o budowie fabryki nawozów sztucznych – Zakładów Przemysłu Azotowego „Kędzierzyn”, które w kolejnych dekadach podlegały ciągłej rozbudowie. Lata 50. XX w. przyniosły budowę wytwórni benzolu i smoły koksowniczej oraz elektrociepłowni w Blachowni. Jednocześnie powstawały nowe osiedla robotnicze (m.in. w Azotach), mające zaspokoić potrzeby mieszkaniowe nowych pracowników zakładów przemysłowych. W latach 60. XX w. wybudowano Kanał Kędzierzyński wraz z portem przeładunkowym w Zakładach Azotowych „Kędzierzyn”. Kanał został udostępniony do żeglugi w 1970 roku i w kolejnych latach służył głównie transportowi nawozów sztucznych. Rozwój lokalnego przemysłu i transportu pociągnął za sobą także zmiany administracyjne. W 1975 roku, również w efekcie wprowadzenia w Polsce dwustopniowego podziału administracyjnego, uznano, że korzystnym będzie połączenie 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźla, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławęce) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej) w jedno miasto – Kędzierzyn-Koźle. Głównym celem połączenia wyżej wymienionych miejscowości w jeden organizm miejski miało być ułatwienie administrowania terenami, a co za tym idzie usprawnienie rozwoju miejscowego przemysłu. **Miasto Kędzierzyn-Koźle powstało oficjalnie 15 października 1975 roku.** Kolejnym ważnym etapem w historii miasta były przemiany ustrojowe 1989 roku. W ich wyniku musiało nastąpić dostosowanie państwowych przedsiębiorstw działających na obszarze miasta do standardów rynkowych opartych na wolnej konkurencji. W latach 90. XX w. miało miejsce wiele procesów restrukturyzacji zakładów

przemysłowych (w tym upadek kozielskiego portu) których efektem było zmniejszenie liczby pracowników oraz konieczność dostosowania się do realiów gospodarki wolnorynkowej, przy jednoczesnym wprowadzeniu działań na rzecz minimalizowania negatywnego wpływu zakładów na środowisko naturalne. Poskutkowało to obecnością wielu współpracujących ze sobą przedsiębiorstw o różnym zakresie działalności. Jednakże działalność największych zakładów ciągle opiera się na produkcji środków chemicznych.

Współczesny kształt Kędzierzyna-Koźła jest w głównej mierze wynikiem formalnej decyzji administracyjnej, nie zaś zachodzących w sposób naturalny procesów urbanizacyjnych. Głównym czynnikiem dyktującym utworzenie zespołu miejskiego było usprawnienie rozwoju lokalnego przemysłu. Pomimo braku spójności przestrzennej oraz wyraźnej odrębności terytorialnej poszczególnych jednostek integracja historycznych miejscowości zachodzi w płaszczyźnie funkcjonalnej. **Nie idzie ona jednak w parze z integracją społeczną, która w dalszym ciągu mimo upływu już niemal 50 lat dzieli mieszkańców na „tych z Koźła”, „tych z Kędzierzyna” i „tamtych ze Sławięcic”.**

Dzisiejsza kompozycja przestrzenna zespołu miejskiego Kędzierzyn-Koźle z uwagi na jego genezę nie tworzy całościowej, czytelnej struktury. Zauważalne są jednak elementy spajające poszczególne jednostki osadnicze i tworzące obraz miasta o licznych powiązaniach wewnętrznych. Głównym elementem kompozycji przestrzennej miasta są rdzenie krystalizujące strukturę przestrzenną, do których należy zaliczyć Stare Miasto (historyczne Koźle) oraz Śródmieście (historyczny Kędzierzyn). Oba ośrodki łączy główne powiązanie, stanowiące poprzeczną oś wzdłuż której występuje największa koncentracja terenów zabudowanych. Oprócz Starego Miasta oraz Śródmieścia na głównej osi znajdują się również Kłodnica, Blachownia i Sławięcice. Pozostałe ośrodki, uzupełniające strukturę przestrzenną miasta, łączą się z głównymi ośrodkami za pomocą drugorzędnych powiązań.

Rysunek 73. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

W kontekście dalszego rozwoju przestrzennego miasta niebagatelne znaczenie mają krawędzie, ukierunkowujące przyszłościowy model wzrostu Kędzierzyna-Koźla. **Za naturalną barierę należy uznać rzekę Odrę oraz zwarte kompleksy leśne.** Do antropogenicznych barier rozwoju przestrzennego zaliczyć należy linie kolejowe (szczególnie na obszarze zabudowanym) oraz kanał Gliwicki i Kędzierzyński. Istotne znaczenie dla rozwoju przyszłej zabudowy mają również przestrzenne kompleksy przemysłowe. Na terenie miasta wyróżniono dwa takie kompleksy: zakłady przemysłowe Azoty oraz Blachownia.

Analiza struktur urbanistycznych poszczególnych jednostek osadniczych w granicach miasta wykazuje, że poza główną osią kompozycyjną miasta, osiedla tworzą głównie zabudowania o charakterze wiejskim w postaci układów wielodrożnicowych. Dotyczy to osiedli: Kłodnica, Rogi, Lenartowice, Cisowa, Miejsce Kłodnickie. Również Sławięcice posiadają cechy charakterystyczne dla wsi o wielodrożnicowym układzie, należy jednak pamiętać że rozwój tego ośrodka był ściśle związany z rezydencją książęcą i to właśnie wokół niej tworzyły się pierwsze zabudowania. Osiedla Stare Miasto, Pogorzelec, Śródmieście, Blachownia oraz Azoty charakteryzują się już rozplanowanym układem, często o równomiernej siatce ulic. Część zespołów urbanistycznych jest chroniona poprzez objęcie ich strefą ochrony układów urbanistycznych.

Proces, który doprowadził do powstania dzisiejszego miasta Kędzierzyn-Koźle, znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze przestrzennej zespołu miejskiego. **Konsekwencją połączenia odrębnych przestrzennie jednostek osadniczych w jeden twór jest brak jednego, wykształconego centrum ogólnomiejskiego.** Jednakże liczne związki funkcjonalne i potencjał rozwojowy poszczególnych osiedli

doprowadził do wytworzenia się dwóch przestrzeni centralnych, które w strukturze miasta pełnią ważną, choć stosunkowo odmienną rolę.

Dwurdzeniową strukturę centrum miasta tworzą „ośrodek staromiejski” w obrębie osiedla Stare Miasto oraz „ośrodek śródmiejski” w granicach osiedla Śródmieście. Obydwa ośrodki różni historyczna geneza oraz cechy, które świadczą o koncentracji funkcji centrotwórczych na ich obszarze. W przypadku obydwu ośrodków dominującą funkcją jest handel. Cechą charakterystyczną „ośrodka staromiejskiego” jest tradycyjny wymiar przestrzeni, jako miejsca o znaczeniu kulturowym, z centralnie wydzielonym rynkiem. Istotna jest również obecność funkcji administracyjnej w postaci obiektów Urzędu Miasta. Granice centrum Starego Miasta są stosunkowo wyraźnie zarysowane w przestrzeni, czego przyczyn należy upatrywać w średniowiecznej lokacji miasta oraz późniejszym jego przekształceniu w twierdzę. Zabytkowy układ urbanistyczny jest ponadto chroniony poprzez wpis do rejestru zabytków. „Ośrodek śródmiejski” ma z kolei bardziej nowoczesny charakter, z bogatszym przekrojem usług oraz innych obiektów użyteczności publicznej. Centrum Śródmieścia nie posiada również sztywno zdefiniowanych granic. Przestrzeń centralna, której oś stanowi Aleja Jana Pawła II, ulega rozmyciu w miarę oddalania się od głównej ulicy.

Zarówno „ośrodek staromiejski” jak i „ośrodek śródmiejski” stanowią obszary o wysokim nasyceniu usług. Uzupełnieniem funkcji usługowej jest funkcja mieszkaniowa, głównie w formie budynków wielorodzinnych, oraz ogólnodostępne tereny zielone. Znaczenie obydwu ośrodków dla całego zespołu miejskiego oraz ich uzupełnianie się w płaszczyźnie funkcjonalnej miasta nie pozwala na wyróżnienie jednego, dominującego obszaru centralnego. Stanowi to o specyfice centrum Kędzierzyna-Koźla, które pomimo braku przestrzennej spójności można określić dwuośrodkowym rdzeniem krystalizującym strukturę przestrzenną miasta.¹⁰³

Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle wyróżnia się pod względem stosowania narzędzi planowania przestrzennego. Według danych Monitora Rozwoju Lokalnego praktycznie całe miasto (99,7%) pokryte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy średniej dla grupy porównawczej wynoszącej w 2022 roku 58,4%. Tym samym w mieście nie ma możliwości realizacji inwestycji na podstawie Warunków Zabudowy.

Warto przy tym pamiętać, że Kędzierzyn-Koźle jest nieproporcjonalnie dużym miastem pod względem powierzchni, uwzględniając jego liczbę ludności. Na 1 km² powierzchni miasta przypadało w 2022 roku 446 mieszkańców, przy średniej w grupie porównawczej 3 razy wyższej, wynoszącej 1 386 mieszkańców.

Mając na względzie tę specyfikę miasta należy również spojrzeć na nie pod kątem rozproszenia i oddalenia wybranych struktur przestrzennych, w szczególności pod kątem długości infrastruktury technicznej, udziału powierzchni teren zielonych w powierzchni ogółem.

¹⁰³ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok(ze zmianą 25.05.2023 r.).

Tabela 34. Wybrane dane odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2018	2022	2018	2022
Długość czynnej sieci gazowej na 100 osób korzystających z sieci (w m)	344,82	404,06	395,87	432,66
Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 osób korzystających z sieci (w m)	340,55	374,5	310,64	339,96
Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy (w %)	1,0	1,0	3,0	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL

Obszar Kędzierzyna-Koźla charakteryzuje się korzystnymi predyspozycjami przyrodniczymi, pozwalającymi na kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych. Do najważniejszych należą:

- ⇒ korzystne cechy predysponujące do pełnienia funkcji mieszkaniowej (walory krajobrazowe, klimatyczne) oraz przemysłowej (korzystne warunki przewietrzania, izolacyjna funkcja lasów);
- ⇒ rezerwa terenów o korzystnym dla lokalizacji zabudowy ukształtowaniu terenu oraz warunkach gruntowo-wodnych;
- ⇒ stosunkowo niski udział obiektów i obszarów chronionych, w tym brak obszaru Natura 2000 na terenie gminy.

Ograniczenia dla zabudowy w Kędzierzynie-Koźlu wynikają przede wszystkim z zagrożenia powodziowego. Pomimo obwałowania Odry wraz z ujściowym odcinkiem Kłodnicy na prawie całej długości w granicach Kędzierzyna-Koźla, praktycznie cała dolina Odry została wskazana jako obszar szczególnego zagrożenia powodzią.

Jak pokazały dane porównawcze z zakresu inwestycji mieszkaniowych Kędzierzyn-Koźle rozwijał się pod tym względem słabo na tle podobnej wielkości miast. Inwestycje mieszkaniowe realizowane były w największym zakresie na osiedlach Kłodnica, Śródmieście, Cisowa, Sławięcice. Obiekty usługowe w największej dynamice powstawały na osiedlach Pogorzelec i Śródmieście. Obiekty przemysłowo-magazynowe powstawały głównie na osiedlach Azoty i Przyjaźni.

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego miasta wskazuje, iż stabilny i zrównoważony rozwój wymaga rozwiązania kilku zasadniczych kwestii problemowych w zakresie sfery ekonomiczno-społecznej, strefy infrastruktury technicznej, sfery funkcjonalno-przestrzennej, a także ochrony środowiska przyrodniczego.

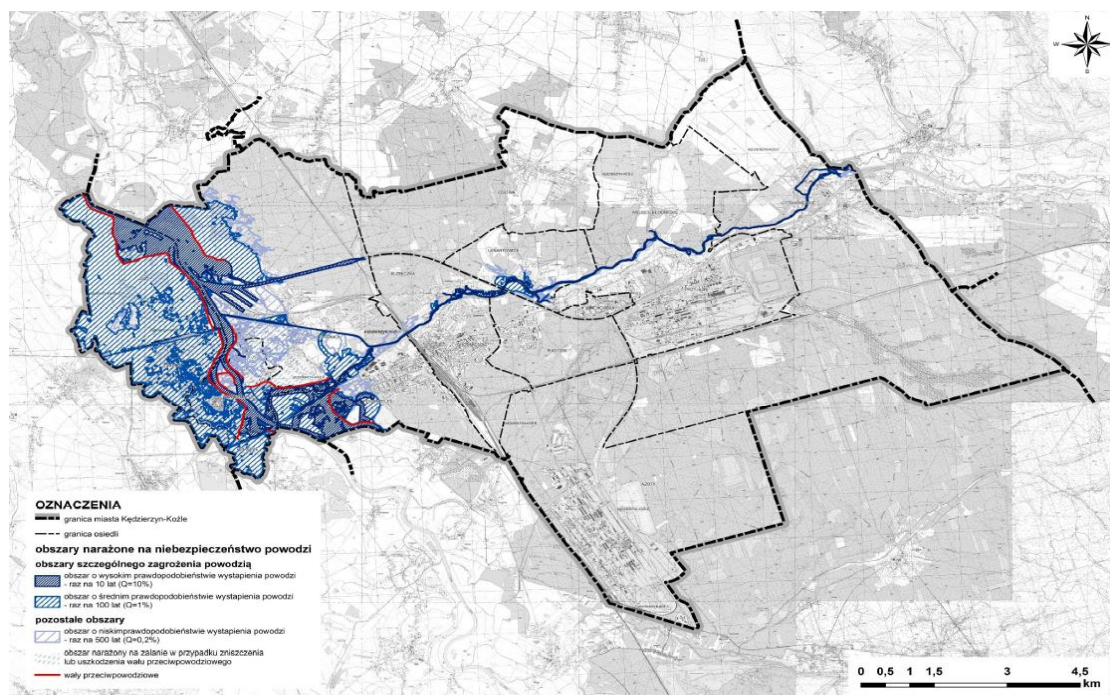
W zakresie sfery związanej ze strukturą przestrzenną brak spójności między poszczególnymi osiedlami, pojawianie się rozproszonej zabudowy oraz w ostatnich latach nierównomierny rozwój poszczególnych jednostek. Główne problemy natury ekonomiczno-społecznej to przede wszystkim odpływ mieszkańców oraz starzenie się społeczeństwa. Utrudnieniem jest brak łącznika miasta z jego obwodnicą (co powinno się zmienić w połowie 2025 r.), niedostateczne powiązania komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi osiedlami oraz oparcie ruchu na Rondzie Milenijnym. Na znaczeniu w Kędzierzynie-Koźlu traci komunikacja miejska, brak jest również spójnej sieci dróg dla rowerów.

W zakresie problematyki związanej z infrastrukturą techniczną wskazuje się na brak sieci gazowej i ciepłowniczej w części z osiedli. Indywidualne źródła ciepła generują zanieczyszczenie powietrza, co

może być uciążliwe zwłaszcza w sezonie grzewczym. Ponadto na terenie gminy występują dzikie wysypiska odpadów.

W kategorii problemów przyrodniczych należy wymienić występujące duże zagrożenie powodziowe, które ogranicza zagospodarowanie terenów. Ponadto występuje zjawisko niskiej emisji, szczególnie na obszarach zabudowy jednorodzinnej. Duże kompleksy zabudowy przemysłowej negatywnie wpływają na drzewostan, są emitorem zanieczyszczeń i hałasu, wiele zakładów zaliczonych jest do grupy stwarzającej duże i zwiększone ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.¹⁰⁴

Rysunek 74. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

W nowym Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku ograniczono możliwość suburbanizacji poprzez zmniejszenie wskaźnika intensywności zabudowy na obszarach peryferyjnych miasta (np. osiedla Cisowa, Miejsce Kłodnickie). Ograniczono również możliwość zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz wyłączono spod zabudowy tereny rolnicze oznaczone symbolem „R”.¹⁰⁵

Miasto jednak, jak rzeka, rozlewa się na peryferia. Najliczniej zamieszkałe osiedla śródmiejskie Stare Miasto w Koźlu i Śródmieście w Kędzierzynie zamierają, co widać po liczbie rosnących pustostanów, pustych witrynach sklepowych i wszechobecnych ogłoszeniach „wynajmę” lub „na sprzedaż”, którym z nostalgią tłumnie przyglądają się seniorzy. Gdzie gwar dzieci i wielobarwny tłum młodzieży? Gdzie sto tysięcy mieszkańców, które według założeń z lat 60tych i 70tych miały kiedyś zamieszkiwać Kędzierzyn-Koźle?

¹⁰⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok (ze zmianą 25.05.2023 r.).

¹⁰⁵ Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

5. Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Położenie Kędzierzyna-Koźła w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej otoczenia miasta	4
Rysunek 2. Liczba ludności Kędzierzyna-Koźła według ekonomicznych grup wieku pomiędzy 2013 a 2023 rokiem (stan koniec grudnia).....	10
Rysunek 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2013-2023	10
Rysunek 4. Wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną Kędzierzyna-Koźła w latach 1998-2023 (stan koniec grudnia)	11
Rysunek 5. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023	12
Rysunek 6. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023	12
Rysunek 7. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022	13
Rysunek 8. Urodzenia żywe, zgony oraz przyrost naturalny w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023	14
Rysunek 9. Wskaźnik Floridy w latach 2013-2022.....	15
Rysunek 10. Współczynnik płodności – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2022.....	15
Rysunek 11. Prognozowane zmiany liczby ludności wybranych grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do około 2050 roku.....	17
Rysunek 12. Udział wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3letnia)	27
Rysunek 13. Podstawowe dane statystyczne nt. budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2019-2023	28
Rysunek 14. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022.....	50
Rysunek 15. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022	51
Rysunek 16. Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022; średnia z 3 lat.	52
Rysunek 17. Kwota wydatków inwestycyjnych przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3 letnia) (MRL).....	53
Rysunek 18. Układ drogowy Kędzierzyna-Koźła	54
Rysunek 19. Lokalizacja północnej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi krajowej nr 40	55
Rysunek 20. Sieć linii kolejowych w Kędzierzynie-Koźlu	58
Rysunek 21. Liczba samochodów osobowych na 100 mieszkańców (dane powiatowe) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	59
Rysunek 22. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² powierzchni gminy w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	60
Rysunek 23. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz oddziałów w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023	62
Rysunek 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Kędzierzynie-Koźlu, powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, województwie opolskim oraz w kraju w 2024 roku	62

Rysunek 25. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (od 2012 również w klubach dziecięcych) do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	63
Rysunek 26. Udział liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	63
Rysunek 27. Liczba uczniów szkół policealnych oraz szkół ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu	66
Rysunek 28. Liczba uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej (w %) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	67
Rysunek 29. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	67
Rysunek 30. Kluby sportowe w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2022	69
Rysunek 31. Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (dane publikowane co 2 lata) (MRL)	71
Rysunek 32. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL).....	71
Rysunek 33. Liczba odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	74
Rysunek 34. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	74
Rysunek 35. Budynki mieszkalne w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023.....	77
Rysunek 36. Liczba mieszkań niezamieszkałych (pustostanów) w Kędzierzynie-Koźlu.....	78
Rysunek 37. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wg powierzchni w latach 2018-2022	80
Rysunek 38. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	81
Rysunek 39. Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w m ² w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	82
Rysunek 40. Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	82
Rysunek 41. Powierzchnia nowobudowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 23-34 lata (średnia trzyletnia) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	83
Rysunek 42. Powierzchnia mieszkania jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL) w m ²	84
Rysunek 43. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	84
Rysunek 44. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	95
Rysunek 45. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia.....	95
Rysunek 46. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – średnia trzyletnia	96
Rysunek 47. Procent zatrudnionych w usługach.....	96
Rysunek 48. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia.....	97
Rysunek 49. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy.....	97

Rysunek 50. Pracujący w Kędzierzynie-Koźlu oraz w powiecie w latach 2018-2024	102
Rysunek 51. Pracujący na 1000 ludności w latach 2018-2021	103
Rysunek 52. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy w latach 2018-2022	103
Rysunek 53. Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w ostatnich pięciu latach (jako % ogólnej liczby mieszkańców)	104
Rysunek 54. Liczba absolwentów szkół zawodowych i branżowych I stopnia w ostatnich pięciu latach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	104
Rysunek 55. Liczba absolwentów szkół średnich w ostatnich pięciu latach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	105
Rysunek 56. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2018-2023	105
Rysunek 57. Liczba cudzoziemców posiadających ważne dokumenty uprawniające do pobytu w Polsce, wydane przez Wojewodę Opolskiego w latach 2018-2023	108
Rysunek 58. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie kędzierzyńskim na tle wynagrodzeń w Katowicach oraz Wrocławiu w latach 2018-2023 (zł)	109
Rysunek 59. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	109
Rysunek 60. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	110
Rysunek 61. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym	110
Rysunek 62. Średnie miesięczne wynagrodzenia brutto w Kędzierzynie-Koźlu i miastach subregionalnych (zł)	112
Rysunek 63. Liczba absolwentów szkół średnich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022	112
Rysunek 64. Dochody bieżące i wydatki bieżące budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022	117
Rysunek 65. Wydatki majątkowe budżetu Kędzierzyna-Koźle w relacji do kwoty długu oraz wydatków na obsługę długu	118
Rysunek 66. Kwota wydatków majątkowych przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia w latach 2018-2022	119
Rysunek 67. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących w latach 2018-2022 – średnia trzyletnia	120
Rysunek 68. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej pomniejszonej o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia	120
Rysunek 69. Wizualizacja informacji nt. stanu powietrza atmosferycznego w ramach Miejskiego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza (info z dn. 11.11.2024 r.)	125
Rysunek 70. Wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców (średnia 3letnia)	131
Rysunek 71. Liczba porad lekarskich na 1000 mieszkańców - średnia dla 3 lat	132
Rysunek 72. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku	134
Rysunek 73. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyn-Koźle	139
Rysunek 74. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Kędzierzynie-Koźlu	142

Tabela 1. Liczba ludności i zmiany liczby ludności w województwie opolskim w podziale na powiaty w okresie pomiędzy 2013, 2018 i 2023 rokiem (stan koniec grudnia)	16
Tabela 2. Dane odnoszące się do liczby i struktury wieku mieszkańców Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	18
Tabela 3. Wybrane dane odnoszące się przyrostu naturalnego Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	18
Tabela 4. Wybrane dane odnoszące się do ruchów migracyjnych mieszkańców Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	19
Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do małżeństw i rozwodów mieszkańców Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	19
Tabela 6. Organizacje pozarządowe w Kędzierzynie-Koźlu w 2024 roku.....	20
Tabela 7. Zasoby infrastruktury domów dziennego pobytu w Kędzierzynie-Koźlu w 2023 roku	25
Tabela 8. . Liczba zadań poddanych pod głosowanie w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2020-2023	29
Tabela 9. Instytucje kultury w Kędzierzynie-Koźlu	30
Tabela 10. Dane dotyczące działalności centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2019-2023.....	31
Tabela 11. Powody udzielania pomocy rodzinom w Kędzierzynie-Koźlu – liczba rodzin.....	32
Tabela 12. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2023 roku w Kędzierzynie-Koźlu	33
Tabela 13. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2023	34
Tabela 14. Dostępność jednostek organizacyjnych miasta Kędzierzyn-Koźle – materiał z inwentaryzacji przeprowadzonej w sierpniu 2024.....	37
Tabela 15. Budynki mieszkalne w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2018 i 2023 roku	76
Tabela 16. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m2 lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych	80
Tabela 17. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	85
Tabela 18. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	86
Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2013-2023 (stan koniec roku) wg wielkości zatrudnienia	89
Tabela 20. Pracujący wg grup sekcji PKD – dane dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	90
Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w Kędzierzynie-Koźlu oraz powiecie kędzierzyńskim w 2018 i 2023 roku.....	91
Tabela 22. Wybrane dane odnoszące się do potencjału turystycznego Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju (dane powiatowe).....	99
Tabela 23. Wybrane dane nt. zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2018-2023.....	106
Tabela 24. Wybrane dane odnoszące się do sytuacji finansowej Kędzierzyna-Koźła w latach 2018-2022	113
Tabela 25. Dochody JST ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2022 (wg faktycznego miejsca zamieszkania) [zł]	114
Tabela 26. Udział dochodów własnych JST w dochodach ogółem w latach 2018-2022 (%).....	114

Tabela 27. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022.....	115
Tabela 28. Roczne wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2018-2022.....	116
Tabela 29. Rozchody na spłaty długu a nadwyżka operacyjna w gminie Kędzierzynie-Koźlu w latach 2018-2022	117
Tabela 30. Wybrane dane odnoszące się do finansów Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju w latach 2018-2022	118
Tabela 31. Wybrane dane odnoszące się do ochrony środowiska Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	127
Tabela 32. Wybrane dane odnoszące się do porządku i bezpieczeństwa publicznego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	130
Tabela 33. Wybrane dane odnoszące się do opieki zdrowotnej Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022	132
Tabela 34. Dane dotyczące prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży do 18 roku życia.....	132
Tabela 35. Wybrane dane odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych w latach 2018-2022.....	141
Zdjęcie 1. Widok Kędzierzyna-Koźla	5
Zdjęcie 2. Strefa basenów wewnętrznych Wodne okno	68
Zdjęcie 3. Kino „Twierdza”	72
Zdjęcie 4. Pustostany przed remontem	79
Zdjęcie 5. Pustostany po remoncie	79
Zdjęcie 6. Park zabytkowy w Sławięcicach	98